

MGA PAGTULUN-AN SA MGA PRESIDENTE SA SIMBAHAN

HAROLD B. LEE

MGA PAGTULUN-AN SA MGA PRESIDENTE SA SIMBAHAN
HAROLD B. LEE

Gimantala sa
Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw
Siyudad sa Salt Lake, Utah

Ang inyong mga komentaryo ug mga sugyot mahitungod niini nga libro gipasalamatan. Palihug ihatag kini ngadto sa Curriculum Planning, 50 East North Temple Street, Floor 24, Salt Lake City, UT 84150-3200 USA. E-mail: cur-development@ldschurch.org

Palihug isulat ang inyong pangalan, address, ward, ug stake. Siguroha ang paghatag sa ulohan niini nga libro. Dayon ihatag ang inyong mga komentaryo ug mga sugyot mahitungod sa kanindot sa libro ug sa mga bahin nga angay pang paninduton.

© 2000 pinaagi sa Intellectual Reserve, Inc.
Tanang mga katungod gigahin
Giimprinta sa Tinipong Bansa sa Amerika

Pagtugot sa Iningles: 5/00

Pagtugot sa paghubad: 5/00

Hubad sa *Teachings of Presidents of the Church: Harold B. Lee*
Cebuano 853

Mga Sulod

Ulohan	Pahina
Pasiuna	v
Summary sa Kasaysayan	ix
Ang Pangalagad ni Harold B. Lee	xii
1 Ang Dalan ngadto sa Kinabuhing Dayon	1
2 Kinsa Ako?	11
3 Ang Kordero Gipatay sukad sa Pagtukod sa Kalibutan	23
4 Ang Unang mga Baruganan ug mga Ordinansa sa Ebanghelyo	32
5 Naglakaw diha sa Kahayag sa Pagpamatuod	44
6 Sa Pagpaminaw sa Tingog sa Ginoo	57
7 Ang mga Kasulatan, “Dakong Tigumanan sa Espirituhanong Tubig”	71
8 Joseph Smith, Propeta sa Buhing Dios	83
9 Pagpatalinghug sa Tinuod nga Mensahero ni Jesukristo	93
10 Mahigugmaon, Matinud-anon nga Priesthood nga Pagserbisyo	107
11 Walay Sama Ka Bililhon nga mga Katigayunan sa Balaan nga Templo	119
12 Ang Balaan nga Katuyoan sa Kaminyoon	131
13 Pagtudlo sa Ebanghelyo diha sa Panimalay	143
14 Gugma diha sa Panimalay	155
15 Ang Matarung nga Impluwensya sa mga Inahan	168
16 Panaghiusa aron sa Pagluwas sa mga Kalag	179
17 Pagpakigbahin sa Ebanghelyo	188
18 Pagsangkap diha sa Pamaagi sa Ginoo	203
19 Paggahin og Panahon nga Mahimong Balaan	215
20 Pagsunod sa Balaod sa Kaputli	228
21 Pagpaningkamot alang sa Kahingpit	240
22 Kalinaw Maanaa sa Inyong Kalag	255

23	Ang Pagkabanhaw, usa ka Angkla sa Kalag	267
24	Sa Katapusan Luwas nga Nakapauli	277
	Lista sa mga Dibuho	288
	Indeks	289

Pasiuna

Si Harold B. Lee, ika-onse nga Presidente sa Simbahan ug usa ka Apostol sulod sa kapin sa tulo ka mga dekada, mipamatuod og mapainubsanon nga pagsaksi gikan sa tibuok kasingkasing “nga ang Dios buhi, nga si Jesus mao ang Manunubos sa kalibutan.”¹ Uban sa kasiguroan pinasikad sa iyang mga katuigan nga pagserbisyo siya miingon, “Ang akong mapainubsanong pagampo nga unta ang tanang mga tawo bisan asa makasabut sa hingpit sa kamahinungdanon sa pag-ula sa Manluluwas sa tanang mga katawhan, kinsa mihatag kanato sa plano sa kaluwasan nga mogiya kanato ngadto sa kinabuhing dayon, diin nagpuyo ang Dios ug si Kristo.”²

Ang panaw pauli ngadto sa atong Amahan sa Langit mao ang labing importante nga gitagad sa mga pagtulun-an ni Presidente Lee ngadto sa mga miyembro sa Simbahan. Iyang giawhag ang tanang mga anak sa Langitnong Amahan sa “pag-angkon nianang dili matarug nga pagpamatuod nga maoy makapalig-on sa iyang mga tiil diha sa dalan nga may kasigurohan nga mogiya ngadto sa mahimayaong tumong sa pagka-imortal ug kinabuhing dayon.”³

“Ang labing importante nga mensahe nga akong ikahatag kaninyo ug sa tibuok kalibutan mao ang pagsunod sa mga kasugoan sa Dios,” miingon si Presidente Lee, “aron nianang paagiha kamo makadawat sa balaan nga giya samtang nagpuyo kamo dinhi sa yuta, ug sa sunod nga kalibutan nga andam sa paghima-mat sa inyong Manunubos, ug sa pag-angkon sa inyong kahimayaan diha sa presensya sa Amahan ug sa Anak.”⁴

Ang Unang Kapangulohan ug ang Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles mihan-ay sa sunod-sunod nga *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan* aron sa pagtabang sa mga miyembro sa Simbahan nga mapalawman ang ilang panabut sa mga doktrina sa ebanghelyo ug makapaduol ngadto ni Kristo pinaagi sa mga pagtulun-an sa mga propeta niini nga dispensasyon. Kini nga libro naghatag sa mga pagtulun-an ni Presidente Harold B. Lee, kinsa miingon:

“Ang mga balaod sa Dios nga gihatag ngadto sa mga tawo anaa sa plano sa ebanghelyo, ug ang Simbahan ni Jesukristo mao ang responsable sa pagtudlo niini nga mga balaod ngadto sa kalibutan.”⁵

“Matanom unta sa inyong mga kalag kadtong mga leksyon nga mopabilin kaninyo kanunay sa mahangturong mga tumong, aron kamo dili mapakyas sa misyon sa kinabuhi, aron nga, bisan ang inyong kinabuhi mubo o taas, kamo maandam kon moabut ang adlaw nga moadto sa presensya Niya kansang pangalan inyong gidala isip usa ka miyembro sa Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.”⁶

Ang matag kapitulo niini nga libro naglakip og upat ka mga seksyon: (1) usa ka pangutana nga daklit nagpaila sa tumong sa kapitulo; (2) ang “Pasiuna,” nga naghulagway sa mensahe sa kapitulo uban sa usa ka istorya o tambag nga gikan ni Presidente Lee; (3) ang “Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee,” nga nagpaila og importante nga mga doktrina gikan sa iyang daghang mga mensahe ug mga sermon; ug (4) ang “Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan,” nga nag-awhag og personal nga pagribyu ug pangutana, dugang nga panaghisgutan, ug kagamitan sa atong mga kinabuhi karon pinaagi sa mga pangutana.

Unsaon Paggamit Niini nga Libro

Alang sa personal ug pamilya nga pagtuon. Kini nga libro gituyo sa pagdugang sa panabut sa mga miyembro sa mga baruganan sa ebanghelyo nga kusganong gitudlo ni Presidente Harold B. Lee. Pinaagi sa mainampoong pagbasa ug mahunahunaong pagtuon, ang matag miyembro makadawat og personal nga saksi niini nga mga kamatuoran. Kini nga libro makadugang usab sa librarya sa ebanghelyo sa matag miyembro ug mahimong magpulos isip importante nga kapanguhaan alang sa panudlo sa pamilya ug alang sa pagtuon diha sa panimalay.

Alang sa panaghisgutan sa mga miting sa Dominggo. Kini nga libro mao ang teksto alang sa mga miting sa korum sa Melchizedek Priesthood ug sa Relief Society. Si Elder Dallin H. Oaks mitudlo nga ang nagsunod-sunod nga mga libro sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan* “adunay mga dok-

trina ug mga baruganan. Kini buhong ug angay sa mga panginahanglan sa atong panahon, ug kini maayo kaayo alang sa pagtudlo ug panaghisgutan.” Ang mga magtutudlo kinahanglang magpokus sa hilisgutan sa teksto ug sa may kalabutan nga mga kasulatan. Sama sa gipasabut ni Elder Oaks, “Ang magtutudlo sa ebanghelyo wala tawaga sa pagpili sa hilisgutan sa leksyon apan sa pagtudlo ug paghisgot unsa ang gisulti nga itudlo.”⁷

Ang mga magtutudlo kinahanglang mogamit sa mga pangutana diha sa katapusan sa kapitulo sa pagdasig, panaghisgutan sa klase. Ang pagribyu sa mga pangutana sa dili pa magtuon sa mga pulong ni Presidente Lee mahimong makahatag og dugang panabut sa iyang mga pagtulun-an.

Ang mga miting sa Dominggo kinahanglang magtumong sa mga baruganan sa ebanghelyo, personal nga mga ehemplo nga nagtudlo niini nga mga baruganan, ug mga pagpamatuod sa kamatuoran. Kon ang mga magtutudlo mapainubsanong magtinguha sa Espiritu sa pag-andam ug sa paggiya sa leksyon, ang tanan nga moapil malig-on sa ilang kahibalo sa kamatuoran. Ang mga lider ug mga magtutudlo kinahanglang moawhag sa mga miyembro sa klase sa pagbasa sa mga kapitulo sa dili pa kini hisgutan sa mga miting sa Dominggo. Kinahanglang pahinumduman nila ang mga miyembro sa klase sa pagdala sa ilang mga libro ngadto sa ilang mga miting ug kinahanglang mopasidungog sa pagpangandam sa mga miyembro sa klase pinaagi sa pagtudlo sa mga pulong ni Presidente Harold B. Lee. Kon ang mga miyembro sa klase nakabasa og una sa kapitulo, andam silang motudlo ug mobayaw sa usag usa.

Wala kinahanglana o i-rekomendar nga ang mga miyembro mopalit og dugang mga komentaryo o pakisayran nga mga teksto aron sa pagsuporta sa hilisgutan diha sa teksto. Ang mga miyembro giawhag sa pagbasa sa mga kasulatan nga gisugyot alang sa dugang pagtuon sa doktrina.

Tungod kay kini nga teksto gitumong alang sa personal nga pagtuon ug pakisayran sa ebanghelyo, daghang mga kapitulo adunay mas daghang hilisgutan kay sa hingpit nga matudlo diha sa mga miting sa Dominggo. Busa, ang pagtuon diha sa balay nahimong importante sa pagdawat sa kahingpitan sa mga pagtulunan ni Presidente Lee.

Kini nga propeta sa Dios nasayud sa dalan balik sa panimalay ngadto sa atong Amahan sa Langit, ug siya mihatag og direksyon ngadto sa tanan kinsa maminaw: “Kon kamo maminaw ug mobuhat unsay inyong nadungog, kamo pagagiyahan ngadto nianang mahimayaon nga dapit nga gitawag dili lamang kalipay apan hingpit nga kalipay. Ang hingpit nga kalipay nagpasabut nga kamo nakapuyo sa mao nga kinabuhi nga kamo andam sa pagsulod ngadto sa presensya sa Ginoo.”⁸

Mubo nga mga sulat

1. Pakigpulong sa pagpahinungod sa Westwood Ward meetinghouse, Los Angeles, California, 12 Abr. 1953, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.
2. “To Ease the Aching Heart,” *Ensign*, Abr. 1973, 5.
3. *Stand Ye in Holy Places* (1974), 319.
4. Sa Conference Report, Mexico ug Central America Area Conference 1972, 120.
5. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 19.
6. *The Teachings of Harold B. Lee*, 627.
7. Sa Conference Report, Okt. 1999, 102; o *Ensign*, Nob. 1999, 80.
8. Pakigpulong sa komperensya sa kabatan-onan sa Billings, Montana, 10 Hunyo 1973, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.

Summary sa Kasaysayan

Kini nga libro dili usa ka kasaysayan, apan hinugpong sa mga baruganan sa ebanghelyo sumala sa gitudlo ni Presidente Harold B. Lee. Hinoon, aron ikabutang ang mga pagtulun-an sa dugukan sa kasaysayan, ang mosunod nga lista gihatag aron sa pagtingub sa importanting mga hitabo sa iyang kinabuhi nga adunay laktud nga kalabutan sa iyang mga pagtulun-an.

- 1899, Marso 28: Si Harold Bingham Lee natawo ngadto nila ni Samuel Marion ug Louisa Emeline Bingham Lee, sa Clifton, Oneida County, Idaho.
- 1907, Hunyo 9: Gibunyagan ni Lester Bybee, sa Clifton, Idaho (8; mga numero sa parentesis nagpakita sa edad ni Harold B. Lee).
- 1912, tinglarag: Mieskwela sa Oneida Stake Academy, Preston, Idaho, kauban sa eskwelahan ni Ezra Taft Benson (13).
- 1916, ting-init: Mieskwela sa Albion State Normal School, Albion, Idaho (17).
- 1916–17, tingtugnaw: Nagtudlo sa Silver Star School, duol sa Weston, Idaho (17).
- 1918–20: Prinsipal sa eskwelahang distrito sa Oxford, Idaho (18–21).
- 1920–22: Misionaryo, Western States Mission, Denver, Colorado (21–23).
- 1923, ting-init: Mieskwela sa Unibersidad sa Utah. Nahuman niya sa wala madugay ang iyang *degree* pinaagi sa *correspondence* nga mga kurso ug mga klase sa lain nga mga dapit gawas sa unibersidad (24).

- 1923, Nobyembre 14: Naminyo ni Fern Lucinda Tanner sa Templo sa Salt Lake (24).
- 1923–28: Prinsipal sa Whittier ug Woodrow Wilson Schools, Siyudad sa Salt Lake (24–29).
- 1930, Oktubre 26: Gi-set apart isip presidente sa pioneer Stake, 1930–37 (31).
- 1933, Nobyembre 7: Napili sa Salt Lake City Commission; nagserbisyo gikan sa 1933–37 (34).
- 1935, Abril 20: Ang Unang Kapangulohan mitudlo ni Harold B. Lee sa paghimo og programa sa pagtabang sa mga timawa (36).
- 1936, Abril 18: Gitawag isip tigdumalang direktor sa plano sa seguridad sa Simbahan (nga giu-sab sa wala madugay og *Church welfare plan*) (37).
- 1939, Abril 16: Unang balay tipiganan sa Welfare Square nahuman didto sa Siyudad sa Salt Lake (40).
- 1941, Abril 6: Gipaluyohan isip miyembro sa Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles (42) Gi-orden niadtong Abril 10, 1941.
- 1954: Naghimo og mga komperensya sa mga sundalo didto sa Japan, Okinawa, Pilipinas, ug Guam (55).
- 1958, Agosto: Mibiyahe ngadto sa South Africa ug sa Balaang Yuta (59).
- 1960, Marso 27: Mitukod sa unang stake sa Uropa didto sa Manchester, England (60).
- 1961, Septyembre 30: Sa direksyon sa Unang Kapangulohan, mipahibalo alang sa plano pagtakdo sa tanang mga programa sa Simbahan (62).
- 1962, Septyembre 24: Kamatayon ni Fern Lucinda Tanner, asawa ni Harold B. Lee, (63).

- 1963, Hunyo 17: Naminyo ni Freda Joan Jensen sa Templo sa Salt Lake (64).
- 1965, Agosto 27: Kamatayon ni Maurine Lee Wilkins, anak nga babaye ni Harold B. Lee, (66).
- 1970, Enero 23: Gipaluyohan isip Presidente sa Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles ug Unang Magtatambag ni Presidente Joseph Fielding Smith (70).
- 1972, Hulyo 2: Kamatayon ni Presidente Joseph Fielding Smith (73).
- 1972, Hulyo 7: Gi-orden ug gi-set apart isip Presidente sa Simbahan (73).
- 1972, Agosto 25–27: Midumala sa kinatibuk-ang komperensya sa area didto sa Siyudad sa Mexico (73).
- 1972, Septyembre 20: Mitukod sa Jerusalem Branch didto sa *Garden Tomb* (73).
- 1972, Oktubre 5: Gipahibalo ang programa sa tibuok kalibutan nga *welfare services* (73).
- 1972, Oktubre 6: Gipaluyohan isip Presidente sa Simbahan diha sa usa ka solemne nga katiguman (73).
- 1972, Disyembre 14: Internasyonal nga Misyon sa Simbahan natukod (73).
- 1973, Marso 8: Nagtukod sa unang stake didto sa kina-dak-ang yuta sa Seoul, Korea (73).
- 1973, Agosto 24–26: Midumala sa kinatibuk-ang komperensya sa area didto sa Siyudad sa Mexico (74).
- 1973, Disyembre 26: Si Presidente Harold B. Lee namatay didto sa Siyudad sa Salt Lake (74).
- 1973, Disyembre 31: Katapusan sa tuig nga estatiska: 3,321,556 ka mga miyembro; 630 ka mga stake; 4,580 ka mga ward; 108 ka mga miyson; 17,258 ka mga misyonaryo; 15 ka mga templo.

Ang Pangalagad ni Harold B. Lee

Ang mosunod nga istorya sa kinabuhi ni Presidente Harold B. Lee, gisulat ni Elder Gordon B. Hinckley, miyembro kaniadto sa Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles, gimantala sa *Ensign* niadtong Nobyembre 1972 (“Presidente Harold B. Lee: An Appreciation,” 2–11). Ang artikulo nakatabang sa mga miyembro sa Simbahan nga mas makaila pa ni Presidente Lee, nga bag-o lamang nahimong Presidente sa Simbahan.

“Ang istorya ni Harold B. Lee, Presidente sa Simbahan, maistorya sa pipila ka mga pulong: *Natawo niadtong Marso 28, 1899, didto sa Clifton, Idaho, anak nga lalaki ni Samuel Marion ug Louisa Emeline Bingham Lee, usa sa unom ka mga anak. Na-edukar sa lokal nga eskwelahan, sa Oneida Academy nga duol sa Preston, sa Albion State Normal School sa Albion, Idaho, ug unya sa Unibersidad sa Utah. Nagsugod og trabaho sa pag-tudlo sa edad nga 17, nagserbisyo isip prinsipal sa eskwelahan sa edad nga 18, ug unya prinsipal sa duba ka mga eskwelahan sa Lalawigan sa Salt Lake, Utah. Naminyo ni Fern Lucinda Tanner sa Nobyembre 14, 1923. Namatay si Fern Lucinda sa Septyembre 24, 1962. Naminyo ni Freda Joan Jensen sa Hunyo 17, 1963.*

“Nagdumala sa Foundation Press, Inc., 1928–33. Nagserbisyo isip Salt Lake City Commissioner 1933–37, sa dibang nabimo siyang tigdumalang direktor sa programa sa Simbahan sa welfare. Gitawag nga miyembro sa Konsebo sa Napulog Duha Abril 6, 1941, Presidente sa Konsebo sa Napulog Duha ug unang magtatambag sa Unang Kapangulohan Enero 23, 1970, ug gi-orden ug gi-set apart isip Presidente sa Simbahan Hulyo 7, 1972.

“Kini mao ang yano nga mga kamatuoran sa iyang kinabuhi. Apan kana nga kinabuhi takus kaayo nga hisgutan.

Itandi sa kadaghanang mga lungsod ug mga siyudad, ang Clifton gamay ra kaayo, ug layo sa dagkong dalan. Apan sa pag-

labay sa katuigan, kini naila nga mao ang dapit nga natawhan sa ika-onse nga Presidente sa Simbahan.

“Ang amahan ni Presidente Lee, nga si Samuel Marion, miabut sa Clifton gikan sa laing lungsod, sa Panaca, sa habagatang Nevada. Ang inahan ni Samuel (apohang babaye ni Presidente Lee) namatay sa dihang siya nag-edad og walo ka adlaw, ug ang natawo nga kulang sa bulan nga bata gamay kaayo nga ang sing-sing masulod sa iyang kamot ug ngadto sa iyang bukton. Kinahanglan nga pakan-on siya ginamit ang *eye dopper*. Ang igso-ong babaye sa iyang inahan nagpuyo didto sa Clifton, ug sa edad nga 18, ang batang lalaki mibalhin ngadto sa amihanan aron mopuyo uban sa iyang pamilya.

“Didto iyang gikaila ang itom og buhok, itom og mata nga si Louisa Bingham. Naminyo sila sa Templo sa Logan. Ang panimalay nga ilang gitukod ug diin natawo ang ilang unom ka mga anak diha sa dapit nga layo sa dalan, mga lima ka kilometro sa amihanan sa tindahan.” Ang tindahan, sa sulagma, mao ra ang tindahan sa lungsod. Ang dapit nga layo sa dalan mao ang dalan nga yuta—abug panahon sa ting-init, puno sa snow sa tingtug-naw, ug lapukon sa tingpamulak ug sa tinglarag. . . .

“Dinhi, walay tsinelas, nagsul-ob og overall si Harold nga nag-dako, usa ka batang lalaki taliwala sa ubang probinsyanong mga bata nga lalaki. Dihay pagpangaligo sa Lim-aw sa mga Dudley, apan dili sa Domingo. Ang amahan anaa sa bishopric, ang inahan anaa sa [organisasyon sa Young Women]—ug ang Domingo sagrado. Susama kini sa lim-aw, sa umahan ni Bybee, diin si Harold B. Lee nabunyagan.

“Ang kwarta hilabihan sa kanihit niadtong mga panahona. Ang umahan daghan og abut apan ang lugas ug mga patatas barato ra. Ang amahan midugang sa kinitaan sa pamilya pinaagi sa pagpa-ngontrata alang sa pagpamutol og lugas, paglungag og mga atabay, ug pagbuhat og mga kanal sa irigasyon. Apan ang mga anak nga Lee wala masayud nga sila pobre. Ang panimalay ug ang Simbahan mihatag og mga kahigayunan sa kalingawan. Ang bahandi sa balay mao ang piyano. Usa ka Scottish nga babaye, kinsa nakahibalo unsaon sa paghapak sa buko sa tudlo kon motukar og sayop nga nota, nagtudlo kaniya unsaon sa pagpatukar.

Presidente Harold B. Lee

“Si Harold hanas sa piyano. Makapaikag nga hunahunaon nga ang gugma alang sa musika, nga giugmad niadtong unang mga panahon, sa wala madugay nahimong mapuslanon sa dihang siya nagserbisyo isip chairman sa Church Music Committee. . . .

“Usa ka gamay nga karwahe, sa kasagaran gimaneho sa inahan, modala sa mga anak og duha ka mga milya padulong ug gikan sa eskwelahan. Dili kaayo kini makasagang kon ang hangin sa Enero mohuros gikan sa amihanan, ug ang kalapokan problema kon mahilis na ang snow diha sa dalan. Apan mao kadto ang kinabuhi sa Clifton. Sama sa gikomentaryo ni Presidente Lee, ‘Aduna kami sa tanan nga dili mapalit og kwarta.’ Ug uban niini nakahulip sa unsay wala kanamo. Ang hangin limpyo ug linaw, nga hapit tam-is ang lami niini. Ang tubig sama ka tin-aw sa bildo, ug sayon kaayong makita ang naggilak nga mga bato sa ilawom sa sapa. Ang mga bitoon sa kagabhion nagbarug sama sa mga tawo ug mga hayop diha sa panganud—ang batan-ong mga hunahuna matینگala sa unsay ilang nakita. Ang mga ulan sa tinginit sama sa mga manna nga nahulog niana nga kamingawan, naghatag og kinabuhi sa yuta. Ang tingpamulak miabut uban sa mabaga kaayong lunhaw nga mga sagbut diin ang daro nibugwal niini sa yuta, sundan sa paglungag sa yuta. Lanog, nag-aso nga mga makina nga naghatag og kusog sa mga tag-as nga koriya ngadto sa mga makina nga maglubo nga maghatag og sinako nga mga trigo, abena [oats], ug sebada [barley]. . . .

“Kon mahuman na sa elementarya sa lokal nga eskwelahan, ang batang mga lalaki ‘mobiya sa panimalay aron moeskwela sa Oneida Academy, ang gidumala sa Simbahan nga sekondarya nga eskwelahan didto sa Preston usa ka kinse ka milya ang gilay-on. Si Harold 13 anyos pa, ug dinhi iyang unang nakaila si Ezra Taft Benson [kinsa nahimong ika-trese nga Presidente sa Simbahan]. Dayon gisundan sa Albion State Normal School, sa pikas bahin sa Idaho. Dinhi, sa edad nga 17, si Harold B. Lee nakakuha sa iyang sertipiko sa pagtudlo. Malipayon kadtong adlaw alang kaniya ug sa iyang pamilya. Ang hunta sa edukasyon sa distrito mitanyag kaniya og trabaho isip magtutudlo diha sa usa ka gamay nga kwarto sa Silver Star School, tunga-tunga sa Dayton ug Weston, ‘ubos sa dalan’ gikan sa Clifton. Ang suweldo saysenta dolyares

matag bulan. Magsakay siya og kabayo sa gilay-on nga napulo ka mga milya sa katapusan sa semana.

“ . . . Sa pagkasunod tuig, ang hunta mitawag kaniya nga prinsipal sa Oxford School nga adunay upat ka mga kwarto. Usa kadto ka dako nga kahigayunan alang sa 18 anyos nga batan-ong lalaki. Iyang gibiyahé ang upat ka milya padulong ug pauli sakay sa kabayo kada adlaw, ulan o init, maayong panahon o ngil-ad. Uban sa nabansay nga talento sa musika ug abilidad sa basketball, miapil siya sa mga kalihokan sa komunidad sa iyang libre nga oras. Mao kini nga mga panahon, sa dihang ang iyang amahan usa ka bishop, nga si Harold unang daklit nga nakahibalo mahitungod sa programa sa welfare sa Simbahan, nga mao na ang nailhan sa wala madugay. Kaniadto sama sa karon, ang bishop maoy responsable alang sa pag-atiman niadtong naging nahanglan. Si Bishop Lee midumala sa iyang kaugalingong balay tipiganan, sa mga baligya gikan sa iyang kaugalingong tipiganan. Sa gabii, ang pamilya makakita kaniya nga magdala og usa ka sako nga harina, wala sila masayud kon asa dad-a, tungod kay ang dili pagbutyag kalabut niadtong naglisud kinahanglang estrikto nga sundon, basin pa unya og ang tabi-tabi mosangpot sa kaulawan niadtong nagkinahanglan og tabang.

“Kaniadto sama karon, katungod ug responsibilidad sa bishop ang pagrekomendar og batan-ong mga lalaki alang sa misyon. Si Harold nga 21 na, nakatudlo sulod sa upat ka mga tuig. Usa ka tawag nagagikan ni Presidente Heber J. Grant sa pagserbisyo sa Western State Mission.

“Sa kinandadohan nga mga *file* sa Departamento sa Misyonaryo sa Simbahan mao ang report ngadto sa Unang Kapangulohan mahitungod ni Elder Lee. Kini gipitsahan og Disyembre 30, 1922, ug gipirmahan ni Presidente John M. Knight. Naghatag kini sa panahon sa iyang serbisyo—Nobyembre 11, 1920, hangtud sa Disyembre 18, 1922. Ang lain-laing mga pangutana natubag: ‘Mga kwalipikasyon—Isip usa ka mamumulong, “Maayo Kaayo.” Isip usa ka tigdumalang opisyal, “Maayo.” Aduna ba siyay maayo nga kahibalo sa Ebanghelyo? “Maayo kaayo.” Abtik ba siya? “Kaayo.” Mabuot ba siya ug aduna ba siyay maayong impluwensya? “Oo.” Pamahayag: “Si Elder Lee midumala sa Komperensya sa Denver nga adunay kalainan gikan sa ika-8 sa

Agosto 1921 hangtud sa ika-18 sa Disyembre 1922. Usa ka talagsaon kaayo nga misyonaryo.”

“Diha niana nga misyon sa samang higayon anaa ang usa ka batan-ong babaye gikan sa Siyudad sa Salt Lake, nga si Fern Lucinda Tanner. Giisip siya sa iyang mga kauban nga utukan, matahum, ug dili kasagaran ang abilidad sa kasulatan. Sa dihang na-release si Elder Lee, miuli siya sa Clifton sa makadiyot ug dayon miadto sa Siyudad sa Salt lake aron pangitaon ug pangulitawhan ang babaye nga iyang gidayeg didto sa natad sa misyon. Naminyo sila sa Templo sa Salt Lake mga onse ka bulan human siya mipauli.

“Sa kaminyoon natawo ang duha ka matahum nga mga anak nga babaye, si Helen [sa wala madugay nahimong Mrs. L. Brent Goates] ug si Maurine [sa wala madugay nahimong Mrs. Ernest J. Wilkins]. Ang panimalay nga Lee mao ang pundukanan sa mga batan-on sa maong dapit. Ang malumo nga kinaiya ni Sister Lee ug kahanas nga moatubang sa malisud nga mga sitwasyon nakuha sa pagdayeg sa tanan nga nakaila kaniya. Sa usa ka higayon iyang napahilom ang duha ka bantugan nga mga tawo kinsa nanaway sa ilang mga kauban, ‘Sa inyong paningkamot nga mahimong makiangayon, ayaw kalimot sa pagmabination.’ . . .

“Ang mga hiyas nga nakahimo ni [Harold B. Lee] nga prinsipal sa duha ka eskwelahan sa dihang nag-edad siya og 18 giila pag-usab. Mipadayon sa iyang edukasyon sa Unibersidad sa Utah, gihimo siya nga prinsipal, una sa Whittier School ug dayon sa Woodrow Wilson School sa Lalawigan sa Salt Lake. . . .

“Nagpuyo siya sa Pioneer Stake human sa iyang kaminyoon, diin ang buluhaton sa Simbahan napun-an og lain. Dayon niadtong 1929, siya gitawag nga usa ka magtatambag sa kapangulohan sa stake. Sa pagkasunod nga tuig gitawag siya isip presidente sa stake. Nag-edad siya niana og 31 anyos, ang labing bata nga presidente sa stake sa Simbahan.

“Ang depresyon miabut sa nasud ug sa kalibutan. Nahagsa ang negosyo, sama sa tenpins sa bowling. Wala nay magpautang. Ang mga bangko nanira ug minilyong dolyares nga mga tiniguman nawala. Ang walay mga trabaho midaghan pag-ayo. Sa dihang ang mga benepisyo nga ilang gihagoan nawala, ang mga tawo naghikog. Dihay mga dapit nga manghatag og mga pagkaon ug

pan. Dihay pagkawala sa paglaum ug trahedyo. Sa Pioneer Stake labaw sa katunga sa mga miyembro ang walay trabaho.

“Ania ang usa ka hagit, usa ka makahahadlok nga hagit, alang sa batan-ong presidente sa stake. Nabalaka siya, mihilak siya, nag-ampo siya, samtang siya nagtan-aw sa mga tawo, nga sa kanhiay mapagarbuhon ug mauswagon, nga mikunhod tungod kay nawad-an og trabaho ngadto sa kahimtang nga dili na sila makapakaon sa ilang mga pamilya. Dayon dihay miabut nga inspirasyon sa pagtukod og balay tipiganan diin ang mga pagkaon ug mga kagamitan mapundok ug diin kini maapud-apod ngadto sa timawa. Mga proyekto sa pagtrabaho gisugdan, dili lamang sa pagpalambo sa komunidad, apan, labaw ka importante, sa paghatag sa mga tawo og kahigayunan sa pagtrabaho sa unsay ilang nadawat. Usa ka karaan nga building pangnegosyo giguba ug ang mga materyal gigamit sa pagtukod og *gymnasium* sa stake sa paghatag og sosyal ug mga kagamitan alang sa mga tawo.

“Ang ubang mga stake naghimo sa susama nga mga proyekto, ug niadtong Abril 1936 kini gihiusa aron sa pagporma sa unsay gitawag ni Presidente Heber J. Grant sa una og programa sa seguridad sa Simbahan, nga karon nailhan nga *welfare program* sa Simbahan.

“Si Harold B. Lee, ang batan-ong lider sa Pioneer Stake, gitawag sa pagdumala sa bag-ong programa taliwala sa walay paglaum ug malisud nga mga adlaw. Ang problema dako kaayo. Lisud kaayo ang pagpundok sa mga butang sa uma aron makapananom ug sa paghimo og proseso ug mga kagamitan sa pagtipig niini. Ang mas lisud nga sagubangon mao ang kinaiya sa mga tawo nga hinawayon sa unsay gibuhat sa Simbahan ug kinsa mibati nga ang *welfare* kinahanglan anaa sa pagdumala sa gobyerno.

“Apan uban sa pag-ampo ug pag-awhag, uban sa paghago og trabaho, ug uban sa panalangin niya nga giisip nga propeta, mibiyaha siya ngadto sa tanang mga stake sa Zion, ug ang programa naporma ug miuswag.

“Ang dako nga kapanguhaan sa *welfare program* karon—daghang malamboon nga mga uma, mga planta sa pagproseso ug mga buhatan sa mga delata, mga building nga tipiganan sa mga

lugas ug mga galingan, ug ubang mga proyekto nga nagkatag sa kadaghanan sa Amerika—mao ang malamboon ug makapadani nga mga hulagway niadtong unang mga paningkamot. Samtang ang mga programa sa pagtabang sa gobyerno ubos sa pag-ataki kanunay, ang programa sa Simbahan nagpadayon nga gidayeg sa mga tawo sa tibuok kalibutan. Nakaminos ang mga magbubuhis og minilyon ka dolyares tungod kay giabaga sa Simbahan ang mga sagubangunon sa *welfare*. Nakakita og maayong trabaho ang liboan ka mga lalaki ug mga babaye, lakip na sa daghang mga baldado kinsa gihatagan og kahigayunan nga makapangita sa unsay ilang gikinahanglan. Kadtong kinsa gitabangan niini nga programa naluwas gikan ‘sa tunglo sa pagkatapulan ug sa pagkautan sa pagsalig sa tabang.’ Ang dignidad ug pagtahud sa kaugalingon nabuhi. Ug kadtong dili maihap nga mga lalaki ug mga babaye kinsa dili direkta nga gitabangan, apan kinsa miapil sa pagpananom ug pagproseso sa pagkaon ug sa daghan pang uban nga mga trabaho, nagpamatuod sa kalipay nga makita diha sa dili hinakog nga pagserbisyo ngadto sa uban.

“Walay usa nga nagsaksi niini nga programa diha sa kadako sa iyang mga implikasyon ug sa hilabihan nga mga sangputanan ang makahimo og makatarunganong pagduha-duha sa espiritu sa pagpadayag nga maoy nakapamugna ug nakapalapad sa iyang mapuslanon nga gahum alang sa kaayohan. Ngadto ni Presidente Harold B. Lee, ang unang tigdumalang direktor ug dugay nga *chairman* sa Welfare Committee sa Simbahan, kinahanglang hatagan og pasidungog alang sa dinasig nga direksyon. Sa iyang kaligdong dili siya moangkon niana, ug tukma gayud kay iyang ihatag ang pasidungog ngadto sa Ginoo. Ang Ginoo, sa pagpalambo sa iyang sulugoon, nakaila sa iyang debosyon ug sa iyang hugot nga pagtuo. . . .

“Nasulayan na sa kalisud niadtong unang mga panahon sa programa sa *welfare* sa Simbahan, si Elder Lee gitawag ni Presidente Heber J. Grant nga mahimong apostol ug gipaluyohan sa Konseho sa Napulog Duha niadtong Abril 6, 1941.

“Sa okasyon niana nga pagkatudlo, si Elder John A. Widtsoe misulat og editoryal mahitungod sa iyang bag-ong kauban: ‘Puno siya sa hugot nga pagtuo sa Ginoo; dako siya og gugma sa iyang isig-katawo; maunungon sa Simbahan ug sa Nasud; malimtanon

sa kaugalingon diha sa iyang debosyon sa Ebanghelyo; gitugahan og kaalam, kalagsik, ug paningkamot; ug gitugahan ug talagsa-ong gahum sa pagtudlo sa pulong ug kabubut-on sa Dios. Kinsa kadtong mangayo og tabang sa Ginoo iyang himoon nga gamhanang instrumento sa pagpadayon sa mahangturong plano sa tawhanong kaluwasan. . . . Hatagan siya og kalig-on nga labaw sukad iyang nahibaloan, samtang ang mga pag-ampo sa mga tawo moabut ngadto sa Ginoo alang kaniya.’ (*Improvement Era*, Mayo 1941, p. 288.)

“Kini ang matinuoron nga mga pulong sa pagdayeg, ug ang mga pulong sa panagna.

“Ang iyang istorya . . . mao ang pagkamatinuoron sa sagrado kaayo nga pagsalig sa usa ka apostol, kansang tawag mao ang mahimong linain nga saksi ‘sa pangalan ni Kristo ngadto sa tibuok kalibutan.’ [D&P 107:23.]

“Sa pagpadayon niana nga responsibilidad, mibiyaha siya ubos sa sugo sa Unang Kapangulohan ngadto sa daghang mga bahin sa yuta, mopataas sa iyang tingog diha sa kamaayo, sa pagpahayag sa pagkabalaan sa Manunubos sa katawhan.

“Kanunay niyang kutloon ang mga pulong ni Pablo ngadto sa Mga Taga-Corinto: ‘Ug kon ang tingog sa trumpeta dili tin-aw kinsa may maandam aron sa pagdasdas sa panggubatan?’ (1 Mga Taga-Cor. 14:8.) Walay bisan unsa nga dili tinuod sa mensahe ni Harold B. Lee. Walay pagduha-duha, ug uban niana nga kasiguroan sa tinuod nga pagtuo, siya nakapamatuod ngadto sa taas ug ubos og kahimtang sa kalibutan. . . . Wala gayud siya mosibug gikan sa iyang responsibilidad isip usa ka sulugoon sa Dios sa pagpamatuod sa kamatuoran. Ang mga misyonaryo nadasig sa mas kinasingkasing nga pagpaningkamot, ang mga miyembro sa Simbahan mitubo nga mapasaligon nga mosunod sa ebanghelyo, nasakitan ang mga kasingkasing sa mga *investigator* samtang siya mopamatuod. Wala niya ilikay ang iyang kaugalingon ug nagbaton og mapig-ot nga iskedyul bisan pa og mahimutang sa peligro ang iyang panglawas. Kadtong iyang suod nakahibalo nga sulod sa daghang mga bulan panagsa ra siya nga walay sakit. . . . Ang iyang pagkaila sa sakit nakapalantip sa iyang pagkasensitibo ngadto sa pag-antus sa uban. Siya mobiyaha sa layo ug duol aron sa pag-awhag ug pagpanalangin sa mga Santos. Aduna niadtong

tua sa daghang mga kayutaan kinsa uban sa pagpasalamat mopamatuod sa milagrusong gahum sa priesthood nga gigamit alang kanila niini nga sulugoon sa Ginoo.

“Sensitibo usab siya sa kaguol, sa kahadlok, sa mga hagit nga giatubang sa mga kalalakin-an nga anaa nagserbisyo sa militar. Sa panahon sa mga katuigan sa Ikaduhang Gubat sa Kalibutan, sa Gubat sa Korea, ug sa gubat sa [Vietnam], siya ang nagdumala sa programa sa Simbahan sa kasundalohan. Kanunay niyang ipahayag ang iyang kaugalingon ngadto sa mga kaigsoonan kabahin sa panginahanglan sa paghatag sa hingpit nga programa sa Simbahan ngadto sa nagserbisyo sa militar, sa tanang mga panalangin ug mga kahigayunan nga gikan niini. Nakabiyahe siya sa yuta ug sa dagat aron makigkita sa mga miyembro sa Simbahan nga anaa sa serbisyo sa militar. Niadtong 1955, mibisita siya sa Korea samtang kana usa ka dapit nga nangandam alang sa gubat, nagsul-ob og patig. . . . Kadtong iyang gikahimamat dili gayud makalimot sa iyang pagkamabination, sa iyang pagpakabana, o sa iyang pagpamatuod sa nagmando nga gahum sa Dios sa mga kalihokan sa mga tawo. Gihupay niya sila, gihatagan niya sila’g balik og pasalig, daghan ang iyang giluwes nga nahiagum sa mangilngig nga mga sitwasyon.

“Iyang gihupay ang nagbangutan. Gikan sa personal nga kasinatian siya nakahibalo sa kasubo sa pagkamatay sa mga minahal. Wala siya sa Siyudad sa Salt Lake kay nagtambong og komperensya sa stake sa dihang ang iyang pinalanggang asawa nag-ungaw sa kamatayon. Mibiyahe sa kagabhion, nagdali nga moabut ngadto sa iyang kiliran, miabut siya nga patay na kini. Kadto nga iyang mga suod panahon sa masulub-ong mga adlaw human sa kamatayon sa iyang asawa nakabantay og gamay sa hilabihang kasubo sa iyang kahimtang. 1962 kadto. Sa 1965 ang iyang pinalangga nga anak nga babaye nga si Maurine namatay samtang si Elder Lee didto sa Hawaii sa usa ka buluhaton sa Simbahan. Nagbilin kini og upat ka mga anak.

“Kining masakit nga mga kasinatian, lisud nga sagubangon, nakadugang sa iyang pagkasensitibo sa mga giantus sa uban. Kadtong nakasinati og susamang pagkawala nakakita diha kaniya og masinabuton nga higala ug usa kansang nasulayan nga pagtuo nahimong tinubdan sa kalig-on ngadto kanila.

“Niadtong 1963 nakigminyo siya ni Freda Joan Jensen, kinsa nakahatag og kalipay sa iyang kinabuhi sa talagsaong paagi. Edukada ug pino og pamatasan, anad siya sa labing maayo nga katilingban. Babaye siya sa dili kasagaran nga mga kalampusan sa iyang kaugalingong katungod. Nabansay isip magtutudlo, nagtudlo siya sa eskwelahan, dayon misaka ngadto sa nagkalain-laing mga responsibilidad nga pang-administratiba sa pagserbisyo isip superbisor sa primarya nga edukasyon sa Jordan School District sa Lalawigan sa Salt Lake. Nagserbisyo usab siya sa kinatibuk-ang hunta sa Asosasyon sa Primarya. Ang panimalay nga iyang gidumala nahimong dangpanan sa kalinaw alang sa iyang bana ug usa ka dapit sa makapahimuot nga pag-abi-abi ngadto sa tanan kinsa nahatagan og pribilihiyo sa pagsulod niini.

“Si Presidente David O. McKay, nga nakaila sa hingpit nga kahibalo ni Elder Lee sa mga programa sa Simbahan ug sa napamatud-an niyang pang-administratiba nga mga kahanas, mitudlo kaniya nga *chairman* sa *correlation committee* sa paghan-ay sa tibuok kurikulum sa Simbahan. Tungod niini midangat ang makuti nga pagribyu sa mga pamaagi sa panudlo nga gigamit na sulod sa daghang mga tuig, uban sa pagtuki sa tanang nagtudlo nga mga organisasyon ug sa mga kagamitan. Ang dako kaayong paningkamot nga gihimo ubos sa iyang direksyon miresulta sa nagkatakdo nga kurikulum nga gidesinyo sa pagtudlo og kahibalo sa matag hugna sa kalihokan sa Simbahan ug sa doktrina ug sa pagtukod og pagka-espirituhanon sa mga miyembro. Ang kalig-on sa iyang pagkapangulo makita dinhi niini nga buhat. Siya makanunayon, ang iyang mga katuyoan tataw nga gipasabut. Ang tibuok Simbahan mao ang nakadawat sa iyang pagserbisyo.

“Sa kamatayon ni Presidente McKay ug sa pagpuli sa kapangulohan ni Joseph Fielding Smith, si Elder Lee nahimong Presidente sa Konseho sa Napulog Duha ug gipili ni Presidente Smith nga iyang unang magtatambag. Samtang nagkinahanglan kini nga siya pulihan sa pagka-*chairman* sa pipila sa iyang nahau-nang mga kalihokan, ang sama nga mga katuyoan gipadayon ubos sa iyang kinatibuk-ang pagpangulo. Ang mga programa gitukod aron sa pagpalambo sa kahanas sa mga magtutudlo sa tibuok Simbahan. Usa ka programa sa pagbansay sa bishop gisugdan. Ang programa sa misyonaryo sa tibuok kalibutan gipalig-on. . . .

“Sa dihang si Presidente Joseph Fielding Smith malinawong namatay niadtong gabii sa Hulyo 2, 1972, walay pagduha-duha sa mga hunahuna sa mga miyembro sa Konseho sa Napulog Duha kinsa ang mopuli kaniya isip Presidente sa Simbahan. Sa buntag sa Biyernes, Hulyo 7, nagpundok sila sa sagrado nga mga kwarto sa Templo sa Salt Lake. Nianang hilom ug balaan nga dapit, uban sa malumo nga mga kasingkasing, nagtinguha sila sa mga hung-hong sa Espiritu. Ang tanang mga kasingkasing nagkahiusa sa pagtubag ngadto niana nga mga honghong. Si Harold Bingham Lee, pinili sa Ginoo, gibansay gikan sa pagkabata sa mga baruganan sa gipahiuli nga ebanghelyo, gihasasan sa tibuok trayenta’y uno ka mga tuig sa pagserbisyo sa pagkaapostol, gitawag nga Presidente sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw ug Propeta, Manalagna, ug Tigpadayag. Ang tanang mga kamot gipandong diha sa iyang ulo, ug siya gi-ordinahan nga dinihugan sa Ginoo ngadto niining dako ug dili matandi nga calling.

“Gipaluyohan pinaagi sa hugot nga pagtuo ug mga pag-ampo sa mga Santos sa tibuok kalibutan, nagbarug siya isip tigdumalang high priest diha sa gingharian sa Dios sa yuta.”

Si Presidente Harold B. Lee nagserbisyo isip propeta sa Ginoo sulod sa 17 ka mga bulan ug 19 ka mga adlaw. Atol niini nga panahon sa kausaban ug paglambo, si Presidente Lee midumala sa pagkatukod sa unang stake didto sa Chile ug sa kinadak-ang yuta sa Asya didto sa Korea. Siya midumala sa unang komperensya sa area nga gihimo didto sa Siyudad sa Mexico, Mexico, ug Munich, Germany. Iyang gipatubo ang programa sa *welfare services* sa Simbahan sa tibuok kalibutan. Namatay siya niadtong 26 sa Disyembre 1973, sa edad nga 74.

Gitawag ni Jesukristo sila si Pedro ug si Andres. Ang Pag-ula sa Manluluwas gikinahanglan aron sa paghimo nga mahinabo ang plano sa kaluwasan sa Amahan. Pinaagi sa pagsunod sa Manluluwas, ang matag tawo luwas nga makahuman sa iyang “panaw dinhi sa pagkamortal ngadto sa iyang katapusan nga padulngan— ang pagbalik ngadto niana nga Dios kinsa mihatag kaniya og kinabuhi.”

Ang Dalan ngadto sa Kinabuhing Dayon

Unsaon nato sa pagkab-ot sa atong katapusang tumong— ang pagbalik ngadto niana nga Dios kinsa naghatag kanato og kinabuhi?

Pasiuna

Sa iyang tibuok pangalagad, si Presidente Harold B. Lee mipasabut nga ang labing importante nga katuyoan sa ebanghelyo ni Jesukristo mao nga aron kita makabalik ngadto sa presensya sa atong Langitnong Amahan. Kanunay siyang mitudlo sa kaimportante sa pagkinabuhi pinaagi sa hugot nga pagtuo hangtud kita makakab-ot sa atong langitnong tumong.

Ang pangalagad ni Presidente Lee nadungan sa maisugon nga pag-adto sa unang pagbiyahe ngadto sa kawanangan niadtong mga 1960 ug sa sayong bahin sa mga 1970. Sa dihang ang aksidente niadtong 1970 nakapapugos sa mga *astronaut* sa Apollo 13 nga sakyanan sa kawanangan sa pagbalik og sayo dinhi sa yuta gikan sa mga rehiyon sa bulan, si Presidente Lee nadani uban sa mabinantayong pagtagad sa panudlo ug sa makuti nga pagtuman nga gikinahanglan aron makapauli ang mga tawo nga luwas. Iyang nakita niini nga kasinatian ang pagkasusama ngadto sa hugot nga pagtuo ug pagkamasulundon nga gikinahanglan sa pagkompleto sa atong biyahe dinhi sa pagkamortal ngadto sa atong langitnong panimalay. Sa Oktubre 1970 nga pakigpulong sa kinatibuk-ang komperensya, iyang gigamit ang istorya sa Apollo 13 nga sakyanan sa kawanangan, ang Aquarius, sa paghulagway sa ka importante sa pagsubay sa dalan nga giplano sa Ginoo alang kanato sa pagsubay.

Ang mensahe ni Presidente Lee kanunay nga nagpasabut nga ang katapusang tumong niining panaw sa pagkamortal mao ang

pagbalik ngadto sa atong Amahan sa Langit. Kini nga mga mensahe makatabang kanato sa pagpaningkamot sa pagtan-aw nga ang “matag binuhatan sa atong mga kinabuhi, matag desisyon nga atong himoon [gi]pasubay ngadto sa kalamboan sa kinabuhi nga motugot kanato sa pagsulod ngadto sa presensya sa Ginoo ang atong Langitnong Amahan.”¹

Niini nga kapitulo, si Presidente Lee milatid sa dalan diin kita makabalik diha sa kalinaw ug luwas ngadto sa presensya sa atong Langitnong Amahan.

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Sa unsa nga paagi kita magiyahan nga luwas gikan niining masamok nga mga panahon?

Pipila ka mga bulan na ang milabay, minilyon ka mga tigtan-aw ug tigpaminaw sa tibuok kalibutan mahinamon ug maikagong naghulat sa makuyaw nga biyahe sa Apollo 13. Ang tibuok kalibutan, ingon og, nag-ampo alang sa usa ka importante nga resulta: ang luwas nga pagbalik nganhi sa yuta sa tulo ka maisug nga mga tawo.

Sa dihang usa kanila nga may pinugngan nga kabalaka mipahibalo sa makapakugang nga impormasyon, “Adunay mibuto!” diha-diha dayon ang *mission control* didto sa Houston migamit sa tanang gibansay sa teknikal nga mga siyentipiko kinsa, sa milabay nga mga katuigan, miplano sa matag mahunahuna nga detalye niana nga biyahe.

Ang kaluwasan niadtong tulo ka tawo nag-agad sa duha ka importante nga mga kwalipikasyon: sa kasaligang mga kahanas ug kahibalo niadtong mga teknisyan diha sa sentro sa *mission control* sa Houston, ug sa tinud-anay nga pagsunod sa mga tawo didto sa Aquarius sa matag panudlo gikan sa mga teknisyan, kinsa, tungod sa ilang pagsabut sa mga problema sa mga astronaut, labaw nga kwalipikado sa pagpangita sa importante nga mga solusyon. Ang desisyon sa mga teknisyan kinahanglang perpekto o ang Aquarius mapalayo sa yuta og liboan ka mga milya.

Kining makahinuklog nga hitabo kamay-ong niining [masamok] nga panahon diin kita nagpuyo. . . . Daghan ang nahadlok

sa dihang sila nakakita ug nakadungog sa dili katuohan nga mga hitabo sa kalibutan—mga politikal nga mga intriga, mga gubat ug panagbingkil bisan asa, mga kapakyasan sa mga ginikanan sa pag-sugakod sa mga sosyal nga problema nga naghulga sa pagbuntog sa kabalaan sa panimalay, ang mga kapakyasan sa mga anak ug kabatan-onan sa ilang pag-atubang sa mga hagit sa ilang hugot nga pagtuo ug sa ilang mga katarung.

Kon *kamo* andam lamang nga maminaw ug mosunod, sama niadtong mga astronaut sa Aquarius, kamo ug ang tanan sa inyong panimalay magiyahan ngadto sa kaluwasan ug seguridad diha sa kaugalingong pamaagi sa Ginoo. . . .

Gikan sa hitabo sa Apollo 13. . . , karon ako, sa pipila ka gutlo, molatid sa laktod sa talagsaon nga gihimo nga plano diha sa pag-kamasulundon diin ang kaluwasan sa matag kalag nag-agad sa iyang panaw niining pagkamortal ngadto sa iyang walay katapusan nga padulngan—ang pagbalik ngadto niana nga Dios kinsa mihatag kaniya og kinabuhi. . . .

Unsa ang mga katuyoan sa plano sa atong Langitnong Amahan?

Kini nga plano giila pinaagi sa pangalan, ug ang labing importante nga katuyoan tataw nga gipahiluna diha sa usa ka pahibalo ngadto sa Simbahan sa sinugdanan niining dispensasyon sa ebanghelyo.

Kapin sa usa ka siglo ang milabay ang Ginoo mipahayag:

“Ug bisan pa niana Ako nagpadala sa akong walay katapusan nga pakigsaad ngadto sa kalibutan, nga mahimo nga kahayag ngadto sa kalibutan, ug mahimo nga sukaranan alang sa akong mga katawhan, ug alang sa mga Hentil sa pagpangita niini, ug mahimo nga sinugo sa akong atubangan sa pag-andam sa agianan sa dili pa ang akong pag-abut.” (D&P 45:9).

Dayon, kini nga plano, himoon nga usa ka pakigsaad, diin nagpasabut nga usa ka kontrata nga apilan og sobra pa sa usa ka tawo. Kini himoong sumbanan alang sa pinili sa Ginoo ug alang sa tibuok kalibutan nga makakuha og kaayohan niini. Ang katuyoan niini mao ang paghatag sa mga panginahanglan sa tanang

mga tawo ug sa pag-andam sa kalibutan alang sa ikaduhang pag-anhi sa Ginoo.

Ang mga miapil sa paghimo niini nga plano didto sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta mao ang tanang espiritu nga anak sa atong Langitnong Amahan. Ang atong labing karaan nga mga kasulatan, gikan sa mga sinulat sa karaang mga propeta nga sila si Abraham ug Jeremias, nagmatuod usab nga ang Dios, o si Eloheim, didto; ang iyang Unang Natawo nga Anak, nga si Jehova; Abraham; Jeremias; ug daghan pa nga mga bantugan didto.

Ang tanan nga nahan-ay nga espiritu nga binuhat sa wala pa maporma ang yuta, kinsa nahimong mga espiritu, didto, lakip sa daghang mga bantugan ug mga halangdon kansang mga binuhatan ug kinaiya didto nianang kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta nakapahimo kanila nga mahimong mga magmamando ug mga lider sa pagpadayon niining mahangturong plano. . . .

Ubos sa panudlo sa Amahan ug sa direksyon ni Jehova, ang yuta ug ang tanan kalabut niini natukod ug naporma. Sila “mimando,” sila “mibantay” ug “miandam” sa yuta. Sila “nagsabut sa ilang mga kaugalingon” mahitungod sa pagbutang sa tanang matang sa kinabuhi dinhi sa yuta ug sa tanang mga butang, lakip sa tawo, ug miandam niini alang sa pagpadayon sa plano, nga atong ikapahisama sa usa ka detalyado nga plano, diin ang mga anak sa Dios matudloan ug mabansay sa tanan nga gikinahanglan alang sa balaan nga katuyoan sa pagpahinabo, “ngadto sa himaya sa Dios,” ang kahigayunan sa matag kalag nga makaangkon sa “pagka-imortal ug kinabuhing dayon.” Ang kinabuhing dayon nagpasabut sa pagbaton sa walay katapusan nga kinabuhi diha niana nga celestial nga dapit diin ang Dios ug si Kristo nagpuyo, pinaagi sa pagbuhat sa tanan nga gisugo kanato. (Tan-awa sa Abr. 3:25.)

Unsa ang sukaranan nga mga baruganan sa plano sa kaluwasan?

Ang plano adunay tulo ka tataw nga mga baruganan:

Una, ang kahigayunan nga gihatag ngadto sa matag kalag sa pagpili alang sa iyang kaugalingong “kalingkawasan ug kinabuhing dayon” pinaagi sa pagkamasulundon sa mga balaod sa Dios,

o “pagkabihag ug kamatayon” sa espirituhanong mga butang tungod sa pagkamasinupakon. (Tan-awa sa 2 Ne. 2:27.)

Sunod sa kinabuhi mismo, ang kabubut-on mao ang labing mahinungdanon nga gasa sa Dios ngadto sa katawhan, naghatag sa labing dakong kahigayunan alang sa mga anak sa Dios sa pag-uswag niining kinabuhi dinhi sa yuta nga pagkamortal. Usa ka propeta nga lider niini nga kontinente mipasabut niini ngadto sa iyang anak sumala sa na-rekord sa usa ka karaan nga kasulatan: nga sa pagpahinabo niini, ang mahangturong mga katuyoan sa Ginoo, kinahanglan gayud nga adunay mga katugbang, ang pagdani sa maayo sa usa ka bahin ug sa dautan sa lain nga bahin, o sa pagsulti niini sa pinulongan sa mga kasulatan, “. . . ang gidili nga bunga kaatbang sa kahoy sa kinabuhi; ang usa tam-is ug ang lain pait.” Kini nga amahan mipasabut og dugang, “Busa, ang Ginoong Dios mihatag ngadto sa tawo nga siya molihok alang sa iyang kaugalingon. Busa, ang tawo dili makalihok alang sa iyang kaugalingon gawas kini siya pagadanihon sa usa o sa lain.” (2 Ne. 2:15–16.)

Ang ikaduha nga tataw nga baruganan niining balaan nga plano naglakip sa panginahanglan sa paghatag og manluluwas kang kansang pag-ula ang labing pinalanggang Anak sa Dios nahimo natong Manluluwas, isip usa ka “gipatay nga Kordero gikan pa sa pagkatukod sa kalibutan” (Pin. 13:8), sumala sa gipadayag ni Juan didto sa Isla sa Patmos. [Si propeta Lehi] mipasabut nga ang misyon sa Anak sa Dios mao ang “pagpangamuyo alang sa tanan nga mga katawhan; ug sila nga mituo kaniya maluwas.” (2 Ne. 2:9.)

Nakadungog kita og daghan gikan sa pipila ka limitado nga panabut mahitungod sa posibilidad sa usa ka tawo nga maluwas pinaagi sa grasya lamang. Apan nagkinahanglan kini og pasabut sa laing propeta aron masabtan ang tinuod nga doktrina sa grasya diha sa iyang pagpasabut niining makahuluganon nga mga pulong:

“Tungod kay,” kini nga propeta miingon, “kami nagkugi sa pag-sulat, aron sa pagdasig sa among mga anak, ug usab sa among mga kaissoonan, sa pagtuo kang Kristo, ug aron makig-uli sa Dios; kay kami nasayud nga pinaagi sa grasya kami maluwas,

human sa tanan nga atong mabuhat.” (2 Ne. 25:23.) Sa tinuod kita natubos pinaagi sa maulaon nga dugo sa Manluluwas sa kalibutan, apan human lamang ang matag usa nakahimo sa tanan nga iyang mahimo alang sa iyang kaugalingong kaluwasan.

Ang ikatulo nga importanteng tataw nga baruganan sa plano sa kaluwasan mao ang kondisyon nga ang “mga katawhan mahimo nga maluwas, pinaagi sa pagsunod sa mga balaod ug mga ordinansa sa Ebanghelyo.” (Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 3.) Kining sukaranan nga mga balaod ug mga ordinansa diin ang kaluwasan moabut tataw nga gipahiluna.

Una, hugot nga pagtuo diha kang Ginoong Jesukristo.

Ikaduha, paghinulsol gikan sa sala, nagpasabut sa pagbiya gikan sa mga sala sa pagkamasinupakon sa mga balaod sa Dios ug sa dili na pagbalik pag-usab ngadto niini. Ang Ginoo namulong sa yano mahitungod niini nga punto. Miingon siya: “. . . padayon sa inyong mga kinabuhi ug ayaw na pagpakasala; apan ngadto niana nga kalag kinsa nagpakasala ang kanhi nga mga sala mobalik, nagingon ang Ginoo nga inyong Dios.” (D&P 82:7.)

Ikatulo, bunyag sa tubig ug sa Espiritu, nga pinaagi lamang sa mga ordinansa, sumala sa gitudlo sa Magtutudlo ngadto ni Nicodemo, nga ang usa ka tawo makakita o makasulod sa gingharian sa Dios. (Tan-awa sa Juan 3:4–5.)

Kining sama nga pagtulun-an gamhanang gitudlo sa nabanhaw nga Manluluwas ngadto sa mga santos niining dako nga yuta, nga ingon og mao ang iyang katapusang mensahe ngadto sa iyang mga tinun-an. Ang Magtutudlo mitudlo sa iyang matinud-anong mga santos nga “walay mahugaw nga butang nga makasulod didto sa iyang gingharian; busa walay makasulod sa iyang kapahulayan gawas niadto kinsa nakahugas sa ilang mga saput sa akong dugo, tungod sa ilang hugot nga pagtuo, ug naghinulsol sa tanan nila nga mga sala, ug sa ilang pagkamatinud-anon hangtud sa katapusan.

“Karon mao kini ang sugo: Paghinulsol, kamong tanan nga mga lumulupyong sa yuta, ug duol ngari kanako ug magpabunyang diha sa akong ngalan, aron kamo mahimo nga pagasantoson pinaagi sa pagdawat sa Espiritu Santo, aron mobarug nga walay lama sa akong atubangan sa katapusan nga adlaw.

“Sa pagkatinuod, sa pagkatinuod, Ako moingon nganha kaninyo, kini mao ang akong ebanghelyo . . .” (3 Ne. 27:19–21.)

Unsa ang mga panalangin nga gisaad niadtong kinsa mga matinud-anon?

Kon ang mga anak sa Ginoo, diin naglakip sa tanan nga ania niini nga yuta, walay pagsapayan sa pagkanasudnon, kolor, o tinuohan, mopatalinghug sa tawag sa tinuod nga mensahero sa ebanghelyo ni Jesukristo, sama sa mga astronaut sa Aquarius ngadto sa nabansay nga mga teknisyan sa Mission Control sa takna sa ilang kakuyaw, moabut ang panahon nga ang matag usa makakita sa Ginoo ug makaila kaniya, sumala sa gisaad sa Ginoo. . . .

Kini nga saad sa himaya nga naghulat niadtong kinsa matinud-anon hangtud sa katapusan yanong gipakita sa sambingay sa Magtutudlo sa Mausikon nga Anak. Ngadto sa anak nga matinud-anon ug wala usiki ang iyang katungod sa pagkatawo, ang amahan, kinsa sa leksyon sa Magtutudlo mao ang atong Amahan ug atong Dios, misaad niining matinud-anong anak: “Anak ko, nakig-uban ikaw kanunay kanako, ug ang tanang butang ko imo usab.” (Lucas 15:31.)

Sa usa ka pagpadayag pinaagi sa propeta niining panahona, ang Ginoo misaad ngadto sa matinud-anon ug sa masulundon karon: “. . . ang tanan nga iya sa akong Amahan ihatag ngadto kaniya.” (D&P 84:38).

O mahisama ba kita niadtong mga mapangahason diha sa suba ibabaw sa Niagara Falls kinsa nagpaingon sa makuyaw nga sulog? Bisan pa sa mga pasidaan sa mga gwardya sa suba nga magmatngon sa dili pa ulahi kaayo, ug sa hingpit nga walay pagpanumbaling sa mga pasidaan, sila nangatawa, sila nanayaw, sila nag-inom, sila nagbugal-bugal, ug sila nangamatay.

Mao unta ang mahitabo sa tulo ka mga astronaut sa Aquarius kon sila nagdumili pa sa pagpaminaw sa gamay kaayo nga panudlo gikan sa Houston Control. Ang ilang mga kinabuhi nag-agad sa pagkamasulundon sa sukaranang mga balaod nga nag-dumala ug nagkontrol sa mga kusog sa kalibutan.

Si Jesus naghilak sa iyang pagsaksi sa kalibutan nga naglibut kaniya sa iyang panahon nga ingon og nagkabuang, ug nagpada-yon sa pagbiaybiay sa iyang pangamuyo nga moduol sila ngadto kaniya subay sa “higpit ug pig-ot nga dalan,” nga yano kaayong gipakita diha sa mahangtulong plano sa Dios sa kaluwasan.

O nga kita makadungog gihapon sa iyang mga pangamuyo karon sama sa iyang pagpangamuyo kaniadto: “O Jerusalem, Jerusalem, nga nagapatay sa mga propeta ug nagabato sa mga sinugo nganha kanimo, sa makadaghan gipangandoy ko ang pag-tigum unta sa imong mga anak, maingon sa himongaan nga naga-tigum sa iyang mga piso ilalum sa iyang mga pako, apan nagadumili kamo!” (Mat. 23:37.)

O nga ang kalibutan makakita sa laing samingay ni Juan nga Tigpadayag sa sagrado nga hulagway sa Magtutudlo nga nagtawag kanato karon sama sa iyang pagtawag niadtong atua sa Jerusalem:

Miingon ang Magtutudlo, “Tan-awa, nagatindog ako sa pulta-han, ug nagatuktok: kon may magapatalinghug sa akong tingog ug moabli sa pultahan, kaniya mosulod ako ug makigsalo ako sa pagkaon uban kaniya, ug siya uban kanako.

“Ang magmadaugon pagatugutan ko sa paglingkod sa akong trono uban kanako, maingon nga ako usab nagmadaugon ug milingkod uban sa Akong Amahan diha sa iyang trono.” (Pin. 3:20–21.)

Dinhi, mao, ang plano sa kaluwasan nga gitudlo sa tinuod nga simbahan, nga gitukod diha sa mga apostoles ug mga propeta, uban ni Kristo, ang Ginoo, nga mao ang ulohang bato sa pamag-ang (Efe. 2:20), nga mao lamang ang gigikanan sa kalinaw, dili sa unsay gihatag sa kalibutan, apan ang Ginoo lamang ang makaha-tag niadtong kinsa mobuntog sa mga butang sa kalibutan, sama sa nabuhat sa Ginoo.

“Ug walay kaluwasan pinaagi kang bisan kinsa pa nga lain: kay walay bisan unsa pa nga lain nga ngalan sa silong sa langit, nga gikahatag ngadto sa mga tawo, nga pinaagi niini maluwas kita.” (Mga Buhat 4:12.) . . .

Sa unsa nga paagi nga ang atong mga lihok sa matag adlaw makadala kanato ngadto sa kinabuhing dayon?

Sa bag-ohay nga miting ako naminaw sa makapadasig nga pag-pamatuod sa usa ka batan-ong babaye. Ang iyang amahan nasakit sa unsay gitawag sa doktor nga wala nay kaayohan nga sakit. Ngadto sa iyang asawa usa ka buntag niana, kining masakiton nga amahan, human sa usa ka gabii sa ka sakit ug pag-antus, miingon uban sa tumang pagbati, “Mapasalamaton kaayo ako karon.” “Alang sa unsa?” nangutana ang asawa. Mitubag ang bana, “kay ang Dios mihatag kanako og kahigayunan nga makig-uban kaninyo og usa pa ka adlaw.”

Karon ako makatinguha sa akong tibuok kasingkasing nga ang tanan nga naminaw niini nga sibya mopasalamat usab sa Dios alang sa laing usa pa ka adlaw! Alang sa unsa? Alang sa kahigayunan sa pag-atiman sa wala pa mahuman nga buluhaton. Sa paghinulsol; sa pagtarung sa mga sayop, sa pag-impluwensya sa badlungon nga anak alang sa maayo, sa pagtabang sa usa ka tawo nga nagkinahanglan og tabang—sa laktud, sa pagpasalamat sa Dios sa usa pa ka adlaw aron makaandam sa pagpakighimat sa Dios.

Ayaw paningkamot sa pagpakabuhi sa umaabut nga mga adlaw. Pagtinguha og kalig-on sa pagsulbad sa mga problema karon. Sa iyang Wali sa Bukid, ang Magtutudlo mipahimangno: “Busa ayaw na kamo pagkabalaka tungod sa ugma: kay ang ugma may kabalaka tungod sa iyang kaugalingon. Igo na alang sa adlaw ang iyang kaugalingong kaibug.” (Mat. 6:34.)

Buhata ang tanan nga inyong mahimo ug itugyan sa Dios ang uban, ang Amahan natong tanan. Dili igo ang pag-ingon nga ako mobuhat kutob sa akong mahimo, apan hinoon akong buhaton ang tanan nga anaa sa akong gahum; akong buhaton ang tanan nga gikinahanglan.²

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Sa unsa nga mga paagi nga ang plano sa atong Amahan nagpakita sa Iyang dako nga gugma alang kanato?
- Sa unsa nga paagi nga ang pagkasabut sa plano sa kaluwasan makahatag og kalinaw sa inyong kinabuhi?
- Ngano nga ang kabubut-on gikinahanglan kon kita buot mobalik ngadto sa Dios? Ngano nga ang Pag-ula gikinahanglan? Ngano nga kinahanglan kita nga magmasulundon sa mga baruganan sa ebanghelyo ug sa mga ordinansa?
- Unsa kaha ang pipila ka mga sangputanan sa pagtipas gikan sa dalan nga gitudlo sa Langitnong Amahan nga atong sundon?
- Unsa nga mga butang usahay makahimo sa mga tawo nga makalimot sa tumong sa pagbalik ngadto sa presensya sa Langitnong Amahan? Unsa nga tambag ang atong mahatag ngadto sa mga miyembro sa pamilya ug sa uban kinsa nahisalaag?
- Ngano nga importante nga moserbisyo matag adlaw? sa pagpasalamat matag adlaw? sa paghinulsol ug sa pagpaningkamot sa pagbuntog sa atong mga kahuyang? Sa unsa nga paagi nga ang pagbuhat niini nga mga butang makatabang kanato sa paghimamat sa Dios?

Mubo nga mga sulat

1. Sa Conference Report, Okt. 1946, 145.
2. Sa Conference Report, Okt. 1970, 113–17; o *Improvement Era*, Dis. 1970, 28–30.

Kinsa Ako?

*Sa unsa nga paagi nga ang pag-ila
kon kinsa kita makatabang kanato sa
pagdawat sa kinabuhing dayon?*

Pasiuna

“**U**sa ka adlaw niana usa ka magtutudlo sa Sunday School [miabut] aron mangutana og makapaikag nga pangutana nga gipangutana ngadto kaniya sa iyang klase sa miaging Dominggo,” miingon si Presidente Harold B. Lee ngadto sa kongregasyon sa mga Santos. “Mipasabut siya nga sila naghisgot mahitungod sa kinabuhi sa wala pa kini nga kinabuhi, ug kini nga kinabuhi, ug sa sunod nga kinabuhi, ug usa ka batan-on nga estudyante sa Sunday School nangutana, ‘Ang kinabuhi kaniadto natapos sa dihang kita natawo sa mortal nga kinabuhi; kini nga kinabuhi natapos sa dihang kita miagi og mortal nga kamatayon; unsa ang katapusan sa sunod nga kinabuhi? Ibutang ba kini sa kalimot?’ Ang batan-ong magtutudlo sa Sunday School miingon, ‘Wala akoy tubag.’”

“Samtang ako naghunahuna niini ako mipahayag nga kita naggamit sa mga pulong sa dili tino nga paagi kon kita maghisgot kalabut sa ‘kinabuhi sa wala pa kini nga kinabuhi, ug niini nga kinabuhi, ug sa sunod nga kinabuhi,’ ingon nga kita sama sa iring nga adunay siyam ka kinabuhi, nga sa tinuod kita adunay usa lamang ka kinabuhi. Kini nga kinabuhi nga atong gihisgutan wala magsugod sa mortal nga pagkatawo. Kini nga kinabuhi dili matapos uban sa mortal nga kamatayon. Adunay butang nga wala ilalang o buhata. Ang mga Kasulatan mitawag niini og ‘salabutan,’ nga sa piho nga panahon didto sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta gibuhat ngadto sa usa ka espiritu.’ Human niana kana nga espiritu mitubo ngadto sa piho nga kahimtang dayon gihatagan

kini og oportunidad sa labing maalamon nga Amahan nga moadto sa lain nga ang-ang. alang sa kalamboan niini. Gidugang kini, ug human makapuyo sa gidugayon niini ug nakakab-ot sa katuyoan niini sa pagkamortal, laing kausaban ang nahitabo. Kita moadto, dili sa laing kinabuhi sa tinuod, apan ngadto sa laing ang-ang sa sama nga kinabuhi. Adunay butang nga wala ilalang o buhata, ug butang nga dili mamatay, ug kana nga butang magpuyo sa kahang-turan.”¹

Kini nga hugna naghisgot sa atong mahangturong pagkatawo ug sa unsa nga paagi nga ang kahibalo niini nga pagkatawo maka-apekto sa atong mga kinabuhi.

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Sa unsa nga paagi nga ang pagkahibalo nga kita espiritu nga anak nga mga lalaki ug mga babaye sa Langitnong Amahan makapanalangin kanato?

Kinsa kita? . . . Si Apostol Pablo misulat: “Labut pa, kita adunay yutan-ong mga amahan nga nanagpanton kanato ug sila atong gipanagtahud: dili ba nga sa labi pa hinoon magapailalum kita sa Amahan sa mga espiritu, ug tungod niana mangabuhi kita?” [Mga Hebreohanon 12:9] nagsugyot nga ang tanan kinsa nagpuyo sa yuta kinsa adunay mga amahan sa unod sa ingon usab adunay amahan sa ilang mga espiritu” . . . Ngadto ni Moises ug Aaron . . . ang Ginoo miingon, “Pahilayo kamo gikan sa kinataliwad-an niining katilingban, aron nga pagaut-uton ko sila sa dili madugay.” Ang iyang kasuko nakutaw batok niining dili matarung nga mga tawo, apan si Moises ug Aaron miyukbo ug miingon, “O Dios, ang Dios sa mga espiritu sa tanan nga unod, makasala ba ang usa ka tawo, ug maligutgut ba ikaw sa tibuok nga katilingban?” [Numeros 16:21–22.] Nakamatikod ba kamo giunsa nila sa pagtawag kaniya? Ang Dios sa mga espiritu sa tanang unod. . . .

Usa sa atong labing karaan nga mga kasulatan miabut kanato sa milagrusong paagi—gitawag nato kini nga Perlas nga Labing Bililhon. Usa sa maanindot nga libro nianang bililhon nga kasulatan nailhan nga basahon ni Abraham. Niana nga libro . . . makita nato kini:

“Karon ang Ginoo mipakita ngari kanako, Abraham, sa mga espiritu nga binuhat sa wala pa matukod ang kalibutan; ug taliwala niining tanan dihay daghan sa mga halangdon ug bantugan;

“Ug nakita sa Dios nga kini nga mga kalag mga maayo, ug siya mitindog diha sa taliwala kanila, ug siya miingon: Kini sila Ako mohimo nga akong mga magmamando; kay siya nagtindog uban niadto nga mga espiritu, ug siya nakaamgo nga sila mga maayo; ug siya miingon ngari kanako: Abraham, ikaw usa kanila; ikaw napili sa wala pa ikaw matawo.

“Ug dihay usa nga nagtindog uban kanila nga sama sa Dios, ug siya miingon ngadto kanila kinsa uban kaniya: Kita manaog, kay adunay luna didto, ug modala kita niini nga mga butang, ug kita magbuhat og usa ka yuta diin kini sila mahimo nga makapuyo;

“Ug kita mosulay kanila dinhi, aron pagsuta kon sila mobuhat ba sa tanan nga mga butang bisan unsa ang isugo sa Ginoo nga ilang Dios ngadto kanila;

“Ug sila kinsa nagpuyo sumala sa ilang kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta pagatugahan; ug sila kinsa wala magpuyo sumala sa ilang kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta walay himaya diha sa sama nga gingharian uban niadto kinsa nagpuyo sumala sa ilang kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta; ug sila kinsa nagpuyo sumala sa ilang kinabuhi dinhi sa yuta adunay himaya nga idugang diha sa ilang mga ulo hangtud sa kahangturan.” [Abraham 3:22–26.]

Karon adunay daghang bililhong mga kamatuoran nga makita niana nga kasulatan. Sa unang bahin, aduna lamang kitay pasabut, usa lamang ka daklit kon unsa ang espiritu. Usa ka espiritu, nakadungog ba kamo ni Abraham nga miingon, usa ka espiritu nga binuhat. Kini mao ang unang sinugdanan sa atong pagsabut unsa ang usa ka espiritu. Usa kini ka nahan-ay nga binuhat nga nagpuyo isip usa ka espiritu sa wala pa kini nga kalibutan. Karon unsay hitsura sa espiritu? Unsa nga matang sa pagsabut kamo aduna mahitungod niana nga espiritu? Busa, ang Ginoo mihatag pinaagi ni Propeta Joseph Smith, og usa ka dinasig nga tubag, usa ka bahin niini mabasa ingon sa mosunod: “Kana diin espirituhanon nga binuhat nga susama niana nga temporal; ug kana nga temporal susama niana nga espirituhanon.” Karon paminaw, “ang espiritu sa tawo susama sa iyang pagkatawo, ingon usab ang

espiritu sa mananap, ug ang matag lain nga linalang diin ang Dios milalang.” [D&P 77:2.]

Sige, karon, nakakita kamo kanako nga usa ka hingkod nga pisikal nga tawo. Adunay bahin kanako nga dili ninyo makita sa inyong pisikal nga mga mata—kanang espirituhanong kabahin kanako nga nagtan-aw pinaagi sa akong mga mata ug nagtatahatag kanako og gahum sa paglihok, ug naghatag kanako og igong kaalam ug salabutan. . . .

Karon kana mao ang unang kamatuoran nga atong nakatunan—nga adunay gihan-ay nga binuhat nga gitawag og . . . espiritu. Dinhi ang Ginoo si [Jehova], kinsa mao kadtong bantugan nga espiritu sama sa Dios [ang Amahan], miduol ngadto taliwala sa nahan-ay nga mga binuhat nga gitawag og mga espiritu, ug Siya miingon ngadto kanila, Kita maghimo og usa ka yuta nga kapuy-an ninyo isip mga espiritu, ug kamo kinsa nagpuyo nga takus dinhi sa kalibutan sa espiritu makakanaog sa yuta ug may idugang diha kaninyo. Ug mao nga kadtong mga espiritu nga naghupot sa ilang hugot nga pagtuo, ako moingon, o mga takus, gitugutan nga moanhi sa yuta ug gidugang sa ilang espirituhanong lawas, usa ka pisikal nga lawas dinhi niini nga yuta. . . . Ang tinuod mao nga kamo ug ako nga ania niini nga yuta nga adunay pisikal nga lawas usa ka ebidensya nga kita kauban niadtong kinsa matinud-anon sa atong unang kahimtang; milampos kita sa pagsulay ug gitugutan nga moanhi dinhi. Kon kita wala pa molampos sa pagsulay wala unta kita dinhi; kauban unta kita ni Satanas maningkamot sa pagtintal niadtong adunay lawas. . . .

Ngano nga kita kinahanglan gayud nga magmatinud-anon aron sa paghuman sa atong gi-orden nang daan nga misyon dinhi sa yuta?

Nga nakapamatuod sa atong pagkatawo sa wala pa ang kina-buhi dinhi sa yuta, kinsa kita—mga anak nga lalaki ug babaye sa Dios sa wala pa kini nga kalibutan, kinsa mao ang Amahan sa mga espiritu sa tanang mga tawo kinsa nagpuyo sa unod dinhi sa yuta—niana kita andam sa pagpadayon sa sunod nga tubag sa pangutana. Gikan sa unsay akong nabasa gikan sa basahon ni Abraham sa ika-23 nga bersikulo nakadungog kamo ni Abraham

nga gisultihan nga siya gi-orden o gipili sa wala pa siya matawo. Ako naghunahuna kon nakahunahuna ba kaha kamo niana. Si Moises gisultihan sa sama nga butang. . . .

“Ug nagtawag sa ngalan sa Dios, siya nakakita sa iyang himaya pag-usab, kay kini diha kaniya; ug siya nakadungog og usa ka tingog, nga nag-ingon: Bulahan ikaw, Moises, kay Ako, ang Makagagahum, nagpili kanimo, ug ikaw pagabuhaton nga labaw nga gamhanan kay sa daghan nga mga tubig; kay sila mosunod sa imong mando ingon og ikaw mao ang Dios.” [Moises 1:25.] Kana mao ang mahimo niyang misyon nga mahimong bantugan ug gamhanan nga magmamando. Sama usab, ngadto ni Jeremias, ang Ginoo miingon, “Sa wala pa ikaw gibuhat nako diha sa tiyan naila ko na ikaw, ug sa wala pa ikaw mogula sa tagoangkan gibalaan ko na ikaw; gitudlo ko ikaw nga manalagna sa mga nasud.” [Jeremias 1:5.] Si Joseph Smith, mipayano niana, misulti niini ngari kanato: “Ang matag tawo nga adunay tawag sa pagpangalagad ngadto sa mga lumulupyo sa kalibutan gi-orden niana nga katuyoan didto sa Halangdong Konseho sa langit sa wala pa kini nga kalibutan.” Dayon siya miingon, “Ako nagtuo nga ako gi-orden niini gayud nga katungdanan nianang Halangdong Konseho.” [*History of the Church*, 6:364.]

Aniay mahulgaon nga pasidaan. Bisan pa niana nga katungdanan, gibutang sa Ginoo diha sa hunahuna ni Propeta Joseph Smith ug siya misulat niini. . . . , “Tan-awa, adunay daghan nga gitawag, apan pila lamang ang gipili. Sa laing pagkasulti, . . . tungod kay kita adunay kabubut-on dinhi, adunay daghan nga gi-orden nang daan sa dakong trabaho nga giandam kanila nga buhaton dinhi.” Karon siya miingon, “Ug ngano nga wala sila mapili?” Dayon mihatag siya og duha ka mga rason ngano nga ang mga tawo mapakyas sa ilang pagkatudlo. Una, “tungod kay ang ilang mga kasingkasing gipahimutang diha sa mga butang niini nga kalibutan, ug naninguha sa mga pasidungog sa mga tawo, nga sila wala makakat-on niining usa ka pagtulun-an—nga ang katungod sa pagkapari dili mabulag gikan sa mga gahum sa langit.” [D&P 121:34–36.]²

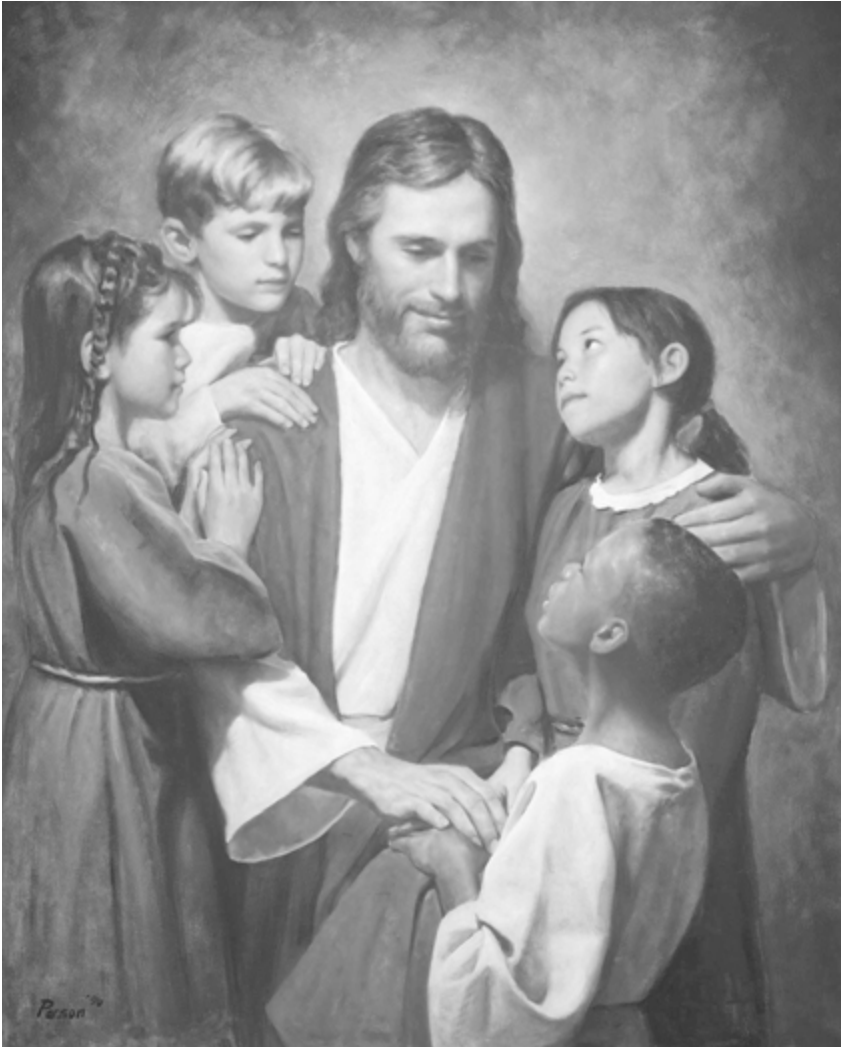
Ayaw laina pagsabut nga kana nga tawag ug kana nga pagka-orden nang daan nagtino nang daan unsay kinahanglan gayud

ninyong buhaton. Usa ka propeta niining kasadpan nga yuta namulong sa yanong paagi mahitungod niini nga hilisgutan: “Nga gitawag ug giandam gikan sa katukuran sa kalibutan sumala sa daan nga kasayuran sa Dios, tungod sa ilang naghingapin nga hugot nga pagtuo ug maayo nga mga buhat; sa unang bahin ingon nga gitugutan sa pagpili sa maayo ug sa dautan.” (Alma 13:3). . . Ang Dios nagtawag ug nagpili og mga tawo didto sa kalibutan sa espiritu o sa ilang unang kahimtang sa paghimo og piho nga buluhaton, apan kon ilang dawaton kana nga katungdanan dinhi ug palamboon kini pinaagi sa matinud-anong pagserbisyo ug maayong mga buhat samtang ania sa pagkamortal usa ka butang diin ilang katungod ug pribilihiyo ang paggamit sa ilang gawasnong kabubut-on sa pagpili sa maayo o sa dautan.³

**Sa unsa nga paagi nga ang pagkaila kinsa kita
makaimpluwensya sa atong paggamit sa kabubut-on?**

Unsa pay lain nga gisulti kanato kinsa kita? Kita gawasnong tinugyanan ug ang ubang mga tawo nagtuo nga mahimong mobuhat sa atong gusto, apan kana dili kaayo husto. Kita adunay gawasnong kabubut-on, apan karon pabasaha ako og butang mahitungod niana. Mahimo bang markahan ninyo ang 2 Nephi ika-2 nga kapitulo, mga bersikulo 15–16. Sultihan ko kamo nga ako nagtuo nga kini usa ka dakong risgo nga gihimo sa atong Amahan sa pagpadala kanato dinhi uban sa pribilihiyo sa atong kabubut-on sa paghimo og pagpili. Karon sa paghimo sa atong pagpili ug sa ingon makaangkon sa atong mahangturong mga ganti, dihay butang nga kinahanglan mahitabo kanato. Karon timan-i—aniay amahan nga mipasabut niini gayud nga butang ngadto sa iyang anak: “Ug sa pagpahigayon sa iyang walay katapusan nga mga katuyoan sa sangputanan sa tawo, human siya makalalang sa atong unang mga ginikanan, ug sa kahayopan sa umahan ug sa mga langgam sa kahanginan, ug diha sa katapusan, tanan nga butang nga nalalang, gikinahanglan gayud nga adunay usa ka katugbang; gani ang gidili nga bunga kaatbang sa kahoy sa kinabuhi; ang usa tam-is ug ang lain pait.” [2 Nephi 2:15.]

Karon kana mao ang paagi nga kanunay madungog, nga ang mga butang nga gidili mao ang mga butang nga labing ilibgon, ug

Si Jesukristo uban sa mga bata gikan sa tibuok kalibutan. Kitang tanan espiritung anak nga mga lalaki ug mga babaye sa atong Langitnong Amahan. Kon kita modawat sa hingpit nga mga panalangin sa Pag-ula sa Manluluwas, makabalik kita sa pagpuyo uban sa atong Amahan ug sa atong Manluluwas pag-usab.

ang mga butang nga maayo alang kanato usahay mao ang mapait nga kasinatian alang kanato nga sundon, sumala sa atong pagkasulti. Karon, aron sa paghatag sa tawo og kahigayunan sa pagpili, “Busa, ang Ginoong Dios mihatag ngadto sa tawo nga siya moli-hok alang sa iyang kaugalingon. Busa, ang tawo dili makalihok

alang sa iyang kaugalingon gawas kini siya pagadanihon sa usa o sa lain.” [2 Nephi 2:16.] Karon aron mahimong may kaugalingong panghunahuna nga tawo, kita kinahanglan adunay dili lamang sa maayo apan kinahanglang adunay dautan nga atong kapilian tali sa duha. Karon hunahunaa kana sa makadiyot. Kon ang tanan pulos maayo sa kalibutan ug walay dautan, makapili ba kamo sa bisan unsa gawas sa maayo? Kon ang tanan dautan sa kalibutan, kon walay bisan unsa nga maayo nga kapilian, makapili ba kamo sa bisan unsa gawas sa dautan? Kon maghunahuna kamo niini sa makadiyot, ang bugtong paagi aron adunay gawasnong kabubut-on ang mga tagsa-tagsa nga nagpuyo niini nga yuta mao ang pagbaton sa maayo ug sa dautan ug ang matag usa kanato gihatagan og kahigayunan sa pagpili alang sa atong mga kaugalingon. . . . Kahibalo mo, ang gawasnong kabubut-on adunay risgo. Ang Ginoo andam nga mirisgo niana aron kita mahimong maglakaw pinaagi sa hugot nga pagtuo ug, isip gawason, makabarug sa kaugalingon nga mga tinugyanan, mopili sa matarung.⁴

**Unsa ang atong mahangturong potensyal
isip mga anak sa Dios?**

Ang katuyoan sa kinabuhi mao ang pagpahinabo sa pagka-imortal ug kinabuhing dayon. Karon, ang pagka-imortal nagpasabut nga makaangkon og lawas nga dili na ubos sa mga sakit sa pagkamortal, dili na ubos sa laing mortal nga kamatayon, ug dili na madunot, kining mga butanga tanan wala na. Ang pagangkon sa kinabuhing dayon mao ang katungod sa pagpuyo diha sa presensya sa Mahangturong Tawo, gani mao ang Dios, ang atong Langitnong Amahan, ug sa Iyang Anak, nga si Jesukristo. Mao kini ang duha ka mga katuyoan diin kitang tanan gibutang dinhi sa yuta.⁵

Ania kita karon nag-andam alang sa pagka-imortal, “ang walay katapusan nga gidugayon sa panahon nga mao ang tinuod nga kinabuhi sa tawo.” Kitang tanan importante nga mga kalag, tungod kay kita gikan sa halangdon nga kabilin. Kita adunay katungod nga mahimong mga hari ug mga tigmando tungod sa mga tahas nga atong gidala didto sa kalibutan sa espiritu sa wala pa kita moanhi dinhi. Kita napili nga moanhi niini nga panahon ug

takna, ug kita gitagana alang sa pagka-imortal ingon man ang tanan nga kabatan-onan niini nga simbahan. Kita usab kinahanglan “makakaplag nga ang dili mahangturon mubo ra kaayo ug ang tanan nga may kinutuban gamay ra kaayo” nga atong ipaubos ang atong mga kaugalingon.⁶

Karon pabasaha ako gikan sa ika-132 nga seksyon sa Doktrina ug mga Pakigsaad. . . . “Ug usab, sa pagkatinuod Ako moingon nganha kaninyo, kon ang tawo mangasawa pinaagi sa akong pulong, nga mao ang akong balaod, ug pinaagi sa bag-o ug walay katapusan nga pakigsaad, ug gibugkos ngadto kanila pinaagi sa Balaan nga Espiritu sa saad,” ug akong labyan ang pipila ka mga pulong aron paghatag kaninyo sa kahulugan “kini pagahimoon ngadto kanila sa tanan nga mga butang bisan unsa ang akong sulugoon mobutang diha kanila, karon ug hangtud sa tanan nga kahangturan; ug walay kapuslanan sa panahon nga sila wala na sa kalibutan; ug sila moagi sa mga anghel, ug sa mga dios, diin gipahimutang didto, diha sa ilang pagkahimaya ug himaya.” Karon paminaw niini: ug adunay “pagpadayon sa mga binhi hangtud sa hangtud.” [D&P 132:19.]

Si Propeta Joseph Smith miingon nga kini nagpasabut nga kad-tong kinsa naminyo pinaagi sa bag-o ug walay katapusan nga pakigsaad ug nagmatinud-anon sa ilang mga pakigsaad, nga human sila mabanhaw sila mahimong mag-uban sa pagpuyo pag-usab isip bana ug asawa ug makabaton unsay iyang gitawag dinhi, usa ka pagpadayon sa mga kaliwatan. Karon unsay buot ipasabut niana? Tuguti nga basahan ko kamo gikan sa laing kasulatan: . . .

“Sa celestial nga himaya adunay tulo ka mga langit o mga ang-ang;

“Ug aron makabaton sa labing taas, ang tawo kinahanglan mosulod ngadto niini nga kapunongan sa pagkapari [ang gipasabut mao ang bag-o ug walay katapusan nga pakigsaad sa kaminyoon];

“Ug kon dili siya mosulod, siya dili makabaton niini.

“Siya mahimo nga mosulod ngadto sa lain, apan mao na kana ang katapusan sa iyang gingharian; dili siya makabaton og mga anak.” [D&P 131:1–4.]

Unsa ang pagbaton og anak? Pagdugang sa kaliwatan. Sa laing pagkasulti, pinaagi sa pagkamasulundon sa Iyang balaan nga sugo, kita dinhi isip mga tawo hatagan og gahum sa pagtabang uban sa Dios sa paglalang og tawo dinhi, ug dayon lapas sa lubnganan aron makabaton og mahangturong kauswagan sa usa ka relasyon sa pamilya human kini nga yuta makatapos sa buhat niini.

... Karon paghisgot niadtong nabanhaw nga mga binuhat kinsa naghupot sa pakigsaad sa balaan nga kaminyoon ug nabugkos sa Balaan nga Espiritu sa Saad: “Niana sila mga dios, tungod kay sila walay katapusan; busa sila gikan sa walay katapusan ngadto sa walay katapusan, tungod kay sila nagpadayon; niana sila labaw sa tanan, tungod kay ang tanan nga mga butang alagad ngadto kanila. Niana sila mga dios, tungod kay sila aduna sa tanan nga gahum, ug ang mga anghel mga alagad ngadto kanila.” [D&P 132:20.] . . .

... Hinaut nga kita magpuyo aron ang tanan kinsa uban kanato makakita dili kanato apan niana nga balaan nga nagagikan sa Dios, ug niana nga panan-awon kon unsa kita ug mahimo nga mahinabo, hinaut nga kita makadawat sa kalig-on sa pagkatkat og labaw pa ka taas ug paingon sa itaas, padulong ngadto nianang importante nga tumong sa kinabuhing dayon, mapainubsanon akong nag-ampo diha sa pangalan sa Ginoo nga si Jesukristo, amen.⁷

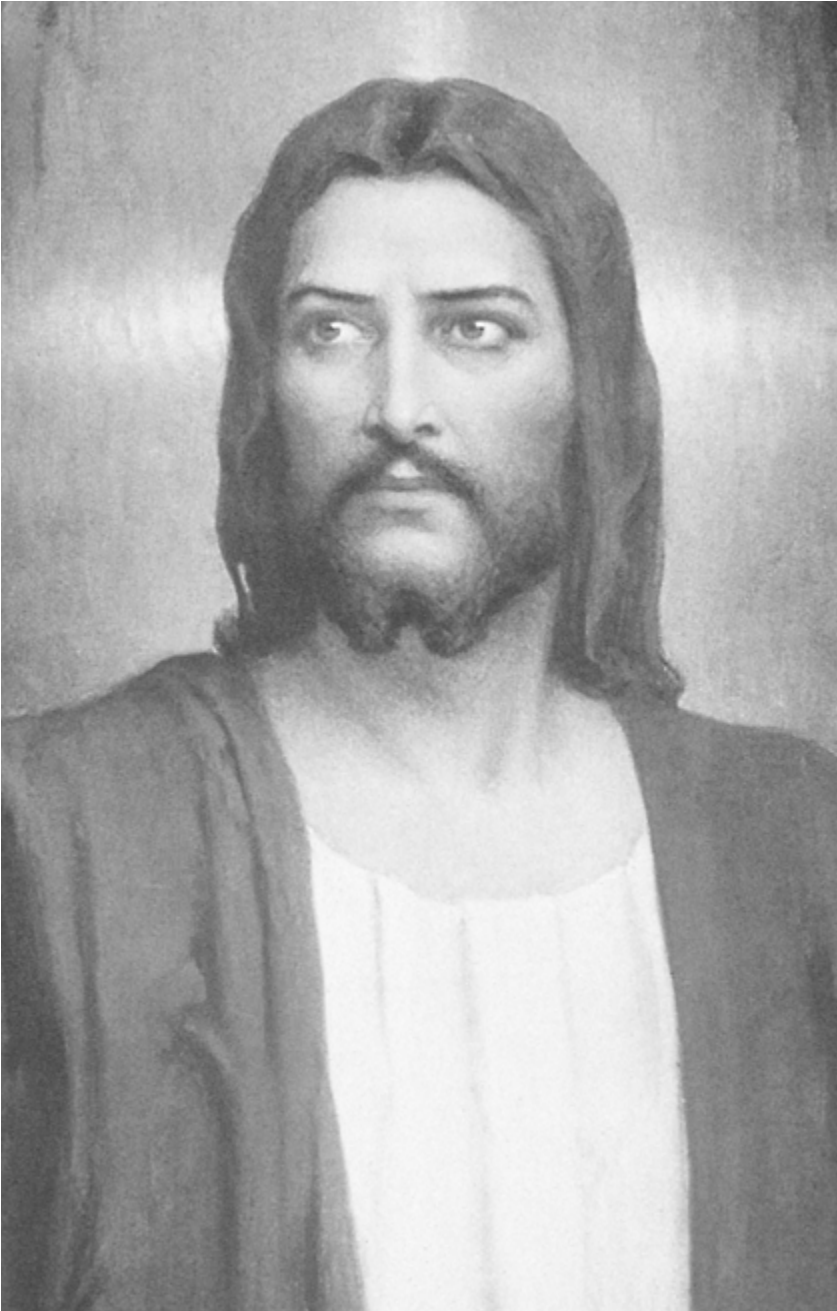
Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsay nakapalig-on sa inyong pagpamatuod nga ang Dios mao ang inyong Amahan?
- Ngano nga ang mga tawo usahay mapakyas sa pagtuman sa buhat nga gi-orden nga buhaton nila dinhi sa yuta?
- Unsa ang kabubut-on? Ngano nga ang oposisyon gikinahanglan sa paggamit sa atong kabubut-on?
- Sa unsa nga paagi nga ang pagkahibalo sa atong mahangturong potensyal makaimpluwensya sa atong inadlaw nga kinaiya?

- Unsa ang nakahatag kaninyo og kalig-on samtang kamo naningkamot sa “pagkatkat og labaw pa ka taas ug paingon sa itaas, ngadto nianang importante nga tumong sa kinabuhing dayon”?

Mubo nga mga sulat

1. Pakigpulong diha sa haya ni Edwin Marcellus Clark, 5 Abr. 1955, Mga Pakigpulong ni Harold Bingham Lee (1939–73), Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 11.
2. “Who Am I?” pakigpulong sa Grant Stake Senior Aaronic School, 18 Peb. 1957, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 4–7.
3. *Decisions for Successful Living* (1973), 168–69.
4. “Who Am I?” 9–10.
5. *The Teachings of Harold B. Lee* ed. Clyde J. Williams (1996), 30.
6. *The Teachings of Harold B. Lee* 73.
7. “Who Am I?” 11–12, 14.

Kini nga painting sa Manluwas mao ang paborito ni Presidente Harold B. Lee ug gisab-it diha sa iyang opisina.

Ang Kordero Gipatay sukad sa Pagtukod sa Kalibutan

Sa unsa nga paagi nga ang Pag-ula ni Jesukristo mibuntog sa Pagkapukan ni Adan ug makapahimo kanato sa pagbalik ngadto sa presensya sa Amahan?

Pasiuna

Si Presidente Harold B. Lee mitudlo nga kita kinahanglang makasabut sa Pagkapukan sa tawo aron makasabut sa Pag-ula sa Manluluwas, nga nakabuntog sa mga epekto sa Pagkapukan ug nahimong posible ang kinabuhing dayon. Miingon siya, “Unsa ka importante . . . kini nga makasabut sa Pagkapukan, nga nagkinahanglan sa Pag-ula—nga mao ang misyon ni Ginoong Jesukristo.”¹

Si Presidente Lee sa kasagaran mipamatuod sa balaan nga misyon sa Manluluwas, kon wala pa siya kita dili maluwas gikan sa kamatayon ug sala. Siya mipahayag: “Ang Anak sa Dios . . . adunay gahum sa pagbuhay sa mga kalibutan, sa pagmando kanila. Mianhi siya dinhi isip ang Bugtong Anak aron sa pagtuman sa usa ka misyon, nga mahimong Kordero nga gipatay sa wala pa ang pagtukod sa kalibutan, sa pagpahinabo sa kaluwasan sa tanang mga katawhan. Pinaagi sa paghatag sa Iyang kinabuhi Iyang giablihan ang pultahan ngadto sa pagkabanhaw ug mitudlo sa paagi diin kita makaangkon sa kinabuhing dayon, nga nagpasabut nga mobalik ngadto sa presensya sa Amahan ug sa Anak. Kana mao si Jesus sa Iyang tanang pagkahalangdon.”²

Kini nga hugna naghigot sa Pagkapukan ni Adan ug Eva, sa Pag-ula sa Manluluwas nga mibuntog sa mga epekto sa Pagkapukan, ug sa atong mga responsibilidad kon kita buot modawat sa hingpit nga mga panalangin sa Pag-ula.

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Sa unsa nga paagi nga ang Pagkapukan ni Adan ug Eva nakahimo nga posible sa mga panalangin sa pagkamortal?

Si Adan ug Eva . . . migamit sa ilang kabububt-on ug sa ilang kaugalingong kabubut-on miambit sa bunga, diin sila gisugo sa dili pagkaon, sa ingon sila nahimong ubos sa balaod ni Satanas. Diha niana nga pagsupak, ang Dios karon gawasnon na sa pagpahamtang og hukom kanila. Sila kinahanglang magkat-on nga gawas nga ang Dios maloloy-on nga Amahan, siya usab usa ka makiangayon nga Amahan, ug sa dihang ilang gisupak ang balaod sila ubos sa pagdawat sa silot ug busa sila gisalikway gikan nianang matahum nga tanaman. Nakasinati sila sa tanang dili matag-an nga kausaban sa kahimtang sa kinabuhi sukad nianang higayuna. Sila kinahanglan nga magkat-on nga pinaagi sa ilang pagsupak ilang nadawat ang silot sa usa ka makiangayon nga paghukom. Napugos sila sa pagpangita sa ilang pagkaon pinaagi sa singot sa ilang nawong, kay karon nahimo na silang mga mortal.

. . . Kasakit, kaalaot, kamatayon, tanan karon misunod, apan niana nga kasakit, nga susama sa atong kaugalingon nga mga kasinatian gikan nianang panahon hangtud karon, dihay miabut nga kahibalo ug pagsabut nga dili gayud unta maangkon gawas kon pinaagi sa kasakit. . . .

. . . Gawas sa Pagkapukan nga nakaapekto ni Adan ug Eva, naghimo og kausaban diha kanila, kana nga kausaban nakaapekto sa tanang tawhanong kinaiyahan, sa tanang kinaiyahan nga mga nilalang, sa tanang nilalang nga mga hayop, mga tanom—tanang mga matang sa kinabuhi nausab. Ang yuta mismo nahimong ubos sa kamatayon. . . . Giunsa pagkahitabo walay usa nga makapasabut, ug si bisan kinsa ang mosulay sa pagpasabut lapas sa bisan unsay gisulti sa Ginoo kanato. Apan may kausaban nga nahitabo sa tanang matang sa nilalang, nga hangtud nianang higayuna dili pa ubos sa kamatayon. Gikan niana nga higayon ang tanan sa kinaiyahan hinay-hinay nga magkaut-ot hangtud sa panahon niini nga mamatay, human niana adunay gikinahanglan nga pagpahiuli diha sa nabanhaw nga kahimtang. . . .

. . . Usa sa labing importante nga mga wali, nagtuo ako nga ang labing mubo nga wali nga gisangyaw sa usa ka tawo, gisangyaw sa Inahan nga si Eva. . . .

“Kon dili pa unta sa atong kalapasan kita dili unta makaangkon og binhi, ug dili gayud masayud sa maayo ug sa dautan, ug sa kalipay sa atong katubsanan, ug sa kinabuhi nga dayon nga gihatag sa Dios ngadto sa tanan nga masulundon.” [Moises 5:11.]

Mao nga kita, uban ni Eva, maglipay sa Pagkapukan, nga mitugot nga makahibalo sa maayo ug dautan, nga mitugot sa pag-anhi sa mga bata sa pagka-mortal, nga mitugot sa pagdawat sa kalipay sa katubsanan ug sa kinabuhing dayon nga gihatag sa Dios ngadto sa tanan.

Ug mao usab si Adan, nabulahan sa gasa sa Espiritu Santo, “mihimaya sa Dios ug natagbaw, ug misugod sa pagpanagna mahitungod sa tanan nga mga banay sa yuta, nag-ingon: Daygon ang ngalan sa Dios, kay tungod sa akong kalapasan ang akong mga mata nabuka, ug niini nga kinabuhi ako adunay kalipay, ug usab sa unod ako makakita sa Dios.” [Moises 5:10.] . . .

Hinaut nga ang Ginoong mohatag kanato sa Iyang pagsabot sa importante nga panalangin nga tungod niana miabut kanato, ug atong tahuron sa atong mga hunahuna ug sa atong mga pagtulan-an ang importante nga kabilin nga gihatag ni Adan ug Eva kanato, nga tungod sa ilang kasinatian pinaagi sa paggamit sa ilang kaugalingong kabubut-on, sila mikaon sa bunga nga nakahatag kanila og mga kaliwat sa mortal nga kinabuhi ug nakahatag kanato, ilang mga kaliwatan hangtud sa mga henerasyon sa panahon, nianang importante nga panalangin diin madawat usab nato ang kalipay sa atong katubsanan, ug diha sa unod makakita sa Dios ug makaangkon sa kinabuhing dayon.³

Sa unsa nga paagi nga ang Pag-ula sa Manluluwas nakabuntog sa mga epekto sa Pagkapukan?

Ang Ginoong Dios mihingilin ni Adan gikan sa Tanaman sa Eden tungod sa iyang pagsupak. Nag-antus siya og espirituhanong kamatayon. . . . Apan tan-awa ako moingon nganha kaninyo nga ang Ginoong Dios mihatag ngadto ni Adan sa saad nga siya

dili mamatay sa temporal nga kamatayon hangtud Iyang ipadala ang mga anghel sa pagpadayag og paghinulsol pinaagi sa pangalan sa Iyang Bugtong Anak nga pinaagi sa iyang kamatayon, siya makaangkon sa kinabuhing dayon [tan-awa sa D&P 29:41–43]. . . . Sa dihang si Adan gihinginlan gikan sa Tanaman sa Eden, nagantus siya sa espirituhanong kamatayon, nga mao ang panagbulag sa kasuod diha sa presensya sa Ginoo.⁴

Ngano nga ang Manluluwas gipadala nganhi sa kalibutan? Ang Magtutudlo mismo mitubag niana nga pangutana sa panahon sa iyang pangalagad sa dihang siya miingon: “Kay gipadala sa Dios ang iyang Anak nganhi sa kalibutan, dili aron ang kalibutan iyang pagahukman sa silot, kon dili aron ang kalilbutan maluwas pinaagi kaniya” [Juan 3:17.] . . .

Maluwas gikan sa unsa? matubos gikan sa unsa? Kabahin niana, una, naluwas gikan sa mortal nga kamatayon pinaagi sa pagkabanhaw sa mga patay. Apan sa laing pagsabut kita naluwas usab pinaagi sa iyang maulaon nga sakripisyo. Kita naluwas gikan sa sala.⁵

Ngadto sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, ang kaluwasan nagpasabut og kagawasan gikan sa pagkaulipon ug sa mga resulta sa sala pinaagi sa balaan nga kabubut-on, pagkaluwas gikan sa sala ug sa walay katapusang panghimaraut pinaagi sa Pag-ula ni Kristo.

Ako naghunahuna nga walay laing dapit diin kita adunay maanindot nga paghisgot sa plano sa Pag-ula kay sa mga sinulat ni Jacob, nga makita diha sa Basahon ni Mormon, 2 Nephi, ika-9 nga kapitulo. Busa ako motawag sa inyong pagtagad ug moaghat kaninyo sa pagbasa sa makugihon nga paagi sa balik-balik niana nga bililhon nga pagpasabut: . . .

“O pagkawalay katapusan sa kalooy sa atong Dios, ang Usa nga Balaan sa Israel! Kay siya moluwas sa iyang mga santos gikan niana nga makalilisang nga mangtas ang yawa, ug kamatayon, ug impyerno, ug niana nga lim-aw sa kalayo ug asupre, diin mao ang walay katapusan nga paghasol.

“O pagkawalay katapusan sa pagkabalaan sa atong Dios! Kay siya nasayud sa tanan nga mga butang, ug walay butang nga siya wala mahibalo.

“Ug siya mianhi sa kalibutan aron siya moluwas sa tanan nga mga tawo kon sila mopatalinghug sa iyang tingog; kay tan-awa, siya miantus sa mga kasakit sa tanan nga mga tawo, oo, ang mga kasakit sa tanan nga mga buhi nga binuhat, mga lalaki, mga babaye, ug mga bata, nga nahisakop sa banay ni Adan.

“Ug siya miantus niini aron mabanhaw ang tanan nga mga tawo, nga silang tanan makabarug sa atubangan kaniya sa adlaw sa dako nga paghukom.

“Ug siya misugo sa tanan nga mga tawo nga sila kinahanglan gayud nga maghinulsol, ug magpabunyag sa iyang ngalan, magbaton og hugot nga pagtuo diha sa Usa nga Balaan sa Israel, o sila dili maluwas sa gingharian sa Dios.

“Ug kon sila dili mohinulsol ug dili motuo sa iyang ngalan, ug dili mopabunyag diha sa iyang ngalan, ug molahutay sa katapusan, sila kinahanglan gayud panghimarauton; kay ang Ginoong Dios, ang Usa nga Balaan sa Israel, nakapamulong niini.” [2 Nephi 9:19–24.] . . .

Ania ang pagpasabut . . . indibidwal nga kaluwasan, nga moabut sa usag usa, nag-agad sa iyang kaugalingong kinaiya ug sa iyang kaugalingong kinabuhi. Apan kita [usab] adunay unsay atong gitawag og “kinatibuk-ang” [kaluwasan], nga moabut diha sa tanang mga katawhan bisan og sila maayo o dautan, adunahan o kabus, kon sila nabuhi—kini walay kalainan. Ang tanan adunay mga panalangin sa Pag-ula ug sa mga panalangin sa pagkabanhaw nga gihatag ngadto kanila isip libre nga gasa tungod sa maulaong sakripisyo sa Manluluwas. . . .

Busa, kining sukaranang mga pagtulun-an, yanong mipasabut nga pinaagi sa maulaong gahum ang tanang mga katawhan maluwas, kay maingon nga diha kang Adan ang tanan mangamatay, maingon man usab diha kang Kristo ang tanan mangabuhi nga walay pili. Bisang mga anak sa kapildihan kinsa nakahimo og dili mapasaylo nga sala mabanhaw uban sa tanang mga kaliwat ni Adan. . . . Kita aduna niana nga deklarasyon diha sa Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo: “Kita nagtuo nga pinaagi sa Pag-ula ni Kristo, ang tanan nga mga katawhan mahimo nga maluwas, pinaagi sa pagsunod sa mga balaod ug mga ordinansa sa Ebanghelyo.” [Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:3.]⁶

**Sa unsa nga paagi nga ang pagbaton og hugot
nga pagtuo kang Jesukristo ug ang pagkamasulundon
makatugot kanato nga makadawat sa hingpit
nga mga panalangin sa pag-ula?**

Ang pagka-importante sa kahibalo mahitungod sa Manluluwas ug sa iyang balaan nga misyon gipasabut sa Magtutudlo sa usa ka higayon sa dihang siya misulti ngadto sa mga Pariseo kinsa nag-pundok libut kaniya, ingon nga ilang kasagarang gihimo sa tinguha sa pagpakaulaw o paglit-ag kaniya, “Unsay imong hunahuna ni Kristo?” [Mateo 22:42.] . . .

Sa panahon sa iyang pangalagad dihay [kadtong] mga walay pagtuo kinsa mipahayag sa ilang mga kaugalingon mahitungod sa Magtutudlo. Sa iyang yutang natawhan sa Nazareth sila mabiyabiayong misulti:

“Dili ba siya ang anak sa panday sa kahoy? dili ba ang iyang inahan ginganlan si Maria? ug dili ba ang iyang mga igsoong lalaki mao man sila si Santiago ug si Jose ug si Simon, ug si Judas? . . . Ug kaniya ilang nakaplagan ang kahigayunan sa pagkapangdol.” [Mateo 13:55, 57.] . . .

Sa pagtandi, . . . ang iyang matinud-anong mga sumusunod sama ni Pedro, ang labaw nga pangulo sa mga apostoles mipahayag: “Ikaw mao ang Kristo, ang Anak sa Dios nga buhi” (Mat. 16:16)—ug gikan sa iyang matinud-anon nga si Marta, “Oo, Ginoo: ako nagtuo nga ikaw mao ang Kristo, ang Anak sa Dios, ang moanhi sa kalibutan.” (Juan 11:27.) Ug gikan sa lain niyang mga tinun-an human siya makakita ug makahikap sa Nabanhaw nga Ginoo, si Tomas mipahayag sa iyang pagpamatuod niing yano nga mga pulong: “Ginoo ko ug Dios ko!” [Juan 20:28.] . . .

Ako naghunahuna karon sa duha ka managlahi nga mga hitabo. Usa ka suod nga higala nakadawat sa usa niadtong makalilisang nga mga mensahe: “Gikasubo namong ipahibalo kanimo nga ang imong anak nga lalaki namatay sa gubat.” Miadto ako sa iyang balay, ug didto akong nakita ang nagsubo nga pamilya, nanag-iya sa tanang mga butang nga mapalit sa kwarta—bahandi, katungdanan, mga butang nga gitawag sa kalibutan nga madungganon, apan anaa sila uban sa ilang mga paglaum ug mga damgong nahugno nga naglibut kanila, nangita sa butang nga wala

nila paningkamuti nga maangkon ug gikan niana nga higayon, ingon og wala gayud maangkon. Ang kahupayan nga ila untang nahibaloan wala diha.

Itandi ko kana sa usa ka talan-awon nga akong nasaksihan didto sa Ospital sa LDS mga unom ka bulan na karon, sa dihang usa sa among matinud-anong presidente sa misyon hapit na mamatay. Nag-antus sa hilabihang kasakit apan diha sa iyang kasingkasing dihay kalipay tungod kay siya nasayud nga pinaagi sa pag-antus kasagaran ang mga tawo makakat-on sa pagkamasulundon, ug ang katungod sa pakigdait ngadto kaniya kinsa mas nag-antus pa og labaw kay sa maantus ni bisan kinsa kanato. Siya, usab, nasayud sa gahum sa nabanhaw nga Ginoo.

Karon kinahanglang pangutan-on nato ang atong mga kaugalingon, agig tubag sa unsay gipangutana sa Magtutudlo kanila sa iyang panahon, “Unsay imong hunahuna ni Kristo?” Kita kinahanglang mangutana sama sa atong pagsulti niini karon, “Unsay atong hunahuna ni Kristo?” ug dayon himoon kining mas gamay pa nga pagka-personal ug mangutana, “Unsay akong hunahuna ni Kristo?” Naghunahuna ba ako kaniya isip Manunubos sa akong kalag? Naghunahuna ba ako kaniya uban sa walay pagduha-duha diha sa akong hunahuna isip mao ang tawo nga nagpakita ngadto ni Propeta Joseph Smith? Nagtuo ba ako nga iyang gitukod kini nga Simbahan dinhi sa yuta? Gidawat ba nako siya isip Manunubos niini nga kalibutan? Matinuoron ba ako sa akong mga pakigsaad, diin diha sa mga tubig sa bunyag, kon ako nakasabut, nagpasabut nga ako mobarug ingon nga saksi kaniya sa tanang mga panahon, ug diha sa tanang mga butang, ug diha sa tanang mga dapit, bisan hain ako, bisan hangtud sa kamatayon?⁷

Ang Ginoo mopanalangin kanato sumala sa tinguha sa atong pagsunod sa Iyang mga sugo. Si Nephi . . . miingon:

“Kay kami nagkugi sa pagsulat, aron sa pagdasig sa among mga anak, ug usab sa among mga kaigsoonan, sa pagtuo kang Kristo, ug aron makig-uli sa Dios; kay kami nasayud nga pinaagi sa grasya kami maluwas, human sa tanan nga atong mabuhat.” (2 Nephi 25:23.)

Ang dugo sa Manluluwas, ang Iyang pag-ula, moluwas kanato, apan human lamang sa tanan natong mabuhat sa pagluwas sa atong mga kaugalingon pinaagi sa pagsunod sa Iyang mga sugo. Ang tanang mga baruganan sa ebanghelyo mga baruganan sa saad diin ang mga plano sa Makagagahum gipakita ngari kanato.⁸

Ang matag usa kinahanglan gayud nga mobuhat sa tanan sa pagluwas sa iyang kaugalingon gikan sa sala; dayon siya maka-angkon sa mga panalangin sa katubsanan pinaagi sa Usa nga Balaan sa Israel, aron ang tanan nga mga katawhan mahimo nga maluwas, pinaagi sa pagsunod sa mga balaod ug mga ordinansa sa ebanghelyo.

Si Jesus miula usab dili lamang alang sa kalapasan ni Adan apan alang sa mga sala sa tanang mga katawhan. Apan ang katubsanan gikan sa indibidwal nga mga sala nag-agad sa indibidwal nga paningkamot, nga ang matag usa pagahukman sumala sa iyang mga binuhatan.

Ang mga kasulatan mihimo niini nga tataw samtang ang pagkabanhaw moabut sa tanan, kadto lamang kinsa misunod ni Kristo ang makadawat sa dugang panalangin sa kinabuhing dayon. Naghisgot mahitungod ni Jesus, si Pablo mipasabut ngadto sa mga Hebreohanon nga “siya nahimong tuburan sa dayong kaluwasan alang sa tanang magasugot kaniya.” (Heb. 5:9.) . . .

Ang akong mapainubsanon nga pag-ampo mao nga ang tanang mga tawo sa tanang dapit mahimo nga mas makasabut sa hingpit sa kamahinungdanon sa pag-ula sa Manluluwas sa tanang mga katawhan, kinsa naghatag kanato sa plano sa kaluwasan nga mogiya ngadto sa kinabuhing dayon, diin nagpuyo ang Dios ug si Kristo.⁹

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsaon ninyo pagtubag ang pangutana “Unsay inyong hunahuna ni Kristo?”
- Ngano nga ang Manluluwas mao ang gipasabut isip ang “Kordero nga gipatay sukad pa sa pagtukod sa kalibutan”? (Pinadayag 13:8).

- Sa unsa nga mga paagi nga ang Pagkapukan usa ka panalangin ug pagsulay alang ni Adan ug Eva? Sa unsa nga paagi usab kini nahimong tinubdan sa kalipay ug kasubo alang kanato?
- Unsa nga mga matang sa kahibalo ug panabut ang maangkon lamang pinaagi sa paglahutay sa mga pagsulay ug pakigbisog sa pagka-mortal?
- Unsa ang espirituhanon nga kamatayon? Unsaon pagbuntog ang espirituhanon nga kamatayon?
- Unsa nga mga panalangin sa Pag-ula ang moabut sa tanang mga katawhan isip libre nga gasa? Unsay kinahanglan buhaton nato tagsa-tagsa aron makatagamtam sa tanang mga panalangin sa Pag-ula?
- Unsa ang gitudlo sa duha ka mga istorya ni Presidente Lee mahitungod sa mga tawo kinsa nag-atubang sa kamatayon kala-but sa ka-importante sa hugot nga pagtuo diha kang Kristo?
- Unsa nga mga kasinatian sa inyong kinabuhi ang nakapalig-on sa inyong pagpamatuod sa Pag-ula sa Manluluwas?
- Sa unsa nga paagi nga ang Pag-ula “mogiya kanato ngadto sa kinabuhing dayon, diin nagpuyo ang Dios ug si Kristo”?

Mubo nga mga sulat

1. “Fall of Man,” pakigpulong ngadto sa mga kawani sa seminary ug institute sa Unibersidad sa Brigham Young, 23 Hunyo 1954, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.
2. Pakigpulong diha sa debosyonal sa kabatan-onan nga gihatag sa Long Beach, California, 29 sa Abr. 1973, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 24.
3. “Fall of Man,” 15, 17, 19–20.
4. Pakigpulong diha sa Jordan seminary convention, 26 sa Peb. 1947, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 4.
5. Sa Conference Report, Okt. 1956, 61.
6. “The Plan of Salvation,” pakigpulong ngadto sa personnel sa seminary ug institute sa Unibersidad sa Brigham Young, 1 Hunyo 1954, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 4–6.
7. Sa Conference Report, Okt. 1955, 54–56.
8. *Stand Ye in Holy Places* (1974), 246.
9. “To Ease the Aching Heart,” Ensign, Abr. 1973, 5.

Ang Unang mga Baruganan ug mga Ordinansa sa Ebanghelyo

*Sa unsa nga paagi nga kita mas matinud-anong
magpuyo sa pagkamasulundon sa unang mga
baruganan ug mga ordinansa sa ebanghelyo
ug molahutay hangtud sa katapusan?*

Pasiuna

Aron mahimong putli ug balaan sa kinabuhi ug sa kinaiya mao ang tinguha sa tanang matinud-anong mga Santos sa Ulahing mga Adlaw. Si Presidente Harold B. Lee mitudlo nga ang paagi nga mahimong putli ug balaan mao ang pagdawat sa unang upat ka mga baruganan ug mga ordinansa sa ebanghelyo—hugot nga pagtuo diha ni Ginoong Jesukristo, paghinulsol, bunyag, ug pagdawat sa gasa sa Espiritu Santo—ug dayon paglahutay hangtud sa katapusan sa pagtuman sa tanang mga sugo sa Dios. Miingon siya:

“Ang mga balaod sa Dios nga gihatag ngadto sa mga tawo anaa sa plano sa ebanghelyo, ug ang Simbahan ni Jesukristo gihimo nga responsable sa pagtudlo niini nga mga balaod ngadto sa kalibutan. Kini gihatag sa atong Langitnong Amahan alang sa usa lamang ka katuyoan, nga kamo nga gidumala pinaagi sa balaod mahimo unta usab nga mapanalipdan pinaagi sa balaod ug mahingpit ug mabalaan pinaagi sa mao gihapon (tan-awa sa D&P 88:34). Ang labing mahinungdanon sa tanang mga gasa sa Dios kanato mao ang gasa sa kaluwasan ngadto sa Iyang gingharian.”¹

Mitudlo usab Siya, “Ang kahibalo sa Dios ug ni Jesus, ang Iyang Anak, importante sa kinabuhing dayon, apan ang pagsunod sa mga sugo sa Dios kinahanglang mag-una sa pag-angkon niana nga kahibalo o kaalam.”²

Kini nga kapitulo maghisgot kon sa unsa nga paagi nga ang unang upat ka mga baruganan ug mga ordinansa sa ebanghelyo ug sa paglahutay hangtud sa katapusan sa pagkamatarung mogiya kanato ngadto sa kinabuhing dayon.

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Unsa ang hugot nga pagtuo, ug sa unsa nga paagi kini mogiya kanato sa atong mga paningkamot sa pagdawat sa kinabuhing dayon?

Ang hugot nga pagtuo nga gamiton ngadto sa relihiyon mao ang iyang sukaranan nga mga baruganan ug sa pagkatinuod mao ang tinubdan sa tanang pagkamatarung nga mogiya sa tawo sa iyang mga paningkamot aron makaangkon og kinabuhing dayon sa umaabut nga kalibutan. Nagsentro kini sa Dios kinsa pinaagi sa hugot nga pagtuo giila isip tinubdan sa tanang gahum ug sa tanang kaalam sa kalibutan ug kinsa naggiya sa Salabutan sa “tanang mga butang nga makita o dili makita nga nagpakita sa iyang kaalam.” Busa, pinaagi sa hugot nga pagtuo niana, kamo usab . . . mahiangay ngadto sa Walay Kinutuban ug pinaagi sa gahum ug kaalam nga maangkon gikan sa inyong Langitnong Amahan mosangon sa gahum sa kalibutan ug himoa kini nga moserbsiyu kaninyo sa inyong takna sa panginahanglan sa pag-sulbad sa mga problema nga hilabihan kadako alang sa inyong tawhanong kusog o salabutan.

Sa unsa nga paagi nga [kita] makapalambo niining hugot nga pagtuo? Ang tubag mao ang pinaagi sa pagtuon, pinaagi sa pag-trabaho ug pinaagi sa pag-ampo. Si Pablo ang Apostol nangutana, “Apan unsaon man sa mga tawo sa pagpangaliya kaniya nga wala nila tuohi? ug unsaon man nila sa pagtuo kaniya nga wala gayud nila hindunggi?” (Mga Taga-Roma 10:14.) Kinahanglan gayud motubag kita, sila dili. Mao nga ang hugot nga pagtuo moabut lamang pinaagi sa pagpaminaw sa pulong sa Dios gikan sa mga tigsangyaw sa kamatuoran. Ang pagsangyaw sa kamatuoran mahitungod sa Dios ug sa iyang mga katuyoan gitandi ngadto sa pagtanom sa usa ka liso, nga kon ang usa ka maayo nga liso mosugod sa paggitib ug pagtubo diha sa inyong mga kasingkasing niini nga mga kahimtang: Una, nga kini gitanom sa tambok,

tabunok nga yuta sa pagkasinero ug tinuod nga tinguha; ika-duha, nga kini giugmad pinaagi sa makugihong pagtuon ug pag-siksik, ug ikatulo, nga kini gibisibisan pinaagi sa maaghup nga espirituhanong “mga yamog” ug gipainit sa bidlisiw sa inspirasyon nga moabut gikan sa mapainubsanong pag-ampo. Ang ani gikan sa maong pagpananom moabut lamang ngadto niana nga indibidwal kinsa molihok diha sa mga kamatuoran nga iyang nakat-unan ug mousab sa iyang kinabuhi gikan sa sala ug mopuno sa iyang mga adlaw uban sa kinaiya nga matinguhaon sa pagsunod sa mga sugo sa Dios diin siya adunay hugot nga pagtuo, ug sa pagserbisyo sa iyang mga isig ka tawo.³

Pinaagi sa hugot nga pagtuo ang napulo ka mga sugo gikan sa Bukid sa Sinai giusab gikan sa puol nga mga pinulungan sa usa ka batid sa pangatarungan ngadto sa lanog nga tingog sa awtoridad gikan sa kahitas-an, ug ang mga pagtulun-an sa mga propeta nahimong pinadayag nga pulong sa Dios sa paggiya kanato ngadto sa atong Celestial nga panimalay. . . . Pinaagi sa hugot nga pagtuo atong masabtan nga bisan unsa ang naghatag sa kinabuhi ngadto sa sumbanan ni Jesus “Busa, kamo kinahanglan magma-hingpit ingon nga hingpit ang inyong Amahan nga Langitnon” [Mateo 5:48] maoy alang sa atong kaayohan ug sa atong mahangtulong kapuslanan bisan ngadto niana nga paghulma nga maglakip sa masakit nga pagpanton sa usa ka maalamon sa tanan nga Dios, “Kay ang Ginoo nagapanton kaniya nga iyang ginahigugma, ug nagalutos sa matag usa ka anak nga iyang ginasagop.” [Mga Hebreohanon 12:6.]⁴

Ang matag anak kinahanglan gayud nga makakat-on nga ang hugot nga pagtuo nga igo ngadto sa kahingpitan mapalambo lamang pinaagi sa sakripisyo ug gawas kon siya makakat-on sa pagsakripisyo sa iyang mga kahinam ug [pisikal] nga mga tinguha sa pagsunod sa mga balaod sa Ebanghelyo dili siya mabalaan ug mahimong santos diha sa atubangan sa Ginoo.⁵

Ngano nga ang inadlaw nga paghinulsol gikinahanglan?

Aron molambo ang maayo kinahanglan kining ugmaron ug gamiton pinaagi sa kanunay nga pagbansay, ug aron mahimong tinuod nga matarung adunay kinahanglan nga pagputol kada

adlaw sa dautan nga mitubo sa atong mga kinaiya pinaagi sa inadlaw nga paghinulsol gikan sa sala. . . .

Karon unsa ang mga lakang nga himoon sa pagtungas sa dalan sa paghinulsol aron mahimong takus sa kapasayloan sa Dios, pinaagi sa katubsanan sa maulaong sakripisyo sa Magtutudlo, ug sa mga pribilihiyo sa kinabuhing dayon sa umaabut nga kalibutan? Ang maalamon sa tanan nga Amahan, nakapanglantaw nga ang uban mahulog sa kasal-anan ug ang tanan kinahanglan nga maghinulsol, mihatag diha sa pagtulun-an sa iyang ebanghelyo ug pinaagi sa iyang Simbahan sa plano sa kaluwasan nga nagpasabut sa tataw nga paagi sa paghinulsol.

Una, kadtong nakasala kinahanglang mokumpisal niini. “Pinaagi niini kamo masayud kon ang usa ka tawo naghinulsol sa iyang mga sala—tan-awa, siya mokumpisal kanila ug mobiya kanila.” (Doktrina ug Pakigsaad 58:43) Kana nga pagkumpisal kinahanglang himoon una ngadto kaniya nga maoy nabuhatan sa dakong sayop tungod sa inyong mga binuhatan. Ang usa ka sinsero nga pagkumpisal dili lamang ang pag-angkon sa sayop human makita ang ebidensya. Kon ikaw “nakapasakit og daghang mga tawo sa dayag,” ang inyong pag-angkon kinahanglang himoon sa dayag ug sa atubangan niadtong inyong napasakitan aron kamo makapakita sa inyong kaulaw ug pagpaubos ug pagkaandam sa pagdawat sa angay nga pagbadlong. Kon ang inyong buhat nahimo sa tago ug walay laing tawo nga nadaot gawas sa imong kaugalingon, ang inyong pagkumpisal kinahanglang himoon sa tago, aron ang inyong Langitnong Amahan nga nakadungog sa tago moganti kaninyo sa dayag. Mga buhat nga makaapekto sa inyong pagkamiyembro sa Simbahan, o sa inyong katungod sa mga pribilihiyo o pag-uswag diha sa Simbahan, kinahanglang ikumpisal dayon ngadto sa bishop kinsa gitudlo sa Ginoo isip magbalantay sa matag panon ug gisugo nga mahimong gikauyonang maghuhukom sa tanan diha sa Israel. Siya mahimong maminaw sa mao nga pagkumpisal sa tago ug moati-man niini sa makiangayon ug maloloy-ong paagi, ingon nga ang matag kahimtang motugot. . . . Pagkahuman sa pagkumpisal, ang tawo nga nakasala kinahanglang mopakita sa mga bunga sa iyang paghinulsol pinaagi sa maayong mga binuhatan nga gisukod batok sa dautang mga buhat. Kinahanglang gayud nga mohimo

siya og tukma nga pagpahiuli kutob sa iyang gahum sa pagpahiuli nianang iyang gikuha o sa pag-ayo sa kadaot nga iyang nahimo. Siya nga mohinulsol sa iyang sala ug mopahilayo niini, nga dili na mousab niini, adunay katungod sa saad sa kapasayloan sa iyang mga sala, kon wala siya makabuhat sa sala nga dili mapasaylo, sama sa gipahayag ni Propeta Isaias, “Bisan pa ang inyong sala mapula, sila pagapution ingon sa nieve; bisan pa sila lubos mapula, sila mahimong sama sa maputing balhibo sa karnero.” (Isaias 1:18.)⁶

Atubangon nato kini. Kitang tanan nakabuhat sa butang nga dili unta angay natong buhaton, o wala nato buhata ang mga butang nga angay unta natong buhaton. Busa kitang tanan nakahimo og mga sayop, ug kitang tanan kinahanglan nga maghinulsol. Ang kaniadto pa nga yawa buot nga mopatuo kaninyo nga kon kamo nakahimo og usa ka sayop, nganong dili na man lamang mopadayon sa paghimo og mga sayop? Kana si Satanas naningkamot sa pagsulti kaninyo nga wala nay kahigayunan sa pagbalik. Apan kinahanglan nga inyong iatubang ang inyong nawong ngadto sa unsay matarung, ug pinaagi sa paghinulsol mobiya gikan sa butang nga inyong nahimo nga sayop ug dili na gayud mousab pa niini. Ang Ginoo miingon, “Padayon sa [inyong mga kinabuhi] ug ayaw na pagpakasala; apan ngadto niana nga kalag kinsa nagpakasala ang kanhi nga mga sala mobalik, nag-ingon ang Ginoo nga inyong Dios” (D&P 82:7).⁷

Karon, kon kamo nakahimo og mga sayop, himoa ang karon nga sinugdanan sa kausaban sa inyong mga kinabuhi. Biya sa mga butang nga inyong kanunay gibuhat nga sayop. Ang labing importante sa tanang mga sugo sa Dios mao kana ang pinakalisud ninyong sundon karon. Kon kini bahin sa pagkadili matinuron, kon kini bahin sa pagkadili putli, kon kini bahin sa pagpamakak, dili mosulti sa kamatuoran, karon mao ang adlaw alang kaninyo sa pagpaningkamot niana hangtud kamo makabuntog niana nga kahuyang. Buntuga kana ug dayon sugdi ninyo ang sunod nga pinakalisud ninyong sundon. Mao kana ang paagi sa pagkabalaan sa inyong kaugalingon pinaagi sa pagsunod sa mga sugo sa Dios.⁸

Ngano nga ang bunyag usa ka gikinahanglan nga pagpangandam sa paghimamat sa Dios?

Sa dihang kita nagpabunyag misulod kita ngadto sa pakigsaad uban sa Ginoo nga kita mobuhat sa tanan nga atong mahimo sa pagsunod sa mga sugo sa Dios, uban sa pagsabut nga ang mga saad sa Ginoo ihatag kanato ug ang Iyang himaya idugang hangtud sa kahangturan, ug nga atong ipahimutang ang atong mga kinabuhi nga kita mahimong mga saksi sa Dios sa tanang mga dapit bisan hangtud sa kamatayon. [Tan-awa sa Mosiah 18:8–10.] Mao kana ang pakigsaad nga atong gihimo sa dihang gibunyagan kita nga mahimong mga miyembro niini nga Simbahan.⁹

Ang bunyag pinaagi sa pagpaunlod alang sa kapasayloan sa mga sala . . . alang niadtong kinsa miabut na sa edad nga may tulubagon, usa ka gikinahanglan nga pagpangandam sa paghimamat sa Dios. Kini mao ang paagi nga kamo nahimong “mga anak sa Dios pinaagi sa hugot nga pagtuo ni Kristo Jesus. Kay ang tanan kaninyo nga gibunyagan ngadto kang Kristo gिकासul-uban og Kristo,” (Mga Taga-Galatia 3:26–27) o sa laing pagkasulti pinaagi sa bunyag nga nadawat “ang gahum nga mahimong mga anak sa Dios.” [Tan-awa sa Mosiah 5:7] Pinaagi niini nga pamaagi nga inyong magamit diha sa inyong mga kaugalingon ang maulaon nga dugo ni Kristo, aron kamo makadawat sa kapasayloan sa inyong mga sala, ug ang inyong mga kasingkasing mahimong putli. [Tan-awa sa Mosiah 4:2] Aron mahimong takus sa maong kapasayloan human mabunyagi, kamo kinahanglan gayud nga magpaubos sa inyong mga kaugalingon ug magtawag sa Ginoo kada adlaw ug maglakaw nga makanunayon diha sa kahayag sa mga pagtulun-an sa ebanghelyo. . . .

. . . Kadto lamang kinsa maghinulsol ug magpabunyag alang sa kapasayloan sa ilang mga sala ang hingpit nga makaangkon sa matubsanong dugo sa iyang pag-ula.¹⁰

Ang Manluluwas Mismo gibunyagan ni Juan Bautista, sama sa Iyang gisulti, “aron sa pagtuman sa tibuok pagkamatarung.” (Mateo 3:15.) Kon kini mao man alang Kaniya, unsa pa kaha sa atong mga kaugalingon? Si Nicodemo gisultihan: “Gawas kon ang tawo iganak sa tubig ug sa Espiritu, dili siya makasulod sa gingharian sa Dios.” (Juan 3:5.) Walay gibiling pagduha-duha ang

Magtutudlo mahitungod sa nganong gikinahanglan ang bunyag nga Iyang gitudlo.

“Walay mahugaw nga butang nga makasulod didto sa iyang gingharian; busa walay makasulod sa iyang kapahulayan gawas niadtong kinsa nakahugas sa ilang mga saput sa akong dugo, tungod sa ilang hugot nga pagtuo, ug paghinulsol sa tanan nila nga mga sala, ug sa ilang pagkamatitud-anon hangtud sa katapusan.” (3 Nephi 27:19.)

Mao kana ngano nga gipasidan-an ni Pedro ang iyang mga tigpaminaw, “Paghinulsol kamo ug pagpabunyag kamo ang matag usa kaninyo diha sa ngalan ni Jeuskristo alang sa kapasayloan sa inyong mga sala; ug madawat ninyo ang gasa sa Espiritu.” (Mga Buhat 2:38.) Kay pinaagi sa bunyag pinaagi sa tawo nga adunay awtoridad, ang gibunyagan sa pagkatinuod mahulagwayon nga mihugas sa iyang mga sapot sa dugo sa Anak sa Dios, kinsa miula sa mga sala sa tanan kinsa midawat kaniya ug miduol sa pultahan sa toril, pinaagi sa bunyag. “Apan kon sila dili maghinulsol,” ang Manluluwas tataw nga mipahayag, “sila kinahanglan nga magantus sama kanako.” (D&P 19:17.)¹¹

Sa unsa nga paagi nga ang Espiritu Santo mogiya kanato ngadto sa presensya sa Ginoo?

Ang matag nabunyagan nga miyembro gipandungan sa mga kamot diha sa iyang ulo ug ang mga elder, human mokumpirma kaniya nga usa ka miyembro sa Simbahan, miingon, “Dawata ang Espiritu Santo.” Dayon gisubli tingali nila ang mga pulong nga gisulti sa Magtutudlo ngadto sa Iyang mga tinun-an sa dihang Iyang giingnan sila mahitungod sa Maghuhupay o sa Espiritu Santo, nga moabut: Kini magapahinumdom kaninyo sa tanan nga akong gisulti. Motudlo kaninyo sa tanang mga butang ug mopahinumdom kaninyo sa tanang mga butang ug mopakita sa tanang mga butang nga moabut. [Tan-awa sa Juan 14:26; 16:13.] Ug mao nga kon ako nagkumpirma kaninyo nga usa ka miyembro sa Simbahan, akong itugyan kaninyo ang gasa sa Espiritu Santo, nga mahimong lampara diha sa inyong tiil ug giya diha sa inyong dalan, nga motudlo kaninyo sa tanang mga butang sa inyong paghinumdom ug mopakita sa mga butang nga moabut.¹²

Ang Ginoo miingon: “Ug mao kini ang akong ebanghelyo— paghinulsol ug pagpabunyang pinaagi sa tubig, ug unya moabut ang bunyang sa kalayo ug sa Espiritu Santo, gani ang Maghuhupay, nga nagpakita sa tanan nga mga butang, ug nagtudlo sa malina-won nga mga butang sa gingharian.” (D&P 39:6.)

Kon ang tawo adunay gasa sa Espiritu Santo, siya aduna nianang gikinahanglan nga mopadayag ngadto kaniya sa matag baru-ganan ug ordinansa sa kaluwasan nga may kalabutan sa tawo dinhi sa yuta.¹³

Usa ka sulundon nga butang ang pagsulti nga kon ang usa ka tawo mabunyan sa tubig ug makadawat sa mga panalangin sa Espiritu pinaagi sa pagpandong sa mga kamot, nga kani mao ang bag-ong pagkatawo. Usa kini ka bag-ong pagkatawo tungod kay siya gidala gikan sa espirituhanong kamatayon ngadto sa presen-sya sa usa sa Dios nga Kapangulohan, nga mao ang Espiritu Santo. Mao nga kami moingon nganha kaninyo “Dawata ang Espiritu Santo” sa dihang kamo gikumpirmahan. Kana nga gasa gihatag ngadto sa mga tumutuo kinsa matinud-anon ug nagpa-kabuhi sa pag-angkon niana nga panalangin, ang katungod sa paghimamat uban sa usa sa Dios nga Kapangulohan sa pagbun-tog sa espirituhanong kamatayon.¹⁴

Ang bunyang pinaagi sa pagpaunlod nagsimbolo sa kamatayon ug sa paglubong sa tawo sa sala; ug ang paghaw-as gikan sa tubig, ang pagkabanhaw ngadto sa pagkabag-o sa espirituhanong kina-buhi. Human sa bunyang, ang mga kamot ipandong diha sa ulo sa gibunyan nga tumutuo, ug siya gipanalanginan aron sa pagda-wat sa Espiritu Santo. Sa ingon ang gibunyan nakadawat sa saad o gasa sa Espiritu Santo, o sa pribilihiyo sa pagbalik ngadto sa pre-sensya sa usa sa Dios nga Kapangulohan; pinaagi sa pagkamasu-lundon ug pinaagi sa pagkamatinud-anon, ang tawo nga gipanalanginan makadawat sa giya ug direksyon sa Espiritu Santo sa iyang inadlaw nga mga pakig-uban ug pagpakigsulti, sama ni Adan nga nakig-uban ug nakigsulti diha sa Tanaman sa Eden uban sa Dios, nga iyang Langitnong Amahan. Aron makadawat sa mao nga giya ug sa mao nga direksyon gikan sa Espiritu Santo mao ang pagpakatawo pag-usab sa espirituhanong paagi.¹⁵

Sa sukaranang mga baruganan sa ebanghelyo—hugot nga pagtuo, paghinulsol, bunyag, ug ang pagdawat sa Espiritu Santo, nga pinaagi sa maong gahum ang tanang mga butang mapadayag—magsugod kita sa pagsabut unsay gipasabut ni Propeta Joseph Smith sa dihang siya miingon sa usa ka higayon sa dihang gipangutana ngano nga kini nga simbahan lahi kay sa laing tanang mga simbahan—tungod kay kita adunay Espiritu Santo. [Tan-awa sa *History of the Church*, 4:42.] Ang pagbaton niana nga gahum diin ang tanang mga butang mahimong ipadayag, diha niini ang kahingpitan sa ebanghelyo ni Jesukristo matukod.¹⁶

Unsaon nato sa paglahutay hangtud sa katapusan?

Unsa ang mga balaod ug ang paagi diin atong madawat [ang panalangin sa celestial nga himaya]? Bahin niana, kita aduna sa unang mga baruganan ug mga ordinansa sa Ebanghelyo—hugot nga pagtuo, paghinulsol, bunyag, ug ang Espiritu Santo; ug sa gingharian sa Dios adunay mga balaod nga nagtudlo kanato sa paagi sa kahingpitan. Si bisan kinsa nga miyembro sa Simbahan kinsa nagkat-on sa pagpuyo sa hingpit sa matag balaod nga anaa sa gingharian nagkat-on sa paagi aron mahimong hingpit. Walay miyembro niini nga Simbahan kinsa dili makasunod sa balaod, sa matag balaod sa ebanghelyo sa hingpit. Kitang tanan makakat-on sa pagpakigsulti sa Dios pinaagi sa pag-ampo. Kitang tanan makakat-on sa pagpuyo sa Pulong sa Kaalam sa hingpit. Kitang tanan makakat-on sa pagbalaan sa adlaw nga Igpapahulay, sa hingpit. Kamong tanan makakat-on sa pagsunod sa balaod sa puasa sa hingpit. Nakahibalo kita unsaon sa pagsunod sa balaod sa kaputli sa hingpit. Karon samtang kita magkat-on sa pagsunod sa usa niini nga mga balaod sa hingpit kita sa atong kaugalingon anaa sa dalan ngadto sa kahingpitan.¹⁷

Mangutana kamo nako, unsaon sa usa sa pagbalaan sa iyang kaugalingon, ug sa pagbalaan sa iyang kaugalingon aron maka-andam siya sa paglakaw sa atubangan sa Ginoo? . . . Ang Ginoo miingon niini, “Ug usab, sa pagkatinuod ako moingon nganha kaninyo, kana nga gidumala pinaagi sa balaod mao usab ang giti-pigan pinaagi sa balaod ug gihingpit ug gibalaan pinaagi sa mao

gihapon” (D&P 88:34). Unsa nga balaod? Ang mga balaod sa Ginoo nga anaa sa ebanghelyo ni Jesukristo, ang pagsunod sa mga balaod ug mga ordinansa mao ang paagi nga kita malimpyo ug mahimong balaan. Ang pagsunod sa matag balaod nga gihtag sa Ginoo kanato usa ka lakang nga mas maduol sa pagdawat sa katungod sa pagsulod pipila ka adlaw ngadto sa presensya sa Ginoo.

Mihatag siya kanato og laing pagpadayag ang paagi diin kita makaandam sa atong mga kaugalingon sa pagpanglabay sa mga катуigan. “Sa pagkatinuod, sa ingon miingon ang Ginoo: Kini mahinabo nga ang matag kalag kinsa mobiya sa iyang mga sala ug moduol ngari kanako, ug motawag sa akong ngalan, ug mosunod sa akong tingog, ug mohupot sa akong mga sugo, makakita sa akong panagway ug masayud nga Ako mao” (D&P 93:1). Yano, dili ba? Apan paminaw pag-usab. Ang inyo lamang buhaton mao ang pagbiya sa inyong mga sala, duol ngadto Kaniya, tawag sa Iyang pangalan, sunod sa Iyang tingog, ug sunod sa Iyang mga sugo, ug niana inyong makita ang Iyang nawong ug masayud nga Siya mao.¹⁸

Kini ang buhat sa Ginoo ug kon mohatag siya og kasugoan ngadto sa mga katawhan, mohatag siya og paagi nga kana nga kasugoan matuman. Kon ang iyang mga anak mobuhat sa tanan sa pagtabang sa ilang mga kaugalingon, niana ang Ginoo mopanalangin sa ilang mga paningkamot.

. . . Ang Ginoo nagpaabut kanato nga mobuhat sa tanan nga atong mahimo sa pagluwas sa atong mga kaugalingon, ug . . . human sa tanan nga atong mahimo sa pagluwas sa atong mga kaugalingon, niana kita makasalig sa mga kalooy sa grasya sa atong Langitnong Amahan. Gihatag Niya ang iyang Anak nga pinaagi sa pagkamasulundon sa mga balaod ug mga ordinansa sa ebanghelyo kita makaangkon og kaluwasan, apan dili mahitabo hangtud kita makabuhat sa tanan nga atong mabuhat sa atong mga kaugalingon.¹⁹

Ang Ginoo mihatag kanato, matag usa, og usa ka lampara nga dad-on, apan kon adunay lana o wala ang atong mga lampara kana nag-agad sa matag usa kanato. Mosunod o dili kita sa mga kasugoan ug mohatag sa gikinahanglan nga lana sa pagdan-ag sa

atong dalan ug sa paggiya kanato sa atong agianan nag-agad sa matag usa kanato. Kita dili makahulam sa atong pagkamiyembro sa Simbahan. Dili kita makahulam gikan sa atong dungganan nga katigulangan. Adunay lana o wala ang atong mga lampara, usbon ko, nag-agad gayud sa matag usa kanato; matino kini pinaagi sa atong pagkamatinud-anon sa pagsunod sa mga sugo sa Buhi nga Dios.²⁰

Ang tanang mga baruganan sa ebanghelyo ug ang tanang mga ordinansa sa ebanghelyo mga imbitasyon lamang sa pagkat-on sa ebanghelyo pinaagi sa pagsunod sa mga pagtulun-an niini. Mao kana ang tanan—mga pagdapit sa pagduol ug pagbansay aron kamo makahibalo. . . . Ingon og tataw kaayo nga kita mahimong moingon, kita wala gayud makahibalo sa bisan asa niini nga mga pagtulun-an sa ebanghelyo hangtud nga kita makasinati niini tagsa-tagsa pinaagi sa pagsunod niini. Kita nakakat-on sa ebanghelyo, sa laing pagkasulti, pinaagi sa pagsunod niini.²¹

Ang labing importante nga mensahe nga ikahatag sa usa ka tawo nga anaa sa katungdanan ngadto sa mga miyembro sa Simbahan mao ang pagsunod sa mga kasugoan sa Dios, kay anaa diha ang kasiguroan sa Simbahan ug ang kasiguroan sa indibidwal. Sunda ang mga sugo. Walay lain nga akong masulti nga mas gamhanan o importante nga mensahe karon.²²

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsaon nato sa pagpalambo og mas dako nga hugot nga pagtuo diha kang Ginoong Jesukristo? Sa unsa nga paagi nga ang hugot nga pagtuo makatabang kanato sa pagsunod sa mga sugo kay sa pagbaliwala niini? Kanus-a ang inyong hugot nga pagtuo sa Dios nakahimo kaninyo sa pag-atubang sa “mga problema nga hilabihan ka dako alang sa inyong tawhanong kusog o salabutan”?
- Ngano nga ang pagkumpisal importante sa proseso sa paghinulsol? Ngano nga kita kinahanglan magsugod karon sa paghinulsol sa atong mga sala ug mag-usab sa atong mga kinabuhi, kaysa maghulat og laing adlaw?

- Sa unsa nga paagi nga kita mahulagwayon nga “mihugas sa [atong] mga saput pinaagi sa dugo sa Anak sa Dios”?
- Sumala ni Presidente Lee, sa unsa nga paagi nga ang pagdawat sa gasa sa Espiritu Santo makatabang kanato sa pagbuntog sa espirituhanong kamatayon? Unsay atong mabuhat aron mas hingpit nga makadawat sa giya sa Espiritu Santo sa atong “inadlaw nga pakig-uban ug pakigsulti”?
- Unsa ang gitudlo sa Doktrina ug mga Pakigsaad 93:1 mahitun-ogod sa ka-importante sa paglahutay hangtud sa katapusan diha sa pagsunod sa mga sugo?
- Sa unsa nga paagi nga ang usa ka pagtulun-an sa ebanghelyo nakatabang kaninyo nga masayud nga kini tinuod?

Mubo nga mga sulat

1. *The Teachings of Harold B. Lee, ed.* Clyde J. Williams (1996), 19.
2. “And This Is Life Eternal,” *Relief Society Magazine*, Abr. 1950, 225.
3. *Decisions for Successful Living* (1973), 75–76.
4. “Put on the Whole Armor of God,” *Church News*, 30 Mayo 1942, 8.
5. “For Every Child, His Spiritual and Cultural Heritage,” *Children’s Friend*, Ago. 1943, 373.
6. *Decisions for Successful Living* 94, 98–99.
7. *The Teachings of Harold B. Lee*, 115.
8. *The Teachings of Harold B. Lee*, 82.
9. Pakigpulong diha sa Mutual Improvement Association, 1948, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 5.
10. *Decisions for Successful Living* 116, 118.
11. *Stand Ye in Holy Places* (1974), 316–17.
12. Pakigpulong diha sa komperensya sa kabatan-onan sa Billings, Montana, 10 Hunyo 1973, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 4.
13. *Stand Ye in Holy Places* 51.
14. Pakigpulong diha sa Jordan seminary convention, 26 Feb. 1947, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 5.
15. *The Teachings of Harold B. Lee*, 95.
16. Pakigpulong diha sa seminar sa bag-ong mga presidente sa misyon, 29–30 Hunyo 1972, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 5.
17. Pakigpulong diha sa komperensya sa distrito sa Lima, Peru, 1 Nob. 1959, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 6–7.
18. *The Teachings of Harold B. Lee*, 166, paragraph gidugang.
19. Sa Conference Report, Mexico ug Central America Area Conference 1973, 7.
20. Sa Conference Report, Okt. 1951, 30.
21. “Learning the Gospel by Living It,” pakigpulong diha sa ika-52 nga tinuig nga komperensya sa Primary, 3 Abr. 1958, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 3.
22. *Ensign*, Ago. 1972, hapin sa luyo.

Naglakaw diha sa Kahayag sa Pagpamatuod

*Sa unsa nga paagi nga ang kahayag
sa atong pagpamatuod motubo ngadto
sa usa ka “kahayag sa kasiguroan”?*

Pasiuna

Sulod sa kapin sa 32 ka tuig, si Harold B. Lee usa ka linain nga saksi sa Manluluwas, nga si Jesukristo. Siya mipamatuod, “Sa tumang kaligdong, ug uban sa akong tibuok kalag, ako mopamatuod nga ako nasayud nga si Jesus buhi, nga siya mao ang Manluluwas sa kalibutan.”¹

Sa pagpamulong kon unsaon sa pag-angkon og pagpamatuod, siya miingon:

“Sa makausa gibisitahan ako og batan-ong pari sa Katoliko kinsa miabut uban sa usa ka stake missionary gikan sa Colorado. Akong gipangutana nganong mianhi siya, ug siya mitubag, ‘Mianhi ko aron makigkita kanimo.’

“‘Ngano?’ Ako nangutana.

“‘Bahin niana,’ siya miingon, ‘Nagpangita ako og mga konsepto nga wala pa nako makaplagi. Apan sa akong pagtuo akong nakita kini karon sa Mormon nga komunidad.’

“Kadto misangpot sa tunga sa oras nga panag-istoryahanay. Giingnan nako siya, ‘Padre, kon ang imong kasingkasing mosugod sa pagsulti kanimo sa mga butang nga wala mahibaloi sa imong hunahuna, niana ikaw mibati sa Espiritu sa Ginoo.’

“Siya mipahiyom ug miingon, ‘sa akong pagtuo nahitabo na kana kanako.’

“‘Nan ayaw paghulat og dugay kaayo,’ giingnan nako siya.

“Pipila ka semana ang milabay ako nakadawat og tawag sa telepono gikan kaniya. Siya miingon, ‘Sa sunod Sabado ako bunyagan na nga miyembro sa Simbahan, tungod kay ang akong kasingkasing misulti kanako sa mga butang nga wala mahibaloi sa akong hunahuna.’

“Nakabig siya. Iyang nakita unsay kinahanglan nga iyang makita. Iyang nadungog unsay kinahanglan nga iyang madungog. Nakasabut siya unsay kinahanglan nga iyang masabtan, ug siya adunay gibuhat mahitungod niini. Siya adunay pagpamatuod.”²

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Unsa ang pagpamatuod?

Ang pagpamatuod mahimong nagpasabut sa yano nga balaan nga pagpadayag ngadto sa tawo sa hugot nga pagtuo. Ang salmista misulti sa sama nga hunahuna: “. . . ang pagpamatuod sa Ginoo sigurado. . . .” (Salmo 19:7.) si Pablo, ang apostol, mipahayag “. . . walay tawo nga makasulti [o makahibalo] nga si Jesus mao ang Ginoo, gawas pinaagi sa Espiritu Santo.” (1 Mga Taga-Corinto 12:3.) Ang mga propeta dugang mitudlo nga kon kamo mangutana sa “pagpangutana sa kinasingkasing, uban sa tinuod nga katuyoan, nga may hugot nga pagtuo kang Kristo, siya mopakita sa kamatuoran niini nganha kaninyo, pinaagi sa gahum sa Espiritu Santo. Ug pinaagi sa gahum sa Espiritu Santo kamo mahimo nga masayud sa kamatuoran sa tanan nga mga butang” (Moroni 10:4–5.) . . .

Ang Dios buhi! Si Jesus mao ang Manluluwas niini nga kalibutan! Ang ebanghelyo ni Jesukristo nga anaa sa kahingpitan sa karaan ug sa moderno nga mga kasulatan tinuod! Kining mga butanga ako nasayud pinaagi sa saksi sa Espiritu ngadto sa akong espiritu.³

Ipakigbahin nako kaninyo ang usa ka kasinatian nga akong nasinati sa usa sa atong mga tigdumala sa negosyo. Ang iyang asawa ug mga anak mga miyembro, apan siya dili. . . . Siya miingon ngari kanako, “Dili ako makapasakop sa Simbahan hangtud ako makaangkon og pagpamatuod.” Ako miingon ngadto kaniya, “Sa sunod higayon nga ikaw moanhi sa Salt Lake, dali diri ug magistorya ta.” Samtang kami nag-istorya human sa among miting sa

negosyo pipila ka semana na ang milabay miingon ako ngadto kaniya, “Wala ako makahibalo kon ikaw nakaamgo ba kon ikaw aduna bay pagpamatuod o wala; o kon ikaw nasayud ba unsa ang pagpamatuod.” Ug mao nga siya gusto nga masayud unsa ang pagpamatuod. Gitubag nako siya pinaagi sa pag-ingon, “Kon ang panahon moabut nga ang imong kasingkasing mosulti kanimo sa mga butang nga wala mahibalo sa imong hunahuna, kana mao ang Espiritu sa Ginoo nga nagmando kanimo.” Ug dayon ako miingon, “Sa akong pagkaila kanimo, adunay mga butang nga imong nahibaloan sa imong kasingkasing nga tinuod. Walay anghel nga mopikpik sa imong abaga ug mosulti kanimo nga kini tinuod.” Ang Espiritu sa Ginoo mao sama sa gisulti sa Magtutudlo: “Ang hangin bitaw mohuros man ngadto sa buot niyang padulngan, ug mabati mo ang iyang tingog; gani dili nimo mahibaloan diin siya gikan o asa siya padulong: maingon usab niana ang tanan nga gianak sa Espiritu” (Juan 3:8). Mao nga akong giingnan ang akong higala, ang tigdumala sa negosyo: “Karon, hinumdumi nga ang imong pagpamatuod dili moabut sa mahinuklugong paagi, apan kon kini moabut, ang mga luha sa kalipay moumog sa imong unlan sa gabii. Ikaw masayud, akong minahal nga higala, kon kana nga pagpamatuod moabut.”⁴

Akong ipamatuod kanimo nga ako nasayud nga ang Manluluwas buhi, nga ang labing gamhanan nga saksi nga imong maangkon nga Siya buhi moabut kon ang gahum sa Balaan nga Espiritu mosaksi nganha sa imong kalag nga Siya buhi gayud. Mas gamhanan pa kay sa pagtan-aw, mas gamhanan pa kay sa pagkigkuyog ug sa pakigsulti Kaniya, mao kana ang saksi sa Espiritu pinaagi diin ikaw pagahukman kon ikaw mosalikway Kaniya. Apan responsibilidad kaninyong tanan, ingon man usab akong responsibilidad, sa paghimo niana nga pagpamatuod nga malig-on. Kanunay kitang gipangutana, kon unsaon ba gayud sa usa ka tawo sa pagdawat og pagpadayag? Ang Ginoo miingon diha sa usa ka pagpadayag ngadto sa unang mga lider, “Ako mosulti kanimo diha sa imong hunahuna ug sa imong kasingkasing pinaagi sa Espiritu Santo. Kini mopuyo diha kanimo. Mao kini nga pagpadayag ang gigamit ni Moises sa paggiya sa mga anak ni Israel ngadto sa Pula nga Dagat ug sa pagtabok niini.” [Tan-awa sa D&P 8:2–3.] Kon kana nga Espiritu misaksi sa atong espiritu, kana usa ka pagpadayag gikan sa Makagagahum nga Dios.⁵

[Sa dihang namatay si Lazaro, ang Manluluwas mipahayag ngadto ni Marta.] “Ako mao ang pagkabanhaw ug ang kinabuhi: ang mosalig kanako, bisan siya mamatay, mabuhi siya: Ug ang tanan nga buhi ug magasalig kanako dili na gayud mamatay.” Dayon Iyang gitan-aw si Marta ug Siya miingon, “Motuo ba ikaw niini?” Ug gikan sa kasingkasing niining mapainubsanon nga babaye, adunay nahitabo ug siya miingon sa samang pagtuo nga gisulti ni Pedro, “Oo, Ginoo: ako nagtuo nga ikaw mao ang Kristo, ang Anak sa Dios, ang moanhi sa kalibutan.” [Juan 11:25–27.]

Diin man kana niya makuha? Kini wala makuha gikan sa pagbasa og mga libro. Kini wala makuha gikan sa pagtuon og teolohiya o siyensya o pilosopiya. Siya adunay pagsaksi diha sa iyang kasingkasing, sama ni Pedro. Kon ang Magtutudlo mitubag, Siya unta miingon, “Dalaygon ikaw, Marta, kay wala kini ipadayag kanimog tawo, kon dili gipadayag kini kanimo sa akong Amahan nga anaa sa langit.” . . . Ang labing bililhon sa tanang mga butang nga imong maangkon mao ang pagbaton og saksi diha sa imong kasingkasing nga kining mga butanga tinuod.⁶

Dili daghan ang nakakita sa nawong sa Manluluwas dinhi sa pagkamortal, apan matag usa kanato kinsa gipanalanginan sa pagdawat sa gasa sa Espiritu Santo human sa bunyag mahimong makabaton og hingpit nga kasiguroan sa Iyang pagkatawo ingon og atong nakita. Sa pagkatinuod, kon kita adunay hugot nga pagtuo sa katinuod sa Iyang pagkatawo bisan og kita wala makakita, sa gipasabut sa Magtutudlo sa Iyang pamahayag ngadto ni Tomas, gani mas dako pa ang panalangin niadtong kinsa “wala makakita, ug mituo” (Juan 20:29), “kay kita nagakinabuhi man pinaagi sa pagtuo” (2 Mga Taga-Corinto 5:7). Bisn og dili makakita, apan nagtuo, kita naglipay sa dili matukib nga kalipay sa pagdawat sa bunga sa atong hugot nga pagtuo, gani ang kaluwasan sa atong kalag. (tan-awa sa 1 Pedro 1:8–9).⁷

Matingub ba nato kini ug moingon, nga si bisn kinsa nga tawo nga nakadawat og tinuod nga pagpamatuod nakadawat og pagpadayag gikan sa buhing Dios, o siya dili makaangkon og pagpamatuod? Bisn kinsa nga adunay pagpamatuod, niana, nakatagamtam sa gasa sa panagna, siya adunay espiritu sa pagpadayag. Siya adunay gasa diin ang mga propeta nakahimo sa pagpamulong kalabut sa ilang mga responsibilidad. . . .

Ang Ginoo motabang kanatong tanan sa pagpaningkamot nga makaangkon niana nga pagpamatuod nga labing importante sa atong pagpangandam nga makahibalo. Kon sa katapusan atong makuha kanang balaan nga hunahuna nga si Joseph Smith usa ka propeta ug nga ang ebanghelyo tinuod, ang tanang uban nga daw mga kalisud matunaw sama sa bagtok nga yamog sa dili mosidlak ang adlaw.⁸

Unsaon nato pag-andam ang atong mga kaugalingon sa pagdawat og pagpamatuod?

[Ang Manluluwas] gikutlo nga misulti niana “. . . ang gingharian sa Dios anaa kaninyo.” (Lucas 17:21.) Ang mas husto nga paghubad tingali mosulti ingon niini, “Ang gingharian sa Dios anaa kaninyo o sa inyong taliwala,” apan samtang ako naghunahuna nianang laing pamahayag, “Ang gingharian sa Dios anaa kaninyo,” nahinumdom ako sa usa ka kasinatian nga among nasinati uban sa grupo sa mga estudyante gikan sa Unibersidad sa Brigham Young . . . didto sa Lion House, ug dihay napulog unom, nagrepresentar sa napulog unom ka langyaw nga mga nasud, gihangyo sa pagbarug ug sa pagsulti giunsa nila sa pagkahibalo mahitungod sa ebanghelyo ug sa pagdawat niini, . . . ug sa paghatag sa ilang mga pagpamatuod. Usa kadto ka hilabihan ka talagsaon nga gabii. Nakadungog kami gikan sa mga kabatan-onan gikan sa mga nasud sa Mexico, Argentina, Brazil, Scandinavian, France, ug England. Ang istorya managsama. Sa dihang nagsugod sila sa pag-istorya giunsa nila sa pagkaplag ang ebanghelyo, mao kini: Sila naghandom sa kamatuoran. nagpangita sila sa kahayag. Wala sila matagbaw, ug taliwala sa ilang pagpangita, adunay miduol kanila uban sa mga kamatuoran sa ebanghelyo. Nag-ampo sila mahitungod niini ug mainitong nangayo sa Ginoo, matinguhaon, uban sa ilang tibuok kasingkasing, ug nakadawat og balaan nga pagpamatuod diin sila nasayud nga kini mao ang ebanghelyo ni Jesukristo. . . . Busa sulod sa mga kasingkasing sa tanan, sa matag matinuoron nga nagpangita sa kamatuoran, kon siya adunay tinguha nga makahibalo, ug magtuon uban sa tinuod nga tinguha ug hugot nga pagtuo diha ni Ginoong Jesukristo, ang gingharian sa Dios tingali anaa kaniya, o sa laing mga pulong, ang gahum sa pagdawat niini iya.⁹

Sa gamot sa indibidwal nga pagpamatuod kinahanglan gayud ang usa ka matarung, putli nga kinabuhi, kon dili ang Espiritu dili makasaksi sa pagkabalaan sa misyon sa Ginoo o niini nga buhat sa atong panahon.¹⁰

Ang unang importante . . . sa pag-angkon og pagpamatuod mao ang pagsiguro nga ang personal nga espirituhanong “kahimtang” nga anaa sa maayo nga pagkabutang. Ang iyang hunahuna ug lawas kinahanglang limpyo kon siya buot nga makatagamtam sa pagpakig-uban sa gasa sa Espiritu Santo diin siya makahibalo sa kasiguroan sa espirituhanong mga butang.¹¹

Ang pagkakabig nagpasabut og mas labaw pa kay sa “tigdala og kard” nga miyembro sa Simbahan uban sa resibo sa ikapulo, kard sa pagkamiyembro, rekomend sa templo, uban pa. Kini nagpasabut sa pagbuntog sa mga kalagmitan sa pagpanaway ug sa pagpaningkamot sa pagbuntog sa mga kahuyang sa kaugalingon ug dili lamang unsay makita sa gawas.¹²

Karon kon ang atong mga misyonaryo mogawas, kita mosulti ngadto kinsa ilang gisangyawan, “Wala kami mohangyo kaninyo sa pagpasakop sa Simbahan aron lamang sa pagbutang sa ingyong mga pangalan diha sa mga rekord. Dili kana ang among tuyo. Mianhi kami kaninyo sa pagtanyag kaninyo sa labing mahinungdanon nga gasa nga ikahatag sa kalibutan, ang gasa sa gingharian sa Dios. Ania kini alang kaninyo kon kamo modawat ug motuo lamang.” Karon mao kana ang atong hagit ngadto sa kalibutan. “Makatudlo kami sa mga doktrina sa Simbahan ni Jesukristo ug magpamatuod sa pagkabalaan sa buhat, apan ang saksi sa kamatuoran sa unsay among gitudlo kinahanglan nga moabut gikan sa inyong kaugalingong pagpangita.”

Kita mosulti sa atong mga katawhan kinsa atong gitudloan, “Karon, pangutan-a ang Ginoo. Pagtuon, trabaho, ug pag-ampo.” Mao kini ang proseso diin ang mga katawhan nagpasakop ngadto sa Simbahan, ug mao kini ang samang paagi nga gikan sa sinugdanan ang matinuoron sa kasingkasing bisan asa nagpasakop sa Simbahan.¹³

Sa dihang gipunting ni Jesus ang iyang mga mata diha sa pag-ampo kay “ang iyang takna miabut na,” [tan-awa sa Juan 1:11] mipahayag siya sa usa ka talagsaong kamatuoran nga kinahanglan

puno og kahulugan ngadto sa matag kalag: “Ug ang kinabuhing dayon mao kini, ang ilang pagpakaila kanimo nga mao ang bug-tong tinuod nga Dios, ug kang Jesukristo, nga imong pinadala.” (Juan 17:3.) Samtang kini nga pamahayag adunay mas lawom pa nga kamahinungdanon kay sa akong mahisgutan dinhi, buot ako nga mohisgot og usa gikan niini. Unsaon ninyo sa pagkaila sa Amahan ug sa Anak? . . . Kita magsugod sa pag-angkon niana nga kahibalo pinaagi sa pagtuon. Ang Manluluwas mitambag kanato sa “Pagsusi sa mga kasulatan, kay nagahunahuna man kamo nga pinaagi niini makakaplag kamo sa kinabuhing dayon: ngani kini mao ang nagapanghimatuod mahitungod kanako.” (Juan 5:39.) Diha niini makita ang kasaysayan sa pagpakigsandurot sa Dios sa tawo sa matag dispensasyon ug sa mga buhat ug mga pulong sa mga propeta ug sa Manluluwas mismo ingon nga gihatag “pinaagi sa pagdasig sa Dios,” sama sa gisulti ni Apostol Pablo, “ug may kapuslanan alang sa pagpanudlo, alang sa pagpamadlong, alang sa pagpanul-id ug alang sa pagmatoto sa pagkamatarung: aron ang tawo sa Dios mamahingpit, masinangkapan alang sa tanang maayong buluhaton.” (II Timoteo 3:16–17.) Ang kabatan-onan kinahanglang dili motugot nga molabay ang adlaw nga dili maka-basa gikan niining sagrado nga mga basahon.

Apan dili pa igo ang pagkat-on lamang sa iyang kinabuhi ug mga buhat pinaagi sa pagtuon. Ang Magtutudlo mao ang mibalos agi og tubag sa pangutana kon unsaon sa usa nga mahimong makahibalo Kaniya ug sa Iyang doktrina: “Kon tuyuon ni bisan kinsa sa pagbuhat sa iyang kabubut-on, iyang mahibaloan” (Juan 7:17). Naghunahuna ba kamo nga ang usa ka batid sa siyensya mahimo nga usa kinsa wala gayud maka-ekspiremento diha sa usa ka laboratoryo? Mohatag ba kamo sa husto nga pagtagad ngadto sa mga komentaryo sa usa ka kritiko sa musika kinsa wala makahibalo sa musika. . . ? Mao usab, ang usa sama sa inyong kaugalingon, kinsa buot “makaila sa Dios” kinahanglan mao ang usa kinsa mobuhat sa Iyang kabubut-on ug mohupot sa Iyang mga sugo ug mogamit sa mga hiyas nga gisunod ni Jesus.¹⁴

Ang pag-angkon sa kahihalo pinaagi sa hugot nga pagtuo dili sayon nga dalan sa pagkat-on. Nagkinahanglan kini og matingu-haong kakugi ug mapadayunong panglimbasog pinaagi sa hugot nga pagtuo. . . .

Sa laktud, ang pagkat-on pinaagi sa hugot nga pagtuo dili buluhaton sa usa ka tapulan nga tawo. Adunay miingon, kapin kon kulang, nga kanang mao nga proseso nagkinahanglan og pagbawog sa tibuok kalag, ang pagtawag sa labing lawom nga mga pagbati ug mga hunahuna ug sa pagsumpay niini uban ngadto sa Dios—ang husto nga pagkasumpay kinahanglang maporma. Diha lamang moabut ang “kahibalo pinaagi sa hugot nga pagtuo.”¹⁵

Unsay atong mahimo sa pagpalig-on sa atong mga pagpamatuod?

[Ang Magtutudlo miingon ngadto ni Pedro] “Gipangayo kamo ni Satanas, sa pagbaton kaninyo, aron iya kamong alig-igon ingon sa trigo: Apan nangamuyo ako alang kanimo, nga unta dili makabsan ang imong pagsalig; ug sa mahibalik na ikaw kanako, lig-una ang imong mga igsoon” (Lucas 22:31–32). Karon, ako buot nga kamo makamatikod, Siya misulti niana ngadto sa labing labaw sa Napulog Duha. Ako nag-ampo alang kanimo, karon lakaw ug pagpakabig, ug kon ikaw nakabig na, dayon lakaw lig-una ang imong igsoon. Kini nagpasabut [kita mahimong] dili makabig ingon man nga kita mahimong makabig. Ang inyong pagpamatuod maoy butang nga anaa kaninyo karon apan dili kamo makabaton niini kanunay.¹⁶

Ang pagpamatuod lisud dakpon sama sa kahayag sa bulan; kini huyang sama sa orchid; kini kinahanglan nga inyong kuhaon og usab matag buntag sa inyong kinabuhi. Kinahanglan kamong molahutay pinaagi sa pagtuon, ug pinaagi sa hugot nga pagtuo, ug pinaagi sa pag-ampo. Kon kamo motugot sa inyong kaugalingon nga masuko, maingon og kamo nagagikan sa kangitngit. Kon kamo motugot sa inyong kaugalingon nga mokuyog sa sayop nga matang sa grupo, kon kamo maminaw sa sayop nga matang sa mga istorya, kon kamo magtuon sa sayop nga matang sa mga hilisgutan, kon kamo magbuhat sa mangil-ad nga mga binuhatan, walay laing mas makuyaw pa kay sa pagpalayo sa Espiritu sa Ginoo gikan kaninyo hangtud nga kini ingon og kamo gikan sa hayag nga kwarto kon kamo mogawas niini nga building, sama nga kamo misulod ngadto sa kangingit.¹⁷

Kanang inyong gihuptan karon nga pagpamatuod dili mainyo pagkaugma gawas kon kamo magbuhat sa butang mahitungod niini. Ang inyong pagpamatuod mahimong madugangan o mahimong makuhaan, nag-agad kaninyo. Nan, hinumduman ba ninyo ang inyong responsibilidad? Ang Ginoo miingon, “Kon tuyoon ni bisan kinsa ang pagbuhat sa kabubut-on sa Dios, nan, iyang mahibaloan kon ang akong gitudlo gikan ba sa Dios o nagsulti ba lamang ako sa kinaugalingon kong kabubut-on” (Juan 7:17).¹⁸

Ang dili tinuod nga nakabig nga Santos sa Ulahing mga Adlaw mahimong imoral. Walay tinuod nga nakabig nga Santos sa Ulahing mga Adlaw nga mahimong dili matinuoron, ni mamakak, ni mangawat. Kana nagpasabut nga ang usa makabaton og pagpamatuod sa karon, apan kon siya mopaminos sa iyang kaugalingon sa pagbuhat sa mga butang nga sukwahi sa mga balaod sa Dios, kini tungod kay nawala ang iyang pagpamatuod ug siya kinahanglang makigbisog sa pag-angkon niini pag-usab. Ang pagpamatuod dili butang nga anaa kaninyo karon ug anaa kaninyo kanunay. Ang pagpamatuod mahimong motubo ug motubo hangtud ngadto sa kahayag sa kasiguroan, o kini magkagamay hangtud mawala, nag-agad unsay atong gibuhat mahitungod niini. Ako moingon, ang pagpamatuod nga atong kuhaon balik matag adlaw mao ang butang nga makaluwas kanato gikan sa mga lit-ag sa kaaway.¹⁹

Sa unsa nga paagi nga ang pagpamatuod usa ka angkla sa kalag?

Dihay usa ka higayon sa panahon sa pangalagad ni [Kristo] sa dihang ang Iyang labaw nga apostol, nga si Pedro, mainitong mipahayag sa iyang hugot nga pagtuo ug pagpamatuod sa pagkabalaan sa misyon sa Magtutudlo: “Ikaw mao ang Kristo, ang Anak sa Dios nga buhi.” Ang Ginoo mitubag ngadto ni Pedro pinaagi sa pagpahayag, “. . . kay wala kini ipadayag kanimog tawo, kondili gipadayag kini kanimo sa akong Amahan nga anaa sa langit” ug sa ibabaw “niining bato”—o sa laing mga pulong, ang gipadayag nga pagpamatuod sa Espiritu Santo, ang pagpadayag nga si Jesus mao ang Kristo—ang Iyang simbahan natukod, ug “ang gahum sa kamatayon dili makabuntog niini.” (Mateo 16:16–18.)²⁰

Ang panahon nagsingabut ug nag-atubang kaninyo karon . . . gawas kon kamo aduna niana nga pagpamatuod sa kasiguroan nga kini nga mga butang [ang ebanghelyo, ang Simbahan, ug uban pa] tinuod kamo dili makahimo sa pagpugong sa mga unos nga mohampak kaninyo ug maningkamot sa paglaglag kaninyo gikan sa inyong dapit sa seguridad karon. Apan kon kamo nasa-yud uban sa inyong tibuok kalag nga kini nga mga butang mga tinuod. . . , kamo makaila kinsa si Jesus nga inyong Manluluwas ug kinsa ang Dios nga inyong Amahan; kamo masayud kon unsa ang impluwensya sa Espiritu Santo. Kon kamo masayud niadto nga mga butang kamo makabarug isip usa ka angkla batok sa tanang mga unos nga mohampak sa inyong balay, sumala sa gihulagway sa samingay sa Magtutudlo. Kana nga tawo kinsa maminaw sa Iyang mga pulong ug mosunod sa Iyang mga sugo mahisama sa balay nga gitukod diha sa dakong bato, ug kon ang mga unos moabut ug ang mga baha mohampak sa balay ug ang hangin mohuros, kini dili matumba, tungod kay kini natukod diha sa ibabaw sa usa ka dakong bato. “Busa, bisan kinsa nga magapatalinghug niining akong mga pulong ug wala magatuman niini, mahisama siya sa usa ka tawong buang nga nagatukod sa iyang balay diha sa balas: Ug unya mibundak ang ulan, ug mibulog ang mga baha, ug mihuros ang mga hangin ug mihapak niadtong balaya, ug kini mapukan: ug dako gayud ang iyang pagkapukan” (Mateo 7:26–27).

Ang Magtutudlo miingon, ug ako mosulti kaninyo karon, nga ang mga ulan sa katalagman, ang mga ulan sa kalisud, ang mga baha ug mga hangin sa mapait nga mga pagsulay mohampak sa inyong tanang mga balay. Adunay mga tintasyon sa pagpakasala, kamo adunay mga kalisud, kamo adunay kalisud sa pag-atubang sa inyong kinabuhi. Ang mga tawo lamang nga dili mapukan kon moabut kana nga mga pagsulay mao kadtong mitukod sa ilang mga balay sa ibabaw sa dakong bato sa pagpamatuod. Kamo masayud bisan unsa pay moabut; kamo dili makabarug sa hinulaman nga kahayag. Makabarug lamang kamo sa kahayag nga kamo aduna pinaagi sa saksi sa Espiritu nga kamo adunay katungod sa pagdawat.²¹

Dili igo alang kanato isip mga Santos sa Ulahing mga Adlaw sa pagsunod sa atong mga lider ug sa pagdawat sa ilang tambag,

apan kita adunay mas dako nga obligasyon sa pag-angkon alang sa atong mga kaugalingon sa dili matarug nga pagpamatuod sa balaan nga pagkatudlo niini nga mga tawo ug sa saksi nga unsay ilang gisulti kanato mao ang kabubut-on sa atong Langitnong Amahan.²²

Ako mianhi kaninyo karon isip usa ka linain nga saksi nga gitugyanan, labaw sa tanan, sa responsibilidad sa paghatag niana nga saksi. Dihay inato nga mga higayon sa dihang ako nakahibalo uban ang kasiguroan. Sa dihang ako nagtinguha alang sa Espiritu aron sa paghatag og pakigpulong mahitungod sa tema sa Pasko sa Pagkabanhaw, ang Pagkabanhaw sa Ginoo, misulod ako sa kwarto nga nag-inusara , mibasa sa upat ka ebanghelyo, ilabi na ngadto sa Pagkalansang, sa pagkabanhaw, ug dihay nahitabo kanako. Samtang ako nagbasa, ingon nga ako mitagamtan og balik, hapit sa mao nga hitabo, dili lamang ang istorya. Ug dayon akong gihatag ang akong mensahe ug nagpamatuod nga karon, ingon nga usa sa labing gamay sa akong mga kaigsoonan, ako, usab, adunay personal nga saksi sa kamatayon ug sa pagkabanhaw sa atong Ginoo ug Magtutudlo. Ngano? Tungod kay adunay usa ka butang midasig sa akong kalag nga ako makapamulong uban sa kasiguroan nga walay pagduhaduha. Mao usab kamo. Ug ang labing makatagbaw nga butang sa tibuok kalibutan, ang labing importante nga angkla sa inyong kalag, sa panahon sa kasamok, sa panahon sa tintasyon, sa panahon sa kasakit, sa mga panahon sa kalibug, sa mga panahon sa inyong mga pakigbisog ug trabaho, [mao nga] kamo masayud uban sa usa kasiguroan nga mosalikway sa tanang mga pagduha-duha nga ang Dios buhi.²³

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Ngano nga ang pagpadayag gikan sa Balaan nga Espiritu “ang labing gamhanan nga saksi nga inyong maangkon” nga ang Manluluwas buhi?
- Unsa nga tambag ang gihatag ni Presidente Lee mahitungod sa unsaon pagdawat og pagpamatuod sa ebanghelyo? Unsay nakatabang kaninyo sa pagdawat sa inyong pagpamatuod?

- Sa unsa nga paagi kita makaila sa Langitnong Amahan ug kang Jesukristo?
- Unsa sa inyong hunahuna ang gipasabut ni Presidente Lee sa dihang siya miingon nga “Ang pagpamatuod dakpon sama sa kahayag sa bulan; . . . kinahanglan nga inyo kining kuhaon pag-usab matag buntag sa inyong kinabuhi”?
- Unsa kahay hinungdan nga mawala o mamatay ang atong mga pagpamatuod? Unsay atong buhaton aron nga ang kahayag sa atong mga pagpamatuod “motubo ngadto sa kahayag sa kasi-guroan”?
- Kon makaangkon na kita sa pagpamatuod, unsaon nato sa pagtabang ang uban nga makapalig-on sa ilang mga pagpamatuod?
- Sa unsa nga paagi nga ang kahibalo nga ang Dios buhi usa ka angkla sa atong mga kalag sa mga panahon sa kasamok? Kanus-a ang inyong pagpamatuod sa Manluluwas nahimong tinubdan sa kalig-on nganha kaninyo?

Mubo nga mga sulat

1. “But Arise and Stand upon Thy Feet”—and I Will Speak with Thee,” pakigpulong nga gihatag didto sa Brigham Young University, 7 Feb. 1846–47, Historical Dept., Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, pp.
2. *Stand Ye in Holy Places (1974)*, 92–93.
3. *Stand Ye in Holy Places*, 193, 196.
4. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 140–41.
5. Pakigpulong nga gihatag didto sa komperensya sa Lausanne Switzerland, 26 Sep. 1972, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 8.
6. Pakigpulong nga gihatag didto sa Pocatello, Idaho, 9 Mar. 1973, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.
7. *The Teachings of Harold B. Lee* 93.
8. “Church and Divine Revelation,” 1954, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 17, 23.
9. Sa Conference Report, Okt. 1953, 26–27.
10. *The Teachings of Harold B. Lee* 133.
11. *The Teachings of Harold B. Lee* 137.
12. Sa Conference Report, Abr. 1971, 92; o *Ensign*, Hunyo 1971, 8.
13. *The Teachings of Harold B. Lee*, 135–36.
14. *Decisions for Successful Living* (1973), 39–40; paragraf gidugang.
15. *The Teachings of Harold B. Lee*, 331.
16. *The Teachings of Harold B. Lee*, 138.
17. *The Teachings of Harold B. Lee*, 139.
18. *The Teachings of Harold B. Lee*, 135.
19. *The Teachings of Harold B. Lee*, 139.
20. *Stand Ye in Holy Places*, 40.
21. *The Teachings of Harold B. Lee*, 140.
22. *The Teachings of Harold B. Lee*, 133.
23. *Education for Eternity*, “The Last Message” pakigpulong nga gihatag didto sa Salt Lake Institute of Religion, 15 Ene. 1971, 11.

Si Propeta Enos nangayo sa Ginoo diha sa kinasingsing nga pag-ampo. Kita kinahanglan usab nga mangita nga makugihon sa “pagpakigsulti ngadto . . . sa atong Langitnong Amahan, ug modawat og tubag sa atong mga pangutana ug kalig-on alang sa atong mga adlaw.”

Sa Pagpaminaw sa Tingog sa Ginoo

Sa unsa nga paagi kita makadawat sa personal nga pagpadayag gikan sa Ginoo?

Pasiuna

Si Presidente Harold B. Lee sa makausa miingon: “Ako adunay matuohon nga kasingkasing nga nagsugod sa yano nga pagpamatuod nga miabut sa dihang bata pa ako—tingali ako nag-edad og mga napulo o onse ka tuig. Kauban ako sa akong amahan didto sa umahan layo sa among panimalay, nagsulay sa pagpalabay sa adlaw nga daghang gibuhang hangtud nga ang akong amahan andam nang mopauli. Sa gawas sa koral gikan sa among dapit mao ang gubaon nga kasilungan nga makadani sa usa ka kuryuso nga bata nga lalaki, ug ako tigpanimpalad. Misugod ako sa pagkatkat sa koral, ug ako nakadungog og tingog nga klaro sama sa inyong pagkadungog kanako, nagtawag sa akong pangalan ug nag-ingon, ‘Ayaw pag-adto didto!’ Milingi ako aron tanawon ang akong amahan kon siya ba ang nakig-istorya kanako, apan siya didto sa pikas tumoy sa umahan. Walay tawo nga makita. Ako nakaamgo dayon, isip usa ka bata, nga dihay mga tawo nga dili nako makita, kay nakadungog gayud ako og tingog. Sukad niadto, kon ako makadungog o makabasa sa mga istorya ni Propeta Joseph Smith, ako usab nakahibalo unsay buot ipasabut kon makadungog sa tingog, tungod kay ako nakasinati.”¹

Bisan og ang Ginoo dili makigsulti kanato nga madungog, samtang kita magkat-on sa pagpakigsulti Kaniya ug makahibalo sa unsa nga paagi siya makigsulti kanato, magsugod kita sa pagkaila Kaniya. Si Presidente Lee miingon nga “ang pagkaila sa Dios ug ni Jesukristo kinsa iyang gipadala (tan-awa sa Juan 17:3), sama sa gisulti sa Magtutudlo ngadto sa iyang mga tinun-an, mao ang pag-

sugod diha sa siguro nga dalan nga paingon ngadto sa kinabuhing dayon diha sa atubangan niining mahimayaong mga binuhat.”²

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Sa unsa nga mga paagi ang Langitnong Amahan makigsulti sa Iyang mga anak?

Ako naminaw sa usa ka dinasig nga sermon didto sa Brigham Young University ni Presidente [J. Reuben] Clark Jr. . . . Iyang gituki ang nagkalain-lain nga mga matang sa pagpadayag nga moabut. Naghisgot siya og una sa pagpakita sa Dios ngadto sa tawo, nga iyang gihulagway nga usa ka kasinatian diin ang Amahan o ang Anak o ang duha personal nga nagpakita, o direktang mosulti ngadto sa tawo. Si Moises nakigsulti sa Ginoo nawong sa nawong [tan-awa sa Moises 1:1–4]; Si Daniel dihay pagpakita sa Dios, o personal nga pagpakita [tan-awa sa Daniel 10]. Sa dihang ang Magtutudlo miduol ngadto ni Juan Bautista alang sa bunyag, nahinumduman ninyo, usa ka tingog migawas gikan sa langit ug miingon, “Kini mao ang akong Anak nga pinalangga; kaniya may kalipay ako.” [Mateo 3:17.] Sa pagkakabig ni Pablo, . . . dihay personal nga pagpakita usab, ug tataw nga tingog ang nadungog [tan-awa sa Mga Buhat 9:1–6]. Sa transfigurasyon, sa dihang si Pedro, Santiago, ug Juan miadto uban sa Magtutudlo ngadto sa taas nga bukid diin si Moises ug si Elias nagpakita diha sa ilang atubangan, nadungog pag-usab ang usa ka tingog nagsulti gikan sa mga langit, nag-ingon, “Kini mao ang akong Anak nga pinalangga; kaniya may kalipay ako. . . .” (Mateo 17:5.)

Tingali ang labing talagsaon sa tanang mga pagpakita sa Dios sa atong panahon mao ang pagpakita sa Amahan ug sa Anak ngadto ni Propeta Joseph Smith didto sa kakahoyan [tan-awa sa Joseph Smith—Kasaysayan 1:14–17]. Pagkahuman niana dihay daghang mga pagpakita, ang usa girekord diha sa ika-110 nga seksyon sa Doktrina ug mga Pakigsaad, sa dihang ang Manluluwas nagpakita ngadto ni Joseph ug Oliver. . . .

Laing paagi diin kita makadawat og pagpadayag gipamulong ni propeta Enos. Iyang gisulat kining mahinungdanon kaayo nga pamahayag sa iyang rekord diha sa Basahon ni Mormon: “Ug

samtang ako nakigbisog diha sa espiritu, tan-awa, ang tingog sa Ginoo midangat sa akong hunahuna. . . .” [Enos 1:10.]

Sa laing mga pulong, usahay atong madungog ang tingog sa Ginoo nga misulod sa atong mga hunahuna, ug sa dihang moabut kini, ang mga pagbati sama ra ka kusog ingon og Siya mipatingog og trumpeta sa atong dunggan. . . .

Sa usa ka istorya diha sa Basahon ni Mormon, si Nephi mibadlong sa iyang mga igsoong lalaki, misugo kanila sa paghinulsol, ug misulti sa samang hunahuna sa dihang siya miingon: “. . . ug siya nakapamulong nganha kaninyo sa usa ka hinay nga hinagawhaw nga tingog, apan kamo ingon og walay pagbati, nga kamo dili makabati sa iyang mga pulong. . . .” (1 Nephi 17:45.)

Sa ingon ang Ginoo, pinaagi sa pagpadayag, mopasulod og mga butang diha sa atong mga hunahuna ingon nga adunay usa ka tingog nga namulong. Mahimo ba nga mohatag ako og mapainubsanon nga pagpamatuod niana nga kamatuoran? Makausa diha ako sa usa ka sitwasyon diin ako nagkinahaglan sa panabang. Ang Ginoo nasayud nga ako nagkinahanglan og tabang, ingon nga ako diha sa usa ka importante nga misyon. Nahigmata ako sa sayong mga takna sa kabuntagon ug gitul-id sa usa ka butang nga akong giplano nga buhaton sa sukwahi nga paagi, ug ang paagi tataw nga gitudlo ngari kanako samtang ako naghigda nianang buntag, sama ka siguro nga ingon og adunay naglingkod sa ngilit sa akong higdaan ug misulti kanako kon unsay buhaton. Oo, ang tingog sa Ginoo moabut sa atong mga hunahuna ug kita magiyahan pinaagi niana.

Makadawat usab kita og pagpadayag pinaagi sa gahum sa Espiritu Santo. Ang Ginoo misulti ngadto ni Propeta Joseph Smith sa unang mga adlaw sa Simbahan, “Oo, tan-awa ako mosulti diha sa inyong hunahuna ug sa inyong kasingkasing, pinaagi sa Espiritu Santo, nga . . . mopuyo diha sa inyong kasingkasing. Karon, tan-awa, kini mao ang espiritu sa pagpadayag” (D&P 8:2–3.) Ang Magtutudlo mihupay sa Iyang mga tinun-an, nahinumdamam ninyo, sa hapit na ang Iyang paglansang Siya miingon, “. . . kay kon dili ako mopahawa, ang Manalalaban dili moanha kaninyo. . . . Inig-abut sa Espiritu sa

kamatuoran [o ang Espiritu Santo], kini siya mao ang magatultol kaninyo ngadto sa tibuok nga kamatuoran: . . . ug ang mga butang nga umaabut iyang igatug-an kaninyo” (Juan 16:7, 13), “ug magapahinumdom kaninyo sa tanan nga akong gisulti kaninyo. . . .” (Juan 14:26.) Sa ingon atong makita ang gahum sa Espiritu Santo. Si Propeta Joseph Smith, namulong mahitungod niini, miingon, “Walay tawo nga makadawat sa Espiritu Santo nga dili makadawat og mga pagpadayag. Ang Espiritu Santo usa ka tigpadayag.” (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, p. 328.)

Mahimo nga akong usbon kana kalabut sa . . . ug moingon, Si bisan kinsa nga Santos sa Ulahing mga Adlaw kinsa napandangan sa mga kamot gikan niadtong nangalagad, nagsugo kaniya sa pagdawat sa Espiritu Santo, ug kinsa wala makadawat og pagpadayag sa espiritu sa Espiritu Santo, wala makadawat sa gasa sa Espiritu Santo diin siya angay nga modawat. Diha niana napahimutang ang importante kaayo nga butang. Tuguti ako nga mogamit sa unsay gisulti ni Propeta Joseph Smith mahitungod sa pagpadayag:

“Ang usa ka tawo makadawat og kaayohan pinaagi sa pagmatikod sa unang pag-aghat sa espiritu sa pagpadayag; sama pananglit, kon mabati ninyo ang lunsay nga panabut o kahibalo nga mosulod nganha kaninyo, mahimong mohatag kini kaninyo og kalit nga pagpanggawas sa mga ideya, aron nga pinaagi sa pagkamatikod niini, inyong makita nga kini matuman sa samang adlaw o sa dili madugay; (pananglit) kadtong mga butang nga gisulod nganha sa inyong mga hunahuna pinaagi sa Espiritu sa Dios, mahinabo, ug sa ingon pinaagi sa pagkat-on sa Espiritu sa Dios ug sa pagsabut niini, kamo motubo ngadto sa baruganan sa pagpadayag, hangtud kamo mahimong hingpit diha ni Kristo Jesus.” [*History of the Church*, 3:381.]

Sa unsang mga butang kamo makadawat og pagpadayag? Makapakugang ba kaninyo nga makadungog nga kamo— ang tanang mga miyembro sa Simbahan kinsa nakadawat sa Espiritu Santo—mahimong makadawat og pagpadayag? Dili alang sa presidente sa Simbahan, dili kon unsaon sa pagdumala sa mga kalihokan kalabut sa ward, sa stake, o sa misyon diin kamo nagpuyo, apan ang matag indibidwal diha sa iyang kaugalingong kahimtang

adunay katungod sa pagdawat og pagpadayag pinaagi sa Espiritu Santo. . . .

Ang matag tawo adunay pribilehiyo sa paggamit niini nga mga gasa ug niining mga pribilehiyo sa pagdumala sa iyang kaugalingong mga kalihokan; sa paggiya sa iyang mga anak sa dalan nga kinahanglan ilang pagalaktan, sa pagdumala sa iyang patigayon o bisan unsa nga iyang pagabuhaton. Kini iyang katungod ang pagtagamtam sa espiritu sa pagpadayag ug sa inspirasyon sa pagbuhat sa matarung nga butang, ang magmaalamon ug magmabinantayon, makiangayon ug magbinuotan, sa tanan nga iyang buhaton. Ako nasayud nga kana usa ka tinuod nga baruganan, ug kana mao ang butang nga gusto nakong mahibaloan sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw. Nan karon, kitang tanan kinahanglan nga maninguha sa pagpaningkamot ug pagpatalinghug ngadto sa kalit nga mga ideya nga moabut kanato, ug kon kita mopatalinghug niini ug mag-ugmad og dalunggan nga maminaw niining mga pag-aghat kita usab—matag usa kanato—motubo diha sa espiritu sa pagpadayag.

Karon adunay usa pa ka paagi diin ang pagpadayag moabut, ug kana pinaagi sa mga damgo. O, dili ako mosulti kaninyo nga ang inyong matag damgo usa ka direkta nga pagpadayag gikan sa Ginoo. . . . Apan ako nahadlok nga niining panahon sa pagka-kalibutanon adunay uban kanato kinsa malagmit dali nga makahukom nga ang damgo walay katuyoan, ug dili importante. Ug gani sa tibuok mga kasulatan dihay na-rekord nga mga hitabo diin ang Ginoo, pinaagi sa mga damgo, migiya sa Iyang mga katawhan. . . .

Ang butang nga kinahanglang paningkamutan natong tanan mao ang pagpakabuhi, nagsunod sa mga kasugoan sa Ginoo, nga Siya motubag sa atong mga pag-ampo, sa mga pag-ampo sa atong mga minahal, sa mga pag-ampo sa mga General Authority, alang kanato. Kita kanunay nga nag-ampo alang sa mga miyembro sa Simbahan, ug nagpasalamat kita sa Dios kon kita masayud nga sila nag-ampo alang kanato. Kon kita magpuyo nga takus, niana ang Ginoo mogiya kanato—pinaagi sa personal nga pagpakita, o pinaagi sa Iya gayud nga tingog, o pinaagi sa tingog nga moabut sa atong hunahuna, o pinaagi sa pagbati sa atong kasingkasing ug sa atong kalag. Ug o, unsa kita ka mapasalamaton kon ang Ginoo

mopadala kanato sa damgo diin ipadayag ngari kanato ang mga kaanindot sa kahangturan o usa ka pasidaan ug direksyon alang sa atong espesyal nga kahupayan. Oo, kon kita magpakabuhi, ang Ginoo mogiya kanato alang sa atong kaluwasan ug alang sa atong kaayohan.

Isip usa sa pinakaubos kaninyo, ug naghupot sa katungdanan nga karon akong gihuptan, ako buot nga mohatag sa akong mapa-inubsanon nga pagpamatuod nga akong nadawat pinaagi sa tingog ug sa gahum sa pagpadayag sa kahibalo ug pagsabut nga ang Dios mao. . . .

Ako mohatag sa akong ligdong nga pagpamatuod nga ang Simbahan karon gigiyahan pinaagi sa pagpadayag. Ang matag kalag diha niini kinsa napanalanginan sa pagdawat sa Espiritu Santo adunay gahum sa pagdawat og pagpadayag. Ang Dios motabang kaninyo ug kanako nga kita sa kanunay magpakabuhi aron ang Ginoo makatubag sa mga pag-ampo sa matitud-anon pinaagi kanato.³

**Unsaon nato sa pag-ampo ngadto sa atong Amahan
sa Langit aron Siya makagiya kanato?**

Adunay dakong kalainan tali sa pag-ampo ug sa pagpakigsulti sa Dios. Adunay pipila nga akong nadunggan nga nag-ampo kinsa nakigsulti sa Dios, usa niini mao si kanhi [Elder Charles A. Callis. Wala ako makadungog kaniya nga nag-ampo diha sa balaan nga mga altar sa templo, wala ako makadungog kaniya sa dihang nangluhod kami sa pag-ampo kaniadtong kami diha sa malisud nga misyon apan siya ingon nga, samtang siya nagsulti, nagkabut ngadto gayud sa mga pultahan sa balaang puy-anan nga dapit sa atong Amahan, ug siya nakigsulti sa balaan nga mga binuhat. Ayaw pagsulti og mga pag-ampo, ayaw basaha ang mga pag-ampo, apan pagkat-on sa pagpakigsulti sa Dios ug nga ang pagpakigsulti sa Dios mao ang matang sa pag-ampo nga sa akong hunahuna mao ang gipasabut ni Moroni sa dihang siya misulat diha sa panapos nga kapitulo sa atong Basahon ni Mormon. . . :

“Ako moawhag kaninyo nga kamo mangutana sa Dios, ang Amahan sa Kahangturan, sa ngalan ni Kristo, kon kini nga mga

butang dili ba tinuod; ug kon kamo mangutana sa kinasingkasing, uban sa tinuod nga katuyoan, nga may hugot nga pagtuo kang Kristo, siya mopakita sa kamatuoran niini nganha kaninyo, pinaagi sa gahum sa Espiritu Santo.” [Moroni 10:4.]

. . . Mao kini ang unsay akong nasabtan nga usa ka pag-ampo sa hugot nga pagtuo, . . . hugot nga pagtuo sa Dios ug sa Iyang Anak, nga si Jesukristo, nga kon wala kini walay tawo nga maka-istorya sa Dios.⁴

Ako nakasugat og kasinatian nga nabatunan sa among minahal nga si Richard Evans [sa Korum sa Napulog Duha] diha sa usa sa iyang mga biyahe. . . . Naglingkod siya tupad sa usa ka tawo pipila ka gabii na ang milabay, diha sa kilid sa usa ka inila nga batid sa industriya, kinsa misulti kaniya sa yano sa pipila ka mga pulong kon giunsa niya sa pag-atubang ang bug-at nga mga problema sa iyang kinabuhi ug giunsa niya paghimo sa mga desisyon sa matag adlaw. “Kon ako momata sa buntag,” siya miingon, “Akong bation sa kasagaran nga ako dili makaatubang niini, apan kon ako moluhod ug yanong moingon, ‘Dios, tabangi ako sa pagbuhat unsay kinahanglan nga akong buhaton karong adlaw,’ ang kalig-on moabut, ang akong bation nga ako makatupong niini. Ug ako yanong naghunahuna Kaniya isip akong amahan ug ako makigsulti Kaniya sa yano ug sa direkta ingon sa akong pagpakigsulti sa akong amahan sa dihang dinhi pa siya sa yuta.”. . .

[Namalandong si Elder Evans:] “Ako nahimong malumo ug napainubsanon sa direkta ug yanong higala nga akong gikatapad nianang gabhiona. Dili siya kauban sa akong tinuohan, apan [kini] ang akong kaugalingong sinsero nga pagtuo nga siya dili makaistorya ngadto sa Dios uban sa dakong katagbawan ug kasi-guroan kon siya nagtuo Kaniya nga usa lamang ka kusog, o sa dili malitok nga tinuod nga kahulugan, ang kinaiyahan ug katuyoan diin siya walay nahibaloan, o sa bisan gamay walay makahatag kaniya sa sigurado nga pagbati nga siya sa tinuod nakig-istorya ngadto sa iyang amahan.”. . .

Sama sa gisulti ni Jacob ngadto sa iyang pamilya. . . , “O pagkawalay katapusan sa pagkabalaan sa atong Dios! Kay siya nasa-yud sa tanan nga mga butang, ug walay butang nga siya wala mahibalo.” (2 Nephi 9:20.) Karon, kon inyo lamang unta ibutang

kana sa hunahuna kamo adunay sinugdanan, kamo adunay pakigdait uban Kaniya. Kita Iyang anak nga lalaki, Iyang anak nga babaye. Siya nakaila kanato. Siya nasayud sa mao gayud nga mga butang ug sa mga panahon nga gikatakda na, ug sa dapit diin kita mopuyo, ug sa mga panahon kanus-a kita magpakabuhi. Mao nga Kaniya lamang kita mohatag sa hingpit nga pagsalig.⁵

Usa sa labing bililhon sa tanang mga kabtangan nga atong maangkon o ang labing bililhon nga kahibalo nga atong maangkon mao nga ang Ginoo maminaw ug motubag sa mga pag-ampo—o, sa pagbutang niini sa laing paagi, nga kita nakakat-on unsaon sa pagpakigsulti ngadto sa Dios. Ang pag-ampo dili lamang usa ka butang sa pagsulti sa mga pulong, sama sa gitudlo sa ubang mga simbahan, apan sa pag-ila nga ang Dios, ang atong Langitnong Amahan, ug ang Iyang Anak, nga si Jesukristo, buhi, tinuod nga mga tawo ug nga pinaagi sa pangalagad sa laing miyembro sa Dios nga Kapangulohan, sa Espiritu Santo o sa Balaan nga Espiritu, kita mahimong makigsulti Kaniya, ang atong Langitnong Amahan, ug modawat og tubag sa atong pangutana ug kalig-on alang sa atong mga adlaw.⁶

Sa pagpaubos pangandam sa pagsulti uban ni Pablo, “Ginoo, unsay gusto nimo nga akong buhaton?” (Mga Buhat 9:6) Ug sa tumang kaisug sulti uban sa batan-on nga si Samuel, “Sulti, Ginoo, kay ang imong sulugoon namati” (1 Samuel 3:9). Magpaubos ka, ug ang Ginoo nga imong Dios moagak kanimo pinaagi sa kamot, ug mohatag kanimo og tubag sa imong mga pag-ampo [tan-awa sa D&P 112:10].⁷

Si Presidente [David O.] McKay mitudlo kanato niini didto sa templo usa ka adlaw niana. . . . “Ako gustong mosulti kaninyo og usa ka butang: Kon ang Ginoo mosulti kaninyo unsay buhaton, kamo kinahanglang adunay kaisug sa pagbuhat niini o kamo dili na angay nga mangutana kaniya pag-usab.” Nakakat-on usab ako niana nga leksyon. Usahay sa tungang gabii ako mahigmata ug dili na makatulog hangtud ako mobangon ug isulat diha sa papel ang butang nga nakapalibug kanako. Apan kini nagkinahanglan og dakong kaisug sa pagbuhat sa higayon nga gisugo isip tubag sa mga pag-ampo.⁸

Sama sa batang lalaki nga si Samuel, kita kinahanglan nga andam sa pag-ingon, “Sulti, Ginoo; kay ang imong sulugoon namati” (1 Samuel 3:9) ug dayon molihok nga madasigon sa tubag sa atong pag-ampo.

Pagpuasa og duha ka mga kan-anan sa unang Dominggo sa bulan ug bayad sa tibuok kantidad sa duha ka mga kan-anan nga wala nimo kan-a. . . . Ang Ginoo misulti ngadto ni Isaias, nga kadtong kinsa magpuasa ug mohatag sa ilang pan ngadto sa gigutom, makatawag ug ang Ginoo motubag, makasingit ug ang Ginoo moingon, “Ania Ako.” [Tan-awa sa Isaias 58:6–9.] Kana mao ang usa ka paagi nga mahimo nimo ang pagpakigsulti sa Ginoo. Sulayi kini niining tuiga. Sunda ang balaod sa pagpuasa sa hingpit nga paagi.⁹

Kon kita magbarug sa kinasang-an sa duha ka kapilian nga mga desisyon, hinumduman nato unsa ang gisulti sa Ginoo nga atong kinahanglan nga buhaton: Tun-i ang tibuok sitwasyon diha sa atong hunahuna hangtud sa katapusan; sa dili pa molihok, pangutan-a ang Ginoo kon kini ba husto, ug ipahiangay ang atong mga kaugalingon ngadto sa espirituhanon nga tubag—makabaton og kainit sa dughan sa sulod kaninyo aron masayud nga ang atong desisyon husto, o makabaton og kasamok sa hunahuna nga maoy makapakalimot kanato kon kini sayop [tan-awa sa D&P 9:7–9]. Dayon, sumala sa gisaad sa Ginoo, “. . . ang

Espiritu ihatag [kanato] pinaagi sa pag-ampo sa hugot nga pagtuo.” (D&P 42:14). . .

Kon kita matinguhaon nga mangita, kita makakab-ot ngadto nianang espirituhanon nga kalibutan alang sa mga tubag nga makahatag kanato dili lamang sa importante nga mga panalanganin, apan usab sa halangdong saksi diha sa atong mga kasingkasing, nga ang atong mga lihok, ang atong kinabuhi, ug ang atong mga paghago nga adunay silyo sa pagtugot sa Ginoo ug Tiglalang kanatong tanan.¹⁰

Unsay atong mabuhat aron makadawat og personal nga pagpadayag gikan sa Ginoo?

Ang pinaka-importanting butang nga inyong mabuhat mao ang pagkat-on sa pagpakigsulti sa Dios. Pakigsulti ngadto Kaniya sama sa inyong pagpakigsulti ngadto sa inyong amahan, kay Siya mao ang inyong Amahan, ug Siya buot nga kamo makigsulti ngadto Kaniya. Siya buot nga kamo makaugmad og mga dunggan nga maminaw, kon Siya mohatag kaninyo sa pagbati sa Espiritu sa pagsulti kaninyo unsay buhaton. Kon kamo makakat-on sa pagpaminaw sa kalit nga mga ideya nga moabut sa inyong mga hunahuna, inyong mamatikdan kadtong mga butanga nga moabut sa takna gayud sa inyong panginahanglan. Kon kamo mag-ugmad og dunggan sa pagpaminaw niining mga pag-aghat, kamo makakat-on sa paglakaw pinaagi sa espiritu sa pagpadayag.¹¹

Unsaon nato sa pagpalambo sa espirituhanong kalidad sa atong kinaiyahan aron makaalagad sa atong yutan-ong mga misyon nga mas hingpit ug sa ingon mahiangay sa walay kinutuban nga gahum sa [Dios]. . . ?

Si Ammon mitubag niana nga pangutana sa usa ka bahin: “Oo, siya nga naghinulsol ug naggamit sa hugot nga pagtuo, ug nagpasiugda og mga maayo nga buhat, ug nag-ampo kanunay sa walay paghunong—ngadto sa ingon kini ihatag aron masayud sa mga misteryo sa Dios. . . .” (Al. 26:22.)

Si David, ang salmista, nakakat-on bisan usa pa ka batan-ong lalaki sa tinubdan sa espirituhanong gahum. Ang espiritu mihung-hong “Humilom kamo, ug ilhon ninyo nga ako mao ang Dios. . . . Ang atong dalangpan mao ang Dios ni Jacob.” (Salmo 46:10–11.)

Ang mga propeta sa karaan nakakat-on, ingon nga ang tanan kinahanglan gayud nga masayud, unsaon sa pagpakigsulti ngadto sa Ginoo pinaagi sa pag-ampo, sa pagpakigsulti ngadto ug niana makadawat sa mga tubag sa kaugalingong paagi sa Ginoo. . . .

Ang Ginoo misulti ni Elijah, ang propeta: “Lumakaw ka, ug tumindog ka sa ibabaw sa bukid sa atubangan sa Ginoo. “Usa ka daku ug makusog nga hangin mibuak sa mga bukid, ug mikupog sa mga bato sa atubangan ni Jehova apan si Jehovah wala diha sa hangin: ug tapus sa hangin, ang usa ka linog; apan si Jehova wala diha sa linog:

“Ug sa tapus sa linog, ang usa ka kalayo: apan si Jehova wala diha sa kalayo: ug sa tapus sa kalayo usa ka malinawon diyutay nga tingog.

“Ug mao kadto, sa nadunggan ni Elias kini, nga iyang giputos ang iyang nawong sa iyang kupo, ug migula, ug mitindog sa baba sa langub. . . .” (1 Mga Hari 19:11–13.)

Sa kasagaran kon ang Dios mamulong sa malinawon, hagawhaw nga tingog, sama sa iyang gibuhad ngadto ni Elijah didto sa langub, dili tingali kini madungog sa atong pisikal nga dunggan, sama sa gubaon nga radyo, kita tingali wala maangay ngadto sa walay katapusan.

. . . Sa kasagaran karon, ang mga lalaki ug mga babaye nagpuyo nga layo kaayo gikan sa mga butang nga espirituhanon nga kon ang Ginoo magsulti ngadto sa ilang pisikal nga pandungog, ngadto sa ilang mga hunahuna nga walay madungog nga tingog, o ngadto kanila pinaagi sa iyang gitugutan nga mga sulugoon kinsa, kon gigiyahan sa Espiritu, sama nga iyang kaugalingong tingog, sila makadungog lamang og langas sama kanila didto sa Jerusalem. Sa ingon, sila walay madawat nga kaalam, ni kasiguroan sa kaugalingon, nga ang hunahuna sa Ginoo namulong pinaagi sa iyang mga lider nga propeta.

. . . Si Enos, ang apo nga lalaki ni Lehi, mihatag kanato aron makasabut ngano nga ang uban makadawat og kahibalo sa mga butang sa Dios samtang ang uban dili. Si Enos misaysay sa iyang pakigbisog nga makaangkon sa kapasayloan sa iyang sala aron siya mahimong takus sa iyang balaan nga calling.

Dayon siya mitapos: “Ug samtang ako nakigbisog diha sa espi-ritu, tan-awa, ang tingog sa Ginoo midangat sa akong hunahuna pag-usab, nag-ingon: Ako moduaw sa imong mga kaigsoonan sumala sa ilang kakugi sa paghupot sa akong mga sugo. . . .” [Enos 1:10.]

Anaa kaninyo, sa yano nga pinulongan, usa ka importante nga baruganan. Dili ang Ginoo ang mipugong sa iyang kaugalingon gikan kanato. Kita mao kinsa ang nagpugong sa atong mga kaugalingon gikan kaniya tungod sa atong pagkapakyas sa pagsunod sa iyang mga sugo.¹²

Kon kita moduol sa Ginoo alang sa usa ka panalangin kita buot nga mosiguro nga atong gibutang ang atong mga kaugalingon sa kahimtang sa katakus aron sa pagdawat niana nga atong giampo.¹³

Dili ba kamo buot nga magpuyo nga sa higayon nga ang Dios mosulti kamo makadungog niini, o aron mahimong takus nga makaangkon og pagbisita gikan sa ingon og anghel nga bisita, o tingali andam nga moadto sa presensya sa Ginoo? Ang Ginoo misulti kanato unsaon nga kita maandam. Dinhi siya miingon diha sa usa ka mahinungdanong pagpadayag niini nga mga pulong: “Sa pagkatinuod, sa ingon namulong ang Ginoo: Kini mahinabo nga ang matag kalag kinsa mobiya sa iyang mga sala ug moduol ngari kanako, ug motawag sa akong ngalan, ug mosunod sa akong tingog, ug mohupot sa akong mga sugo, makakita sa akong panagway ug masayud nga mao Ako.”

Sa dihang ang tingog miabut gikan sa mga kalangitan ngadto sa mga tawo sa yuta sa Bountiful sila wala makadungog niini. Kini ingon lamang ngadto kanila og mga kaguliyang, ug sa diha nga giduyog nila ang ilang mga kasingkasing nakabati sila sa mga pulong apan dili sila makasabut; apan sa dihang uban sa ilang tibuok nga mga kasingkasing ug mga hunahuna sila mipunting diha niini, niana ang tingog masabtan [Tan-awa sa 3 Nephi 11:3–5.]

Ang Dios nagtugot nga matag usa kanato mahimo unta nga magpuyo nga kita makapahimulos niana nga pakig-abin sa Dios pinaagi sa Espiritu Santo, ug masayud sa walay pagduhaduha nga siya buhi, ug maandam usa ka adlaw sa pagsulod ngadto sa iyang presensya.¹⁵

Mga Sugyot alang sa Pagtuon

- Sa unsa nga mga butang kita mahimong makadawat og pagpadayag? Unsaon nato sa pagdugang sa atong kahanas sa pagdungog sa tingog sa Ginoo ug sa “pagtubo ngadto sa baruganan sa pagpadayag”?
- Unsa ang pipila sa mga paagi nga kita makadawat og pagpadayag pinaagi sa hinay, hinagawhaw nga tingog sa Espiritu?
- Unsa ang mga kalainan tali sa pagpamulong og pag-ampo ug sa pagpakigsulti ngadto sa Dios? Unsay buot ipasabut sa pag-ampo “uban ang tinuod nga tuyo”? (Moroni 10:4).
- Sa unsa nga paagi nga ang pagkasayud nga ikaw usa ka anak nga lalaki o anak nga babaye sa Dios maka-apekto sa paagi sa inyong pagduol Kaniya diha sa pag-ampo? Sa unsa nga paagi kana nga kahibalo makahimo kaninyo sa pagsalig Kaniya?
- Kon kamo nag-atubang og importanteng mga desisyon, unsa ang inyong buhaton aron makadawat sa paggiya gikan sa Ginoo? Ngano nga nagkinahanglan og kadasig sa paglihok sa mga pag-aghat sa Espiritu?
- Sa unsa nga paagi nga kita usahay “nagpugong sa atong mga kaugalingon” gikan sa atong Amahan sa Langit? Sa unsa nga paagi kita mas mapaduol kanunay ngadto Kaniya diha sa atong kaugalingong mga kinabuhi ug diha sa atong mga pamilya?

Mubo nga mga sulat

1. *Stand Ye in Holy Places (1974)*, 139.
2. Sa Conference Report, Okt. 1966, 115; o *Improvement Era*, 1966] 1966, 1142.
3. *Stand Ye in Holy Places (138–42)*, 144–45.
4. “How Primary Teachers Can Strengthen Their Testimonies,” pakigpulong didto sa ika-47 nga tinuig nga komperensya sa Primary, 3 Apr. 1953, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 6–7.
5. “To Be on Speaking Terms with God,” Salt Lake Institute of Religion debosyonal, 12 Okt. 1973, mga files sa Historical Library, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 4–5, 7.
6. Pakigpulong didto sa komperensya sa Lausanne Switzerland, 26 Sept. 1972, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 2.
7. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 126.
8. *Qualities of Leadership*, pakigpulong didto sa konbensyon sa Latter-day Saint Student Association, Ago. 1970, 5.

9. "Cram for Life's Final Examination," pakigpulong nga gihatag didto sa Brigham Young University, 5 Ene. 1954, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 9.
10. *Ye Are the Light of the World* (1974), 115, 120.
11. *The Teachings of Harold B. Lee*, 130.
12. Sa Conference Report, Okt. 1966, 115–17; o *Improvement Era*, Dis. 1966, 1142–43.
13. *The Teachings of Harold B. Lee*, 129.
14. *The Teachings of Harold B. Lee*, 429.
15. Sa Conference Report, Okt. 1966, 119; o *Improvement Era*, Dis. 1966, 1144.

Ang mga Kasulatan, “Dakong Tigumanan sa Espirituhanong Tubig”

Sa unsa nga paagi nga ang makugihong pagtuon sa mga kasulatan nagdugang sa atong pagka-espirituhanon ug naggiya kanato ngadto sa kinabuhing dayon?

Pasiuna

Si Presidente Harold B. Lee ug ang iyang asawa, si Freda Joan Lee, mibiyahé ngadto sa Uropa ug sa Balaang Yuta niadtong 1972, nagtudlo sa mga misyonaryo ug mga miyembro sa mga doktrina sa ebanghelyo. Si Gordon B. Hinckley ug ang iyang asawa, si Marjorie Pay Hinckley, kuyog kanila. Si Sister Hinckley naghinumdom: “Makaikag kadto nga tan-awon giunsa ni Presidente Lee paglihok niadto nga sitwasyon. Kon kami makigkita sa mga misyonaryo, kini kasagaran sa buntag diha sa simbahan uban sa *full-time* ug *part-time* nga lokal nga mga misyonaryo. Samtang siya magbarug aron mamulong kanila, siya panagsa ra nga mosugod uban sa pulong sa pagbati apan moabli sa mga kasulatan ug mosugod og usa ka pakigpulong. Siya mopakli ngadto sa mga kasulatan uban ang ingon nga kasayon nga usahay malisud sa paghibalo kanus-a ang mga pulong iya ug kanus-a nagkutlo siya. Human sa usa ka sama nga miting nangutana ako kaniya giunsa niya paghimo ang pagmemorya sa mga kasulatan. . . . Siya mihunahuna sa makadiyot ug dayon miingon, ‘Ako wala magtuo nga ako sukad nakamatikod nga nagmemorya og usa ka kasulatan. Nagtuo ako nga ako nagtuon lamang niini pag-ayo nga kini nahimong kabahin kanako ug sa akong sinultihan.’”¹

Si Presidente Harold B. Lee nahigugma sa mga kasulatan ug migamit kanila sa pagtudlo sa mga Santos. Miingon siya, “Kon kita dili magbasa sa mga kasulatan adlaw-adlaw, ang atong mga pagpamatuod magtubo nga magkahanap, ang atong pagka-espirituhanon dili magkadugang ang giladmon.”

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee.

Nganong kinahanglan kitang magtuon sa mga kasulatan?

Ingon nga ang tubig kaniadto ug karon importante sa pisikal nga kinabuhi. . . , mao usab ang ebanghelyo ni Ginoong Jesukristo importante ngadto sa espirituhanong kinabuhi sa mga anak sa Dios. Kana nga pag-agid-agid gisugyot pinaagi sa mga pulong sa Manluluwas ngadto sa babaye diha sa atabay sa Samaria, sa dihang Siya miingon: “. . . apan bisan kinsa nga magainom sa tubig nga akong igahatag kaniya dili na gayud pagauhawon; kay ang tubig nga akong igahatag kaniya mahimong diha sa sulod niya usa ka tubod sa tubig nga magatubo ngadto sa pagkakinabuhing dayon.” (Juan 4:14.)

Dagkong mga sudlanan sa espirituhanong tubig, nga gitawag og mga kasulatan, gihatag karong adlaw ug gipanalipdan nga ang tanan unta makaambit ug sa espirituhanong paagi mapakaon, ug sila dili uhawon. Nga kini nga mga kasulatan gihunahuna nga hila-bihan kadako og importansya, gipakita pinaagi sa mga pulong sa Manluluwas, “Kamo nagasusi sa mga kasulatan; kay nagahunahuna man kamo nga pinaagi niini makakaplag kamo sa kinabuhing dayon: gani kini mao ang nagapanghimatuod mahitungod kanako” (Juan 5:39); ug ang mga kasinatian sa mga Nephites nga gipabalik aron sa pagkuha sa mga palid nga tumbaga nga naglangkob sa mga kasulatan hilabihan ka importante ngadto sa kaayohan sa mga katawhan. Ang paggamit niadtong mga kasulatan gisugyot diha sa pahayag ni Nephi sa dihang siya miingon, “. . . kay ako mipahisama sa tanan nga mga kasulatan ngari kanato, nga kini unta mahimo alang sa atong kaayohan ug sa atong pagkat-on. Nephi 19:23 . . . Ngadto niini nga mga henerasyon ang mga mensahe gikan sa atong Amahan gibantayan ug mabinantayong gipanalipdan, ug timan-i usab nga niining adlaw kini nga mga kasulatan mao ang labing lunsay diha sa tinubdan niini, ingon man nga ang mga tubig labing lunsay diha sa tinubdan sa bukid; ang labing lunsay nga pulong sa Dios, ug ang labing gamay nga malagmit mahugawan, kana mao diin nagagikan sa mga ngabil sa mga propeta kinsa gipahimutang aron sa paggiya sa Israel sa atong kaugalingon nga adlaw ug panahon.”²

Ang atong Amahan adunay gihatag kanato sa matag dispensasyon, nga Iyang mga anak, ang balaang mga kasulatan pinaagi sa Iyang inspirasyon sa paghimo kanato nga maalamon sa pagbuntog sa tintasyon pinaagi sa hugot nga pagtuo diha Kaniya. Kini nga mga kasulatan may “kapuslanan alang sa pagpanudlo, alang sa pagpamadlong, alang sa pagpanul-id, ug alang sa pagmatoto sa pagkamatarang: Aron ang tawo sa Dios mamahingpit, masinangkapan alang sa tanang maayong buluhaton.” (2 Timoteo 3:16–17.) Hilabihan ka-importante diha sa plano sa kaluwasan mao ang mga kasulatan nga ang mga panghitabo gitala diin ang Dios nagmando sa paghunos og kinabuhi aron sa pag-angkon sa bililhong mga sinulat nga diin kon wala ang Iyang mga anak mapandol ug mabutaan pinaagi sa kangitngit sa kalibutan [tan-awa sa 1 Nephi 4:13].³

Kita nahilig karong mga panahona nga mas labaw nga mabalaka mahitungod sa pagbasa sa mga komentaryo kalabut sa mga kasulatan. Apan walay lain nga ingon ka importante sama sa paggunit niadto nga mga kasulatan diha sa atong mga kamot ug sa pagbasa niini. . . . [A]niay usa ka butang nga labaw ka makapaukyab, labaw ka espirituhanon, usa ka butang nga labaw ka lawom ka makahuluganon kon ako magbasa gikan sa mga kasulatan sa akong kaugalingon. . . . Walay lain nga hilabihan ka importante, hilabihan ka gikinahanglan karon, kay sa pagsilsil diha sa inyong mga anak og usa ka gugma alang sa mga kasulatan diha sa ilang mga kaugalingon.⁴

Ang Magtutudlo mitambag kanato sa pagsiksik sa mga kasulatan, kay diha niini kita makakaplag sa dalan ngadto sa kinabuhing dayon, kay kini nagpamatuod sa dalan nga ang mga tawo kinahanglan nga maglakaw aron makaangkon sa kinabuhing dayon uban Kaniya ug uban “sa Amahan nga nagpadala [Kaniya]” (Juan 5:30).⁵

Sa unsa nga paagi nga ang pagtuon sa Basahon ni Mormon nagtabang kanato sa pag-ugmad ug sa pagpalambo sa atong pagka-espirituhanon?

Kini kanunay ingon ngari kanako nga ang mga pulong ni Propeta Joseph Smith sa pagtambag ngadto sa mga kaigsoonan, nagpahimangno sa bili sa Basahon ni Mormon, adunay labaw ka

dako nga kahulugan kay sa gibutang sa kadaghanan kanato diha niini. Ang iyang pahayag mao: “Ako misulti sa mga kaigsoonan nga ang Basahon ni Mormon mao ang labing tukma sa bisan hain nga basahon dinhi sa yuta, ug ang sukaranan sa atong tinuohan, ug ang tawo labi pa nga maduol sa Dios pinaagi sa pagsunod sa iyang mga lagda, kay sa bisan hain nga basahon” (*History of the Church*, 4:461).

Ngari kanako kini nagpasabut nga dili lamang dinhi niini nga gidaghanon sa mga kasulatan nga kita nakahulagway sa tukma nga mga kamatuoran sa ebanghelyo, apan usab nga pinaagi niining ikaduha nga saksi kita mahimong makahibalo sa labaw katinuod sa kahulugan sa mga pagtulun-an sa karaang mga propeta ug, sa pagkatinuod, sa Magtutudlo ug sa Iyang mga disipulo sumala sa ilang pagpuyo ug pagtudlo taliwala sa mga katawhan.⁶

Kon ang usa ka tawo buot nga maduol ngadto sa Dios, siya makahimo niini pinaagi sa pagbasa sa Basahon ni Mormon.⁷

Kamo . . . walay mahimo nga mas maayo sa pagdasig sa inyong espirituhanong mga gana ug sa pagpalambo sa inyong espirituhanong diwa kay sa pagbasa ug sa pagbasa pag usab matag tuig sa bililhong mga butang ingon nga gitudlo diha sa Basahon ni Mormon. Kini gihatag ngari kanato, ang kahingpitan sa ebanghelyo pinaagi ni anghel Moroni aron itugyan ngadto sa tawo. Kita aduna, sama pananglit, usa ka istorya nga gisaysay ngari kanato ni Presidente German E. Ellsworth, kinsa mihatag sa iyang pagpamatuod diha sa templo atubangan sa ubang mga presidente sa misyon. Miingon siya nga sa mga tuig nga milabay samtang siya nagdumala sa Northern States Mission siya dihay usa ka damgo o usa ka panan-awon diin siya kanunay nga miduaw sa Bungtod sa Cumorah ug napuno sa mga hunahuna sa mga hitabo nga nahitabo libut niana nga sagradong dapit. Dihay miabut kaniya nga dili masayop nga hagit: “Isangyaw ngadto sa kalibutan ang Basahon ni Mormon. Kini mogiya sa kalibutan ngadto ni Kristo.”

Kon kamo buot molig-on sa mga estudyante batok sa . . . supak nga mga pagtulun-an, sa gitawag og tag-as og kahibalo nga mohagit sa ilang pagtuo sa Biblia, hatagi sila og sukaranang pagsabut kabahin sa mga pagtulun-an sa Basahon ni Mormon. Balik balika sa pagtuon.

Unsa na kadugayon sukad inyong nabasa ang Basahon ni Mormon? Ako nakurat sa dili pa kaayo dugay sa mga pakighinabi sa duha ka mga lalaki kinsa sa mga tuig nga milabay diha sa atong seminary ug kinsa ang duha naadto og lain nga mga posisyon sa pagtudlo, kinsa nakakuha og mga degree sa pagradwar. Sila nahibulag palayo sa mga kamatuoran sa ebanghelyo ug sa karon naghagit ug nakig-away ug naninguha sa pagguba ug pagsaway sa mga pagtulun-an sa Simbahan.

Nakigsulti ako kanilang duha, ug sa diha nga ako nangutana kalabut sa pagbasa sa Basahon ni Mormon, ang usa kanila miingon ngari kanako: “Kini napulog upat na ka tuig sukad ako nakabasa og bisan unsa diha sa Basahon ni Mormon.”

Ang lain miingon, “Ako dili makahinumdom kanus-a ako katapusang mibasa sa bisan unsa gikan sa Basahon ni Mormon.” Busa kini mao usab ni bisan kinsa kanato, kon kita dili mopadayon sa pagpuno sa atong mga kaugalingon uban sa mga pagtulun-an niining labing bililhon nga basahon nga ang Ginoo naghatag kanato alang sa usa ka katuyoan—nga mao, ang pag-usab sa tanan niining mga sayop ug mga panagbangi sa atong panahon ingon lamang sa Iyang gisaad nga Siya mobuhat sa ubang mga adlaw.⁹

Nakigsulti ako sa usa ka lalaki kinsa bantugan sa among unibersidad sa estado. . . . Samtang miyembro sa Simbahan, siya mabudhion nga naghulhog ug nagpadako sa mga pagduda nga gituyo aron sa pagguba sa pagtuo niini nga mga batan-on. Miingon siya, “Ako wala magbuhat niini sa katapusang tulo ka mga bulan sa tuig, hinoon, Brother Lee.”

Sa dihang ako nangutana, “Unsay nakapausab kanimo?” mihimo siya sa makapaikag nga pagkumpisal:

“Sulod sa baynte ka tuig ako wala gayud motan-aw sa Basahon ni Mormon, apan ako gihatagan og usa ka buluhaton diha sa Simbahan sa paghimo og usa ka butang. Kana nga buluhaton nagdala kanako ngadto sa pagbasa sa Basahon ni Mormon ug sa ebanghelyo, ug ako mipasakop sa Simbahan pagbalik sa katapusang pipila ka mga bulan. Karon kon ang akong mga estudyante moduol ngari kanako, nasamok tungod sa mga pagtulun-an sa pilosopiya, ako mosulti ngadto kanila sa tago, ‘Ning tungora,

ayaw kasamok. Kamo ug ako nakahibalo nga ang ebanghelyo tinuod ug ang Simbahan husto.”¹⁰

Sa unsa nga mga paagi nga ang mga kasulatan naghatag og usa ka sumbanan sa kamatuoran?

Ang bag-ohay nga mga katuigan nagpaila og mga teoriya ug mga pilosopiya nga nagsukna sa tanang karaan nga mga sumbanan sa relihiyon, moralidad, ug mga pakigdait diha sa pamilya. Ang modernong mga tawo nga nagbiaybiay sa gitahud nga mga pagtuo . . . aron sa pagguba sa pagtuo sa karaan ug sa gisaligan nga gamhanang mga pagtulun-an sa mga kasulatan ug sa [pag-ilis niini sa] dili dinasig, hinimo sa tawo nga mga doktrina sa pamatasan nga mausab uban sa panahon ug sa dapit.¹¹

Moingon ako nga kita kinahanglan nga motudlo sa atong mga katawhan sa pagpangita sa ilang mga tubag diha sa mga kasulatan. Kon matag usa lamang kanato magmaalamon igo sa pagsulti nga kita dili makasarang sa pagtubag sa bisan unsa nga mga pangutana gawas kon kita makakaplag og pangdoktrina nga tubag diha sa mga kasulatan! Ug kon kita makabati og usa ka tawo nga nagtudlo og usa ka butang nga supak sa unsay anaa sa mga kasulatan, ang matag usa kanato mahimong makahibalo kon kini nga mga butang nga gisulti mga bakak—kini ingon niana ka yano. Apan ang nakadaot nga butang mao nga daghan kaayo kanato wala magbasa sa mga kasulatan. Wala kita makahibalo unsa ang anaa niini, ug busa kita mangagpas mahitungod sa mga butang nga ato untang makaplakan diha sa mga kasulatan mismo. Naghunahuna ako nga diha niana mao ang usa sa atong labing dako nga kuyaw sa pagka karon.

Sa diha nga ako nakighimamat sa atong mga misyonaryo ug sila nangutana mahitungod sa mga butang kalabut ngadto sa templo, ako miingon ngadto kanila, samtang nagtapos sa paghisgot, “Ako dili mangahas sa pagtubag sa bisan hain sa inyong mga pangutana gawas kon ako makakaplag og tubag diha sa sumbanan nga mga kasulatan o diha sa tinuod nga mga pamahayag sa mga Presidente sa Simbahan.”

Ang Ginoo naghatag kanato diha sa sumbanan nga mga kasulatan sa paagi diin kita kinahanglan mosukod sa tinuod ug sa dili

tinuod. Mahimo ba nga kitang tanan mamati sa iyang pulong: “Kamo modala sa mga butang nga inyong nadawat, nga gikahatag nganha kaninyo diha sa akong mga kasulatan alang sa usa ka balaod, nga mahimo nga akong balaod sa pagdumala sa akong simbahan” (D&P 42:59).¹²

Sa kanunay anaa ang mga tintasyon nga molapas sa unsay gipadayag sa Ginoo ug mangahas sa paggamit sa imahinasyon sa ubang mga higayon o sa pagpangagpas ngadto niini nga mga pagtulun-an. Ako nanghinaut nga kamo mahinumdom niana. Ayaw pagsulay sa paglapas sa unsay gipadayag sa Ginoo. Kon kamo wala makahibalo, sulti nga kamo wala makahibalo; apan ayaw pagsulti nga kamo wala makahibalo nga kamo angay unta nga makahibalo tungod kay kamo mga estudyante sa mga kasulatan. Mga pagsusi mahitungod sa mga pagtulun-an sa ebanghelyo ni Jesukristo kinahanglan nga tubagon, kon mahimo, gikan sa mga kasulatan.¹³

Kita aduna unsay wala sa uban nga simbahan: upat ka mahinungdanong mga basahon, ang kamatuoran diin, kon kita mobasa niining tanan, hilabihan ka tataw nga kita dili magkinahanglan nga anaa sa kasaypanan. Sama pananglit, kon kita buot makahibalo kalabut sa kahulugan sa samingay sa mga sagbut ingon nga ang Ginoo nagpasabut niini, ang tanan nga atong pagabuhaton mao ang pagbasa sa pagpadayag nga nailhan isip ika-86 nga seksyon sa Doktrina ug mga Pakigsaad ug kita makaangkon sa pagpasabut sa Ginoo. Kon kita buot makahibalo og usa ka butang ingon nga gilangkob diha sa mga pagtulun-an sa mga Kabulahanan o sa Pagampo sa Ginoo, atong mabasa ang labaw nga husto nga bersyon diha sa Ikatulong Nephi. Daghang mga konsepto nga sa laing paagi mahimo nga lisud nga gihimong tataw ug tinuod diha sa atong mga hunahuna.¹⁴

Ngano nga kinahanglan kitang mogamit sa mga kasulatan kon kita magtudlo sa ebanghelyo?

Kini ang buhat niadtong kinsa magtudlo sa Iyang mga anak sa pagtudlo sa mga baruganan sa ebanghelyo. Wala kita i-set apart sa pagtudlo og mga hunahuna o mga tagna sa kamatuoran. Wala kita i-set apart sa pagtudlo og mga pilosopiya o mga siyensya sa kalibutan. Kita gi-set apart sa pagtudlo sa mga baruganan sa

ebanghelyo ingon nga makita diha sa upat ka mga kasulatan—ang Biblia, ang Basahon ni Mormon, ang Doktrina ug mga Pakigsaad, ug ang Perlas nga Labing Bililhon.

Samtang kita maghunahuna niana isip atong limitasyon, kini atong pribilehiyo nga makahibalo niadto nga mga kamatuoran ug sa pag-angkon sa labing hingpit nga lagda sa mga kasulatan nga inila sa kalibutan. Ang mga miyembro lamang sa Simbahan ang aduna niining dako nga pribilehiyo.¹⁵

Kita nagtuo nga ang atong mga miyembro mga gutom sa ebanghelyo, wala masaguli, uban niini ang tugob nga mga kamatuoran. . . [D]ili nato himoon ang kasaypanan nga mopalaay sa [atong mga miyembro] . . . diha sa atong mga panimalay o diha sa mga klase sa Simbahan pinaagi sa paghatag kanila og sinagulan nga mga pagdimdim sa ebanghelyo sa panahon nga sila moinom sa kauhaw gikan sa atabay sa buhing mga tubig! . . . Aduna niadto kinsa ingon og nakalimot nga ang labing gamhanan nga mga hinagiban nga gihatag sa Dios kanato batok sa tanan nga mga dautan mao, pinaagi sa iyang kaugalingon nga mga pamahayag, ang yano, simple nga mga doktrina sa kaluwasan ingon nga makaplagan diha sa mga kasulatan. Kita makuratan kon kita makadungog nga pipila sa atong mga kaigsoonan diha sa gitawag nga kalibutanon nga mga komunidad . . . mipili sa pagbaliwala sa gilatid nga mga paagi sa pagtuon sa pagpalabi sa nagkalain-laing mga paghubit kabahin sa mga hilisgutan diin walay bisan gamay nga pagkasusama sa sukaranang mga kamatuoran sa ebanghelyo.¹⁶

Ang tanan nga atong gitudlo niini nga simbahan kinahanglan nga ipasikad diha sa mga kasulatan. . . . Kinahanglan kita nga mopili sa atong mga basahon gikan sa mga kasulatan, ug bisan diin kamo adunay paghulagway sa mga kasulatan o usa ka pagpadayag diha sa Basahon ni Mormon, gamita kini, ug ayaw pagkuha gikan sa lain nga mga kapanguhaan diin kamo makakaplag niini dinhi niini nga mga basahon. Ato kining gitawag og ang sumbanang mga basahon sa Simbahan tungod kay sila mga sumbanan. Kon kamo buot mosukod sa kamatuoran, sukda kini pinaagi sa sumbanan nga mga basahon sa Simbahan. . . . Kon kini wala sa sumbanang mga basahon, kamo mahimong mohunahuna nga kini banabana. Kini sa tawo nga kaugalingong opinyon, sa

pagsulti niini sa lain nga paagi; ug kon kini mosupak sa unsa ang anaa sa mga kasulatan, kamo masayud pinaagi sa sama nga timaan nga kini dili tinuod. Kini mao ang sumbanan diin kamo mosukod sa tanang kamatuoran. Apan kon kamo wala masayud sa mga sumbanan, kamo walay igo nga sukdanan sa kamatuoran.

Naghunahuna ako ug balik . . . kabahin sa giunsa ako pagtudlo sa mga kasulatan dihang ako usa pa ka bata nga Primary. . . . Himumdumi, ang hugot nga pagtuo moabut pinaagi sa pagpaminaw sa pulong sa Dios, sumala sa gisulti ni Pablo [tan-awa sa Mga Taga-Roma 10:17]. . . . Diha sa akong klase sa Primary, ako adunay maayo kaayo nga magtutudlo—dili siya maayo tungod kay siya nakaeskwela ug nakadawat og mga degree tungod sa pagkahingpit sa siyensya sa pagpanudlo, sa kinaadman sa paagi sa pagtudlo, apan siya adunay paagi sa pagtuo . . . nga alang kaniya aron matukod ang among hugot nga pagtuo siya kinahanglan nga motudlo kanamo sa mga kasulatan.¹⁸

Kita nagtubo ba diha sa pagpamatuod ug pagka-espirituhanon pinaagi sa makugihon nga pagtuon sa mga kasulatan?

Kamo ba . . . mapadayunong nagtubo sa inyong pagpamatuod pinaagi sa makugihon nga pagtuon sa mga kasulatan? Kamo ba adunay adlaw-adlaw nga kinaiya sa pagbasa sa mga kasulatan? Kon kita dili magbasa sa mga kasulatan adlaw-adlaw, ang atong mga pagpamatuod magtubo nga magkahanap, ang atong pagka-espirituhanon dili magkadugang ang giladmon. Kita, sa atong mga kaugalingon, kinahanglan nga magtuon sa mga kasulatan ug batonan ang adlaw-adlaw nga kinaiya sa pagtuon.¹⁹

Ang paagi nga kamo naglig-on sa inyong pagka-espirituhanon mao [ang] pinaagi sa pagtuon sa ebanghelyo.²⁰

Paningkamot diha sa inyong mga panimalay, ug tudloi ang uban, sa paggahin og pipila ka higayon sa matag adlaw nga maghimo usa ka hilum nga pagpamalandong. Himoa nga may pagtuon sa mga kasulatan bisan treynta ka mga minuto sa matag adlaw. Diha sa sayo nga oras sa buntag, o diha sa gabii kaayo, sumala sa labing moangay sa inyong panahon, tuguti ang inyong mga kaugalingon sa usa ka mainampuon nga pagpamalandong

diin kamo makighiyon ngadto sa Dios ug makighisgot ngadto Kaniya sa mga problema nga lapas sa tawhanong pagsabut, hilabihan ka bug-at alang sa tawhanong kusog.²¹

Himoa nga walay adlaw nga molabay nga dili mobasa gikan niini nga mga basahon. Apan kini dili igo lamang nga mokat-on kalabut sa Iyang kinabuhi ug mga buhat pinaagi sa pagtuon. Ang Magtutudlo mao ang mibalos agi og tubag sa pangutana kon unsaon sa usa nga mahimong makahibalo Kaniya ug sa Iyang doktrina: “Kon tuyoon ni bisan kinsa sa pagbuhat sa iyang kabubut-on, iyang mahibaloan” (Juan 7:17). Naghunahuna ba kamo nga ang usa ka batid sa siyensya mahimo nga usa kinsa wala gayud maka-ekspiremento diha sa usa ka laboratoryo? Mohatag ba kamo sa husto nga pagtagad ngadto sa mga komentaryo sa usa ka kritiko sa musika kinsa wala makahibalo sa musika . . . ? Mao usab, ang usa sama sa inyong kaugalingon, kinsa buot “makaila sa Dios” kinahanglan nga ang maong tawo magbuhat sa Iyang kabubut-on ug mohupot sa Iyang mga sugo ug mogamit sa mga hiyas nga gisunod ni Jesus.²²

Kita anaa sa pagserbisyo sa Ginoo. Kita adunay katungod sa espirituhanong paggiya, kon kita magpuyo nga takus. Ang Dios nagtugot nga kita sa ingon magsunod ug magtuon sa mga kasulatan, ug himoon kini nga usa ka pagbasa nga kinaiya nga kita magtagbaw matag adlaw, nga kita dili mapakyas sa taas nga mga katungdanan diin kita gitawag diha sa gingharian sa atong Amahan.²³

Mga Sugyot alang sa Pagtuon

- Sa unsa nga mga paagi nga ang mga kasulatan ingon ka importante sa atong espirituhanong kinabuhi sama nga ang tubig ngadto sa atong pisikal nga kinabuhi? Unsaon sa pagtuon sa mga kasulatan pagtabang kanato sa pagbuntog sa tintasyon?
- Sa unsa nga mga paagi nga ang Basahon ni Mormon mogiya kanato ngadto ni Jesukristo? Unsaon sa Basahon ni Mormon pagtabang kanato sa pagmatikod sa kamatuoran gikan sa kasaypanan? Giunsa sa inyong pagtuon sa Basahon ni Mormon pag-impluwensya sa inyong kinabuhi?

- Unsa nga mga kasinatian kamo aduna sa pagpangita sa mga tubag sa inyong mga pangutana diha sa mga kasulatan?
- Kon kita magtudlo, ngano nga importante nga mosalig diha sa mga kasulatan ug sa mga pagtulun-an sa mga propeta.
- Giunsa ninyo paghimo sa pagtuon sa kasulatan nga usa ka nag-una nga pagtagad sa inyong kinabuhi? Giunsa ninyo paghimo ang pag-awhag sa inyong mga anak o sa uban nga mga pamilya sa pagtuon sa mga kasulatan?
- Giunsa sa atong pagtuon sa mga kasulatan pagdugang sa atong kasarang sa pagtuman sa taas nga mga katungdanan diin kita gitawag diha sa gingharian sa atong Amahan?

Mubo nga mga sulat

1. *Glimpses into the Life and Heart of Marjorie Pay Hinckley*, ed. Virginia H. Pearce (1999), 21.
2. Sa Conference Report, Okt. 1943, 101.
3. *Stand Ye in Holy Places (1974)*, 370.
4. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 152–53.
5. *The Teachings of Harold B. Lee*, 150.
6. *The Teachings of Harold B. Lee*, 154.
7. *The Teachings of Harold B. Lee*, 155.
8. “Restoration of the Gospel,” 1954, Historical Dept., Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 19–20.
9. *The Teachings of Harold B. Lee*, 157.
10. *Ye Are the Light of the World (1974)*, 115, 120.
11. *Decisions for Successful Living* (1973), 11.
12. *The Teachings of Harold B. Lee*, 153.
13. *The Teachings of Harold B. Lee*, 154.
14. *Ye Are the Light of the World (109)*, 115, 120.
15. *Ye Are the Light of the World (96)*, 115, 120.
16. *The Teachings of Harold B. Lee*, 450–51.
17. *The Teachings of Harold B. Lee*, 148–49.
18. “How Primary Teachers Can Strengthen Their Testimonies,” pakig-pulong diha sa ika-47 nga tinuig nga komperensya sa Primary, 3 Abr. 1953, Historical Dept., Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 9.
19. Seminar sa mga regional representative, 12 Dis. 1970, Historical Dept., Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 10.
20. Pagpahinungod sa Southern California Region welfare ranch, 6, Hulyo 1950, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.
21. *The Teachings of Harold B. Lee*, 152.
22. *The Teachings of Harold B. Lee*, 150.
23. *The Teachings of Harold B. Lee*, 152.

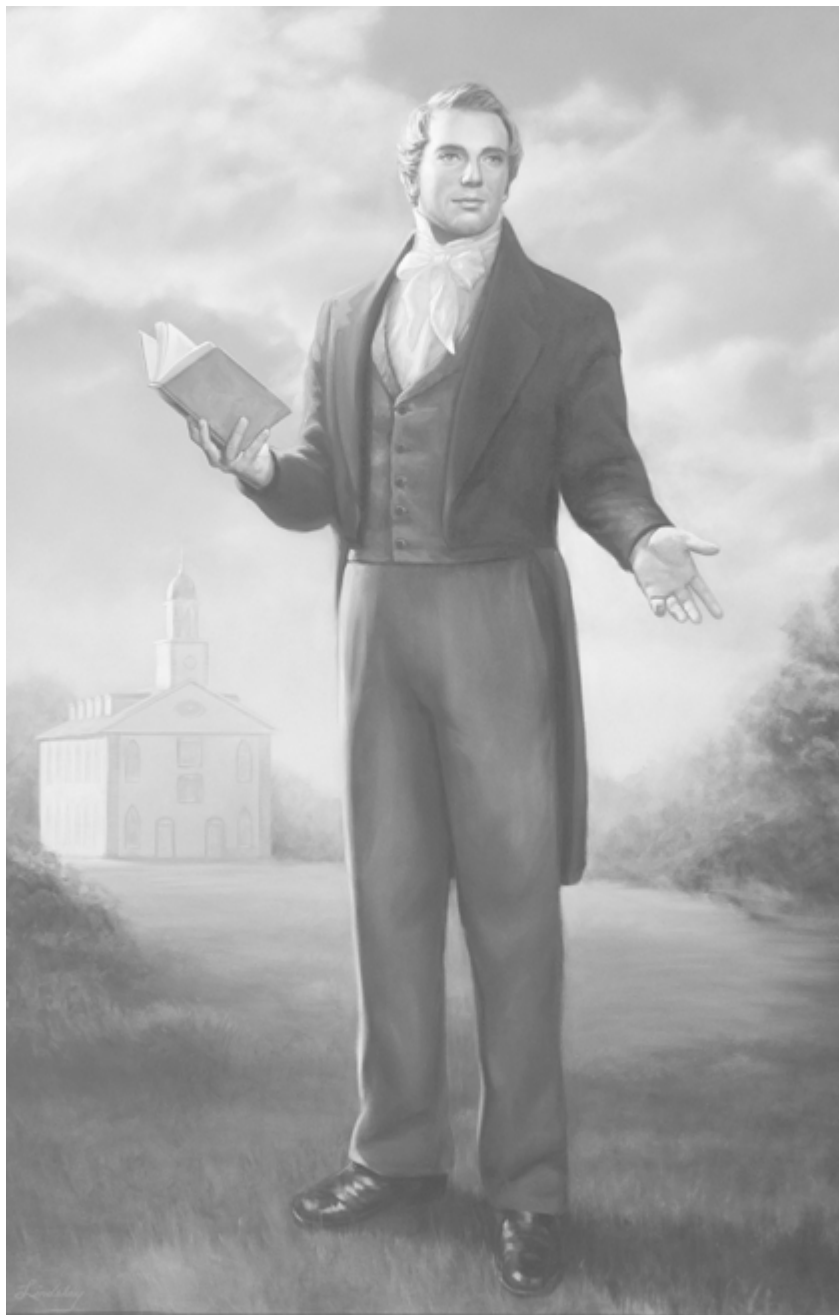
Joseph Smith, Propeta sa Buhing Dios

Ngano nga ang usa ka pagpamatuod sa mapanagnaon nga misyon ni Joseph Smith labing mahinungdanon sa atong pagpamatuod sa ebanghelyo ni Jesukristo?

Pasiuna

Si Presidente Harold B. Lee adunay usa ka lig-on nga pagpamatuod kabahin ni Propeta Joseph Smith ug kasagaran mogamit sa mga pulong sa Propeta samtang siya nagtudlo sa mga baruganan sa ebanghelyo. Siya nakahibalo nga ang pagpamatuod kabahin sa misyon ni Propeta Joseph Smith mahinungdanon ngadto sa usa ka pagpamatuod kabahin sa ebanghelyo ni Jesukristo. Siya nakasugat og daghang mga tawo kinsa wala mopakigbahin niini nga pagpadayag kabahin sa Propeta. Ang usa niya ka higala nakabasa sa Basahon ni Mormon ug nakapamulong sa iyang “ligdong nga pagtahud sa mga pagtulun-an niini.” Si Presidente Lee nangutana kaniya, “Ngano nga dili ka mohimo og usa ka butang kabahin niini? . . . Ngano nga dili ka mopasakop sa Simbahan?” Ang tawo mitubag nga mahunahunaon: “Ako nagtuo nga ang kinatibuk-ang katarungan mao nga si Joseph Smith kadungan-dungan ra nako. Kon siya nagpuyo duha ka libo ka mga tuig ang milabay, ako nagtuo nga ako motuo. Apan tungod kay siya hilabihan ka bag-ohay, siguro, mao ang katarungan nga ako dili makadawat.” Miingon si Presidente Lee sa tubag sa iyang higala, “Ania ang usa ka tawo nga nag-ingon, ‘ako nagtuo sa patay nga mga propeta nga nagpuyo kapin sa libo ka mga tuig ang milabay, apan ako adunay dako nga kalisud sa pagtuo sa usa ka buhi nga propeta.’”¹

Sa lain nga higayon, usa ka babaye miingon, “Abi nimo, ako makadawat kanunay sa tanan dinhi sa Simbahan gawas sa usa ka butang . . . Dili gayud ako makadawat sa kamatuoran nga si Joseph Smith usa ka Propeta sa Dios.” Napanid-an ni Presidente Lee,

Si Presidente Harold B. mipamatuod: “Ako . . . nasayud nga si Joseph Smith usa ka propeta sa buhing Dios. Ako nasayud nga siya buhi ug namatay aron sa pagdala niini nga henerasyon diin ang kaluwasan mahimong maangkon.”

“Unsaon sa usa pagdawat sa Ebanghelyo nga dili modawat kaniya kinsa mao ang instrumento sa pagpahiuli niini, dili gayud ako makasabut.”²

Si Presidente Lee mipahayag: “Kinahanglan kita makahibalo sa pagkatinuod diha sa atong mga kasingkasing ug mga hunahuna nga si Jesus mao ang Kristo, ang Manluluwas sa kalibutan. Kinahanglan kita makahibalo nga kini sa pagkatinuod mao ang Simbahan ni Jesukristo, ang gingharian sa Dios dinhi sa yuta niining ulahi nga mga adlaw; ug sa katapusan kinahanglan kita adunay pagpamatuod nga si Joseph Smith usa ka propeta sa Dios.”³

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee.

Nganong kinahanglan gayud nga kita adunay pagpamatuod ni Joseph Smith isip usa ka propeta sa Dios?

Unsa ang mohulagway sa usa ka tinuod nga Propeta sa Dios? Una, siya mao ang tigpama-ba sa Dios niana nga panahon ug ngadto sa iyang pundok sa mga katawhan. Ikaduha, siya nag-asoy pag-usab sa karaan nga mga kamatuoran ug naningkamot sa pagpasunod sa mga tawo sa walay kausaban nga mga balaod sa ebanghelyo. Ikatulo, nagdawat siya og dugang nga mga pagpadayag gikan sa Ginoo aron sa pagsagubang sa mga problema sa nagpadayong gipadayag nga plano. Ang ingon nga bag-o nga mga kamatuoran gikan sa Dios moabut lamang pinaagi sa Propeta karon. Ang ingon nga tawo mao si Joseph Smith, nga sa tanang paagi usa ka Propeta sa Dios. Oo, sa tinuod ingon nga [si] Propeta Amos nag-ingon, “Sa pagkatinuod ang Ginoong Dios dili magbuhat sa bisan unsa, gawas kon ang iyang tinago ipadayag niya sa iyang mga alagad ang mga manalagna.” [Amos 3:7]⁴

Gikan sa mga kinahiladman sa akong kalag, ako . . . nasayud nga si Joseph Smith usa ka propeta sa buhing Dios. Ako nasayud nga siya buhi ug namatay aron sa pagdala ngadto niini nga henerasyon sa paagi diin ang kaluwasan mahimong maangkon. Ako nasayud nga siya naglingkod sa usa ka halangdon nga dapit ug naghupot sa mga yawe niining katapusan nga dispensasyon. Ako nasayud nga kadtong mosunod kaniya ug mopatalinghug sa iyang mga pagtulun-an ug modawat kaniya isip usa ka tinuod nga propeta sa Dios ug sa iyang mga pagpadayag ug mga pagtulun-an

isip ang pulong sa Dios, ang mga ganghaan sa impiyerno dili makabuntog batok kanila. [Tan-awa sa D&P 21:4–6.]⁵

Kinahanglan gayud nga kita modawat sa balaan nga misyon ni Propeta Joseph Smith isip ang paagi diin ang pagpahiuli sa ebanghelyo ug ang organisasyon sa Simbahan ni Jesukristo natuman. Ang matag miyembro sa Simbahan, aron maandam alang sa milenyal nga paghari, kinahanglan gayud nga makadawat og usa ka pagpamatuod alang sa iyang kaugalingon, sa pagkabalaan sa buhat nga gitukod ni Joseph Smith. Mao kini kadtong gitudlo sa kayano pinaagi sa mga Santos human sa pag-abut sa Manluluwas dinhi sa yuta, ug usa sa mga pangulo sa atong panahon nagsulti niini pag-usab, sa diha nga siya mipadayag, ako nagtuo kalabut ngadto sa samingay sa lima ka boangboang ug sa lima ka but-an nga mga birhen diha sa samingay sa Magtutudlo [tan-awa sa Mateo 25:1–13], “Ang panahon moabut nga walay lalaki ni babaye makahimo sa paglahutay sa hinulaman nga kahayag. Ang matag usa gikinahanglan nga magiyahan pinaagi sa kahayag sulod sa iyang kaugalingon.” [Orson F Whitney, *Life of Heber C. Kimball* (1945), 450.]⁶

Kamo kinsa nakasiksik sa tinuoray ngadto sa mga kasulatan, kamo nangingkamot sa pagbaton og usa ka pagpamatuod sa balaang saksi sa Espiritu nga matag usa kaninyo adunay katungod sa pagdawat pinaagi sa saksi sa Espiritu Santo, nga maanaa sulod kaninyo . . . ang usa sa labing kulbahinam sa tanang mga kasinatian nga sukad moabut kaninyo kon kamo makaingon diha sa inyong kasingkasing, “Ako nasayud sa tibuok kong kalag karon ingon nga ako wala gayud makahibalo sa tuman sama sa akong nahibaloan niini karon nga si Jesus mao ang Ginoo, ang Manluluwas sa kalibutan, ug nga si Joseph Smith, ang martir, mao ang propeta kang kinsa ang Ginoo migamit sa pagdala sa Iyang Simbahan ngadto sa pagkatukod niini nga panahon,”

Giunsa si Joseph Smith pag-andam alang sa iyang calling isip Propeta sa Pagpahiuli?

Si Joseph Smith mao ang usa kinsa ang Ginoo mipasanay gikan sa pagkabata nga lalaki ug gitugahan sa balaang awtoridad ug gitudloan sa mga butang nga gikinahanglan alang kaniya nga

makahibalo ug makabaton sa priesthood ug sa pagpahimutang sa sukaranan alang sa gingharian sa Dios niining ulahi nga mga adlaw.⁸

Sa paagi sa kasaysayan, ang mga pangulo nga propeta gipili gikan sa kabus nga kahimtang sa kinabuhi, wala bansaya sa kahibalo sa Dios diha sa mga seminaryo nga nagtudlo kabahin sa Dios. Hunahunaa ang daghang mga propeta. Akong gamiton ang higayon sa pagbalik sa kasaysayan: Si Elias usa ka mauswagon nga mag-uuma; si Amos usa ka magbalantay sa karnero sa Judea; si propeta Isaias usa ka tagilungsod sa Jerusalem; si Miqueas usa ka taga-baryo sa Judea; si Jeremias usa ka batan-on gikan sa karaan nga pamilya sa pari; si Ezequiel usa ka pari sa templo; si Pedro, Andres, Santiago ug Juan mga mangingisda; si Jesus ug ang iyang amahan nga si Jose mga panday. Tingali kini nagpasabut ngano ang Ginoo mipili [ni Propeta Joseph Smith isip] ang pangulo nga propeta niini nga dispensasyon. . . . Mipili siya og usa ka tawo kinsa mahimong usa ka maalamon ngadto sa mga butang sa Dios—mga butang nga sa tanan nga kalagmitan mahimo nga binuang ngadto niadto kinsa namatuto lamang sa mga butang sa kalibutan.⁹

Sa kinabuhi sa batang lalaki nga si Joseph Smith, sa wala pa siya hatagi sa mahimayaong pagtugyan sa duha sa labing mahinungdanon nga mga pagpadayag nga sukad nahatag ngadto sa tawo, duha niadto nga mga pagpadayag gisundan og usa ka pagpakita sa gahum sa panulay—diha sa Sagradong Kakahoyan, ug diha sa Bungtod sa Cumorah. Kini ingon og gikinahanglan nga ang Propeta makasabut sa kinaiyahan ug gahum niana nga kusog aron siya makaandam sa pagpakigbisog sa malampuson nga paagi batok niini.¹⁰

Ang usa ka propeta dili mahimong usa ka espirituhanong pangulo pinaagi sa pagtuon sa mga basahon kalabut sa relihiyon, ni siya mahimong usa pinaagi sa pagtambong sa seminaryo nga nagtudlo kabahin sa Dios. . . . Ang usa mahimong propeta o usa ka relihiyuso nga pangulo pinaagi sa tinuod nga espirituhanong mga pagtandog. Ang tinuod nga espirituhanong eksperto makakuha sa iyang diploma nga direkta gikan sa Dios.¹¹

Unsa nga dagkong mga butang ang natukod sa Ginoo pinaagi ni Propeta Joseph Smith?

Ang misyon ni Propeta Joseph Smith nahibaloan . . . sa dili mokubos sa 2,400 ka mga tuig sa wala pa siya matawo. Ang mga panagna . . . kalabut ni Moises ug Joseph girekord diha sa mga palid nga tumbaga ug nakuha gikan kang Laban pinaagi sa anak nga mga lalaki ni Lehi sumala sa inyong mahinumduman. Didto nakaplagan kini nga panagna nga diin naghimo og pakisayran ngadto sa walay lain nga tawo gawas ni Propeta Joseph Smith:

“Oo, si Jose [sa walay pagduha-duha nagpasabut nga kana nga Jose kinsa gibaligya ngadto sa Ehipto] sa pagkatinuod miingon: Sa ingon namulong ang Ginoo ngari kanako: Usa ka pinili nga manalagna ako mopasanay gikan sa mga bunga sa imong mga kaliwat. . . ug ngadto kaniya Ako mohatag og gahum sa pagdala sa

Uban sa Unang Panan-awon, ang dispensasyon sa kahingpitan sa mga panahon gidala pinaagi sa “usa ka pagpadayag sa pagkatawo sa Dios Amahan ug sa Anak” ngadto sa pinili nga propeta sa Ginoo.

akong pulong ngadto sa binhi sa imong mga kaliwat—ug dili lamang sa pagdala sa akong pulong, miingon ang Ginoo, apan ngadto sa pagdani kanila sa akong pulong diin maanaa kanila. . . . Tan-awa kana nga manalagna panalanginan sa Ginoo; ug sila nga nagtinguha sa pagpakaulaw kaniya pagalaglagon. . . . Ug ang iyang ngalan pagatawgon sama kanako; ug kini sama sa ngalan sa iyang amahan. Ug mahisama siya kanako; kay ang butang, nga ipagawas sa Ginoo diha sa iyang kamot, pinaagi sa gahum sa Ginoo modala sa akong katawhan ngadto sa kaluwasan.” [Tan-awa sa 2 Nephi 3:7, 11, 14–15.]¹²

Niini nga dispensasyon, ingon sa nahitabo sa tanang miagi nga mga dispensasyon sa ebanghelyo dinhi sa yuta, dihay gihatag pinaagi sa propeta sa karon nga panahon, nga si Joseph Smith, ang tinuod nga kahibalo kabahin sa Dios ug sa iyang Anak, ang atong Manluluwas, sa dihang, isip nahimaya nga mga tawo kinsa ikasulti ug makita sa mga tawo, sila nakigsulti kaniya, ingon og aron ipakita ang ilang pagkatinuod nga tawo, samtang ang dispensasyon sa kahingpitan sa panahon nagsingabut, agi og pag-pangandam alang sa ikaduhang pag-anhi sa Ginoo aron sa paghari isip Ginoo sa mga ginoo ug Hari sa mga hari diha sa pag-sugod sa milenyum.¹³

Sa bisan unsa nga higayon kita mokunhod diha sa hugot nga pagtuo ug sa kahibalo sa Ginoo, sa Iyang kalooy, gipadala og balik ang labaw ka hingpit nga kahibalo sa Dios ug sa Iyang Anak, ug sa bisan unsa nga higayon kita adunay buhagay sa balaang kahibalo mahitungod sa Amahan ug sa Anak kita moingon nga kita adunay bag-o nga dispensasyon. Mao kini kaniadto sa panahon ni Adan; mao kini sa panahon ni Abraham; sa panahon ni Moises; sa dihang Siya miadto sa mga Nephite, sa mga tawo ni Enoch; ug mao kini nga ang Manluluwas mianhi taliwala sa mga katawhan aron itudlo kanila ang pakigdait sa Dios ug sa Anak sa Dios. . . .

Makahuluganon, nga, aron sa pagsugod sa dispensasyon sa kahingpitan sa panahon, kini gipahigayon pinaagi sa unsa? Usa ka pagpadayag sa pagkatawo sa Dios Amahan ug sa Anak ngadto sa batang lalaki nga si propeta Joseph Smith. ¹⁴

“Si Joseph Smith ang Propeta ug Manalagna sa Ginoo, nakahimo og mas daghan , gawas lamang kang Jesus, alang sa kaluwa-

san sa mga tawo niini nga kalibutan, kay ni bisan kinsa nga tawo nga nakapuyo dinhi.” (D&P 135:3). Karon, ang uban mahimong maghunahuna niana nga usa ka pasulabi nga pahayag, apan [kini dili] kon kita maghunahuna sa unsay Iyang gihatag kanato pinaagi niining katingalahang batan-on nga lalaki kinsa, sa mubo nga panahon sa duha ka tuig, mipatungha sa mahinungdanon nga volume sa kasulatan diin mao ang ikaduha nga saksi ngadto sa misyon sa Ginoo, Ang Basahon ni Mormon. . . . Kining batan-on nga lalaki wala sa gasa sa edukasyon sa tawo, apan natandog pinaagi sa gahum sa Makagagahum nga Dios, mihubad niana nga rekord gikan sa wala masayri nga pinulongan ngadto sa pinulongan nga kita aduna karong adlaw, diha diin makaplagan ang kahingpitan sa walay katapusan nga ebanghelyo.¹⁵

Si Joseph Smith, ang batan-ong lalaki wala ma-edukar sa mga pagtulun-an mahitungod sa Dios niana nga panahon, wala ma-edukar sa bantugang tulunghaan sa pagkat-on sa iyang panahon . . . [kaniadto] usa kinsa mahimong manunuton ngadto sa mga pagtulun-an ug mga pag-aghat sa Espiritu. Si Joseph Smith dili unta makatukod niini nga simbahan. Dili unta siya makapatungha sa buhat sa Ginoo, ang Basahon ni Mormon. Mahimo silang magbiaybiay ni Propeta Joseph Smith isip usa ka tawo. Mahimo silang magduha-duha giunsa pagsugod ang simbahan, apan dinhi ang butang nagbarug isip usa ka monumento—ang Basahon ni Mormon mismo. Si Joseph, ang tawo, dili unta makahimo niini, apan si Joseph, gipalihok pinaagi sa gahum sa Makagagahum nga Dios, nakahimo ug gibuhat ang milagrusong serbisyo sa pagpatungha sa gingharian gikan sa kangitngit diha sa gipahiuli nga ebanghelyo ni Jesukristo.¹⁶

Si [Moroni] mipahibalo ngadto sa Propeta . . . nga ang panahon miabut na alang sa ebanghelyo diha sa tanan niini nga kahingpitan nga ipasangyaw uban ang gahum ngadto sa tanang mga kanasuran. Kini agi og katumanan niana diin gisaad ngadto ni Juan kon ang anghel molupad taliwala sa kalangitan, “nagdala sa [kahingpitan sa] walay katapusang Maayong Balita aron imantala ngadto sa mga nagpuyo sa yuta”. (Pinadayag 14:6). Ang pagpahiuli niana nga kahingpitan sa ebanghelyo natuman sa diha nga ang Basahon ni Mormon, gipadayag nga usa ka rekord diin

ang kahingpitan sa ebanghelyo gilangkob, gipahiuli ngadto sa kalibutan pinaagi ni Propeta Joseph Smith.¹⁷

Sa ika-21 sa Septiyembre 1823 [si Moroni mipakita ngadto ni Joseph Smith ug mipadayag, sa gamay nga bahin,] “nga ang pagpangandam nga buhat alang sa ikaduhang pag-anhi sa Mesiyas sa dali pagasugdan; nga ang panahon duol na alang sa Ebanghelyo sa tanan niini nga kahingpitan ipasangyaw uban ang gahum, ngadto sa tanan nga mga kanasuran . . . nga ang usa ka katawhan mahimo nga maandam alang sa paghari sa Milenyum,” diin nagpasabut alang sa pag-anhi sa Ginoo. (*History of the Church*, 4:537). Sa lain nga mga pagkasulti, ang labing importante nga katuyoan alang sa pagpahiuli sa ebanghelyo mao ang pag-andam sa katawhan kinsa maandam sa pagbarug diha sa atubangan sa Ginoo kon Siya moabut; kon dili . . . kita dili makalahutay sa Iyang presensya.¹⁸

Karon nga panahon ang trabaho sa gingharian sa Dios dinhi sa yuta usa ka monumento ngadto sa pangalan ni Propeta Joseph Smith. Minilyon ang nahinangup sa himaya sa iyang misyon, sumala sa iyang pagsangyaw niini ug pagdumala niini sa tibuok yuta. Kita ang mga manununod nianang mahal kaayo nga perlas nga labing bililhon, ang ebanghelyo ni Jesukristo, diin gipahiuli pinaagi kaniya isip instrumento, aron sa pagtabang kanato sa pagpuyo, ug pagpakamatay kon gikinahanglan, nga unta kita sa hustong panahon maandam alang niana nga paghari sa Milenyum. Dili gayud nato kini hikalimtan. Kini ang panahon alang kanato, samtang aduna pay panahon, nga maandam sa pagsugat sa atong Dios.

Mga Sugyot alang sa Pagtuon

- Unsaon nato sa pagpalig-on sa atong pagpamatuod kabahin sa misyon ni Propeta Joseph Smith? Unsa ang nakapalig-on sa inyong pagpamatuod sa Propeta?
- Unsaon nato sa pagsunod sa ehemplo ni Propeta Joseph Smith aron sa pagdugang sa atong kaalam ug pagka-espirituhanon? Unsang Kristohanon nga mga kinaiya ang tataw diha sa kinabuhi ni Propeta Joseph Smith?

- Unsa ang pipila ka mahinungdanong mga kamatuoran sa ebanghelyo ang gipadayag pinaagi ni Propeta Joseph Smith?
- Unsa ang nabuhat ni Propeta Joseph Smith alang sa kaluwasan sa tanang mga anak sa Dios? Sa unsa nga mga paagi nga ang inyong mga kinabuhi lahi tungod sa mga pagpadayag nga nadawat pinaagi ni Joseph Smith?
- Unsaon ninyo sa pagpakigbahin sa inyong pagpamatuod kabahin ni Joseph Smith?

Mubo nga mga sulat

1. "The Place of the Living Prophet, Seer, and Revelator," pakigpulong didto sa mga magtutudlo sa seminary ug institute sa Brigham Young University, 8 Hulyo 1964, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 2–3.
2. "He Lived Great, Died Great in Eyes of God and His People," *Church News*, 10 Dis. 1955, 4.
3. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 152–53.
4. "He Lived Great," 13.
5. *The Teachings of Harold B. Lee*, 371.
6. Sa Conference Report, Okt. 1956, 62.
7. "Two Great Commemorations," Mensahe sa pasko ngadto sa mga empleyado sa Church Office Building, 14 Dis. 1972, Historical Dept., Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 6.
8. Sa Conference Report, Okt. 1972, 18; o *Ensign*, Ene. 1973, 23.
9. "A Man among Men—A Man of Inspiration," pakigpulong nga gihatag didto sa Fourth Annual David O. McKay Honor Day, 29 Sept. 1968, Historical Dept., Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 12.
10. *The Teachings of Harold B. Lee*, 372.
11. "He Lived Great," 5.
12. "He Lived Great," 5.
13. Sa Conference Report, Abr. 1969; 132–33; o *Improvement Era*, Hunyo 1969, 105.
14. *The Teachings of Harold B. Lee*, 373–74.
15. *The Teachings of Harold B. Lee*, 372.
16. *The Teachings of Harold B. Lee*, 372.
17. *The Teachings of Harold B. Lee*, 374.
18. *The Teachings of Harold B. Lee*, 375.
19. Sa Conference Report, sa Munich Germany Area Conference 1973, 7.

Pagpatalinghug sa Tinuod nga Mensahero ni Jesukristo

*Sa unsa nga paagi kita mas matinud-anon
sa pagsunod sa buhing propeta?*

Pasiuna

Si Harold B. Lee nahimo nga ika onse nga Presidente sa Simbahan sa pagkamatay ni Presidente Joseph Fielding Smith niadtong Hulyo 1972. Wala madugay human niana, si Presidente Lee mibisita og usa ka lawak didto sa Templo sa Salt Lake diin ang mga hulagway sa iyang napulo ka mga gisundan gipabitay. “Didto, sa mainampuon nga pagpamalandong,” siya naghinumdom, “Ako nagtan-aw niadtong mga pinintal nga mga tawo sa Dios—matinud-anon, putli nga mga tawo, halangdon nga mga tawo sa Dios—kinsa nag-una kanako sa sama nga calling.” Nagpalandong siya sa kinaiya ug sa mga nakab-ut sa matag usa sa mga propeta niining katapusan nga dispensasyon ug sa hinapos miabut sa katapusang hulagway. “Si Presidente Joseph Fielding Smith diha uban sa iyang mapahiyumong nawong, ang akong pinalanggang propeta kinsa wala mohimo og pauyon-uyon sa kamatuoran. . . . Ingon og siya nianang daklit nga higayon nagtunol ngari kanako, sama nga kini, usa ka sungkod sa pagkamatarung nga daw nag-sulti kanako, ‘Lakaw ug buhata ang ingon.’ . . .

“Ako nasayud, uban sa usa ka pagpamatuod nga mas gamhanan kay sa panan-aw, nga ingon nga ang Ginoo nagpadayag, ‘Ang mga yawe sa gingharian sa Dios gitugyan ngadto sa tawo diha sa yuta [gikan ni Propeta Joseph Smith ngadto sa iyang manununod hangtud karon], ug gikan dinhi ang ebanghelyo mokaylap ngadto sa tibuok yuta.’” [D&P 65:2.]¹

Kini nga hulagway nagpakita sa Unang Kapangulohan nga nagpaluyo ni Presidente Harold B. Lee isip ang Presidente sa Simbahan diha sa usa ka sagrado nga nga katiguman niadtong 6 sa Oktubre 1972. Si Presidente N. Eldon Tanner diha sa podium, ug si Presidente Marion G. Romney anaa sa tuo ni Presidente Lee.

Ang Presidente sa Simbahan mao lamang ang tawo dinhi sa yuta kinsa mao lamang ang gitugutan sa paggamit sa tanang mga yawe sa priesthood. Usa ka ulahing-adlaw nga propeta nagtudlo: Kon ang Presidente sa Simbahan magluya o dili na makahimo sa pagbuhat sa hingpit sa tanan nga mga katungdanan sa iyang buhatan, ang iyang duha ka Magtatambag, kinsa uban kaniya naglangkob sa Korum sa Unang Kapangulohan, mohimo sa trabaho sa Kapangulohan. Bisan unsa nga dagkong mga pangutana, mga palisiya, mga programa, o mga doktrina mga mainampuon nga gihunahuna sa konseho pinaagi sa mga Magtatambag sa Unang Kapangulohan ug sa Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles. Walay mga desisyon nga magagikan sa Unang Kapangulohan ug sa Korum sa Napulog Duha nga walay hingpit nga panag-uyon sa tanang may kalabutan. Nagsunod niining dinasig nga sumbanan, ang Simbahan mopadayon nga walay paghunong.”²

Isip mga miyembro sa Simbahan sa Ginoo, kita makabaton og hingpit nga pagsalig diha sa paggiya sa buhing propeta, kinsa si Presidente Lee mitawag og “tinuod nga mensahero” sa Ginoo. Si Presidente Lee mitudlo nga “kon ang mga anak sa Ginoo, diin naglakip sa tanan kinsa ania niini nga yuta, walay pagsapayan sa pagkanasudnon, kolor, o tinuohan, mopatalinghug sa tawag sa tinuod nga mensahero sa ebanghelyo ni Jesukristo . . . ang matag usa mahimo sa takdang panahon nga makakita sa Dios ug maka-hibalo nga Siya mao.”³

Pinaagi sa pagsunod sa propeta sa Ginoo, kita mahimo nga moabut nga walay kadaot sa atong katapusan nga destinasyon—sa presensya sa atong Amahan sa Langit.

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee.

Sa unsa nga mga paagi ang Presidente sa Simbahan ang tigbalantay sa gingharian sa Ginoo?

Hinumdumi nga ang pangulo niini nga simbahan dili ang Presidente sa Simbahan. Ang pangulo niini nga simbahan mao ang Ginoo ug Magtutudlo, si Jesukristo, kinsa naghari ug nag-mando. . . . Niining tanan nga mga kaguliyang kita makasiguro nga Siya naggiya, basin pa unya kita makalimot.

“Si [Jesus] mao ang pangulo sa kapunongan, ang Simbahan: kinsa mao ang sinugdanan, ang unang nabanhaw gikan sa patay, nga sa tanan nga mga butang siya unta makaangkon sa kalabaw.” (Mga Taga-Colosas 1:18.) Kini tinuod, hinoon, nga sa matag dispensasyon kon ang iyang ebanghelyo ania sa yuta ug ang iyang Simbahan natukod, ang Ginoo nagtudlo ug nagtugyan og awtoridad ngadto sa usa ka tawo niana nga higayon sa matag dispensasyon kinsa magdala sa title nga presidente sa Simbahan, o propeta, manalagna ug tigpadayag sa Simbahan. Ang mao nga mga title o ang pagtugyan sa mao nga awtoridad, dili maghimo niya “nga Pangulo sa Simbahan,” diin nga title iya ni Jesukristo. Kini naghimo kaniya, hinoon, nga tigpama-ba ug ang usa kinsa molihok puli sa Ginoo ug pinaagi kang kinsa siya mamulong ngadto sa iyang mga katawhan pinaagi sa panudlo, sa paghatag o sa pagpugong sa mga baruganan ug mga ordinansa, o sa pagpahimangno kabahin sa mga paghukom. . . .

. . . Ang presidente sa Simbahan mao ang tigbalantay sa Balay o sa Gingharian sa Ginoo. Diha sa iyang mga kamot gitugyan ang mga yawe ngadto sa tanang dapit. Diha sa paggiya sa Ginoo naghatag siya sa mga yawe sa awtoridad ngadto sa mga miyembro sa Simbahan sa pagbunyag, sa pagsangyaw sa ebanghelyo, sa pagpandong sa mga kamot diha sa masakiton, sa pagdumala o sa pagtudlo sa nagkalain-lain nga mga buhatan. Ngadto sa diyutay lamang siya naghatag sa awtoridad sa pagpahigayon sa mga ordinansa sa mga templo o sa pagpahigayon sa mga kaminyoon diha niana “aron sa pagbugkos dinhi sa yuta ug didto sa langit.”⁵

Ang usa ka propeta usa ka dinasig ug gibalaan nga tinudlo nga tigpadayag ug tighubad sa hunahuna ug kabubut-on sa Dios. Naghupot siya sa mga yawe sa gingharian sa Dios sa atong panahon, sama sa gihatag ngadto ni Pedro isip ang yutan-ong pangulo sa Simbahan sa iyang panahon.⁶

Mahimo ba nga ako mobasa og usa ka butang nga gisulat [ni Presidente J Reuben Clark Jr.] alang sa lain nga higayon: “Kinahanglan gayud nga ibutang sa atong hunahuna . . . nga ang Presidente sa Simbahan lamang, ang Tigdumalang High Priest, . . . ang adunay katungod sa pagdawat sa mga pagpadayag alang sa Simbahan, bag-o man o paghimo og kausaban, o sa pag-

hatag og may awtoridad nga mga paghubad sa mga kasulatan nga mahimong kabahin sa Simbahan. . . . Siya lamang ang tigpama-ba dinhi sa yuta alang sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, ang mao lamang nga tinuod nga Simbahan. Siya lamang ang mahimong makapadayag sa hunahuna ug kabubut-on sa Dios ngadto sa iyang mga katawhan. Walay opisyal sa bisan hain nga Simbahan sa kalibutan aduna niining mahinungdanon nga katungod ug dako nga pribiliheyo.” [*Church News*, 31 Hulyo 1954, 10.]⁷

Ang usa lamang nga gihatagan og awtoridad sa pagpagula og bisan unsa nga bag-ong doktrina mao ang Presidente sa Simbahan, kinsa, kon siya naghimo, mopadayag niini isip usa ka pagpadayag gikan sa Dios, ug kini dawaton nga ingon pinaagi sa Konseho sa Napulog Duha ug gipaluyohan sa kapunongan sa Simbahan.

Giunsa pagpili ang Presidente sa Simbahan?

Ngadto niadtong kinsa nangutana niini nga pangutana: Giunsa pagpili ang Presidente sa Simbahan? Ang husto ug yano nga tubag kinahanglan nga usa ka kinutlo sa ikalimang artikulo sa hugot nga pagtuo: “Kami nagtuo nga ang usa ka tawo kinahanglan gayud pagatawgon sa Dios, pinaagi sa pagpanagna, ug pinaagi sa pagpandong sa mga kamot niadto kinsa adunay pagtugot sa pagsangyaw sa Ebanghelyo ug sa pagpangalagad sa mga ordnansa niini” (Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:5).

Ang sinugdanan sa tawag sa usa nga mahimong Presidente sa Simbahan sa tinuod nagsugod sa diha nga siya gitawag, gi-orden, ug gi-set apart nga mahimong usa ka miyembro sa Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles. Ang mao nga tawag pinaagi sa panagna, o sa lain nga mga pulong, pinaagi sa inspirasyon sa Ginoo ngadto sa usa nga naghupot sa mga yawe sa kapangulohan, ug ang mosunod nga pag-orden ug pag-set apart pinaagi sa pagpandong sa mga kamot pinaagi nianang sama nga awtoridad, nagbutang sa matag Apostol diha sa usa ka priesthood korum sa napulog duha ka mga lalaki nga naghupot sa pagka-apostol.

Ang matag Apostol nga gi-orden ubos sa mga kamot sa Presidente sa Simbahan, kinsa naghupot sa mga yawe sa gingharian sa Dios kauban sa tanan nga gi-orden nga mga Apostoles, naghatag ngadto kaniya sa awtoridad sa priesthood nga gikinahanglan sa paghupot sa matag posisyon diha sa Simbahan, bisan ngadto sa posisyon sa pagkapangulo sa Simbahan kon siya gitawag sa may awtoridad nga tigdumala ug gipaluyohan pinaagi sa pagboto sa usa ka magpipili nga katiguman sa mga miyembro sa Simbahan.

. . . Diha-diha dayon human sa pagkamatay sa usa ka Presidente, ang sunod nga taas nga kahugpungan, ang Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles, mahimo nga awtoridad nga tigdumala, nga ang Presidente sa Napulog Duha diha-diha mahimo nga akting nga Presidente sa Simbahan hangtud usa ka Presidente sa Simbahan opisyal nga i-orden ug paluyohan diha sa iyang katungdanan. . . .

Ang tanang miyembro sa Unang Kapangulohan ug ang Napulog Duha sa kanunay gipaluyohan isip “mga propeta, manalagna ug mga tigpadayag.” . . . Kini nagpasabut nga bisan kinsa sa mga Apostoles, nga gipili ug gi-orden, mahimo nga modumala sa Simbahan kon siya gipili pinaagi sa kahugpungan [nga gihubad nga nagpasabut ang tibuok Korum sa Napulog Duha], gitudlo ug gi-orden ngadto niana nga katungdanan, ug gibuligan pinaagi sa pagsalig, pagtuo, ug pag-ampo sa simbahan,” sa pagkutlo gikan sa usa ka pagpadayag mahitungod niini nga hilisgutan, sa usa ka kondisyon, ug kana ingon nga siya mao ang kinadugayan nga miyembro, o ang Presidente niana nga kahugpungan (tan-awa sa D&P 107:22).⁹

Sa diha nga ako milingkod isip usa ka mas batan-on nga miyembro sa Konseho sa Napulog Duha, sa unang pag-usab sa kapunungan sa Simbahan gitugutan ako sa pag-apil sa diha nga si Presidente [Heber J.] Grant namatay. . . . Samtang ang [bag-ong] Presidente nagtawag sa iyang mga magtatambag ug sila mipahiluna sa ilang mga kaugalingon sa ulohan sa lawak, sa sulod kanako anaa ang pagsaksi nga kini mao ang mga tawo nga ang Ginoo buot nga maanaa sa Kapangulohan sa Simbahan. Kini miabut ngari kanako

nga adunay lig-on nga pagtuo nga ingon og kana nga kamatuoran gibudyong sa akong mga dalunggan.

. . . Hangtud nga ang mga miyembro niini nga simbahan aduna nianang lig-on nga pagtuo nga sila gigiyahan diha sa tarung nga dalan, ug sila adunay usa ka lig-on nga pagtuo nga kini nga mga tawo sa Dios mga tawo kinsa mga dinasig ug sa husto nga paagi gitudlo pinaagi sa kamot sa Dios, sila dili tinuoray nga nakabig.¹⁰

[Ang Ginoo] nagpadayag sa balaod ug Siya nagpili o nagtudlo sa mga opisyaes ug naghupot sa katungod sa pagbadlong, pagtarung, o gani sa pagpapahawa kanila sa Iyang pagbuot. Busa ang panginahanglan sa usa ka kanunay nga [pagbinayloay og hunahuna] pinaagi sa usa ka direkta nga pagpadayag tali Kaniya ug sa Iyang Simbahan. Isip usa ka panig-ingnan alang sa nag-unang mga hitabo, gigamit nato ang mga sanglitanan sa tanan nga mga panahon ingon nga gi-rekord diha sa mga kasulatan. Kini nga han-ay sa pangagamhanan nagsugod sa Eden. Ang Dios mitudlo ni Adan sa pagmando sa yuta ug mihatag kaniya sa balaod. Kini gipadayon sa usa ka nabatasan nga pagkasunod-sunod gikan ni Adan ngadto ni Noah ug gikan ni Noah ngadto ni Melchizedek, Abraham, Isaac, Jose, Moises, Samuel ang propeta, Juan, Jesus, ug sa iyang mga Apostoles, ang tanan ug kada usa pinili sa Ginoo ug dili pinaagi sa katawhan.

Tinuod nga ang mga katawhan adunay tingog diha sa pangagamhanan sa gingharian sa Dios, apan sila dili motugyan og awtoridad sa unang bahin, ni sila makapapahawa niini. Sama pananglit: Ang mga katawhan wala magpili sa napulog duha ka mga Apostoles ni Jesukristo, ni sila pinaagi sa tingog sa daghan mahikawan sa ilang pagka-apostol. Ingon nga ang pangagamhanan sa gingharian nga diha nang daan kaniadto pa, busa kini karon gipahiuli. Ang katawhan dili maoy mipili niining talagsaon og modernong Propeta ug Apostol nga si Joseph Smith, apan ang Dios mipili kaniya, sa sama nga paagi nga Siya mipili sa uban nga nag-una kaniya—nga gitawag pinaagi sa dayag nga panan-awon ug pinaagi sa Iyang kaugalingon nga tingog gikan sa mga kalangitan.¹¹

Ako adunay kasayuran nga samtang ako naghunahuna niini nga responsibilidad [isip propeta] ug nahimong igo ka suod sa mga

Kaigsoonan sa mga katuigang nanglabay, nga ang usa nga anaa niini nga posisyon anaa ubos sa pagbantay Kaniya kansang serbisyo atong gihimo karon. Dili gayud Siya motugot og usa dinhi niini nga katungdanan sa paggiya sa simbahan nga mahisalaag. Makasiguro kamo niana. Kon ako maghunahuna sa proseso diin ang usa ka tawo moabut sa katungdanan sa pagkapangulo sa Simbahan, naghunahuna ako sa akong kaugalingong kasinatian sulod sa treynta y uno ug tunga ka tuig, ug sa tanan nga mga kahimtang diin miabut sa akong kaugalingong kinabuhi—Pagkaanindot niini nga programa sa pagbansay! Sa diha nga ang pagpuli sa Unang Kapangulohan miabut, gitandi ko kini sa kalainan sa paagi sa mga partido sa politika sa pagdala og presidente sa Tinipong Bansa ngadto sa katungdanan, o sa pag-inagurar og usa ka hari, aron sa pagtan-aw giunsa, pinaagi sa plano sa Ginoo, kini nga mga kausaban paghimo nga walay kahiubos, walay pag-away-away. Ang plano gipahiluna ug ang Ginoo naghimo nga walay kasaypanan, ingon nga Siya namulong ngari kanato.¹²

Ngano nga kinahanglan gayud kitang mosunod sa propeta?

Karon, hinaut nga kini ang adlaw alang kanato sa pagpamalandong sa ligdong nga paagi, sa paghinumdom unsa ang gipamulong na sa Ginoo ngari kanato. Ang Iyang propeta ania sa yuta karong panahona, ug kon kamo buot nga makahibalo sa katapusan nga pagpadayag nga miabut niini nga mga katawhan, tan-awa ang report sa katapusang komperensya ug basaha pag-ayo unsa ang gisulti sa Unang Kapangulohan. . . . Maangkon ninyo ang labing maayo ug ang katapusan nga pulong nga sukad gihatag gikan sa atong Langitnong Amahan. Dili kita kinahanglan mag-agad lamang diha sa unsa ang anaa sa upat ka mga basahon sa Simbahan. Agi og dugang sa unsay gisulti sa mga kasulatan ngari kanato, kita aduna sa unsay gisulti sa mga propeta kanato dinhi ug karon, ug kini anaa kanato kon kita buot nga maluwas ngadto sa bungtod sa Zion, kon moabut kini nga mga kuyaw, sa pagpatalinghug ug sa pagsunod.

Kasagaran kaayo karon nga kon ang atong mga kaigsoonan mosulti nga may awtoridad, aduna kitay pipila nga mobarug sa

paghagit ug moingon, “Karon asa ba gayud ako makakita og pipila ka kapasikaran nga inyong mahinganlan alang sa inyong mga gipanulti?” Maaghat kita sa pag-ingon, “Balika ug basaha ninyo ang pakigpulong sa pangulo karon sa Simbahan kalabut sa hilisgutan, ug kamo aduna sa tanang awtoridad nga inyong gikinahanglan nga pangitaon, tungod kay kini mao ang paagi sa Ginoo. Ang Iyang propeta ania, ug ang pagpadayag ingon lamang ka gikinahanglan ug susama ra kaimportante sa nakita nga ebidensya kaniadto o sa bisan kanus-a nga panahon sa bisan unsa nga dispensasyon sa ebanghelyo dinhi sa yuta.”¹⁴

Karon ang bugtong kasiguroan nga anaa kanato isip mga miyembro niini nga simbahan mao ang pagbuhat sa tukma unsa ang gisulti sa Ginoo ngadto sa Simbahan niana nga adlaw sa pagorganisar sa Simbahan. Kinahanglan gayud nga kita magkat-on sa pagpaminaw sa tanan nga mga pulong ug mga sugo nga ang Ginoo mohatag pinaagi sa Iyang propeta, “ingon nga siya nakadawat kanila, maglakaw sa tanan nga pagkabalaan diha sa akong atubangan; . . . ingon og kini gikan sa akong kaugalingong ba-ba, sa tanan nga pagpailub ug hugot nga pagtuo.” (D&P21:4–5). Maanaay pipila ka mga butang nga nagkinahanglan og pailub ug hugot nga pagtuo. Mahimo nga kamo dili makauyon unsa ang moabut gikan sa awtoridad sa Simbahan. Mahimo nga kini mosupak sa inyong politikanhong mga panghunahuna. Mahimo nga kini supak sa inyong sosyal nga mga panghunahuna. Mahimo kining mosamok sa inyong sosyal nga kinabuhi. Apan kon kamo maminaw niini nga mga butang, ingon og kini gikan sa ba-ba sa Ginoo Mismo, uban ang pagpailub ug hugot nga pagtuo, ang saad mao “ang mga ganghaan sa impyerno dili makabuntog batok kanimo, oo ug ang Ginoong Dios mopatibulaag sa mga gahum sa kangitngit gikan sa imong atubangan, ug mohimo sa mga langit sa pagkurog alang sa imong kaayohan, ug sa himaya sa iyang ngalan” (D&P 21:6).¹⁵

Ngadto kaninyo mga Santos sa Ulahing mga Adlaw bisan asa, kana nga saad [sa D&P 21:4–6] mainyo kon kamo mosunod sa pagpangulo nga gibutang sa Dios sulod sa Simbahan, mopatalinghug ngadto sa ilang tambag diha sa pagpailub ug hugot nga pagtuo.¹⁶

Tan-awa ang Presidente sa Simbahan alang sa inyong mga panudlo. Kon ugaling adunay panagbangi, ipabilin ang inyong mga mata diha sa Presidente kon kamo buot nga maglakaw diha sa kahayag.

Kon ang atong mga katawhan buot nga magiyahan nga walay kuyaw atol niining [masamok] nga mga panahon sa panglingla ug bakak nga mga hungihong, kinahanglan gayud nga sila mosunod sa ilang mga lider ug mangayo alang sa paggiya sa Espiritu sa Ginoo aron sa paglikay nga mahulog nga biktima sa maliputon nga mga tig-ulog-ulog kinsa, uban sa kalibutanong kaigmat, naningkamot sa pagkuha sa pagtagad ug pagbaton ug sumusunod aron sa pagtuman sa ilang kaugalingon nga mga pagtuo ug usahay dautan nga mga lihok.¹⁸

Karon dihay daghan nga mga katawhan sa mga panahon sa Magtutudlo kinsa wala modawat Kaniya isip anak sa Dios. Dihay uban kinsa miingon, “Oy, Siya anak lamang nga lalaki ni Jose, ang karpentero.” Ang uban miingon, “Siya Prinsipe sa Beelzebu,” nga nagpasabut nga anak nga lalaki sa panulay. Sa diha nga Siya mibuhat sa pipila niini nga mga milagrusong mga butang sila miingon, “Siya usa ka palahubog,” nagpasabut nga siya bag-o pa lamang nag-inom og isug nga bino. Dihay gamay lamang kaayo kinsa makasulti, “Ikaw mao ang Kristo, ang Anak sa buhing Dios.” (Mateo 16:16.) Ngano nga dili tanan makakita Kaniya isip ang Anak sa Dios?

Kita nag-awit, “I wish I could have been with Him then, when He took little babes in His arms.” [Tan-awa ang “I Think When I Read That Sweet Story,” *Children’s Songbook*, 56.] Daghan sa atong mga katawhan dili modawat Kaniya labaw pa kay sa pagdawat nila sa mga doktrina nga miabut gikan sa mga magtutudlo sa pagkamatarung nga dinasig sa sama nga Manluluwas. Kon kita dili makadawat niadto kinsa nagrepresentar Kaniya dinhi, labi pang dili sayon ang pagdawat sa Magtutudlo mismo, kon Siya magpakita. . . .

Sa diha nga ako didto sa akong misyon, usa ka grupo namo nga mga misyonaryo miuban sa among presidente sa misyon makausa ngadto sa bilangguan sa Carthage. Nadani sa kahanginan sa dapit diin ang Propeta ug ang iyang igsoon nga lalaki si Hyrum nahiagum sa ilang pagkamartir, gihangyo namo siya sa pagbalik og saysay sa

mga panghitabo nga midangat ngadto sa pagkamartir. Nadani ako pag-ayo sa diha nga ang presidente sa misyon miingon niini: “Sa diha nga si Propeta Joseph Smith namatay, dihay daghan kinsa namatay sa espirituhanon nga paagi uban kaniya. Sama niini diha sa matag pag-ilis sa pangagamhanan sa gingharian sa Dios. Sa dihang si Brigham Young namatay, dihay daghan kinsa namatay sa espirituhanon nga paagi uban kaniya, ug ingon man uban ni John Taylor, ug sa kamatayon sa matag Presidente sa Simbahan.” . . .

Usahay kita mamatay sa espirituhanon nga paagi ug moputol sa atong mga kaugalingon gikan sa lunsay nga espirituhanon nga kahayag ug kalimtan nga niining adlaw, dinhi, ug karon, kita adunay usa ka propeta.¹⁹

Ang dapit niini nga mga tinugahan sa langit nga mga mensahero kinsa nagrepresentar sa Ginoo sa matag dispensasyon sa ebanghelyo dinhi sa yuta mahimo nga ihulagway pinaagi sa usa ka panghitabo nga gisaysay sa usa ka biyahero sa amihanang Uropa. Ang atong biyahero mibiya pinaagi sa usa ka barko gikan sa Stockholm, Sweden, mibiyahe ngadto sa Dagat sa Baltic. Aron mahimo kini, ang barko kinahanglan nga moagi ngadto sa libo o kapin pa ka mga isla. Nagbarug diha sa prowa, ang biyahero nakakita sa iyang kaugalingon nga naghigwaos tungod sa unsay ingon ngadto kaniya usa ka walay pagtagad sa agianan. Ngano nga dili usa ka agianan duol niini nga isla o sa lain ug labi pang makapaikag kay sa usa nga napili sa piloto? Hapit sa kasuko siya nagsulti sa iyang kaugalingon, “Naunsa ang karaan nga piloto? Nawad-an ba siya sa iyang panghunahuna sa direksyon”? Sa kalit siya nakamatikud sa mga timaan subay sa mapa sa agianan nga migawas ingon lamang og mga gunitanan sa silhig nga nagtuybo diha sa tubig. Adunay usa ka tawo nga mainampingong misusi niini nga mga kanal ug gimapahan ang labing walay kuyaw nga agianan alang sa mga barko nga kaagian. Mao usab kini sa agianan sa kinabuhi padulong ngadto sa pagka-*imortal* ug kinabuhing dayon: “Ang mga inhenyero sa Dios,” pinaagi sa pagsunod og mga plano nga hinimo sa langit, gimapahan ang agianan alang sa labing dili makuyaw ug labing malipayon nga agianan ug nakapasidaan kanato kalabut sa kuyaw nga mga dapit.²⁰

Ang Ginoo moaghat sa Iyang mga suluguon sa paggiya sa Iyang Simbahan sa tarung. Ang Iyang mga propeta modawat sa mga inspirasyon sa Ginoo aron isulti ngadto sa mga miyembro sa Simbahan, “Kini mao ang dalan, lumakaw kamo diha niana”. (Isaias 30:21). Bisan sa mga panahon sa mga krisis nga miabut sa mga adlaw nga kita nagpuyo, ingon nga gipakita sa karong panahon nga pagpadayag, ang hulagway nga buot sa Ginoo nga atong tan-awon mao ang usa sa pagkamakanunayon ug pagkahiusa. Nahinumdom kamo nga Siya miingon ngadto sa Iyang mga disipulo, “Apan ang akong mga tinun-an nagbarug sa balaan nga mga dapit, ug dili mabalhin” (D&P 45:32).²¹

Mga Sugyot alang sa Pagtuon

- Kinsa ang tinuod nga Pangulo sa Simbahan? Pinaagi kang kinsa ang Ginoo mohatag ug direksyon ug panudlo ngadto sa Iyang Simbahan?
- Giunsa ang bag-ong doktrina pagdala ngadto sa Simbahan?
- Unsaon sa Presidente sa Simbahan pag-andam alang sa iyang dako nga mga responsibilidad? Unsaon sa Ginoo paggiya sa pagpili sa mga Presidente sa Iyang Simbahan?
- Unsa nga tambag ang gihatag pinaagi sa buhing propeta nga tinong nakapanalangin sa inyong kinabuhi?
- Ngano sa inyong hunahuna nga ang pipila ka mga katawhan mopasidungog sa mga propeta sa karaan apan dili mopasidungog sa buhi nga propeta? Unsa ang mga sangputanan sa dili pagpatalinghug sa mga pulong sa buhi nga propeta o sa paghagit sa iyang awtoridad?
- Unsa nga mga saad ang gihimo niadtong kinsa nagpatalinghug sa mga pulong ug mga kasugoan sa buhi nga propeta?

Mubo nga mga sulat

1. Sa Conference Report, Okt. 1972, 18–20; or *Ensign*, Ene. 1973, 23–25.
2. Howard W. Hunter. Sa Conference Report, Okt. 1994, 6–7; o *Ensign*, Nob. 1994, 7.
3. *The Teachings of Harold B. Lee* ed. Clyde J. Williams (1996), 522.
4. *The Teachings of Harold B. Lee*, 527.
5. *Decisions for Successful Living* (1973), 103, 105.
6. *The Teachings of Harold B. Lee*, 531.
7. Sa pakigpulong diha sa Komperensya sa Cambridge Institute, 10 Mayo 1870, mga files sa Historical Dept., Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 8.
8. *The Teachings of Harold B. Lee*. 543–44.
9. *The Teachings of Harold B. Lee*. 543–44.
10. *The Teachings of Harold B. Lee*. 542–43.
11. *The Teachings of Harold B. Lee*, 547–48, paragraf gidugang.
12. *The Teachings of Harold B. Lee*, 535–36.
13. *The Teachings of Harold B. Lee*, 471.
14. *The Teachings of Harold B. Lee*, 428–29.
15. *The Teachings of Harold B. Lee*, 525–26.
16. *The Teachings of Harold B. Lee*, 529.
17. *The Teachings of Harold B. Lee*, 532.
18. *The Teachings of Harold B. Lee*, 437.
19. *Ye Are the Light of the World* (1974), 31, 34–35.
20. *The Teachings of Harold B. Lee*, 534.
21. *The Teachings of Harold B. Lee*, 545.

Si Presidente Harold B. Lee mitambag sa mga tighupot sa priesthood, “Andama ang inyong mga kaugalingon isip mga limpyo ug putli nga mga sudlanan aron ang gahum sa Makagagahum nga Dios mahimo nga maipakita pinaagi kaninyo samtang kamo nagpahigayon sa sagrado nga mga ordinansa sa priesthood.”

Mahigugmaon, Matinud-anon nga Priesthood nga Pagserbisyo

*Unsaon sa mahigugmaon, matinud-anon nga priesthood
nga pagserbisyo pagpanalangin sa tanan nga mga
miyembro sa Simbahan?*

Pasiuna

Si Presidente Harold B. Lee misaysay sa mosunod nga istorya kabahin sa Templo sa Salt Lake. “Sa diha nga ang Templo sa Salt Lake giplano, si Truman O. Angell, ang arkitekto, gihangyo sa pag-sulat og artikulo . . . ug mohatag sa mga katawhan sa Simbahan og usa ka ideya unsa ang dagway sa templo, kon mahuman. . . Taliwala sa uban nga mga butang, siya mitudlo sa usa ka butang nga inyong makit-an sa kasadpang tumoy sa templo. . . Ilawom sa tunga nga nagtuybo nga imyos [spire] diha sa kasadpang tumoy, duol sa tabernakulo, inyong makita unsa ang gitudlo sa hugpong sa mga kabitoonan nga Dipper. Inyong makita nga ang mga tumoy sa Dipper nagpadulong sa taas ngadto sa usa ka mahayag nga bitoon nga atong kasagaran nga gitawag og Amihanang Bitoon. Sa diha nga si Truman O. Angell mihulagway unsa ang makita niana nga dapit, siya miingon, “Kini nagpaila nga pinaagi sa priesthood ang nahisalaag mahimong makakaplag sa ilang dalan.”

Si Presidente Lee dayon mipasabut, “Pinaagi sa priesthood ug sa priesthood lamang kita unta, isip anak nga mga lalaki ug mga babaye sa Dios, makakaplag sa atong dalan balik sa panimalay.”¹

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee.

Unsa ang priesthood?

Adunay duha ka mga konsepto nga sa mga tuig nga nanglabay gipahayag pinaagi sa pagpasabut sa kahulugan sa priesthood. Ang usa nga ang priesthood mao ang awtoridad nga gihatag sa atong Langitnong Amahan ngadto sa usa ka lalaki aron itugyan ang awtoridad sa pagpahigayon sa tanan nga mga butang kalabut sa kaluwasan sa katawhan diha sa yuta. Ang lain nga konsepto gipahayag pinaagi sa usa ka makahuluganong hunahuna nga ang priesthood mao ang gahum diin ang Dios molihok ngadto sa tawo.²

Ang priesthood sa Dios ania dinhi ug gitugyan sukad pa sa pagpahiuli sa Simbahan pinaagi sa mga mensahero kinsa gipadala aron sa pagpahiuli niana nga awtoridad nga ang mga ordinansa sa kaluwasan unta mapahigayon ngadto sa tanan nga matitudanon sa yuta. Ang priesthood sa Dios naghupot sa mga yawe sa kaluwasan.³

Ang Magtutudlo misulti ngadto ni Pedro ug sa uban nga mga apostoles kabahin sa usa ka gahum nga lapas sa tawo diin iyang gitawag og ang “mga yawe sa gingharian sa langit,” ug pinaagi niini nga gahum siya miingon, “Ug bisan unsay inyong pagabugkuson dinhi sa yuta didto sa langit pagailhon kini nga binugkos.” (Mat. 16:19.) Kana nga gahum ug awtoridad, diin ang sagrado nga mga ordinansa gipahigayon, nailhan isip ang balaan nga priesthood ug sa kanunay makit-an diha sa Simbahan ni Jesukristo sa matag dispensasyon sa ebanghelyo dinhi sa yuta.⁴

[Ang priesthood] mao ang awtoridad sa pagpahigayon sa mga ordinansa sumala sa sumbanan diin [ang Ginoo] mipadayag. Kini nga gahum . . . mao ang katungod nga gitugyan ngadto sa tawo gikan sa Ginoo sa pagbuhat diha sa Iyang ngalan alang sa kaluwasan sa mga kalag sa mga tawo. . . .

Usa sa mga katuyoan [sa] labaw nga priesthood mao ang pagpahigayon sa mga ordinansa, sa paghatag ngadto sa mga katawhan niana nga kahibalo kalabut sa Dios diin ang Magtutudlo mipadayag nga gikinahanglan ug diin si Apostol Pablo, sa pagsulti kalabut sa organisasyon sa Simbahan, miingon nga gikinahanglang moabut

ngadto “sa kahibalo kalabut sa Anak sa Dios, ngadto sa usa ka kahingpitan sa tawo.” [Mga Taga-Efeso 4:13.] Ug usab anaa kana nga gahum sa mas ubos nga priesthood sa pagpahigayon sa uban nga mga ordinansa sama niining batan-ong mga lalaki nga maayo kaayo nga nagpahigayon ug nagpaambit sa sakrament niini nga gabii. Ang Aaronic Priesthood, ang Ginoo miingon, mao ang priesthood “nga naghupot sa mga yawe sa pagpangalagad sa mga anghel, ug sa ebanghelyo sa paghinulsol, ug sa bunyag pinaagi sa pagpaunlod alang sa kapasayloan sa mga sala,” [D&P 13:1] ug ang balaod sa kalibutanon nga mga sugo. Ug busa . . . ang priesthood [gi] kinahanglan alang sa dayag nga katuyoan sa paghatag og gahum niadtong gitawag sa pagpangalagad sa mga ordinansa nga gikinahanglan sa pag-angkon sa kaluwasan nga gidesinyo sa Ginoo alang sa Iyang katuyoan.⁵

Ang Ginoo naghari diha taliwala sa iyang mga Santos pinaagi sa iyang priesthood, nga iyang gitugyan ngadto sa tawo.⁶

Sa unsa nga paagi gamiton ang priesthood?

Sa usa ka mahinungdanon nga pagpadayag nga atong nailhan isip ika-121 nga seksyon sa Doktrina ug mga Pakigsaad, gihatag pinaagi sa inspirasyon sa Ginoo ngadto ni Propeta Joseph Smith, ang Ginoo misulti og pipila ka makahuluganon kaayo nga mga butang. Siya miingon nga ang priesthood mahimo lamang nga madumala diha sa mga baruganan sa pagkamatarung, ug nga kon kita mogamit sa atong katungdanan sa priesthood sa dili matarung nga paagi “aron sa pagtabon sa atong mga sala, o sa pagtagbaw sa atong garbo, sa atong walay kapuslanan nga pangandoy, o sa paggamit og pagpugong o pagmando o pagpugos . . . Ang Espiritu sa Ginoo maguol.” (Tan-awa sa D&P 121:37.) . . .

Ang silot kon kita mogamit sa atong priesthood sa dili matarung nga paagi mao nga ang kalangitan sa ilang kaugalingon mobiya ug ang Espiritu sa Ginoo maguol. Kon kita mawad-an sa Espiritu, ang atong priesthood nga awtoridad kuhaon gikan kanato ug kita magpabilin sa atong mga kaugalingon “sa pagpatid batok sa mga tunokon,” kon kita masuko sa mga pagmaymay

ug mga panudlo sa atong mga pangulo. Dayon kita magsugod sa pagpanggukod sa mga santos, nga buot ipasabut pagpanaway, ug sa katapusan sa pagpakig-away sa Dios, ug ang mga gahum sa kangitngit makaapas kanato kon kita dili maghinulsol ug magpalayo gikan niana nga dautan nga dalan. [Tan-awa sa D&P 121:37–38.]

Ang mga kinaiya sa madawat nga pagpangulo sa priesthood mabinantayon usab nga gipasabut dinhi niini nga pagpadayag. Usa mao ang pagdumala sa Simbahan uban sa pagkamapailubon ug pagkamainantuson, uban sa kalumo ug kaaghup ug uban sa tiunay nga paghigugma. “Kon ang usa kinahanglan gayud nga modisiplina ug mopanton uban ang kahigpit, kinahanglan gayud nga iya kining buhaton kon gidasig sa Espiritu Santo, ug dayon mopakita pagkahuman og dugang nga paghigugma, basin pa unya ang usa kinsa iyang gipanton moisis kaniya nga iyang kaway;” [Tan-awa sa D&P 121:41–43.] Diha sa atong tanan nga mga calling sa priesthood kita kinahanglan gayud nga dili makalimot nga ang buhat sa simbahan ug sa gingharian sa Dios mao ang pagluwas sa mga kalag, ug nga ang tanan kinsa atong gidumala mga anak sa atong Amahan sa Langit, ug Siya motabang kanato sa atong mga paningkamot sa pagluwas sa tanan.

Adunay maayo kaayong ehemplo sa unsa nga paagi ang atong Ginoo buot kanato nga moalagad niadtong kinsa nagkinahanglan sa atong panabang. Sa diha nga si Pedro ug si Juan, ingon sa gi-rekord diha sa basahon sa Mga Buhat sa mga Apostoles, miduol sa usa ka tawo kinsa sukad wala gayud makalakaw ug kinsa diha sa mga ganghaan sa templo nagpakilimos, kay sa hatagan siya og kwarta, ang apostol nga si Pedro, inyong mahinumduman, miingon ngadto kaniya, “Ako walay salapi ug bulawan; apan sa ania kanako hatagan ko ikaw: Sa ngalan ni Jesukristo nga Nazarenon paglakaw.” (Mga Buhat 3:6.)

Dayon misunod ang usa ka makahuluganon nga pahayag nga gi-rekord kabahin niana nga hitabo. Gikuptan ni Pedro ang iyang tuo nga kamot ug gialsa siya. [Tan-awa sa Mga Buhat 3:7.] Hinumdumi nga kadto dili igo alang kang Pedro sa pagsugo kaniya sa paglakaw; Iya dayon siyang gikuptan ug gialsa.

Busa kita kinahanglan gayud, sa pagtagad sa atong nagduh-duha nga mga santos, dili lamang mga naghupot sa priesthood kinsa mosaway, mokasaba, ug mohukom. Kinahanglan gayud, sama ni apostol Pedro, gunitan sila sa bukton, awhagon sila, ug hatagan sila ug pagbati sa pagkawalay kabalaka ug pagtahud alang sa ilang mga kaugalingon hangtud sila makatindog labaw sa ilang mga kalisud ug makabarug sa ilang kaugalingon nga mga tiil.

Kana mao ang paagi nga ang priesthood sa Dios makadala og kaluwasan ug pagpakigdait niadtong kinsa mga huyang, nga sila unta mahimo nga lig-on.⁷

Ang atong kalampusan . . . masukod sa usa ka bahin pinaagi sa atong kapasidad sa paghigugma niadtong kinsa atong gitinguha nga giyahan ug alagaran. Kon atong higugmaon sa tinud-anay ang uban kini makapapahawa sa ngil-ad nga mga motibo nga kasagaran molutaw sa tawhanon nga pakigdait. Kon atong higugmaon sa tinud-anay ang uban kita nagtabang sa ilang mahangturon nga mga tinguha ug dili aron sa pagtagbaw sa atong kaugalingon nga mga garbo.⁸

Ang matag tighupot sa priesthood kinahanglan “maghunahuna sa iyang calling ingon nga siya anaa sa pagkasinugo sa Ginoo. Kana mao unsa ang gipasabut sa pagpalambo sa priesthood.”

**Unsaon sa mga tighupot sa priesthood sa
“paghimo sa [ilang] buluhaton sa Amahan”?**

Isip usa ka batan-on nga lalaki nga napulog duha ang panuigon, si Jesus, human makaplagi didto sa templo ni Jose ug ni Maria, agi og tubag sa ilang pangutana nangutana og makahuluganon nga pangutana: “Wala ba diay kamo mahibalo nga kinahanglan ako magbuhat sa buluhaton sa akong Amahan?” (Lucas 2:49.) Unsa ang iyang gipasabut sa buluhaton sa Iyang Amahan?

Sa lain nga pagpadayag ang Ginoo mihatag sa kahulugan niana nga pangutana sa gamay nga batang lalaki. Ngadto sa mga elder sa Simbahan nga nagpundok sa Kirtland, Ohio, Iyang gisilsil diha kanila ang ilang dako nga mga responsibilidad isip tighupot sa sagrado nga katungdanan sa priesthood nga elder. “Busa,” siya namulong, “ingon nga kamo mga tinugyanan, kamo anaa sa buluhaton sa Ginoo; ug bisan unsa ang inyong buhaton sumala sa kabubut-on sa Ginoo mao ang buluhaton sa Ginoo.” (D&P 64:29.)

Kon ang usa ka tawo mahimo nga tighupot sa priesthood, mahimo siya nga tinugyanan sa Ginoo. Kinahanglan siya maghuhuna sa iyang calling ingon og siya anaa sa pagkasinugo sa Ginoo. Kana mao ang gipasabut sa pagpalambo sa priesthood. Hunahunaa ang Magtutudlo mangutana sa matag usa kaninyo, sama sa gihimo niini nga batan-ong lalaki ngadto ni Jose ug Maria, Wala ba diay kamo mahibalo nga kinahanglan ako magbuhat sa buluhaton sa akong Amahan? Bisan unsa ang inyong buhaton sumala sa kabubut-on sa Ginoo mao ang buluhaton sa Ginoo.⁹

Kon kita mobuhat diha sa pangalan sa Ginoo, isip mga tighupot sa priesthood, kita nagbuhat niini diha sa pangalan ug alang sa atong Langitnong Amahan. Ang priesthood mao ang gahum diin ang atong Langitnong Amahan mobuhat pinaagi sa mga kalakin-an. . . .

. . . Nahadlok ako nga pipila sa atong mga elder wala makasabut niini, nga kon sila nagbuhat isip mga elder sa Simbahan . . . o isip mga high priest, kini sama ra nga sa ilang pagpahigayon sa ordinansa, ang Ginoo pinaagi kanila naghimo niini diha sa mga

ulo niadtong ilang mga gialagaran. Kasagaran ako naghunahuna nga usa sa mga katarungan nganong kita wala magpalambo sa atong priesthood mao tungod kay kita wala makasabut nga isip mga tighupot sa priesthood, Siya naglihok pinaagi kanato diha sa gahum sa balaan nga priesthood, ug ako nanghinaut nga kitang tanan makabaton niana nga pagbati, ug sa ingon niana motudlo sa atong batan-on nga mga tawo unsa ang gipasabut sa paghupot sa priesthood ug sa pagpalambo niini.¹⁰

Unsa ang buot ipasabut sa pagpandong sa mga kamot diha sa inyong ulo? Tuguti nga dad-on ko kamo ngadto sa ikatreynta y sais nga seksyon sa Doktrina ug mga Pakigsaad ug mobasa nganha kaninyo sa usa ka bersikulo nga inyo tingali nga gilaktawan ug wala makakakita sa kahulugan niana. Kini usa ka pagpadayag nga gihtag pinaagi ni Joseph Smith ngadto ni Edward Partridge, ang unang Tigdumalang Bishop. Kini mao ang gipamulong sa Ginoo: “Ug Ako mopandong sa akong kamot diha kanimo [Edward Partridge] pinaagi sa kamot sa akong sulugoon nga si Sidney Rigdon, ug ikaw makadawat sa akong Espiritu, ang Espiritu Santo, gani ang Maghuhupay, nga magtudlo kanimo sa malinawon nga mga butang sa gingharian” (D&P 36:2).

Nakasabut ba kamo unsa ang Iyang gipamulong—nga bisan kanus-a kamo magbuhat og usa ka serbisyo pinaagi sa awtoridad sa inyong priesthood kini sama og ang Ginoo nagbutang sa Iyang kamot diha niana nga tawo pinaagi sa inyong kamot aron kamo makahatag sa mga panalangin sa kinabuhi, sa panglawas, sa priesthood, o bisan unsa tingali kini. Ug bisan kanus-a kita mogamit sa atong priesthood, kita naghimo niini sama og ang Ginoo anaa uban kanato ug pinaagi kanato, nagtabang kanato sa pagpahigayon niana nga ordinansa.¹¹

Karon, nganha kaninyo kinsa mga lalaki nga mga miyembro sa Simbahan: Kamo adunay katungod sa paghupot sa unsay gitawag og priesthood sa Dios. . . . Pipila adunay mga kamot nga gipandong diha sa ilang ulo aron sa pagdawat niini nga gahum ug niini nga awtoridad, apan wala gayud makadawat niini. Ug ngano nga dili sila makadawat niini? Ang Ginoo misulti kanato og duha ka mga butang: tungod kay ang ilang mga kasingkasing gipahimutang diha sa mga butang niini nga kalibutan, ug ikaduha, sila nani-

nguha sa mga pasidungog sa mga tawo (tan-awa D&P 121:35). Mahimo ba nga balikon ninyo sa paghinumdom kadtong inyong mga higala ug tan-awa ngano nga ang pipila nahulog sa daplin sa dalan kalabut sa mga butang nga espirituhanon, ug inyong mahibaloan ang tubag anaa sa usa niadto nga mga butang. Bisan hain sa duha ang ilang mga kasingkasing gipahiluna pag-ayo diha sa mga butang niini nga kalibutan—kwarta ba? posisyon ba sa katingban? mga butang ba sa kalibutan sa edukasyon?—o sila nangandoy pag-ayo sa mga pasidungog sa mga tawo nga sila dili mahimo nga samukon sa mga butang sa Simbahan. Oo, kon kamo mahimo nga mga lider diha sa Simbahan ug naghupot niini nga . . . mga pribilihiyo, kinahanglan bayran ninyo ang presyo.¹²

Mga kaigsoonan, sa inyong mga kamot gihatag ang sagrado nga pagsalig dili lamang sa pagbaton sa awtoridad sa paglihok diha sa ngalan sa Ginoo, apan sa pag-andam sa inyong mga kaugalingon isip mga limpyo ug putli nga mga sudlanan aron ang gahum sa Makagagahum nga Dios mahimo nga maipakita pinaagi kaninyo samtang kamo nagpahigayon sa sagrado nga mga ordinansa sa priesthood. Ayaw gayud dad-a ang inyong priesthood ngadto sa mga dapit diin kamo maulaw nga ang Presidente sa Simbahan makakita kaninyo.¹³

Kinahanglan gayud kitang moingon, “Tungod kay ako tighupot sa priesthood sa buhing Dios, ako usa ka tinugyanan sa atong Langitnong Amahan ug naghupot sa priesthood nga diin Siya makalihok pinaagi kanako; dili ako magpakaulaw sa paghimo og pipila ka mga butang nga akong himoon unta sa lain nga paagi tungod sa akong pagpakigdait sa priesthood sa Dios.” . . .

Mga kaigsoonan, kami nagpaabut kaninyo sa pagdala sa bandila sa balaang priesthood sa Dios. . . . Himoon nato ang atong mga mata nga mapunting sa mahangturon nga bili sa mga butang, uban sa bug-os nga tinguha ngadto sa himaya sa Dios, ug moingon ang matag usa ngadto sa iyang kaugalingon, nga “sukad karon, ang Dios ingon nga mao ang akong tigtabang, ako dili moapil sa bisan unsa nga kalihokan gawas kon kini nagtabang kanako sa pagpauswag sa akong kaugalingon ngadto niana nga tumong sa kinabuhing dayon, sa katapusan aron mobalik ngadto sa presensya sa akong Langitnong Amahan.

Mga kaigsoonan sa priesthood, kon kamo tawgon ngadto sa usa ka katungdanan, kamo nga mga amahan diha sa panimalay, kamo adunay katungod sa pagbaton sa mga panalangin sa priesthood, ug kamo adunay katungod sa pagbaton sa mga pagpadayag sa Espiritu aron sa paggiya ug pagtudlo kaninyo kon kamo nagpuyo aron ang Ginoo makaabli sa mga bintana sa langit nganha kaninyo ug maghatag kaninyo og direksyon sa piho nga mga calling diin kamo gitawag. Mga kaigsoonan, aron makadawat niana, kamo kinahanglan magpuyo alang niini. Kamo kinahanglan nga magpakasarang.¹⁵

Hinumdumi kadtong nindot kaayo nga mga saad sa Ginoo nganha kaninyo kon kamo mapuno sa gugma nga putli ngadto sa tanan nga mga tawo ug “mohimo sa hiyas nga modayan-dayan sa inyong mga hunahuna sa walay paghunong; unya ang inyong pagsalig mosamot pagkalig-on diha sa atubangan sa Dios; ug ang doktrina sa priesthood motuhop diha sa inyong kalag ingon sa mga yamog nga gikan sa langit.

“Ang Espiritu Santo mao ang inyong kauban sa kanunay, ug ang inyong pagmando usa ka dili mausabon nga pagmando sa pagkamatarung ug kamatuoran; ug ang inyong kamandoan mao ang usa ka walay katapusan nga kamandoan, ug sa walay pagpugos nga paagi kini mokaanap nganha kaninyo hangtud sa kahangturan”. (D&P 121:45–46.)

Kadto nga dinasig nga mga pulong gikan sa Ginoo, ug akong usbon kini isip usa ka pahinumdom ngadto sa matag usa kaninyo sa inyong mga responsibilidad isip tighupot sa priesthood ug ang dako nga mga panalangin diin mainyo kon kamo mopalambo sa inyong mga calling isip mga sulugoon sa Labing Halangdong Dios.¹⁶

Sa unsa nga paagi ang tanang mga miyembro sa Simbahan gipanalanginan samtang ang mga tighupot sa priesthood nag-alagad sa pagkamatarung?

Ang mga tighupot sa priesthood sa pagkatinuod mao ang mga tigbantay sa mga tore sa Zion. Kamo mao sila kinsa giandam aron sa pagdumala sa bisan hain nga branch sa Simbahan ug sa pagbantay sa mga kakuyaw nga naglibut sa kalibutan, sa makita ug

dili makita. Kamo ang diyutay sa mga tighupot sa priesthood isip mga magbalantay sa mga panon sa karnero, mga panon sa mga miyembro sa Simbahan bisan asa. Ang inyong mga responsibilidad daghan. Kinahanglan gayud nga kamo makigdait sa mga bag-ong miyembro sa ilang pagduol sa Simbahan; mangita sa matinuoron nga nagtinguha sa kamatuoran ug modala kanila sa pakigkita sa mga misyonaryo; mapadayunon nga maghunahuna sa mga panginahanglan sa walay amahan ug sa mga biyuda. Ilabi na, sa pagbuhat niana ug sa paghupot sa inyong mga kaugalingon nga walay lama gikan sa kalibutan, sumala sa gisulti ni apostol Pedro, usa ka “relihiyon nga putli ug dili bulingon.” (Santiago 1:27) Magbantay kamo nga ang kasal-anan wala modagsang ug magbantay nga ang tanan nga mga miyembro maawhag nga mahimong aktibo sa Simbahan. Magtudlo kamo sa husto nga mga baruganan aron nga ang mga miyembro, mga lider, ug mga magtutudlo makahibalo unsaon sa pagdumala sa ilang mga kaugalingon. . . .

Kamo kinsa mga tigdumalang mga awtoridad gihatagan sa responsibilidad ngadto sa panon, o sa mga branch, mga district, mga ward, o mga stake diin kamo nangulo. Kinahanglan kamo ingon nga mga amahan, mainampingon ug makanunayon nga nagtudlo sa mga amahan sa responsibilidad sa pag-atiman diha sa ilang kaugalingon nga mga pamilya ug magpadayon sa ilang mga kaugalingon sumala sa pagtawag ngadto sa nagkalain-lain nga mga responsibilidad diha sa Simbahan, mahimong tigpanalipod sa tinuohan.¹⁷

Ang tinuod nga kalig-on niini nga simbahan anaa sa gahum ug awtoridad sa balaang priesthood nga ang atong Langitnong Amahan naghatag kanato niini nga panahon. Kon kita mogamit sa husto niana nga gahum ug mopalambo sa atong mga calling diha sa priesthood, kita magbantay nga ang misyonaryo nga buhat mouswag, nga ang ikapulo mabayaran, nga ang plano sa *welfare* molambo, nga ang atong mga panimalay walay kadaut, ug nga ang moralidad sa mga kabatan-onan sa Israel mapanalipdan.¹⁸

Pipila ka mga tuig ang milabay ako miadto og komperensya sa stake diin ang Templo sa Manti nahimutang padulong sa habagatan sa Utah. Kini usa ka ngiub, unuson nga gabii ug nag-*snow*.

Samtang kami mibiya sa among mga miting ug miadto sa panimalay sa presidente sa stake, mihunong kami didto sa sakyanan ug mihangad ngadto sa templo nga nahimutang ibabaw sa usa ka bungtod. Samtang kami naglingkod nga nadani sa talan-awon nianang maanindot nga pagkasuga nga templo nga naghayag ngadto sa may *snow* ug ngiub nga gabii, ang presidente sa stake misulti og usa ka butang ngari kanako nga makahuluganon kaayo. Miingon siya, “Kana nga templo, gihayagan og ingon niana, dili gayud sama kanindot kay sa panahon sa unos o diin adunay бага nga gabon.” Aron sa pagsabut sa kamahinungdanon niana, mahimo ba nga mosulti ako kaninyo nga wala pa gayud sukad ang ebanghelyo ni Jesukristo labaw ka importante nganha kaninyo kay sa panahon sa unos o kon kamo adunay dakong kalisdanan. Wala pa sukad ang gahum sa priesthood, nga inyong gihuptan, labaw pa ka maanindot kay sa panahon sa usa ka krisis diha sa inyong panimalay, sa usa ka grabe nga sakit, o sa pipila ka dagkong desisyon nga kinahanglan nga pagahimoon, o adunay usa ka dako nga hulga sa lunop, o sunog, o kagutom sa ingon nga matang. Lakip sa gahum sa priesthood, nga mao ang gahum sa Langitnong Dios, mao ang gahum sa paghimo og mga milagro kon ang Ginoo magbuot niini, apan aron kita makagamit niana nga priesthood, kita kinahanglan nga takus sa paggamit niini. Ang pagkapakyas sa pagsabut niini nga baruganan mao ang pagkapakyas sa pagdawat sa mga panalangin sa paghupot nianang gamhanan nga priesthood.¹⁹

Mga Sugyot alang sa Pagtuon

- Unsaon sa priesthood sa pagtabang kanato sa “pagpangita sa atong agianan balik sa panimalay” sa atong Langitnong Amahan?
- Ngano nga importante alang sa mga tighupot sa priesthood sa paghinumdom nga ang priesthood kinahanglan pagagamiton sa pagluwas sa mga kalag ug sa pagpangalagad ngadto niadto nga nanginahanglan? Sa asoy nga makita diha sa Mga Buhat 3:1–9, giunsa ni Pedro ug Juan paghimo og ehemplo sa matarung nga paggamit sa gahum sa priesthood.

- Unsa ang atong makat-unan gikan sa Doktrina ug mga Pakigsaad 121:41–44 kalabut sa unsa nga paagi angay nga ang mga tighupot sa priesthood mogamit sa priesthood?
- Ngano nga ang mga tighupot sa priesthood kinahanglan nga matarung kon sila pahatagon og matinud-anon nga serbisyo sa priesthood? Sumala ni Presidente Lee, unsa ang silot sa pagkapaakyas sa paggamit sa priesthood sa matarung nga paagi?
- Isip usa ka tighupot sa priesthood, sa unsa nga paagi nga ang kahibalo nga kamo anaa sa pagkasinugo sa Dios makatabang kaninyo sa pagpalambo sa inyong mga calling sa priesthood?
- Unsaon sa mga sister sa pagtabang sa mga tighupot sa priesthood sa pagpalambo sa ilang mga calling sa priesthood?
- Unsa ang pipila ka piho nga mga paagi nga ang inyong mga kinabuhi napanalanginan pinaagi sa gahum sa priesthood?

Mubo nga mga sulat

1. *Be Loyal to the Royal within You*, Brigham Young University Speeches of the Year (20 Okt. 1957), 1–2.
2. *Stand Ye in Holy Places* (1974), 251–52.
3. Sa Conference Report, sa Munich Germany Area Conference 1973, 8.
4. *Decisions for Successful Living* (1973), 123.
5. Pakigpulong diha sa Mutual Improvement Association, 1948, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 2.
6. Sa Conference Report, Okt. 1972, 64; o *Ensign*, Ene. 1973, 63.
7. *Stand Ye in Holy Places* 253–55.
8. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 481.
9. *Stand Ye in Holy Places*, 255.
10. Sa Conference Report, Abr. 1973, 129; o *Ensign*, Hulyo 1973, 98.
11. *The Teachings of Harold B. Lee*, 487–88.
12. *The Teachings of Harold B. Lee*, 487.
13. *The Teachings of Harold B. Lee*, 501.
14. Sa Conference Report, Okt. 1973, 115; o *Ensign*, Ene. 1974, 97, 100–101.
15. *The Teachings of Harold B. Lee*, 488.
16. *Stand Ye in Holy Places*, 256–57.
17. Sa Conference Report, sa Munich Germany Area Conference 1973, 68.
18. *The Teachings of Harold B. The Teachings of Harold B. Lee*, 486–87.

Walay Sama Ka Bililhon nga mga Katigayunan sa Balaan nga Templo

Sa unsa nga paagi kita mas makaandam og maayo sa atong mga kaugalingon sa pagdawat og mga panalangin sa templo ug makahatag niini ngadto sa uban?

Pasiuna

Niadtung Marso 1956, sa pagpahinungod sa Templo sa Los Angeles California, si Presidente Harold B. Lee mibalik sa istorya sa usa ka amahan mahitungod sa iyang anak nga lalaki kinsa gihatagan og trabaho sa pagpalupad og eroplano sa makuyaw nga mga misyon atol sa gubat.

“[Ang] amahan miingon ngadto kaniya, ‘Anak, giunsa nimo sa pagbalik nga wala maunsa ngadto sa imong balay paulian. . . ?’ Ang batang lalaki miingon, ‘Ay, sayon kana, Pa, mipalupad lamang ako sunod sa signal.’ Apan ang amahan mipadayon sa pangutana pinaagi sa pagpangutana, ‘Pananglit nawad-an ka sa signal ug adunay nasayop nianang kagamitan sa radyo diin ang tigpalupad makadumdom sa paglupad sa iyang agianan.’ ‘Ay,’ siya miingon, ‘Gamiton ko ang akong kompas.’ ‘Bahin niana, pananglit usa ka pagpusil miguba sa kompas; nan unsa man?’

“Ang batang lalaki [namalandong] nga mahunahunaon ug dayon siya miingon, ‘Pa, mosugod ako sa pagpalupad sa akong eroplano nga mas taas ug mas taas pa ibabaw sa aso ug sa gabon ug sa abug sa yuta hangtud ako makaabut sa taas diin makita nako ang mga bitoon, ug kon ako makalupad na niana nga gitason, mapahan nako ang akong agianan pinaagi sa mga bitoon. Kana dili gayud mapakyas ug ako makabalik kanunay sa akong agianan balik sa panimalay.’”

Si Presidente Lee mipadayon: “Ubos dinhi sa yuta gawas sa Iyang sagradong presensya adunay mga butang nga mapalit sa salapi, adunay mga butang nga atong gitawag og dungog sa mga katawhan ug ang mga butang nga atong gipaningkamutan ug ingon nga gihunahuna nga labing importante. Apan [ang templo] mao ang asa kita mosaka taas ibabaw sa aso ug gabon niining yutan-ong mga butang ug nagkat-on kita sa pagbasa pinaagi sa mga mahangturong mga bitoon sa Dios og dalan nga mogiya kanato nga wala maunsa balik sa panimalay.”¹

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee.

Unsa nga mga Panalangin ang atong madawat diha sa panimalay sa Dios?

Kita moanhi [sa templo], sa akong paghunahuna niini, aron sa pagdawat sa kahingpitan sa mga panalangin sa Priesthood. . . .

Kita moanhi dinhi niining Balaan nga Balay aron sa pagkat-on, sa pag-ila sa Dios ingon nga siya mao, ug unsaon gayud sa matag usa kanato, alang sa atong mga kaugalingon, makahimo sa pagbaton og kahimayaan diha sa iyang atubangan. . . .

Dinhi niini kita magsugod sa pagpahiluna sa tukurang mga bato sa usa ka mahangturong langitnon nga panimalay, tungod kay dinhi niini nga Simbahan mao ang gahum sa pagbugkos dinhi sa yuta nga ang sama mahimo unta nga pagabugkuson didto sa Langit.²

Sa usa ka paagi kita kinahanglan gayud nga mopaabut sa kama-tuoran ngadto sa tanan natong mga katawhan, batan-on ug tigu-lang, nga sa atong balaan nga mga templo ang pagtuga sa templo mao ang sigurado nga giya sa kalipay dinhi ug kinabuhing dayon sa kalibutan nga umaabut.³

Kon kamo mosulod og usa ka balaan nga templo, kamo pinaagi niana nga dalan nag-angkon og pagpakigdait uban sa mga Santos diha sa mahangturong gingharian, diin ang takna dili na mahunahuna. Sa mga templo sa inyong Dios kamo gitugahan dili sa usa ka naghingaping kabilin sa kalibutanong bahandi, apan uban sa usa ka katigayunan sa mahangturong bahandi nga dili kahatagan og bili.

Samtang kita nag-andam sa pagtambong sa templo, kita kinahanglan nga mohinumdom sa kang Presidente Harold B. Lee nga tambag: “Hinaut nga kamo kinsa moanhi dinhi moanhi uban ang gibalaan nga mga kasingkasing. Uban sa mga mata ug mga hunahuna ug mga kasingkasing nga bug-os ngadto sa Dios aron bation ninyo ang Iyang presensya.”

Ang mga tulumanon sa templo gidesinyo sa usa ka maalamon nga Langitnong Amahan kinsa mipadayag niini ngari kanato niining ulahing mga adlaw isip usa ka giya ug usa ka panalipod sa tibuok nato nga kinabuhi, nga kamo ug ako unta dili mapakyas sa pag-angkon og kahimayaan didto sa celestial nga gingharian, diin ang Dios ug si Kristo nagpuyo.

Hinaut unta nga kamo maningkamot nga makugihon ug magihayan sa pag-andam sa inyong mga kaugalingon sa pag-angkon niining dili mapalit nga mga katigayunan diha sa balay sa Ginoo.

Kita adunay duha ka matang sa pagpadayag: Adunay mga pagpadayag nga atong maingon nga mga pagpadayag nga ipahibalo sa tanan, sama niadtong nasulat diha sa Doktrina ug mga Pakigsaad ug sa laing dapit, nga mahimong ihatag ngadto sa kalibutan. Ug dayon kita adunay unsay atong gitawag og tinakpan nga mga pagpadayag. Kini ipahibalo ug ihatag lamang diha sa sagradong mga dapit diin giandam alang sa pagpadayag sa labing taas nga mga ordinansa nga ila sa Aaronic ug sa Melchizedik nga mga Priesthood, ug kadto nga mga ordinansa anaa sa balay sa Ginoo.⁵

Ingon ka sayo sa 1841, ang Ginoo mipadayag ngadto ni Joseph Smith nga “walay dapit diha sa yuta nga siya makaadto ug ipahihuli pagbalik kadtong nawala nganha kaninyo, o nga iyang gikuha, bisan ang kahingpitan sa priesthood. . . .

“Kay Ako mopahiangay sa pagpadayag ngadto sa mga butang sa akong simbahan nga gitago gikan sa wala pa ang katukuran sa kalibutan, mga butang nga mahitungod ngadto sa kapaigoan sa kahingpitan sa mga panahon.” (D&P 124:28, 41.)

Kini nga mga pagpadayag, nga mga gitagana ug gitudlo lamang ngadto sa matinud-anon nga mga miyembro sa Simbahan diha sa sagrado nga templo, naghimo sa unsay gitawag og mga “misteryo sa Pagkadiosnon.” Ang Ginoo miingon nga Siya naghatag ngadto ni Joseph “sa mga yawe sa mga misteryo, ug sa mga pagpadayag diin mga sinilyohan. . . .” (D&P 28:7.) Isip usa ka ganti ngadto sa matinud-anon, ang Ginoo misaad: “Ug ngadto kanila Ako magpadayag sa tanan nga mga misteryo, oo, tanan nga tinago nga mga misteryo sa akong gingharian gikan sa dugay nang panahon. . . .” (D&P 76:7.)

Diha sa mga sinulat ni Propeta Joseph Smith adunay makit-an nga pagpasabut kalabut niining gitawag og mga misteryo nga gilangkub sa unsay gisulti sa Propeta nga balaang pagtuga. Misulti siya og bahin:

“Migahin ako sa adlaw didto sa ibabaw nga bahin sa tindahan, buot ipasabut didto sa akong pribadong opisina . . . nakigtambagay [dayon ginganlan niya ang daghan sa unang mga lider], nagtudlo kanila sa mga baruganan ug han-ay sa Priesthood, kalabut sa mga paghugas, mga pagdihog, mga pagtuga ug sa mga paagi sa mga yawe kalabut sa Aaronic Priesthood, ug padayon ngadto sa labing taas nga han-ay sa Melchizedek Priesthood, nagpahimutang sa han-ay kalabut sa Karaang mga Adlaw, ug tanan niadtong mga plano ug mga baruganan diin bisan kinsa nakahimo sa pagkuha sa kahingpitan niadtong mga panalangin nga giandam alang sa Simbahan sa Unang Natawo, ug miabut ug mipuyo diha sa atubangan ni Elohim diha sa mahangturong mga kalibutan.” (*The Teachings of the Prophet Joseph Smith*, p. 237.)

Si Presidente Brigham Young, diha sa pagpahimutang sa tukurang bato alang sa Templo sa Salt Lake, midugang niining dugang nga katin-awan kalabut sa kahulugan sa pagtuga ug sa katuyoan sa pagtukod sa templo kalabut niana:

“. . . Ang inyong pagtuga mao, ang pagdawat sa tanan niadtong mga ordinansa diha sa balay sa Ginoo, nga inyong gikinahanglan, human kamo mobiya niini nga kinabuhi, aron kamo makabalik ngadto sa presensya sa Amahan, moagi sa mga anghel kinsa nagbarug isip mga gwardya . . . ug makaangkon sa inyong mahangturong kahimayaan bisan pa sa yuta ug sa impyerno.” [*Discourses of Brigham Young*, sel. John A. Widtsoe (1954), 416]⁶.

Sa unsa nga paagi kita makaalagad isip “mga manluluwas sa Bukid sa Zion” alang niadtong kinsa nangamatay.

Kon ang pagdawat sa ebanghelyo importante kaayo ngadto sa kaayohan sa mahangturong kalag sa tawo kamo makahimo sa pagpangutana unsa ang mahitabo sa mga minilyon kinsa nangamatay nga walay kahibalo sa ebanghelyo o sa plano sa Ginoo,

diin ang hingpit nga epekto sa iyang pag-ula mahimo nga matuman. Kon ang misyonaryo nga buhat pagahimoon nga gilimitahan diha lamang sa mga buhi, daghan nga mga kalag mahimo nga pagahukman nga walay usa ka paghusay. Matag usa, buotan o dautan tungod sa pag-ula, mabanhaw, tungod “Kay maingon nga diha kang Adan ang tanan nangamatay, maingon man usab diha ni Kristo ang tanan mangabuhi.” (1Cor. 15:22.) Apan kadto lamang kinsa maghinulsol ug magpabunyag alang sa kapasayloan sa ilang mga sala ang hingpit nga makaangkon sa matubsanong dugo sa iyang pag-ula. . . . Ang pagbunyag pinaagi sa pagpaunlod alang sa kapasayloan sa mga sala, ang mao lamang nga paagi diin ang tawo makadawat sa ebanghelyo, usa ka yutan-on nga ordinansa, ug busa diha sa plano sa Kaluwasan, ang atong Amahan, uban sa sama nga pagtagad alang sa tanan niyang mga anak, naghatag og paagi alang sa tanang mga miyembro sa iyang Simbahan ug Gingharian sa yuta nga mahimo nga mga “manluluwas diha sa Bukid sa Zion” pinaagi sa paghimo og usa ka buhat nga pagpuli alang niadtong anaa sa kalibutan sa mga espiritu, “ang balay bilanggoanan,” nga dili nila mahimo sa ilang mga kaugalingon.

Kini nga buhat alang sa patay nga gihimo diha sa balaan nga mga templo pinaagi sa mga miyembro sa Simbahan sa pagkati-nuod naghimo kanila kinsa naghimo niini nga buhat nga mga “manluluwas” niadtong kinsa namatay nga walay kahibalo sa ebanghelyo, tungod kay pinaagi niana sila makahimo sa pag-angkon sa hingpit nga gasa sa Manluluwas nga gisaad ngadto sa tanang katawhan pinaagi sa iyang pag-ula. Ang kapakisayran niana nga serbisyo nga mahimong buhaton alang niadto nga anaa sa kalibutan sa espiritu, ingon nga kini sa walay pagduha-duha gihimo pinaagi sa mga santos sa mga panahon ni Apostol Pablo ug diin kita karon makahimo alang sa atong kaugalingon nga patay, Iya nga gihatag isip usa ka kapasikaran nga kamatuoran sa pagkabanhaw. Miingon siya: “Kon dili pa, unsa man lamay ipasabut sa mga tawo sa ilang pagpabunyag alang sa mga patay, kon ang mga patay dili man ugaling banhawon?” (1 Mga Taga-Corinto 15:29.) Mga templo niini nga mga panahon gitukod diin kini nga mga buhat nga importante kaayo sa buhat sa kaluwasan mahimo nga himoon pag-usab.

[Ang Ginoo] miingon nga ang mga ganghaan sa impyerno kinahanglang dili makabuntog batok sa Simbahan ni Kristo (Mateo 16:18). Karon ang mga ganghaan sa impyerno makabuntog unta batok sa buhat sa Ginoo kon wala pa mahatag ang ordinansa kalabut sa kaluwasan niadtong kinsa nangamatay. Atol niini nga mga panahon sa dihang ang priesthood nga mohimo sa makaluwas nga mga ordinansa sa ebanghelyo wala sa yuta, dihay mga milyon kinsa mga buhi, kadaghanan kinsa mga matinud-anon nga mga kalag. Kon wala pa untay paagi diin ang makaluwas nga mga ordinansa sa ebanghelyo mahimong himoon alang niadto kinsa namatay nga walay kahibalo sa ebanghelyo, ang mga ganghaan sa impyerno makabuntog unta batok sa plano sa kaluwasan sa atong Amahan.⁸

[Sa atong pagsiksik sa kaliwatan] ang Ginoo dili moabli bisan unsa nga pultahan hangtud kita moabut kutob sa gilay-on nga atong maabut sa atong kaugalingon. Kinahanglan kita nga moadto padulong niana nga walay makaplagan nga kasayuran ug dayon magbaton sa igo nga hugot nga pagtuo sa pagpangayo sa Ginoo sa pagtabang og himo sa agianan aron kita makahimo sa sunod nga lakang. Ug maanaa ang impormasyon nga mahatag nganha kaninyo gikan sa mga tinubdan nga nagpadayag sa kamatuoran nga ang langit ug yuta dili layo.

Daghan kaninyo nakapuyo og panahon sa kinabuhi diin kamo adunay mga minahal kinsa nag-una. Nakabaton kamo og kasigurohan sa pagkaduol, usahay, niadtong kinsa nahimong suod kaayo kaninyo. Ug usahay sila nagdala nganha kaninyo sa impormasyon nga kamo sa laing bahin dili makakuha.⁹

Ako adunay lig-on nga pagtuo dala sa usa ka gamay nga kasi-natian diin ako magpamatuod nga adunay mga gahum lapas niini nga kinabuhi nga naglihok sulod kanato. . . .

Ako adunay yano nga hugot nga pagtuo nga kon inyong buhaton ang tanan nga inyong mahimo, nagsiksik hangtud sa katapusan sa inyong kahigayunan, ang Ginoo motabang kaninyo sa pag-abli og mga pultahan sa pagpadayon sa inyong mga kaliwatan, ug ang langit motabang, ako nakasiguro.¹⁰

Kon kita nagkahiusa sa atong buhat sa templo ug sa atong buhat sa pagsiksik sa atong kaliwatan, dili kita matagbaw sa mga

templo nga karon lamang, apan kita adunay igo nga buhat alang sa mga templong umaabut pa, ngadto sa pag-abli sa mga pultahan sa kahigayunan ngadto niadtong nag-una kinsa atong kaugalingon nga kabanay, ug sa ingon maghimo sa atong mga kaugalingon nga mga manluluwas diha sa Bukid sa Zion. Ang atong kapakyasan nga magkahiusa mao ang atong mahimong kapakyasan sa pagpatunhay sa atong panimalay sa pamilya ngadto sa kahangturan.¹¹

Sa unsa nga paagi kita mas makaandam sa atong mga kaugalingon sa pag-apil sa mga panalangin sa templo?

Sa paghimo niining pagpuli nga buhat alang sa patay pinaagi kanato kinsa mga manluluwas diha sa Bukid sa Zion, ang Ginoo buot niini nga pagabuhaton kutob sa mahimo niadtong kinsa walay lama. Sama lamang nga siya buot sa sakripisyo sa hayop nga mga hayop nga walay lama, buot siya kanato nga moanhi dinhi nga putli ug limpyo ug takus sa paghimo sa buhat, ang pagpuli nga buhat, isip nga manluluwas sa Bukid sa Zion.

Ug busa among gitambagan ang atong mga bishop ug ang atong mga stake president sa paghimo og makuti nga pag-amping sa pag-andam sa ilang mga katawhan nga maandam sa pagdawat og rekomend ug sa dili pagtugot kanila sa pag-anhi dinhi kinsa wala makahinulsol sa ilang mga sala, kinsa nakahimo og mga kasaypanan, sa pag-anhi nga dili mahinulsulon, ug ang pagbuhat sa ingon maghugaw niining balaang balay. Nagtuo ako nga walay labaw ka impyerno dinhi sa yuta kay sa usa nga moanhi dinhi nganhi niining duol sa presensya sa atong Amahan uban ang pagbati sa sala ug kahugaw nga anaa gihapon niana nga tawo. Kini usa ka makalaglag ug makahugno nga kasinatian.¹²

Tingali ang labing sagrado nga dapit nga labing duol sa langit dinhi sa yuta mao ang atong templo, nga sa ingon ka duol moadto kita didto nga limpyo ug sa ingon ka duol nga ang atong mga bishops ug mga stake presidents naghimo og mabinantayon nga pagsusi sa tanan kinsa mangayo og rekomend sa pagtan-aw nga, kutob sa mahimo, nagpuyo sila sa gikauyonan nga mga sumbanan [aron sila dili moadto] didto uban sa bisan unsa nga

kahugaw nga mohugaw sa espiritu nga gipanghinaut natong maanaa didto.

Hinumdumi kana karon. Hinumdumi kanang sagrado nga mga responsibilidad ug ang atong paglaum nga kita sa atong mga kaugalingon mahimong magsugod sa pagsiguro nga matag panahon kita moadto, kita moadto uban ang limpyo nga mga kamot ug uban ang putli nga mga kasingkasing ug ato kining itudlo ngadto sa uban. [Mga Salmo 24:3–4]¹³

Kita adunay daghan niadtong kinsa gustong moadto sa templo human dayon sila mabunyagi. Kini dugay na nga balaod . . . nga nag-ingon nga kini kinahanglan sa *labing gamay* usa ka tuig. . . . Ang katarungan nganong kita moingon sa labing gamay usa ka tuig mao ang paglaum nga ang mga bishops ug mga stake presidents mabinantayon nga mo-interbyu igo nga makasiguro nga sila anaa sa Simbahan igo sa gidugayon nga makabaton sila og kalig-on ug nga sila nakahibalo sa sukaranan nga mga doktrina sa Simbahan sa dili pa kita magpaabut kanila nga makasabut sa mas taas nga mga ordinansa, ang mga ordinansa sa templo. Busa ang mga pangutana alang niadtong moadto sa templo kinahanglan dili lamang alang sa katakus apan alang usab sa pagdawat sa mga ordinansa sa templo.¹⁴

Ang pagdawat sa tuga nagkinahanglan sa pagdawat sa mga obligasyon sa mga pakigsaad nga sa tinud-anay mao ang paghulagway o pagbutyag sa mga pakigsaad nga ang matag tawo kinahanglan nga nadawat unta diha sa pagbunyag, ingon nga gipasabut pinaagi ni propeta Alma ngadto sa sangputanan nga “kamo matinguhaon sa pag-ipon ngadto sa panon sa Dios, ug pagatawgon nga iyang mga katawhan, ug andam sa pagtambayayong sa usag usa nga mga alantuson, nga sila mahimong magaan; oo, sa paghupay niadto nga nagkinahanglan sa kahupayan, ug mobarug ingon nga mga saksi sa Dios sa tanan nga mga panahon ug diha sa tanan nga mga butang, ug diha sa tanan nga mga dapit nga kamo mahimo nga maana bisan hangtud sa kamatayon” (Mosiah 18:8–9). Bisan hain nga [katawhan] kinsa [mga] andam sa pagbuhat niadto nga mga obligasyon nga gipahayag ni Alma ug “kinsa magpaubos sa ilang mga kaugalingon sa atubangan sa Dios . . . ug moduol uban ang masulub-on nga mga kasingkasing ug mahinulsulon nga mga espiritu . . . ug andam sa pagdala diha kanila sa ngalan ni

Jesukristo, nga adunay hugot nga tinguha sa pag-alagad kaniya ngadto sa katapusan” (D&P 20:37), walay kinahanglan nga mag-ukon-ukon sa pag-adto sa balaan nga templo ug sa pagdawat, kalabut sa mga pakigsaad nga gihimo, mga saad sa dagkong panalangin pinasikad diha sa pagtuman niana.¹⁵

Unsaon man gayud nato pag-andam [sa pag-adto sa templo]? Usa ka tigkult nagsulat diha sa mga ganghaan sa Templo sa Carlston Alberta niana nga pagkumpisal ug panghunahuna ni kanhi Elder Orson F. Whitney nga kitang tanan kinahanglan maghunahuna. Misulat siya:

“Mga kasingkasing nga putli nga mosulod niini nga mga bong-bong ang gikinahanglan,

Diin naghikyad og bangkite nga wala mahibaloi diha sa malipayon nga mga lawak-tigumanan.

Kaon nga walay bayad, walay bayad kay Dios ang naghatag

Ug tilawi ang balaang kalipay nga langit nagpasundayag.

Dinhi pagkat-on Kaniya kinsa gibuntog ang lubnganan,

Ug ngadto sa mga tawo gihatag ang mga yawe sa Ginghamarian;

Gihiusa dinhi sa mga gahum nga gibugkos sa karon ug sa nanglabay

Kahingpitan nakaplagaan sa buhi ug sa patay.”

Si Presidente Joseph F. Smith nakakuha sa sekreto nianang kahingpitan sa dihang siya miingon: “Dili sayon alang sa mga tawo sa pagbiya sa ilang mga kahilayan, sa pagbuntog sa ilang gihunahuna nang daan nga mga ideya, ug sa pagtugyan sa ilang mga kaulingong kasingkasing ug kalag ngadto sa kabubut-on sa Dios nga kanunay mas labaw kay sa ilang kaulingon. . . . Kon ang mga lalaki ug mga babaye makaamgo nga sila nagkaunlod ngadto sa lawom nga tubig diin ang pagbarug walay kasiguroan, sila kinahanglan nga mosibug, kay sila makasiguro nga ang dalan nga kanunay nila nga giagian modala kanila og labaw ug mas layo gikan sa ilang mga dalan diin dili sayon sa paglakaw og balik. Ang relihiyon sa kasingkasing, ang wala mahaylo ug ang yano nga pakig-abin nga atong gihuptan uban sa Dios, mao ang labing dakong panagang alang sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.” (*Doktrina sa Ebanghelyo*, p 9.) . . .

Nan, uban niana nga pagpalandong. . . , gibati nako nga ako buot nga mopamatuod nganha kaninyo pinaagi sa usa nako ka kasinatian. Upat ka mga semana lamang ang milabay sa mga oras sa sayong buntag ako dihay mahimayaon nga damgo. Diha niana nga damgo kini ingon og ako diha sa panag-uban sa akong mga kaigsoonan nga gitudloan pinaagi sa Presidente sa Simbahan, ug samtang dihay uban didto, kini ingon og ang tanan nga iyang gisulti alang lamang kanako. . . . Kana nga damgo mibalik ngari kanako karong adlaw— mibalik ngari kanako uban ang ka tataw nga dili mapugngan, kay kini mao ang mensahe: “Kon ikaw buot nga makakat-on sa paghigugma sa Dios, ikaw kinahanglan gayud nga makakat-on sa paghigugma sa Iyang mga anak ug sa paghigugma sa pagserbisyo sa Iyang mga anak. Walay tawo nga nahigugma sa Dios gawas kon siya nahigugma sa pagserbisyo ug gawas kon siya nahigugma sa mga anak sa atong Langitnong Amahan.”

Ug dayon kini ingon og human ang Presidente nagtudlo niana nga leksyon, nga mituhop og kusog diha sa akong hunahuna, siya miingon, “Mga kaigsoonan, mangluhod kita sa pag-ampo.” Ug ako nahigmata human siya nag-ampo, uban sa labing langitnong pagbati nga sa akong hunahuna ako nakabaton sukad, nahibulong kon ako makapadayon hangtud ako makakab-ut sa taas nga sumbanan sa gugma sa pagserbisyo ug sa gugma alang sa mga anak sa Ginoo nga [nahimong] mituhop [diha kanako] niana nga damgo.¹⁵

Salamat sa Dios alang sa mga pagpadayag pinaagi sa gahum sa Espiritu Santo, nga nagsaksi ngari sa akong kalag nga ako nasa-yud sa tibuok nakong kalag nga [ang Ginoo] buhi, nga Siya mao ang Manluluwas sa kalibutan. Ako nasayud nga [ang templo] usa ka balaan, sagrado nga dapit diin Siya makapahimutang sa Iyang ulo tungod sa pagkasagrado niana. Hinaut nga kamo kinsa moanhi dinhi moanhi uban ang gibalaan nga mga kasingkasing. uban sa mga mata ug mga hunahuna ug mga kasingkasing nga bug-os ngadto sa Dios aron bation ninyo ang Iyang presensya.¹⁷

Mga Sugyot alang sa Pagtuon

- Sa unsa nga mga paagi ang templo nahimo nga “usa ka giya ug panalipod” nganha kaninyo?
- Unsaon ninyo sa paghimo og kalainan sa kalibutanong mga bahandi ngadto sa kabuhong sa mahangturong katigayunan nga makuha didto sa templo?
- Ngano nga importante nga kita moapil makadaghan kutob sa atong mahimo sa pag-ampo sa templo?
- Unsa nga mga panalangin ang miabut kaninyo agi og sangputanan sa paghimo og buhat sa templo ug family history?
- Ngano nga kinahanglan gayud nga kita moadto sa balay sa Ginoo uban ang limpyo nga mga kamot ug putli nga mga kasingkasing? Walay labut sa katakus, unsa ang uban nga mga paagi kita makaandam sa pagtambong sa templo?
- Ngano nga ang pagkat-on sa paghigugma ug pagserbisyo sa uban importante nga pangandam alang sa pagtambong sa templo?

Mubo nga mga sulat

1. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 573.
2. Pagpahinungod nga serbisyo sa Templo sa Los Angeles California, Mar. 1956, Historical Dept., Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 159–61.
3. *The Teachings of Harold B. Lee*, 578.
4. *The Teachings of Harold B. Lee*, 582.
5. *The Teachings of Harold B. Lee*, 577–78.
6. *Ye Are the Light of the World* (1974), 210–11.
7. *Decisions for Successful Living* (1973), 118–19; paragraph gidugang
8. *The Teachings of Harold B. Lee*, 570.
9. *The Teachings of Harold B. Lee*, 584.
10. *The Teachings of Harold B. Lee*, 585.
11. *The Teachings of Harold B. Lee*, 584.
12. *The Teachings of Harold B. Lee*, 581.
13. *The Teachings of Harold B. Lee*, 581.
14. *The Teachings of Harold B. Lee*, 578–79.
15. *The Teachings of Harold B. Lee*, 574.
16. Pagpahinungod nga serbisyo sa Templo sa Los Angeles California, 161–63.
17. *The Teachings of Harold B. Lee*, 580.

Ang Balaan nga Katuyoan sa Kaminyoon

Unsa ang atong buhaton aron sa paglig-on sa mahangturon nga mga kaminyoon ug moandam sa mga batan-on nga maminyo sa templo?

Pasiuna

Si Presidente Harold B. Lee nagtudlo sa dako nga kamahinungdanon sa pagminyo sa templo ug sa mga bana ug mga asawa nga magtambayayong sa tibuok nilang mga kinabuhi aron sa paglig-on sa ilang kaminyoon:

“Ang kaminyoon mao ang usa ka panag-uban. Ang usa ka tawo nakamatngon nga diha sa asoy sa Biblia kabahin sa paglalang ang babaye wala giuamol gikan sa usa ka bahin sa ulo sa lalaki, nagsugyot nga basin og siya magmando ibabaw kaniya, ni sa bahin sa mga tiil sa lalaki nga siya pagayatakan sa iyang mga tiil. Ang babaye gikuha gikan sa kilid sa lalaki aron ingon og hatagan og gibug-aton ang kamatuoran nga sa kanunay siya maanaa sa iyang kiliran isip usa ka kaabay ug kauban. Diha sa altar sa kaminyoon kamo nagsinaaray ngadto sa usag-usa sugod nianang adlawa nga maghiusa sa pagsulbad sa mga problema sa kinabuhi. Si Apostol Pablo uban sa pagtudlo kabahin sa kaminyoon mitambag: ‘Ayaw kamo pagpahiangay sa inyong kaugalingon kauban sa mga dili magtotoo diha sa mao rang usa ka yugo.’ (II Cor. 6:14.) Samtang ang iyang tambag adunay labaw nga kahimoan ilabi na sa mga butang nga may kala-butan sa panagsama og relihiyuso nga mga interes ug espirituhanong mga tinguha, apan ang hulagway nga gisugyot sa iyang pamahayag dili gayud ibaliwala. Sama sa giyugohan nga mga baka nga nagbira og mga bug-at nga karga diha sa karsada, kon adunay usa nga mag-ukon-ukon, motapol ug taspukan o manungag ug masinupakon, madaut ang karga ug mosunod ang pagkaguba. Sa

sama nga mga katarungan, daghang mga kaminyoon napakyas kon ang usa o ang duha kinsa kabahin niana nga kaminyoon mapakyas sa pagtuman sa ilang mga reponsibilidad ngadto sa usag usa. . . .

“Apan labaw pa ka importante kay sa kamo ‘managsama nga giyugohan’ sa pisikal nga mga butang, mao nga kamo magpayugo nga managsama sa espirituhanon nga mga butang. . . . Siguro kini nga bisan hain nga panimalay ug pamilya nga gitukod uban sa katuyoan sa paglig-on niini gani ngadto sa kahangturan ug diin ang mga bata giabi-abi isip ‘usa ka kabilin gikan sa Ginoo’ [tan-awa sa Salmo 127:3] adunay mas dako nga kahigayunan nga molungtud tungod sa ka sagrado nga nagbugkos sa panimalay ug sa pamilya.”¹

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee.

Ngano nga ang mahangturon nga kaminyoon mahinungdanon alang sa atong kahimayaan?

Hunahunaon nato ang unang kaminyoon nga gipahigayon human mahan-ay ang yuta. Si Adan, ang una nga tawo, gilalang ingon man usab ang mga mananap ug mga langgam ug matag buhi nga mga butang diha sa yuta. Dayon atong makita kini nga gi-rekord: “Ug miingon ang Ginoo nga Dios, dili maayo nga ang tawo mag-inusara; pagabuhatan ko siya ug katabang nga angay kaniya.” Human ang Ginoo miumol kang Eva, iyang “gidala siya ngadto sa lalaki. Ug miingon si Adan, Kini mao karon ang bukog sa akong mga bukog, ug unod sa akong unod: siya pagatawgon nga Babaye, kay gikuha siya gikan sa Lalaki. Tungod niini ang lalaki magabiya sa iyang amahan ug sa inahan, ug moipon sa iyang asawa: ug sila mahimong usa ka unod.” (Genesis 2:18, 22–24.) . . . Uban sa pagkahuman niana nga kaminyoon ang Ginoo misugo kanila nga “sumanay ug dumaghan kamo, ug pun-on ninyo ang yuta, ug magagahum kamo niini.” (Genesis 1:28.)

Ania ang usa ka kaminyoon nga gipahigayon sa Ginoo tali sa duha ka imortal nga mga nilalang, kay hangtud nga ang sala mosulod sa kalibutan ang ilang mga lawas dili ulipon sa kamatayon. Siya mihimo kanila nga usa, dili lamang alang sa karon, ni alang sa piho nga tagal; sila pagahiusahon sa tanang mahangtu-

ron nga mga panahon. . . . Kanila ang kamatayon dili usa ka panagbulag; usa lamang kini ka temporaryo nga pagkabalag. Ang pagkabanhaw ngadto sa pagka-imortal nagkahulugan alang kanila nga usa ka paghiusa og balik ug usa ka mahangturon nga pagbugkos nga dili na gayud mabulag. “Kay maingon nga diha kang Adan ang tanan nangamatay, maingon man usab diha kang Kristo ang tanan mangabuhi.” (1Mga Taga-Corinto 15:22.)

Kon mabinantayon kamo nga nagsunod sa pagpasabut niining unang kaminyoon, kamo andam sa pagsabut sa pagpadayag nga gihatag sa Simbahan sa atong henerasyon kabahin niini nga mga pulong:

“Kon ang tawo mangasawa pinaagi sa akong pulong, nga mao ang akong balaod, ug pinaagi sa bag-o ug walay katapusan nga pakigsaad, ug gibugkos ngadto kanila pinaagi sa Balaan nga Espiritu sa saad, pinaagi kaniya kinsa nadihogan, ngadto kang kinsa Ako mitudlo niini nga gahum ug mga yawe niini nga pagkapari. . . , kini pagahimoon ngadto kanila sa tanan nga mga butang bisan unsa ang ibutang sa akong sulugoon diha kanila, karon ug hangtud sa tibuok nga kahangturan; ug maanaa sa tumang kalig-on sa panahon nga sila wala na sa kalibutan; ug sila moagi sa mga anghel, ug sa mga dios, diin gipahimutang didto, diha sa ilang pagkahimaya ug himaya sa tanan nga mga butang, ingon nga nabugkos diha sa ilang mga ulo.” (Doktrina ug mga Pakigsaad 132:19.) . . .

Ang kaminyoon alang sa karon ug alang sa kahangturan mao ang higpit nga pultahan ug ang pig-ot nga agianan (gipamulong diha sa mga kasulatan) “nga padulong ngadto sa kahimayaan ug sa pagpadayon sa kinabuhi, ug pipila diha ang nakakita niini,” apan “dako ang pultahan, ug lapad ang dalan nga padulong ngadto sa mga kamatayon; ug daghan ang misulod niini.” (Doktrina ug mga Pakigsaad 132:22, 25.) Kon si Satanas ug ang iyang mga panon makadani kaninyo sa pag-agi sa lapad nga dalan sa kalibutanon nga kaminyoon nga modangat ngadto sa kamatayon, siya makabuntog kaninyo sa inyong kahigayunan alang sa labing taas nga ang-ang sa mahangturon nga kalipay pinaagi sa kaminyoon ug paglambo sa tibuok nga kahangturan. Kinahanglan nga kini karon mahimong tataw nganha sa inyong pangatarungan kon ngano nga ang Ginoo mipahayag nga aron

makabaton sa labing taas nga ang-ang sa Celestial nga himaya, ang tawo kinahanglan nga mosulod ngadto sa bag-o ug walay katapusan nga pakigsaad sa kaminyoon. Kon siya dili, siya dili makabaton niini. (Doktrina ug mga Pakigsaad 131:1–3.)

Kadtong kinsa mohimo sa ilang mga kaugalingon nga takus ug mosulod ngadto sa bag-o ug walay katapusan nga pakigsaad sa kaminyoon didto sa templo alang sa karon ug sa tanang kahangturan mopahimutang sa unang tukurang bato alang sa mahangtulong panimalay sa pamilya didto sa celestial nga gingharian nga molungtad sa kahangturan. Ang ilang ganti mao ang pagbaton sa “himaya nga idugang diha sa ilang mga ulo hangtud sa kahangturan” (tan-awa sa Abraham 3:26).³

**Unsa ang mahimo sa mga bana ug mga asawa
aron sa paglig-on sa ilang kaminyoon sa templo
sa tibuok nilang mga kinabuhi?**

Kon [ang mga batan-on] mohukom sugod sa panahon sa ilang kaminyoon, nga sukad niana hangtud sa katapusan sila mohukom sa pagbuhat sa tanan diha sa ilang gahum sa pagpahimuot sa usag usa sa mga butang nga matarung, bisan ngadto sa pag-sakripisyo sa ilang kaugalingong mga kalipay, ilang kaugalingong mga kahinam, ilang kaugalingong mga tinguha, ang problema sa pagpahiangay sa kinabuhi nga minyo moatiman sa iyang kaugalingon mismo, ug ang ilang panimalay sa pagkatinuod mahimong malipayon nga panimalay. Ang dakong gugma gitukod diha sa dakong sakripisyo, ug kana nga panimalay diin ang baruganan sa sakripisyo alang sa kaayohan sa matag usa gipahayag kada adlaw mao kana ang panimalay diin nagpuyo diha ang dako nga gugma.⁴

Aduna pay naghulat sa umaabut nga mas dakong mga kalipay ug, oo, mas dako nga kabalaka kay sa inyong nahibaloan sukad, kay hinumdumi nga ang dakong gugma gitukod diha sa dakong sakripisyo ug nga ang kada adlaw nga determinasyon sa usag usa sa pagpahimuot sa mga butang nga matarung motukod og lig-on nga pundasyon alang sa malipayon nga panimalay. Kana nga determinasyon alang sa kaayohan sa usag usa kinahanglan gayud nga magbinaslanay ug dili mamintaha o maghinakog. Ang bana

ug asawa kinahanglan gayud nga mobati og sama nga mga responsibilidad ug mga obligasyon sa pagtudlo sa usag usa. Duha sa mga butang nga karon naghampak sa kasiguroan sa moderno nga mga panimalay mao nga ang batan-on nga mga bana wala gayud mobati sa ilang hingpit nga obligasyon sa pagsuporta sa pamilya, ug ang batan-on nga mga asawa naglikay sa responsibilidad nga mopahiluna sa seryoso nga buluhaton sa pag-amuma og usa ka pamilya ug sa paghimo og usa ka panimalay.⁵

Ang kaminyoon puno sa labing taas nga panalangin apan gisangunanan sa labing bug-at nga mga responsibilidad nga ikatugyan diha sa lalaki ug babaye dinhi sa mortalidad. Ang balaanong kalit nga kadasig sulod sa matag lalaki ug babaye nga nag-awhag sa panag-uban sa kaatbang nga sekso gituyo sa atong Tiglalang isip usa ka sagradong kalit nga kadasig alang sa usa ka sagrado nga katuyoan—dili magtagbaw isip usa lamang ka tawhanon nga kahi-nam o isip usa ka kahigal sa unod pinaagi sa walay pagpili nga mga panag-uban, apan kinahanglan nga itagana isip usa ka pagpahayag sa tinuod nga gugma sulod sa sagrado nga kaminyoon.⁶

Gisulti ko na kini sa daghang mga higayon ngadto sa batan-ong mga managtiayon diha sa altar sa kaminyoon: Ayaw gayud tuguti ang linghod nga mga pagkasuod diha sa inyong minyo nga kinabuhi dili mapugngan. Himoa ang inyong mga hunahuna nga ingon ka sanag sa sidlak sa adlaw. Himoa ang inyong mga pulong nga maayo ug ang inyong panag-uban makadasig ug makabayaw, kon kamo buot nga buhi kanunay ang espiritu sa gugma sa tibuok ninyong panag-uban sa kaminyoon.⁷

Usahay, samtang magbiyahe kami sa tibuok Simbahan, usa ka bana ug asawa moduol kanamo ug mangutana kon, tungod kay dili sila magkasinabut sa ilang kaminyoon—sila nga naminyo sa templo—dili ba mas maayo nga sila magbulag sa usag usa ug dayon mangita og mas angay nga mga ikauban. Ngadto sa tanan nga nga ingon niini kami mosulti, bisan kanus-a nga ang usa ka managtiayon kinsa naminyo sa templo moingon nga gikapuyan na sila sa usag usa, kini usa ka ebedinsya nga bisan kinsa sa duha dili matinuoron sa ilang mga pakigsaad sa templo. Bisan kinsa nga managtiayon nga naminyo sa templo kinsa matinuoron sa ilang mga pakigsaad motubo nga mas nagminahalay sa usag usa, ug ang gugma makakaplag og usa ka mas lawom nga kahulugan

Si President Harold B. Lee nagtudlo nga “ang dakong gugma gitukod diha sa dakong sakripisyo, ug kana nga panimalay diin ang baruganan sa sakripisyo alang sa kaayohan gipahayag sa matag adlaw mao kana ang panimalay diin diha nagpuyo ang usa ka dakong gugma.”

sa ilang singkwenta anyos nga anibersaryo kay sa adlaw nga sila naminyo didto sa balay sa Ginoo. Ayaw gayud ninyo pagsaypa kana.⁸

Kadtong kinsa moadto sa altar sa kaminyoon uban sa gugma diha sa ilang mga kasingkasing, makasulti kami ngadto kanila sa tinuod, kon sila magmatinuuron sa ilang mga pakigsaad nga ilang gihimo didto sa templo, singkwenta ka tuig human sa ilang kaminyoon makaingon sila ngadto sa usag usa: “Wala gayud tingali kita makahibalo kon unsa ang tinuod nga gugma sa diha nga kita naminyo, tungod kay kita mas naghunahuna og maayo sa usag usa karon!” Ug busa kini matuman kon sila mosunod sa tambag sa ilang mga lider ug motuman sa balaan, sagrado nga mga panudlo nga gihatag sa tulumanon sa templo; motubo sila nga labaw pa ka hingpit nga maghinigugmaay gani ngadto sa kahingpitan sa gugma diha sa atubangan sa Ginoo sa Iyang Kaugalingon.⁹

Mga kasaypanan ug mga kapakyasan ug ang kataphaw sa usa lamang ka pisikal nga mga pagkadani ingon ka walay hinungdan kon itandi sa ka dalisay sa maayo nga kinaiya nga molungtad ug motubo nga labaw pa kanindot uban sa katuigan. Kamo, usab, mahimo nga magpuyo diha sa lumay sa inyong malipayon nga mga panimalay human ang kabatan-on nahanaw kon kamo lamang maningkamot sa pagpangita sa lunsay nga kalidad sa diyamante diha sa usag usa nga nagkinahanglan lamang nga has-hasan sa kalampusan ug kapakyasan, kalisud ug kalipay aron sa pagdala og kasinaw ug kasidlak nga mosanag nga siga bisan sa labing mangitngit nga kagabhion.¹⁰

Unsa nga tambag ang ihatag ngadto niadtong kinsa wala karon makabaton og mahangturon nga kaminyoon?

Pipila kaninyo karon walay kauban sa inyong panimalay. Pipila kaninyo nawad-an sa inyong asawa o bana o kamo tingali wala pa makakita og usa ka kauban. Sa inyong grupo mao ang pipila sa labing halangdon nga mga miyembro sa Simbahan—matinud-anon, maisugon, naningkamot sa pagsunod sa mga kasugoan sa Ginoo, sa pagtabang sa pagtukod sa gingharian dinhi sa yuta, ug sa pagserbisyo sa inyong isig katawo.

Daghan kaayo ang gitagana sa kinabuhi alang kaninyo. Pagmalig-on sa pagsagubang sa inyong mga hagit. Adunay daghang mga paagi sa pagkakaplag og katumanan, sa pag-alagad niadtong inyong gimahal, sa pagbuhat og maayo sa mga buluhaton nga inyong giatubang sa inyong pagpanarbaho o sa inyong panimalay. Ang Simbahan nagtanyag og daghan kaayo nga kahigayunan alang kaninyo aron sa pagtabang sa mga kalag, sugod sa inyong kaugalingon, aron makakaplag sa hingpit nga kalipay sa kinabuhing dayon.

Ayaw tuguti ang kalooy sa kaugalingon o kawalay paglaum nga mokamay kaninyo gikan sa dalan nga nasayud kamo nga husto. Balhina ang inyong mga hunahuna ngadto sa pagtabang sa uban. Nganha kaninyo ang mga pulong sa Magtutudlo adunay linain nga kahulugan: “Ang makakaplag sa iyang kinabuhi kawagtangan hinoon niini: apan ang magawagtang sa iyang kinabuhi tungod kanako, makakaplag ra niini.” (Mateo 10:39.)¹¹

Ang Ginoo mohukom kanato dili lamang pinaagi sa atong mga binuhatan apan pinaagi sa tinguha sa atong mga kasingkasing. . . . Sa ingon, ang [mga babaye] kinsa gihikawan sa mga panalangin sa pagka-asawa o pagka-inahan niini nga kinabuhi—kinsa nagsulti diha sa ilang kasingkasing, kon nakahimo pa unta ako, ako unta nga himoon, o ako mohatag kon ako aduna, apan dili ako makahimo tungod kay wala ako—ang Ginoo mopanalangin kaninyo nga daw inyong nahimo, ug ang kalibutan nga moabut moganti alang niadtong kinsa nagtinguha diha sa ilang mga kasingkasing og matarung nga mga panalangin nga wala nila mahimo sa pag-angkon tungod sa sayop nga dili ilang kaugalingon.¹²

Kamong mga asawa kinsa naghandum nga mahimong aktibo sa Simbahan ang inyong mga bana, nangandoy nga ania sila karon kay sa kaligutgot nga anaa sa ilang mga kasingkasing, naghunahuna kon unsay buhaton nga usa ka adlaw . . . inyong ikauban sila uban kaninyo diha sa templo sa atong Dios. Ug kamo mga bana kinsa nangandoy nga ikauban ninyo ang inyong mga asawa. Nagsulti kami kaninyo nga kon kamo magmatinud-anon sa inyong pagsalig, mahigugma kamo sa inyong mga bana ug mahigugma sa inyong mga asawa, ug motanyag kamo og makanunayon nga pagampo magabii ug mabuntag, adlaw ug gabii, adunay moabut nga

usa ka gahum nganha kaninyo mga miyembro sa Simbahan pinaagi sa gahum sa Espiritu Santo, nga kamo kinsa nabunyagan ug mga matitud-anon adunay katungod sa pagpahimulos. Kana nga gahum nga migamot og maayo mahimo nga modala nganha kaninyo og abilidad nga mosanta sa pagbatok sa inyong mga kauban ug mogiya kanila labaw pa ka duol ngadto sa hugot nga pagtuo.¹³

Ang pipila kaninyo mohukom sa pagminyo gawas sa Simbahan uban sa gitago nga paglaum sa pagkabig sa inyong kauban nganha sa inyong relihiyoso nga mga panghunahuna. Ang inyong mga kahigayunan alang sa kalipay diha sa inyong minyo nga kinabuhi mas labaw pa kadako kon inyong himoon kana nga pagkabig sa dili pa magminyo.¹⁴

**Unsay atong mabuhat aron sa pagtabang sa
mga batan-on nga makasabut sa mga panalangin sa
pagminyo sa templo ug mangandam alang niini?**

Ang pagka-epektibo sa mga panimalay sa Santos sa Ulahing mga Adlaw anaa, sa tinuod, diha sa paagi sa kaminyoon nga gikontrata alang niana nga panimalay. Ang usa ka kaminyoon nga alang lamang sa dinhi ug sa karon mahimong, sa dayag, magpakabana una sa tanan niini nga kalibutan. Ang kaminyoon alang sa kahangturan sa kinatibuk-an adunay lahi nga panan-aw ug sukaranan . . .

. . . Sa tinuod, kita makaamgo nga ang pag-adto lamang sa templo nga walay tukma nga pagpangandam sa bisan unsa nga paagi dili magdala sa mga panalangin nga atong gitinguha. Ang mahangturon nga kaminyoon nag-agad diha sa kahingkod ug pasalig nga—uban sa endowment ug mga ordinansa—makaabli sa mga ganghaan sa langit alang sa daghang mga panalangin nga modagayday ngari kanato.

. . . Ang kaminyoon sa templo mas labaw pa kay sa usa lamang ka dapit diin ang tulumanon mahitabo; kini usa ka tibuok nga pagpasinati ngadto sa kinabuhi ug sa kaminyoon ug sa panimalay. Usa kini ka sangkoanan sa pagtukod og mga kinaiya ngadto sa Simbahan, sa kaputli, ug sa atong personal nga pakigdait sa

Dios—ug ubang daghan nga mga butang. Busa, ang pagsangyaw lamang mahitungod sa kaminyoon sa templo dili pa igo. Ang atong mga family home evening, mga seminary, mga institute ug mga auxiliary kinahanglan gayud nga tukuron niini nga tumong—dili lamang pinaagi sa pag-awhag—apan pinaagi sa pagpakita nga ang mga pagtuo ug mga kinaiya nga nalakip sa kaminyoon sa templo mao kadtong makahimo sa pagdala sa matang sa kinabuhi dinhi ug didto sa kahangturan nga kadaghanan sa mga katawhan gusto gayud alang sa ilang mga kaugalingon. Sa husto nga pagkabuhat, atong mapakita ang kalainan tali sa “balaan ug sa nahugawan” [tan-awa sa Ezequiel 44:23] nga aron ang gamhanang kinaiyahan nga mga sugyot sa pagkainahan mahimo nga lig-on diha sa batan-ong babaye kinsa nagduha-duha tali niadtong sagradong mga sugyot ug sa dalan sa pagtinguha og katagbawan. Uban sa tinuod nga paghukom ug sa gihiusa nga pamaagi sa pagtudlo, atong mapakita sa batan-on nga lalaki nga ang paagi sa kalibutan—bisan pa giunsa kini paghimo nga madanihon ug sa walay pagsapayan unsa ka abtik magpakita ang mga Palikero niini—mao ang dalan sa kasubanan; mao kini ang paagi nga sa katapusan mopakyas niadtong lawom sulod sa kaugalingon nga mga pangandoy nga iyang gibaturan alang sa abohan ug panimalay ug sa hingpit nga mga kalipay sa pagka-amahan.¹⁵

Samtang ang tanang mga problema sa kinabuhi dili masulbad pinaagi sa kaminyoon sa templo, apan, sa tinuod, alang sa tanan kinsa mosulod sa takus nga paagi, mahimo kini nga dangpanan sa kaluwasan ug angkla niana nga kalag kon ang mga unos sa kinabuhi mohasmag sa hilabihan ka pintas.

Akoa ang kabuhong sa kasinatian, sulod sa hapit baynte ka tuig, nga giabi-abi sa matag katapusan sa semana sa pipila sa labing malampuson nga mga panimalay sa Simbahan, ug, sa kalahi, hapit kada semana gitugutan usab ako sa pagdaklit og tan-aw ngadto sa pipila ka dili malipayon nga mga panimalay. Gikan niini nga mga kasinatian miabut sa akong kaugalingon nga hunahuna ang pipila ka piho nga mga paghukom: Una, ang atong labing malipayon nga mga panimalay mao ang panimalay diin ang mga ginikanan naminyo sa templo. Ikaduha, ang usa ka kaminyoon sa templo

labing malampuson kon ang bana ug asawa misulod ngadto sa sagrado nga mga ordinansa sa templo nga limpyo ug putli sa lawas, hunahuna, ug sa kasingkasing. Ikatulo, ang kaminyoon sa templo labing sagrado kon ang matag usa diha sa pakig-uban maalamon nga nakakat-on diha sa katuyoan sa balaan nga pagtuga ug sa mga obligasyon human niana sa bana ug asawa agi og pagtuman sa mga panudlo nga nadawat diha sa templo. Ikaupat, ang mga ginikanan kinsa sa ilang mga kaugalingon wala kaayo magtagad sa ilang mga pakigsaad sa templo, makapaabut og mas gamay nga kaayo gikan sa ilang mga anak tungod sa ilang dautan nga ehemplo.

Niining panahona, ang mga urog, ang panglimbong, mga pagpakaaron ingnon, ug ang pagkamadanihon sa kalibutan hilabihan nga nakatuis sa balaanon nga mga hunahuna kalabut sa panimalay ug kaminyoon, ug gani ang seremonyas sa kaminyoon mismo. Bulahan ang maalamon nga inahan kinsa nagpintal og usa ka buhi nga litrato ngadto sa iyang anak nga babaye og usa ka sagrado nga talan-awon sa usa ka matahum, langitnon nga lawak sa pagbugkos diin, gitak-upan gikan sa tanan nga kalibutanon, ug diha sa atubangan sa mga ginikanan ug suod nga mga higala sa pamilya, usa ka matahum nga batan-on nga pangasaw-unon ug pamanhunon naggunitanay sa mga kamot atubang sa balaan nga altar. Salamat sa Dios alang niana nga inahan kinsa nagpakita sa iyang anak nga babaye nga dinhi, ang labing duol sa langit dinhi sa yuta, ang kasingkasing nakigsulti ngadto sa laing kasingkasing, diha sa pagbinayloay og gugma nga gisugdan og pagkahiusa nga misalikway sa kabangis sa kalisud, sa mga kagul-anan, o sa mga kahigawad aron sa pagguba, ug mosangkap sa labing mahinungdanon nga pag-awhag alang sa labing taas nga mga kalampusan sa kinabuhi!¹⁶

Ang Dios mitugot nga ang mga panimalay sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw mapanalanginan ug adunay moabut ngadto kanila nga kalipay dinhi ug sukaranan alang sa kahimayaan diha sa celestial nga gingharian sa kalibutan nga umaabut.¹⁷

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsa ang buhaton sa minyo nga mga managtiayon aron sa paghupot sa ilang mga pakigsaad sa mahangturon nga kaminyoon nga usa ka nag-una nga buluhaton diha sa ilang matag adlaw nga mga kinabuhi? Sa unsa nga paagi ang pagkaminyo alang sa kahangturan maka-apekto sa paagi sa pagtagad sa mga kapikas sa usag usa ug sa ilang mga anak?
- Sa unsa nga paagi kita motudlo sa ka-importante sa mahangturon nga kaminyoon ngadto sa atong mga anak?
- Ngano nga ang “dako nga paghigugma . . . gitukod diha sa dako nga pagsakripisyo”? Sa unsa nga paagi ang pagkadili hakog molig-on sa usa ka kaminyoon?
- Unsa ang mabuhat niadto kansang mga kauban dili aktibo sa Simbahan aron malig-on ang ilang mga kaminyoon? Sa unsa nga paagi kadtong kinsa wala pa karon maminyo mopuno sa ilang mga kinabuhi uban sa mga pagpakita og diosnon nga gugma ug sakripisyo?
- Unsay ipasabut niini diha kaninyo sa paghimo nga “sama nga giyugohan” diha sa kaminyoon?
- Sa unsa nga paagi ang manag-uban sa kaminyoon “motubo nga mas labaw kahingpit nga nahigugma gani ngadto sa kahingpitan sa gugma diha sa atubangan sa Ginoo”?

Mubo nga mga Sulat

1. <i>Decisions for Successful Living</i> (1973), 174–75.	11. <i>Decisions for Successful Living</i> 249.
2. <i>Decisions for Successful Living</i> , 125–27; pagparagraph gidugang.	12. <i>Ye Are the Light of the World</i> , 291–92.
3. <i>The Teachings of Harold B. Lee</i> , ed. Clyde J. Williams (1996), 169.	13. Pakigpulong didto sa komperensya sa Virginia Stake, 30 Hunyo 1957, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.
4. <i>The Teachings of Harold B. Lee</i> , 239–40.	14. <i>Decisions for Successful Living</i> 129.
5. <i>Ye Are the Light of the World</i> (1974), 339.	15. “Special Challenges Facing the Church in Our Time,” seminar sa mga representante sa rehiyon, 3 Okt. 1968, 13–14.
6. <i>The Teachings of Harold B. Lee</i> , 236.	16. “My Daughter Prepares for Marriage,” <i>Relief Society Magazine</i> , Hunyo 1955, 349–51.
7. <i>The Teachings of Harold B. Lee</i> , 254.	17. Sa Conference Report, Okt. 1948, 56.
8. <i>The Teachings of Harold B. Lee</i> , 249.	
9. <i>The Teachings of Harold B. Lee</i> , 243.	
10. <i>Decisions for Successful Living</i> , 177–78.	

Pagtudlo sa Ebanghelyo diha sa Panimalay

Sa unsa nga paagi nga ang mga ginikanan makahimo sa ilang panimalay nga usa ka dangpanan ug usa ka dapit sa pagpangandam alang sa mahangturong kinabuhi?

Pasiuna

Si Presidente Harold B. Lee nagsulti kabahin sa ka-importante sa pagtudlo sa ebanghelyo diha sa panimalay:

“Samtang magbasa kita gikan sa mga sinulat sa unang mga propeta, atong madiskobrehan unsa ang nagpailawom nga dautan nga midala sa pagkadautan diin nakahimo sa Dios, kinsa milalang sa katawhan, sa paghilak. Sa pagpadayag ngadto sa iyang maunungon nga propetang si Enoch, ang Dios mipahayag nga ang nahabilin sa iyang mga anak mga walay balatian, gani nasilag sa ilang kaugalingong dugo, nga sa dakong posibilidad nagpasa-but nga ilang mga anak.

“Sa iyang tubag sa pangutana ni Enoch kon nganong mihilak siya, ang Dios mitubag nga ‘. . . taliwala sa tanan nga mga binuhat sa akong mga kamot walay sama ka hilabihan nga pagkadautan ingon sa imong mga kaigsoonan.’

“Dayon midugang siya: ‘. . . tan-awa, ang ilang mga sala maa-naa sa mga ulo sa ilang mga amahan. . . .’ (Moises 7:36–37.) Sa tataw ang mga ginikanan niana nga henerasyon nakahimo og dakong sala sa pagkapakyas sa pagsunod sa sugo nga gihatag ngadto sa tanang mga ginikanan gikan sa panahon ni Adan nganhi sa atong kaugalingon nga panahon. Napakyas sila sa pagtudlo sa doktrina sa kaluwasan ngadto sa ilang mga anak.

“Ang Ginoo mipahimangno kanato nga, sama sa mga panahon ni Noe, mao usab kini sa pag-abut sa Anak sa Tawo. Ang Dios nagtugot nga kining mga tawhana mopatalinghug sa tawag sa atong

mga pangulo nga propeta ug motudlo sa ilang mga anak ingon sa gisugo sa Ginoo ug malingkawas sa mapantunon nga kamot sa Makagagahum nga Dios.”¹

Kini nga kapitulo mohisgot sa dakong responsibilidad nga gihatag ngadto sa mga ginikanan sa pagtudlo sa ebanghelyo ngadto sa ilang mga anak ug moandam kanila sa pagpuyo og matarung nga mga kinabuhi.

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Ngano nga ang panimalay mao ang labing importante nga dapit sa pagtudlo sa ebanghelyo?

Ang atong mga panimalay kinahanglan gayud nga dili lamang mahimo nga mga dangpanan apan mga dapit usab sa pag-andam diin ang atong mga batan-on makapadayon sa masaligon nga paagi sa pagpangulo ug sa pag-atubang sa gubot nga kalibutan. Nasayud kitang tanan nga unsay nakat-unan sa panimalay adunay kahibulongan nga paglungtad; unsay nakita ug nasinati diha sa panimalay mahimong magtabang o magsamok sa hunahuna sa atong mga kabatan-onan sulod sa mga tuig nga moabut. Ang atong mga panimalay mahimo nga mga modelo sa tanang mga katawhan, apan kinahanglan nga sundon nato sa matinuoron nga paagi ang tambag sa mga lider sa Simbahan kabahin niini nga hilisgutan kay sa atong gihimo kaniadto. Kanunay gayud kini nga nahimong talagsaon nga hagit, apan nahimong labaw pa karon tungod sa kadako nga kaudat sa mga panimalay sa atong panahon. Ang mga bata “makabati ug makakita” sa ebanghelyo nga naglihok diha sa panimalay. Sila makakita sa pagkamatarung ug gahum gikan sa sinugdan; sila makakita sa unsa nga paagi kini makasangkap sa indibidwal nga mga panginahanglan.²

Subli nga gibalik-balik ang pahayag nga ang panimalay mao ang sukaranan sa usa ka matarung nga kinabuhi. . . . Ang mga pagpadayag sa Dios ug ang pagkakat-on sa mga tawo nagsulti kanato kon unsa ka mahinungdanon ang panimalay sa paghulma sa hingpit nga kasinatian sa kinabuhi sa indibidwal.³

Nag-anam kini og ka tataw nga ang panimalay ug pamilya mao ang yawe sa kaugmaon sa Simbahan. Ang usa ka bata nga wala

higugmaa, ang usa ka bata nga wala makaila og disiplina, trabaho, o responsibilidad, sa kasagaran motugyan ngadto sa yawan-on nga mga puli alang sa kalipay—mga druga, pagsulay sa pakighilawas, ug pagbatok, kini may salabutan o may pamatasan ba. . . .

Walay laing mas maayo nga dapit kay sa panimalay sa pagtudlo ug pagkat-on mahitungod sa kaminyoon, gugma, ug pakighilawas nga kini sa tukma nga paagi matingub sa usa ka gibalaan nga kaminyoon sa templo. Walay laing mas maayo nga dapit sa pagatubang sa mga pagduha-duha sa atong mga batan-on kay sa diin adunay gugma—sa panimalay. Ang gugma makatugot sa atong mga kabatan-onan sa pagpaminaw niadtong kinsa ilang nasayran nga ilang kasaligan. . . .

Makahimo ba ang usa ka bata sa paghigugma sa iyang silingan gawas kon siya nakaila og gugma sa iyang kaugalingon? Makahimo ba ang usa ka batan-on kinsa wala gayud sukad saligi pagkat-on og pagsalig? Makahimo ba ang usa ka batang lalaki kinsa wala gayud makaila og trabaho o responsibilidad sa pag-ila kon unsa ka kinahanglanon kadtong mga mahinungdanon nga kinaiya aron sa paghupot sa atong tibuok katilingban nga magkahiusa? Makahimo ba ang usa ka babaye kinsa wala sukad mahimong kabahin sa matinuoron, madayganon nga mga panaghisgutan kabahin sa mga

Si Presidente Harold B. Lee mipahimangno, “Tudloi ang inyong mga pamilya sa inyong family home evening, tudloi sila sa paghupot sa mga sugo sa Dios, kay diha niana mao lamang ang atong kaluwasan niining mga panahona.”

baruganan sa ebanghelyo diha sa iyang panimalay pagsugakod sa mga panaway sa kalibutan ug sa mga intelektwal nga mga pag-ataki sa iyang relihiyon? . . . Sa walay pagsinati sa baruganan sa ebanghelyo nga gigamit, kini labaw pa ka lisud sa pagtuo niana nga baruganan. . . .

Sa panahon nga gisultihan kita nga mahimong sama ka daghang higayon sa panahon ni Noe, kinahanglan gayud nga tabangan nato ang atong mga batan-on sa pagkat-on unsaon sa paghimo og husto nga mga pagpili, sa pagtubo diha sa makatarunganong pagtamud sa kaugalingon, ilabi na kon sila mahimo nga ubos sa tinuod nga impluwensya sa panimalay, diin ang gugma sa pamilya makahimo sa paghinulsol nga posible ug mahinungdanon. Ang palibut sa atong mga batan-on gawas sa panimalay ug sa Simbahan sa kasagaran walay kahulugan, kon hisgutan nato ang mahitungod sa hiyas, o maglakip kini og mga ideya nga sukwahi sa mga baruganan sa ebanghelyo.⁴

Diha sa mga ginikanan sa panimalay ug diha sa Simbahan gibutang ang usa ka dakong responsibilidad sa pagtudlo og maayo sa mga kamatuoran sa ebanghelyo nga usa ka angkla nga mahatag alang sa matag kalag. Kon wala kana nga angkla, ang tawo mahisama sa “balud sa dagat nga ginakusokuso sa hangin ug gituyatuya,” giliyokliyok sa tanang hangin sa doktrina nga walay kasiguroan ang gigikanan nga makahimo sa paglibug sa iyang panghunahuna kabahin niana nga sayop diha sa panan-aw sa Dios [tan-awa sa Mga Taga-Efeso 4:14; Santiago 1:6]. Kita gayud ang mamahimo nga labing edukado nga mga tawo sa nawong sa yuta kon atong pamation ang mga sugo sa Ginoo.

Kon ang atong mga kabatan-onan sa ingon malig-on, dili sila malibug sa ilang relihiyuso nga pagtuo kon makasugat sila og bakak nga mga ideya sa edukasyon nga sukwahi sa mga kamatuoran sa ebanghelyo. Gisangkapan sila batok sa makahilo nga mga pana sa pagpakaaulaw ug sa pagpakaaron-ingnon.

Ang batan-ong mga lalaki. . . , kon giyahan sa ilang mga panghunahuna pinaagi sa “labing mahinungdanon” nga kamatuoran, dili motugyan ngadto sa wala mabantayi nga higayon sa kahu-yang sa pagtintal nga mahimong usa ka moral nga kalaglagan sa tibuok nila nga mga kinabuhi. . . .

Ang batan-ong mga naghinigugmaay nga hapit na magminyo, kon giyahan pinaagi sa mga hunahuna nga gidala sa kamatuoran sa ebanghelyo, mobalaan sa ilang mga kaugalingon pinaagi sa paghupot sa balaod sa celestial nga kaminyoon aron makaangkon og mahangturong kalipay.⁵

Ang Ginoo miingon nga ang gahum wala ihatag ngadto kang Satanas sa pagtintal sa gagmay nga mga bata, “hangtud nga sila magsugod nga mahimong adunay tulubagon sa akong atubangan” (D&P 29:47). Kining hilabihan ka mahinungdanon nga pamahayag nagsunod: “Kanang hilabihan ka mahinungdanon nga mga butang mahimo nga gikinahanglan diha sa mga kamot sa ilang mga amahan” (D&P 29:48). Karon, kana nagpasabut sa mga ginikanan. Ngano nga ang Ginoo wala motugot ni Satanas sa pagtintal sa gamay nga bata hangtud nga moabut siya sa edad sa pagkamay tulubagon? Aron sa paghatag sa mga ginikanan og bula-wanon nga kahigayunan sa pagtanom diha sa mga kasingkasing sa gagmay nga mga bata niadtong mahinungdanon nga mga butang kay kon dili, kon ang panahon sa pagkamay tulubagon moabut, sila naghulat sa hilabihan na ka dugay.⁶

Kita, nga mga amahan, mga magtutudlo, mga inahan, kita adunay [usa] ka mahinungdanon nga [tahas] sa pag-ugmad sa tawhanon nga mga kalag. Tinuod, si Satanas dili makatintal sa gagmay nga mga bata sa dili pa sila moabut sa edad sa pagkamay tulubagon; apan si Satanas makahimo sa gusto niya pinaagi sa pagsulay sa paghimo kanato kinsa gisaligan sa ilang pag-amuma ug sa ilang pagbansay nga mahimong magpasagad ug dili magbantay ug motugot kanila sa pagpalambo niadtong gagmay nga mga kalagmitan nga modala kanila sa pagpalayo, ug [mohimo kanila] nga dili angay sa mahinungdanong mga responsibilidad sa pagsagubang sa pakigsangka ni Satanas, ug mapakyas sa pagbutang nianang panalipod sa ilang kaugalingon sa panahon nga moabut sila sa edad sa pagkamay tulubagon.⁷

Kinahanglan atong isilsil diha sa matag amahan nga siya mahimong manubag alang sa mahangturong kaayohan sa iyang pamilya: kana nagpasabut sa pag-adto sa Simbahan uban sa iyang pamilya; kana nagpasabut nga motambong sa miting sa sakrament uban sa iyang pamilya; kana nagpasabut nga maghimo og mga family home evening aron mabug-os ang iyang pamilya; kini

nagpasabut sa pag-andam sa iyang kaugalingon sa pagdala kanila ngadto sa templo, aron adunay maandam pinaagi niana nga mga lakang nga makahimo alang sa usa ka mahangturong pamilya nga panimalay.⁸

O, kamo nga mga inahan, kamo nga mga amahan, nangamuyo ako alang sa pagbalik sa pagbati sa hingpit nga responsibilidad alang niadtong gimahal nga mga kalag. Gawas ninyo nga moandam kanila alang niining adlaw nga moabut, kinsa ang mohimo? Niana nga adlaw sa diha nga [ang Ginoo] moabut sama sa usa ka kawatan sa kagabhion, giandam ba ninyo sila nga mobarug diha sa Iyang atubangan? Kon sila atua sa panggubatan, kon sila nag-atubang og kuyaw, ug nag-atubang og pagtintal, ang inyo ba nga inahanong gugma molugway ngadto sangko sa kaliboan ka mga kilometro ug mogunit niana nga anak nga lalaki o babaye nga lig-on?⁹

Unsa nga mga baruganan sa ebanghelyo kinahanglan nga atong itudlo sa mga bata?

Si propeta Enos misulat mahitungod sa mga pagtulun-an sa iyang amahan. Siya miingon, “Ako, si Enos, nasayud sa akong amahan nga siya usa ka makiangayon nga tawo—kay siya mitudlo kanako . . . usab diha sa pagmatuto ug mga pagpahimatngon sa Ginoo—ug bulahan ang ngalan sa akong Dios tungod niini” (Enos 1:1). Akong gipamalandong kana nga pamahayag, “Ang akong amahan mitudlo kanako diha sa pagmatuto.” Unsay gipasabut niana? Ang pagmatuto nagpasabut og proseso sa moral nga pagbansay ug pagdisiplina. “Ang akong amahan mitudlo kanako ug midisiplina kanako sa moral nga pagbansay.” Unsay gipasabut sa pagpahimatngon? Nagpasabut kini sa malumo o mahigalaon nga pagbadlong, mga pahimangno o mga pahinumdom. Bulahan ang ngalan sa Dios alang sa amahan ug inahan nga nagtudlo diha sa pag-amuma ug pahimatngon sa Ginoo!¹⁰

Ang Ginoo sa iyang kaugalingon yano nga misulti mahitungod niini nga pagpangandam alang sa pagbantay sa mga kabatanonan gikan sa makuyaw nga mga laang nga mahimong molaglag kanila. Mibutang siya og seryuso nga katungdanan diha sa mga panimalay niini nga yuta. Ania ang iyang mga pulong:

“Ug usab tungod kay ang mga ginikanan adunay mga anak sa Zion, o diha sa bisan diin sa iyang mga stake nga natukod, nga wala magtudlo kanila sa pagsabut sa doktrina sa paghinulsol, hugot nga pagtuo diha ni Kristo ang anak sa buhi nga Dios, ug sa bunyag ug sa gasa sa Espiritu Santo pinaagi sa pagpandong sa mga kamot, kon walo ka tuig ang panuigon, ang sala anaa diha sa mga ulo sa mga ginikanan. . . .

“Ug sila usab motudlo sa ilang mga anak sa pag-ampo, ug sa paglakaw nga matarung sa atubangan sa Dios.” [D&P 68:25, 28.]¹¹

Ang labing gamhanan nga hinagiban nga kita aduna batok sa mga dautan dinhi sa kalibutan karon, sa walay pagsapayan unsa kini, mao ang dili matarug nga pagpamatuod mahitungod sa Ginoo ug sa Manluluwas, si Jesukristo. Tudloi ang inyong mga anak samtang sila gagmay pa ug sila motubo nga mahimong lig-on. Mahimo nga mahisalaag sila, apan ang inyong gugma ug inyong hugot nga pagtuo mopabalik kanila.¹²

Ang mga ginikanan kinahanglan nga mahinumdom sa ilang mga paghago sa tanang pagkamatitud-anon, sa pagtan-aw nga walay mga tapulan, nga ang mga bata dili magtubo diha sa pagkadautan, apan pagatudloan sa pagsiksik nga makugihon sa mga bahandi sa kahangturan, nga ang ilang mga mata dili puno sa kahakog (tan-awa sa D&P 68:30–31). Karon mao kana ang responsibilidad sa usa ka amahan ug sa usa ka inahan. Ang Ginoo mihatag sa unang responsibilidad sa pagtudlo sa mga pamilya ngadto sa mga ginikanan.¹³

Ang matag bata kinahanglan gayud tudloan nga siya usa ka kaliwat sa balaanon nga pagkaginikanan ug nga katungdanan kini sa matag bata sa pagkat-on sa paglihok nga sama sa usa anak nga lalaki o anak nga babaye sa Dios aron nga sa panahon sa panginahanglan mahimo siya nga mag-ampo ug mahimo nga may katungod sa pagdawat og mga kalooy nga alang sa usa ka matitud-anon nga bata.

Ang matag bata kinahanglan gayud nga pagatudloan nga ang iyang lawas usa ka templo sa Dios, ug kinsa ang molaglag sa templo sa Dios, siya pagalaglagon sa Dios [tan-awa sa 1 Mga Taga-Corinto 3:16–17].

Ang matag bata kinahanglan gayud nga makakat-on nga ang hugot nga pagtuo nga igo sa kahingpitan mapalambo lamang pinaagi sa sakripisyo ug gawas nga makakat-on siya sa pagsakripisyo sa iyang kahinam ug lawasnon nga mga tinguha agig pag-sunod sa mga balaod sa ebanghelyo dili siya mahimo nga mabalaan diha sa atubangan sa Ginoo.

Ang matag bata kinahanglan gayud nga tudloan sa pagmatina-huron sa mga simbolo sa sagrado nga mga butang ug pagmatina-huron sa awtoridad diha sa panimalay, sa Simbahan ug sa komunidad.

Ang matag bata kinahanglan gayud nga tun-an sa tukma nga paagi sa paggamit sa iyang mga kamot ug ulo ug pasabton nga ang tanang mga kahilig hinatag sa Dios ug nagsilbi nga usa ka diosnon nga katuyoan kon giampingan ubos sa pagpugong.

Ang matag bata kinahanglan gayud nga tudloan sa paggamit sa mapuslanon nga paagi sa iyang panahon sa paglingaw-lingaw ug nga ang katuyoan sa dula dili lamang ang pagdula kon dili adunay tumong. Usa lamang kini ka pagbansay alang sa bahin nga iyang pagadulaon diha sa hingkod niya nga kinabuhi.

Ang matag bata kinahanglan gayud nga hatagan sa igong kasi-natian sa pagkat-on nga ang dili hinakog nga serbisyo magdala sa hingpit nga kalipay ug nga ang trabaho nga gibuhat sa usa ka tawo nga wala siya pagasuholi mao kana ang maghatag sa labing dako nga kalipay.¹⁴

Ang atong mga anak kinahanglan nga makadungog, diha sa sulod sa panimalay, sa mga pagpamatuod sa ilang mga ginikanan. Unsa ka maalamon ang amahan o apohan nga lalaki kinsa mangita og higayon sa paghatag sa iyang personal nga pagpamatuod ngadto sa kada usa sa iyang mga anak, sa tinagsa nga paagi!¹⁵

Sa unsa nga paagi ang mga family home evening makatabang sa mga ginikanan sa pagtuman sa ilang mga responsibilidad sa pagtudlo sa ebanghelyo?

Ang mas dako nga gibug-aton sa pagtudlo sa mga bata diha sa panimalay pinaagi sa mga ginikanan gihisgutan diha sa gitawag nato og programa sa family home evening. Dili kini bag-o. . . . Sa katapusang epistola nga gisulat ngadto sa Simbahan ni Presidente

Brigham Young ug sa iyang mga Magtatambag, nagsugyot kini nga pundukon sa mga ginikanan ang ilang mga anak ug tudloan sila sa ebanghelyo diha sa panimalay kanunay. Mao nga ang family home evening gisugyot sukad matukod ang Simbahan niini nga dispensasyon.¹⁶

Kon kita dili magtagad sa atong mga pamilya sa paghimo og family home night ug kita mapakyas sa atong responsibilidad dinhi, unsa ang hitsura sa langit kon mawala kanato kadtong pipila pinaagi sa atong kaugalingong pagpasagad? Ang Langit dili mahimo nga langit hangtud nga mabuhat nato ang tanang butang nga atong mahimo sa pagluwas niadtong kinsa gipadala sa Ginoo pinaagi sa atong kaliwatan. Busa, ang mga kasingkasing kaninyo mga amahan ug mga inahan kinahanglan gayud nga ibalik ngadto sa inyong mga anak karon dayon, kon kamo adunay tinuod nga Espiritu ni Elijah, ug dili maghunahuna nga kini magamit lamang niadtong kinsa nangamatay. Himoa nga ang inyong mga kasingkasing mobalik ngadto sa inyong mga anak ug tudloi ang inyong mga anak; apan kinahanglan gayud nga inyo kining buhaton kon may igo na silang kabuot aron matudloan. Ug kon kamo wala magtagad sa inyong family home evening, kamo wala magtagad sa sinugdanan sa misyon ni Elijah sama ka tinuod nga ingon og kamo wala magtagad sa inyong trabaho sa pagsiksik sa kaliwatan.¹⁷

Makanunayon ba kita nga nagtrabaho sulod sa atong kaugalingong panimalay nga gilibutan uban sa mga bata ug mga apo? Nangita ba kita sa atong kaugalingong karnero kinsa anaa sa kuyaw nga mahisalaag gikan sa magbalantay o sa panon sa mga karnero? Nagtudlo ba kita sa atong mga pamilya [diha] sa family home evening? Nag-home evening ba kita sa ato mismong kaugalingon, o nag-ingon kita nga, “Hinoon, kini nga mga leksyon dili alang kanato, ug si Mama ug ako mao na lamang ang nahabilin, ug alang ra kini niadtong may gagmay nga mga bata”?¹⁸

Karon tuguti ako sa pagpangutana. Kon nasayud kamo nga nag-antus kamo gikan sa usa ka walay kaayohan nga sakit ug nga may utlanan na ang inyong panahon dinhi sa yuta ug kamo adunay pamilya sa gagmay nga mga bata nga nagsalig diha kaninyo alang sa tambag, sa direksyon, sa pagpangulo, unsay kinahanglan ninyo nga buhaton aron sa pag-andam kanila alang sa inyong

pagbiya? Mihunong ba kamo sukad sa pagpangutana sa inyong kaugalingon nianang matang sa usa ka mabuot nga pangutana?

Tugoti ako nga mobasa kaninyo . . . sa sulat nga gikan sa [usa ka inahan]: “Sa bag-o pa akong nagpasakop sa Simbahan, naandan ko na ang paghunahuna sa matang sa usa ka panimalay nga gipangandoy ko nga maangkon pipila ka adlaw. Akong gipunting ang akong hunahuna sa paghanduraw unsa ngari kanako ang labing maanindot, makatagbaw nga sitwasyon nga akong mahulagway. Ang akong bana ug ako mihimong tinuod nianang among gihulagway sa hunahuna sa diha nga among gipundok ang among mga anak ug gitudloan sila sa ebanghelyo. . . . Usa ka butang nga nakapahibulong ug nakapalipay kanamo mao ang kamatuoran nga ang among mga anak, sa tanan, nakakat-on sa paghigugma sa among mga family home evening. . . . Ako nagsugod sa pag-amgo og anam-anam unsa ka dali mitubo ang among mga anak ug unsa ka mubo ang panahon sa among pagtudlo kanila isip mga ginikanan. . . .

“Ako dihay usa ka grabe nga sakit sa miaging tinglarag. Naglaum ako nga dili unta kini makawang, apan sa unang higayon ako nakaamgo kon unsa ako ka importante ngadto sa kaugalingon kong mga anak. . . . Samtang naglubog ako nga walay nahimo sa pag-atiman sa bisan unsa sa ilang mga panginahanglan, nasayud nga gawas sa panabang sa akong Langitnong Amahan ang akong impluwensya diha kanila naghinapos niini nga kinabuhi, unsa ka madanohon ug bililhon ang mga oras diha sa mga semana ug mga bulan ug sa umaabut nga mga tuig.

“Busa akong gipiho ang daghang mga butang nga may kalabutan unsaon sa paggamit nianang higayona, kon gitugot pa kini kanako. Ang usa mao ang paghimo og gamay nga tipik sa langit dinhi sa yuta, sa paggahin og panahon sa matag gabii sa pagbasa ug pakigsulti ngadto sa mga bata. . . . Gawas sa ubang mga butang nga ilang gikaikagan, ako nang nabasa ngadto kanila ang hapit tanan diha sa Basahon ni Mormon gikan sa volume alang sa mga bata. . . . Wala akoy pagduha-duha nga makahuluganon kini ngadto kanila sa diha nga nadungog ko ang akong walo ka tuig nga mihatag og mga pasalamat diha sa iyang mga pag-ampo alang sa mga propeta kinsa mitipig sa mga talaan, o sa dihang ang akong lima ka tuig nga anak nga lalaki mapasalamaton nga si

Nephi luwas nga nakaikyas ngadto sa kamingawan uban sa matinud-anon sa diha nga si Laman ug Lemuel nagtinguha sa pagpatay kaniya. Ang among kasinatian mao nga sa bisan unsang higayon nga kami makahigayon sa pagtabang sa among mga anak sa pagpadako sa ilang gugma ug pagsabut sa ebanghelyo ug sa Amahan kinsa milalang kanila, ang among gugma alang sa usag usa nagkadugang usab ug ang kalig-on sa among pamilya naimpluwensya sa labing mahinungdanon nga paagi. Tungod niini nga katarungan, ang sinemana nga family home evening mao ang labing importante ngari kanamo.”¹⁹

Sa inyong mga panimalay, mag-ampo ako nga kamo, moingon sama sa gihimo ni Josue sa karaan: “Alang kanako ug sa akong balay, kami magaalagad sa Ginoo” (Josue 24:15). Tudloi ang inyong mga pamilya diha sa inyong family home evening, tudloi sila sa paghupot sa mga sugo sa Dios, kay diha niana mao lamang ang atong kaluwasan niining mga panahona. Kon ila kanang buhaton, ang mga gahum sa Makagagahum mokunsad diha kanila sama sa mga yamog gikan sa langit, ug ang Espiritu Santo maanaa kanila.²⁰

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Ngano nga ang panimalay mahinungdanon sa paghulma sa “hingpit nga kasinatian sa kinabuhi sa atong mga anak”? Ngano nga kinahanglan gayud nga ang mga ginikanan mohimo sa pagtudlo sa ebanghelyo ngadto sa ilang mga anak nga usa ka dako nga prayoridad sukad sa panahon nga gagmay pa ang ilang mga anak?
- Sa unsa nga paagi kita makahimo sa atong mga panimalay nga mga dangpanan gikan sa pagkadili matarung ug sa kasamok sa kalibutan?
- Sa unsa nga paagi nga ang mga ginikanan makatudlo sa mga baruganan diha sa Doktrina ug mga Pakigsaad 68:25–28 ngadto sa ilang mga anak? Sa unsa nga paagi ang mga ginikanan makatabang sa ilang mga anak sa “pagkat-on nga ang pagkadili hakog nga serbisyo magdala sa hingpit nga kalipay”?

- Ngano nga importante alang sa mga anak ang pagpaminaw sa ilang mga ginikanan sa mga pagpamatuod sa mga baruganan sa ebanghelyo?
- Sa unsa nga paagi nga ang misyon ni Elias magamit sa mga ginikanan sa pagpadako sa ilang mga anak?
- Ngano nga importante ang paghimo kanunay og mga family home evening? Sa unsa nga paagi kamo nakahimo nga malam-puson sa inyong family home evening?

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Abr. 1965, 13; o *Improvement Era*, Hunyo 1965, 496.
2. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 297–98.
3. *The Teachings of Harold B. Lee*, 267.
4. *Ye Are the Light of the World* (1974), 64–66.
5. *Stand Ye in Holy Places* (1974), 370–71.
6. *The Teachings of Harold B. Lee*, 269.
7. *The Teachings of Harold B. Lee*, 268.
8. *The Teachings of Harold B. Lee*, 293.
9. *The Teachings of Harold B. Lee*, 276.
10. Pagpamulong didto sa ikatulo nga tinuig nga komperensya sa Primary, 3 Abr. 1959, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 1–2.
11. *Decisions for Successful Living* (1973), 24–25.
12. *The Teachings of Harold B. Lee*, 273.
13. *The Teachings of Harold B. Lee*, 277.
14. “For Every Child, His Spiritual and Cultural Heritage,” *Children’s Friend*, Ago. 1943, 373.
15. *The Teachings of Harold B. Lee*, 279.
16. *The Teachings of Harold B. Lee*, 266–67.
17. *The Teachings of Harold B. Lee*, 280–81.
18. *The Teachings of Harold B. Lee*, 268.
19. Pagpamulong didto sa kinatibuk-ang komperensya sa home teaching nga miting, 8 Abr. 1966, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 4.
20. *The Teachings of Harold B. Lee*, 273.

Gugma diha sa Panimalay

Sa unsa nga paagi ang mga ginikanan makalig-on sa mga bugkos sa gugma tali sa ilang mga kaugalingon ug sa ilang mga anak?

Pasiuna

“**A**ng pamilya mao ang labing importante sa atong pagpangita alang sa kahimayaan diha sa gingharian sa atong Langitnong Amahan,” mitudlo si Presidente Harold B. Lee.¹ Uban niining taas nga katuyoan diha sa hunahuna, sa kasagaran nagsulti siya mahitungod sa ka-importante sa gugma sa paglig-on sa bugkos sa pamilya. Giawhag niya ang mga ginikanan ug mga anak nga gamiton ang espiritu sa misyon ni Elias ngadto sa ilang buhi nga mga miyembro sa pamilya ug ibalik ang ilang mga kasingkasing ngadto sa usag usa diha sa gugma. Siya miingon:

“Inyong mahinumduman ang usa ka butang nga gigamit lamang ninyo sa buluhaton sa templo—ang misyon sa propeta nga si Elijah diin nagsulti si Malaquias, ug gibalik kini sa moderno nga pagpadayag: ‘Tan-awa, Ako mopadayag nganha kaninyo sa Pagkapari, pinaagi sa kamot ni Elijah ang propeta, sa dili pa moabut ang mahinungdanon ug makalilisan nga adlaw sa Ginoo. Ug siya motanom diha sa mga kasingkasing sa mga anak sa mga saad nga gihimo ngadto sa mga amahan, ug ang mga kasingkasing sa mga anak mobati sa ilang mga amahan. Kon kini dili mao, ang tibuok yuta sa hingpit malaglag sa iyang pag-anhi.’ (D&P 2:1–3.)

“Karon kana nga kasulatan sa walay pagduha-duha adunay labaw pa ka mahinungdanon nga kahulugan. Gawas kon ang mga kasingkasing sa mga anak mobalik ngadto sa ilang mga ginikanan ug ang mga kasingkasing sa mga ginikanan mobalik ngadto sa ilang mga anak niining panahona, sa pagka-mortal, ang tibuok yuta sa hingpit malaglag sa Iyang pag-anhi. Masukad wala pay usa ka higayon nga hilabihan ka daghan ang gikinahanglan sama sa

Si Presidente Harold B. Lee naila kaayo tungod sa iyang tambag ngadto sa mga ginikanan: "Ang labing importante nga trabaho sa Ginoo nga mabuhat gayud ninyo anaa diha sulod sa mga bongbong sa inyong kaugalingong mga panimalay."

karon diha sa mga panimalay sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw ug sa kalibutan sa kinatibuk-an. Kadaghanan sa mga kadaut nga nakasamok sa mga batan-on karon nahimo tungod sa pagkabung-kag sa mga panimalay. Ang mga kasingkasing sa mga amahan kina-hanglan gayud nga ibalik ngadto sa ilang mga anak, ug ang mga anak ngadto sa ilang mga amahan, kon kini nga kalibutan pagalu-wason ug ang mga katawhan andam alang sa pag-abut sa Ginoo.”²

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Sa unsa nga paagi kita makaawhag og mas dako nga gugma ug kalipay diha sa atong mga panimalay?

Nahimo nako nga kahigayunan sa pagbisita kanunay, kauban sa laing mga Kinatibuk-ang Kadagkoan, sa pinakahamili nga mga panimalay sa atong mga katawhan, ug gikan niadto nga mga pag-bisita nga ako nakahagdaw og pipila . . . sa mga butang nga naka-tukod alang sa kalig-on ug kalipay diha sa panimalay. . . .

Akong nakita kini nga mga pamilya nga nagpakita og pagtahud ngadto sa usag usa; amahan ngadto sa inahan, ug pagbati alang kaniya, ug ang inahan ngadto sa amahan; walay mga away, walay mga panagbingkil atubangan sa mga anak sa labing gamay, ang dili pagsinabtanay gihusay sa maalamon nga paagi—akong nakita ang usa sa ingon nga panimalay nga may siyam ka matahum nga mga anak diin ang mga anak mihatag og pagpamatuod sa pagkatinuod nga sila wala gayud makadungog sa ilang amahan ug inahan nga nag-away. Ang resulta karon mao nga sa siyam ka mga panimalay niini nga mga anak, human niining panahon sa panudlo, ug sa maayong mga ehemplo sa mga ginikanan, adunay dugang pa nga siyam ka matahum ug lig-on nga mga pamilya nga malipayong nag-uban sa pagpuyo. . . .

Ang pagpadayon sa espirituhanon nga panag-uban, ang pag-bansay sa pamilya nga mga pag-ampo, ang kanunay nga pagtagad sa mga katungdanan sa Simbahan ang nakahimo sa tanang pipila ka mga butang nga nakatabang niini nga mga panimalay nga nahimong malampuson.³

Dihay usa ka amahan nga miduol kanako pipila na ka tuig ang milabay nga nag-antus ibabaw sa kamatuoran nga ang tanang mga miyembro sa iyang pamilya—ang tanan niyang mga

anak—adunay problema sa ilang kaugalingong mga pamilya, karon mga minyo na sila. Siya misulti kanako uban sa dakong kaguol, “Unsa kahay anaa sa akong pamilya nga silang tanan nagkalisud man? Walay usa kanila nga adunay malipayon, nagkauyon nga mga panimalay.” Sa tinuod, wala ako magsulti niini, apan nakita ko ngadto sulod sa panimalay nianang tawo sa diha nga kadtong mga anak wala pa maminyo nga nag-alirong diha sa lamesa. Akong nakita ang pagkahakog, pagkadili uyon nga mosakripisyo alang sa kaayohan sa usag usa. Akong nakita ang pag-inilogay, pagsingkahanay, pagkinasab-anay, panag-away, ug panagbingkil. Nasayud ako kon unsay ilang gipakaon sa ilang pagkabatan-on. Dili na ako mahibulong kon sila walay malipayon nga mga pinuy-anan.⁴

Ang kalipay moabut gikan sa walay paghinakog nga serbisyo. Ug ang malipayon nga mga panimalay mao lamang kadtong diin adunay inadlaw nga paningkamot sa paghimo og mga sakripisyo alang sa kalipay sa usag usa.⁵

Ang gugma sa Dios dili usa ka butang nga imong makuha tungod lamang sa pagpangayo. Si Juan kadtong miingon, “Kon adunay magaingon, ako nahigugma sa Dios, apan nagdumot sa iyang igsoon, nan, kini siya bakakon: kay siya nga wala maghigugma sa iyang igsoon nga iya rang makita, dili gayud makahimo sa paghigugma sa Dios nga wala niya makita?” (1 Juan 4:20.) Dili kamo makahimo sa paghigugma sa Dios ug dayon mobiy-biay sa inyong igsoon nga inyong gikauban. Ang bisan kinsa nga tawo kinsa naghunahuna nga usa siya ka hilabihan ka espirituhanon apan ang iyang panimalay nagkaguliyang tungod sa pagpasagad ug sa pagkapakyas sa pag-atiman sa iyang asawa ug sa iyang kaugalingong mga anak, kana nga tawo wala diha sa paagi sa pagpalambo og gugma alang sa Dios.⁶

Dili nato kalimtan ang maalamon nga pag-awhag ni Pablo sa diha nga siya miingon “ipamatuod” ang atong gugma niadtong naglibut kanato, ilabi na niadtong gisanapan sa kasub-anan (tanawa sa 2 Mga Taga-Corinto 2:7–8). Daghan ang gisulti ni Pedro sa maong butang diha sa 1 Pedro, sa unang kapitulo, sa pagsugyot sa mga miyembro nga dili lamang sa pagpakita sa “matuod nga paghigugmaay” apan sa “pagpakita nga sa kinasingsing maghigugmaay kamo sa usag usa sa mainiton gayud” (1 Pedro 1:22).

Didto sa gingharian ang atong kapasidad sa paghigugma mahinungdanon tungod kay nagpuyo kita sa panahon nga ang “gugma sa tawo nagkabugnaw” (D&P 45:27).⁷

Lig-ona ang mga bugkos sa inyong pamilya ug pagmatinagdanon sa inyong mga anak. . . . Siguroha nga ang panimalay gihi-mong lig-on nga dapit diin ang mga bata makadangup alang sa kalig-on nga ilang gikinahanglan niining panahon sa kasamok ug kagubot. Niana ang gugma molambo ug ang inyong hingpit nga kalipay madugangan.⁸

Sa unsa nga paagi nga ang mga amahan ug mga inahan makapakita og mas dako nga gugma sa ilang mga anak?

Aduna akoy usa ka kasinatian nga nagtudlo kanako og usa ka butang isip usa ka apohan. Usa kadto ka gabii sa dakong kalingawan sa sayaw sa [Simbahan] didto sa stadium, ug ang duha ka kamagulangang anak nga mga lalaki sa akong anak nga babaye . . . naghatag kaniya og daghang problema, ingon sa iyang tawag niini. Busa miingon ako, “Basin ganahan ka nga dad-on ko ang imong duha ka batang lalaki ngadto sa stadium sa dakong kalingawan sa sayaw?”

Siya miingon, “Ay, Papa, kon buhaton nimo kini, malipay kaayo ako.”

Wala ako masayud kon unsay akong gisudlan. . . . Samtang nagsugod kanang nindot nga talan-awon, wala ako masayud nga dihay hilabihan ka dakong kalainan tali sa pito ka tuig ug lima ka tuig. Ang pito ka tuig nalukmay pinaagi nianang nindot nga talan-awon diha sa dulaanan sa football. Apan ang nag-edad og lima, ang gidugayon sa iyang atensyon mubo ra kaayo. Naglumbag-lumbag siya ug dayon gusto siya nga mogawas ug mokuha og hot dog ug gusto siya nga mokuha og mainom ug gusto siya nga moadto sa kasilyas, ug siya gusto lamang nga magsige og lakaw-lakaw sa tanang higayon. Ug dinhi naglingkod ako sa atubangan uban sa mga Kinatibuk-ang Kadagkoan, ug nagpahiyum sila samtang ilang nakita kining gamay nga pasundayag nga nagpadayon ug samtang nagsige ako og bira sa akong apo nganhi ug ngadto, nagsulay sa pagpapuyo kaniya. Sa katapusan, ang gamay nga lima ka tuig miatubang kanako ug gamit sa iyang duha ka gamay nga

kumo gisumbag niya ako sa kilid sa akong nawong ug miingon, “Lolo, ayaw ako itukmod!” Ug nasayud mo, nga sakit kadto. Niana nga kilum-kilom, akong gihunahuna nga akong nakita ang akong kaigsoonan nga miagik-ik og gamay samtang nakit-an nila kini nga nagpadayon, ug ang una nakong gibati mao ang pagkuha kaniya ug bunalan siya og maayo; mao kana ang angay kaniya. Apan, akong nakita kaniadto ang iyang gamay nga inahan nga nagbuhat og usa ka butang. Ako siyang nakita sa dihang gisa-put siya (ang gamay nga bata) ug siya adunay panultihon nga, “Kinahanglan nga higugmaon nimo ang imong mga anak sa higa-yon nga sila bisan gamay dili angay nga higugmaon.” Ug busa ako naghunahuna nga sulayan kana. Napakyas ako sa ubang mga paagi.

Mao nga gigakos ko siya ug miingon ngadto kaniya, “Akong apo, si Lolo nagmahal kanimo. Gusto kaayo ko nga motubo ka nga mahimong maayong dako nga bata. Gusto ko lang nga mahibaloan nimo nga gimahal ko ikaw, akong apo.” Ang iyang gamay nga nasuko nga lawas misugod sa [paglugak], ug iyang gikapyut ang iyang mga bukton sa akong liog ug mihalok sa akong aping, ug iya akong gimahal. Siya akong nabuntog pinaagi sa gugma. Ug sa sulagma, gibuntog niya ako pinaagi sa gugma.⁹

Ang usa ka malampuson nga inahan sa anak nga mga lalaki ug mga babaye mosulti kaninyo nga ang mga tin-edyer nagkinahanglan nga higugmaon ug labi pang higugmaon kon sila dili angay higugmaon bisan gamay. Hunahunaa kini, kamong mga amahan ug mga inahan.¹⁰

Akong nahinumduman ang usa ka hitabo sa akong kaugalingong pamilya diin usa sa akong batan-ong apo nga mga babaye gibadlong sa iyang amahan tungod sa dili husto nga pag-atiman sa iyang kwarto, paghipos sa iyang higdaanan, ug uban pa. Ug dayon uban sa dako nga kahiubos siya miingon, “Sa tinuod, Papa, nganong imo man lang makita ang butang nga masaway ug wala gayud makakita sa maayong butang nga akong nahimo?” Kini nakahimo sa amahan ngadto sa pipila ka seryuso nga mga paghunahuna, ug nianang pagkagabii iyang gibutang ilawom sa unlan sa anak niyang babaye ang usa ka sulat sa paghigugma ug pagpasabut nga nagsulti kaniya sa tanang mga butang nga gidayeg kaniya, ug sa ingon misu-

god ang pag-alim sa sakit nga gisugyot pinaagi sa iyang kanunay nga pagpanaway nga walay pagdayeg alang sa maayong butang.¹¹

Akong nahinumduman ang usa ka kasinatian sa pagkabata. Kami adunay mga baboy nga miungad sa tanaman nga nakaingon sa dakong kadaut sa umahan. Si Papa misugo kanako ngadto sa tindahan nga may tulo ka milya ang gilay-on aron sa pagkuha og himan nga ikagawong namo sa ilong sa mga baboy. Naglisud kami pag-ayo sa pagdakop niini ug sa pagpasulod niini sa alad, ug sa akong pagdula-dula sa mga instrumento nga gipapalit nako, naduot nako og kusog ug nabuak kini. Si Papa makatarunganon unta nga mokasaba dayon kanako human sa tanang paningkamot ug sa kwarta nga nausik, apan siya mitan-aw lamang kanako, mipahiyum, ug miingon, “Karon, anak, ako nagtuo nga dili tingali nato magawngan ang mga baboy karon. Pagul-a sila ug balikon nato ugma ug sulayan kini pag-usab.” Unsa nako ka mahal kana nga amahan, nga wala niya ako kasab-i tungod sa wala tuyoa nga gamay nga sayop nga makahimo unta og panagbangi tali kanamo.¹²

Ang amahan mahimong modisiplina sa iyang anak, apan kinahanglan nga dili gayud niya kini buhaton sa kasuko. Kinahanglan gayud nga magpakita siya og dugang nga paghigugma human niana, kay tingali unya kanang tawo nga giksab-an moisip kaniya nga usa ka kaaway (tan-awa sa D&P 121:43). Ang Ginoo dili motugot nga ang usa ka bata mobati nga ang iyang amahan o inahan usa ka kaaway.¹³

Mga ginikanan, hinumdumi nga karon mao ang inyong kahigayunan; mahimong bation ninyo sa inyong kaugalingon nga gisakit samtang nakigbisog kamo ngadto sa mga adlaw uban sa usa ka masupilon nga anak, apan kamo nagpuyo sa labing malipayon ug labing bulawanon nga mga katuigan sa inyong kinabuhi. Samtang inyo silang gipahigda sa ilang mga higdaanan magabii, palihug pagmabination ngadto kanila. Padungga sila og malumo nga tingog taliwala sa tanang kasuko, mangil-ad nga mga tingog nga ilang madungog sa tibuok kinabuhi. Himoa nga adunay angkla diin kining gagmay nga mga bata makadangop kon ang tanan napakyas. Ang Ginoo motabang kaninyo sa pagbuhat sa ingon.¹⁴

May usa ka doktor nga miduol kanako. Usa siya ka tig-opera sa utok. . . . Ang [iyang] gamay nga bata adunay balsa nga gihatag kaniya alang sa Pasko apan walay snow. Miabut ang unang pag-pangtagak sa snow mga traynta ka adlaw human sa Pasko niana nga tuig. [Ang doktor] miingon, sa iyang pagdali paingon sa ospital, “Inigpauli nako mag-snow ride ta,” ug ang gamay nga batang lalaki mitubag, “Ay, dili ka makahimo, Papa, wala kay panahon alang kanako.” Sa tibuok buntag nasamok siya tungod niining binata nga pahayag tungod kay, hilabihan kini ka tinuod, siya migahin og daghan kaayo nga panahon sa iyang propesyon nga iyang gikuha ang panahon nga siya unta uban sa iyang gagmay nga mga anak. Busa, ang iyang nasamok nga pangutana mao, “Mahimo ba nga mohisgot ka una og gamay kon unsaon nako sa pagbalanse ang akong kinabuhi? Uban sa pag-opera sa utok nga hilabihan na ka abante karon, mahimong ibuhos nako ang akong kaugalingon ug dili maghunahuna og laing butang aron makadugang og bag-ong kasayuran kabahin sa akong propesyon.” Samtang nagsultihanay kami, gitapos namo nga ang usa ka tawo adunay responsibilidad sa iyang kaugalingon, siya adunay responsibilidad sa iyang pamilya, siya adunay responsibilidad sa Simbahan, ug siya adunay responsibilidad sa iyang propesyon; ug aron siya makapuyo og usa ka balanse nga kinabuhi kinahanglan gayud nga siya mosulay pagpangita sa mga agianan diin siya maghatag og serbisyo sa matag usa niini nga mga dapit.¹⁵

Kon ang gugma sa amahan alang sa iyang mga anak nga lalaki lig-on, ug sukad sa ilang pagkamasuso sila gisapnay niya sa iyang mga bukton sa mahigugmaon nga pagkugos ug ipabati kanila ang kainit sa iyang pagbati alang kanila, nagtuo ako nga ang ingon nga panag-uban mohinog sa kahingkod ug mopaduol kanila kon usa ka krisis sa kinabuhi sa batang lalaki nagkinahanglan sa makanunayong kamot sa amahan nga mosabut. Ang inahan kinsa naghulat uban ang kahinam sa pagpauli sa iyang anak nga babaye gikan sa lawom na sa kagabhion nga sayaw aron sa pagdawat og halok sa dili pa matulog, inubanan sa gimahal nga mga pagsalig nga gipahayag diha sa nagtubo nga binatang kalipay, mahimong gantihan sa kabuhong sa walay kamatayon nga gugma sa anak nga babaye nga mahimong usa ka mahangturon nga panalipod batok sa sala tungod kay ang inahan may pagsalig kaniya.

Ang mga ginikanan kinsa nagkapuliki og maayo o hilabihan ka kapoy nga pagasamukon sa inosente nga mga pagdisturbo sa mga bata ug isalikway sila o pagawason sa panimalay tungod sa ilang kahadlok nga maguba ang kahapsay sa limpyo kaayo nga pagkaatiman sa panimalay mahimo nga moabug kanila, tungod sa kamingaw, ngadto sa katilingban diin ang sala, mga krimen ug pagkamaluibon gipasiugda. Unsay makuha sa usa ka amahan, unta takus sa Celestial nga Ginghamian, kon mawala kaniya ang iyang anak nga lalaki o anak nga babaye sa sala tungod sa iyang pagpasagad? Ang tanang maayo nga mga organisasyon sa kalibutan, sosyal o relihiyoso, dili gayud makahulip sa inahan alang sa mga kalag nga nawala diha sa iyang kaugalingong panimalay samtang naningkamot siya sa pagluwas sa katawhan o sa usa ka kawasa, bisan unsa ka takus, gawas sa iyang panimalay.¹⁶

Kanunay ako nga nagtambag, ug balikon ko kini pag-usab, dinhi kaninyong tanan: *“Ang labing importante nga trabaho sa Ginoo nga mabuhat gayud ninyo anaa diha sulod sa mga bong-bong sa inyong kaugalingong mga panimalay.”* Kinahanglan gayud nga dili nato kalimtan kana.¹⁷

Unsay impluwensya sa gugma sa pagkaginikanan ug sa pagtulun-an sa ebanghelyo diha sa mga bata nga nahisalaag?

Adunay usa ka naguol nga managtiayon nga miduol kanako sa miaging adlaw. Aduna silay napulog unom ka tuig nga anak nga babaye kinsa mao ang kinamagulangan diha sa pamilya ug nakahimo siya og daghang kasamok. Hapit na sila mawad-i sa paglaum. Akong gikutlo unsa ang gisulti ni Brother Marvin J. Ashton, nga ang panimalay dili pakyas hangtud nga dili kamo mawad-an sa paglaum (tan-awa sa Conference Report, Abril 1971, p. 15). Karon, tinuod kana. Ang panimalay kinahanglan gayud nga mopadayon sa paghigugma ug pagtrabaho uban sa [mga batanon], hangtud nga madala nato ang mga kabatan-onan lapas nianang makuyaw nga pangidaron. Walay panimalay nga mapakyas gawas kon mohunong kini sa pagsulay og tabang.¹⁸

Ang labing mahinungdanon nga pagpasundayag sa gahum sa Labing Makagagahum nga atong makita karon mao ang katubsan sa tawhanon nga mga kalag gikan sa espirituhanon nga

kangitngit ngadto sa espirituhanon nga kahayag. Bag-o pa lamang akong nakakita ug nakadungog sa ingon nga milagro sa diha nga ang usa ka tawo kinsa kaniadto dili gayud mapanton sa hapit tanan niyang kinabuhi, karon nagsingabut sa hamtong nga pangidaron, namulong pinaagi sa kaugalingon nga paghangyo diha sa serbisyo sa paglubong sa iyang tigulang nga inahan. Ang iyang amahan ug inahan, masulundon sa mga panudlo sa Ginoo, mipabiling makanunayon sa pagtudlo sa ilang mga anak lakip niining anak nga lalaki, kinsa sa kusog ug sa binagis nga paagi misupak sa ilang mga paningkamot. Bisan pa niana nga pagbatok, ang amahan mipadayon sa iyang tahas ingon nga ang usa ka matinud-anon nga amahan kinahanglan; wala lamang siya magtudlo, apan sa matag Dominggo siya nagpuasa ug nag-ampo, ilabi na alang niining nahisalaag niya nga anak nga lalaki. Ang amahan gipakita diha sa damgo, ingon nga nagpasalig na usab kaniya, sa iyang badlungong anak nga naglakaw diha sa baga kaayo nga gabon. Diha sa damgo iyang nakita ang iyang anak nga migawas gikan sa gabon paingon sa hayag nga sanag sa adlaw, nalimpyohan sa tininuod nga paghinulsol. Nakita namo karon kana nga batang lalaki nga usa na ka nausab nga tawo ug nagpahimulos sa daghan nga labing pinili nga mga panalangin sa Ginoo diha sa Simbahan tungod sa iyang matinud-anon nga mga ginikanan kinsa wala mopakyas kaniya.¹⁹

Karon kini ang gusto nakong isulti kaninyo mga inahan: Ayaw wad-a ang inyong paglaum nianang [nahisalaag] nga batang lalaki o babaye; usa ka adlaw siya mahimo, sama sa Nawala nga Anak, nga mobalik ngadto sa panimalay diin siya gikan, sama sa usa ka barko diha sa usa ka unos nga mibalik ngadto sa usa ka luwas nga dunggoanan.²⁰

Isip usa ka batan-on ang usa ka tawo mahimo nga mahimulang gikan sa impluwensya sa maayo nga panimalay ug mahimo siya nga walay pagtagad ug mahisalaag, apan kon ang mga pagtulunan sa usa ka maayo nga inahan sa iyang pagkabata nasilsil diha sa iyang kasingkasing, mobalik siya ngadto kanila alang sa kaluwasan, sama sa usa ka barko ngadto sa luwas nga dunggoanan diha sa usa ka unos.²¹

Ayaw wad-a ang inyong paglaum niana nga batang lalaki o babaye diha nianang dili maantos nga pagkabutang sa [pagka-

hambug] nga gibuhat sa pipila ka mga tin-edyer. Nangamuyo ako kaninyo alang niadtong mga batang lalaki ug niadtong mga batang babaye. Ayaw ayaw wad-a ang inyong paglaum nianang batang lalaki o batang babaye diha nianang imposibleng ang-ang sa pagsalig sa kaugalingon ug pagbaliwala sa disiplina sa pamilya. Ayaw wad-a ang inyong paglaum diha kanila [sa batan-ong lalaki ug sa batan-ong babaye] kon mopakita sila og makapakugang nga pagpakita sa pagka-iresponsible. Ang nasayud sa tanan, makabarrug sa kaugalingon nga tawo dili buot og bisan unsa nga tambag, diin alang kaniya usa ka sermon sa tigulang kinsa dili makasabut sa mga batan-on. . . .

Kami dihay usa ka misyonaryo nga apo didto sa North British Mission. Dili pa siya dugay kaayo didto sa dihang misulat siya og usa ka makapaikag nga sulat diin miingon siya nga ang tambag sa iyang mga ginikanan mibalik kaniya sa hilabihan ka kusog. Sama kini sa usa ka basahon diha sa tukador nga nagpabilin sulod sa napulog siyam ka tuig ug mao pa ang iyang pagsugod sa pagkuha niini ug pagsugod sa pagbasa niini sa unang higayon. Kana mao ang inyong anak nga lalaki ug anak nga babaye. Mahimong naghunahuna kamo nga wala sila maminaw. Mahimong naghunahuna sila nga wala sila maminaw, apan sa usa ka higayon ang inyong tambag ug ehemplo mao ang ilang pangitaon sa panahon nga sila nagkinahanglan niini og maayo.

Adunay mga gahum nga moabut nga mahitabo human mabuhat sa mga ginikanan ang tanan nilang mahimo sa pagtudlo sa ilang mga anak. Ang ingon nga gahum mi-impluwensya ni Alma nga batan-on kinsa, uban sa mga anak nga lalaki ni Mosiah, nanglakaw aron sa pagguba sa trabaho sa ilang bantugang mga amahan. Usa ka anghel, kon inyong hinumduman, gipadala, ug gitumba niya si Alma. Si Alma naghigda nga daw siya patay sulod sa tulo ka adlaw ug gabii, ug ang anghel miingon:

“Tan-awa, ang Ginoo nakadungog sa mga pag-ampo sa iyang mga katawhan, ug usab sa mga pag-ampo sa iyang sulugoon, si Alma, kinsa imong amahan; kay siya nag-ampo uban ang hugot nga pagtuo mahitungod kanimo nga ikaw unta madala ngadto sa kasayuran sa kamatuoran; busa, tungod niini nga katuyoan ako ania aron sa pagdani kanimo sa gahum ug pagtugot sa Dios, nga

ang mga pag-ampo sa iyang mga sulugoon unta matubag sumala sa ilang hugot nga pagtuo.” (Mosiah 27:14.)²²

Tingali walay inahan o amahan kinsa wala makaingon, “Hinaut unta nga ang Ginoo motabang kanako nga mabuhi og ‘kawhaag lima’ ka mga oras matag adlaw aron pagpahinungod sa akong kinabuhi sa pagka-inahan ug pagka-amahan aron ako walay anak nga sa tinarung makasulti nga ako wala magbuhat sa tanang butang diha sa akong gahum sa pagdani kaniya sa paghunong.” Ang uban sa atong mga anak nagpabilin nga lig-on ug matinuuron, ug bisan pa niana ang uban nagsugod sa pagkasalaag, ug usahay dili kita makasabut kon ngano. Apan hinaut unta nga kitang tanan mohukom isip mga ginikanan karon nga kita magpakabuhi nga suod sa atong mga anak, motambag kita kanila, mohatag kita kanila sa sukaranan sa labing mahinungdanon nga mga baruganan sa balaan nga kamatuoran.²³

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Isip mga ginikanan, unsay nakatabang kaninyo sa paglig-on sa gugma tali kaninyo ug sa inyong mga anak? Sa unsa nga paagi nga ang mga ginikanan makahatag pagtagad sa linain nga mga panginahanglan sa matag bata?
- Ngano nga ang mga ginikanan kinahanglan nga kanunay magpakita og respeto alang sa usag usa diha sa publiko ug sa sulod sa ilang panimalay?
- Sa unsa nga paagi nga ang mga ginikanan maka-awhag sa pagkadili hakog ug sa pagsakripisyo alang sa kaayohan sa uban diha sa ilang panimalay?
- Ngano nga importante alang sa mga ginikanan ang paghigugma sa ilang mga anak sa panahon nga bisan gamay sila dili angay nga higugmaon? Sa unsa nga mga paagi ang mga ginikanan makapakita og pag-uyon alang sa maayong mga butang nga gibuhath sa ilang mga anak?
- Sa unsa nga paagi ang mga ginikanan makabalanse sa mga panginahanglan sa pamilya, sa simbahan, ug sa trabaho?

- Unsa sa inyong hunahuna ang gipasabut ni Presidente Lee sa diha nga miingon siya, “Ang labing importante nga trabaho sa Ginoo nga mabuhat gayud ninyo anaa diha sulod sa mga bong-bong sa inyong kaugalingong mga panimalay.”
- Sa unsa nga paagi ang ebanghelyo makatabang sa mga ginikanan sa pagpugong sa ilang mga anak gikan sa pagkahisalaag? Ngano nga importante kini sa pag-ila nga human sa tanan natong nabuhat, ang atong mga anak sa gihapon mahimong mobuhat og sayop nga mga pagpili? Unsa nga kasiguroan ang ihatag sa ebanghelyo ngadto sa matitud-anon nga mga ginikanan kinsa nagpadayon sa paghigugma ug pagtrabaho uban sa ilang mga anak?

Mubo nga mga Sulat

1. Pagmantala alang sa Komperensya sa Mexico ug Central America Area 1972, 2.
2. *The Teachings of Harold B. Lee ed.* Clyde J. Williams (1996), 281.
3. Sa Conference Report, Okt. 1948, 52, 55.
4. *The Teachings of Harold B. Lee*, 271.
5. *The Teachings of Harold B. Lee*, 296
6. *The Teachings of Harold B. Lee*, 296.
7. *The Teachings of Harold B. Lee*, 606.
8. Sa Conference Report, sa Munich Germany Area Conference 1973, 112.
9. Pakigpulong sa kinatibuk-ang komperensya sa Sunday School, 5 Okt. 1973, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 7–8.
10. *The Teachings of Harold B. Lee*, 296.
11. *The Teachings of Harold B. Lee*, 199.
12. *The Teachings of Harold B. Lee*, 279–80.
13. *The Teachings of Harold B. Lee*, 279.
14. *The Teachings of Harold B. Lee*, 279.
15. *The Teachings of Harold B. Lee*, 613–14.
16. *Decisions for Successful Living* (1973), 24.
17. *The Teachings of Harold B. Lee*
18. *The Teachings of Harold B. Lee*, 278.
19. *The Teachings of Harold B. Lee*, 278.
20. *The Teachings of Harold B. Lee*, 279.
21. *The Teachings of Harold B. Lee*, 287.
22. *Ye Are the Light of the World* (1974), 64–66.
23. *The Teachings of Harold B. Lee*, 276.

Ang Matarung nga Impluwensya sa mga Inahan

Sa unsa nga paagi nga ang mga inahan makatuman sa ilang sagrado nga tahas sa pagtudlo ug sa pag-amuma sa ilang mga anak?

Pasiuna

Si Presidente Harold B. Lee sa makausa nag-asoy kabahin sa usa ka inahan kinsa nagpasinaw og mga piraso sa pilak nga kutsara ug tinidor agi og pagpangandam alang sa usa ka salo-salo nianang pagkagabii. “Taliwala gayud diha sa tanan niya nga pagpangandam, ang iyang gamay nga otso anyos nga batang lalaki misulod dala ang iyang baboy nga alkansiya ug miingon ngadto sa iyang inahan, ‘Mama, unsaon nimo sa pagbayad ang imong ikapulo?’

“Ug karon sa tanang mga higayon nga dili siya gusto nga samukon, mao kining higayona, apan gitrapohan niya ang iyang kamot ug milingkod siya ug gilugo nila ang mga tagsa ka dako ug mga singko sintabos, ug mga dyes sintabos pagawas sa baboy nga alkansiya ug dayon mipasabut kon unsaon niya sa pagbayad sa ikapulo. Sa diha nga nahuman na siya, migakos ang bata sa liog sa inahan ug miingon, ‘Ay, salamat kanimo, mama, tungod sa pagtabang kanako; karon kahibalo na ako kon unsaon sa pagbayad sa ikapulo.’”

Sa pagkomentaryo mahitungod sa kasinatian, ang inahan makasulti og usa ka butang nga “hilabihan, hilabihan ka importante alang sa tanang . . . mga inahan sa paghinumdom, ‘Sa tinuod, sa tibuok kong kinabuhi ako adunay panahon sa paghinlo sa pilak nga tinidor ug kutsara, apan mahimo nga kini ra ang higayon nga ako gayud makatudlo sa akong batang lalaki sa baruganan sa ikapulo.’”¹

Si Presidente Lee nagtudlo nga “ang malampuson nga pagka-inahan karon molungtad sa mga katuigan ug sa mga kahangturan.”² Iyang gipasabut og maayo nga ang mahimayaon nga katuyoan sa inahan “mao ang pagtukod og panimalay dinhi ug sa pagpahimutang og pundasyon alang sa usa ka panimalay sa kahangturan.”³

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Sa unsa nga paagi nga ang mga inahan makabaton og matarung nga impluwensya diha sa ilang mga anak?

Sa babaye anaa diha kaniya ang gahum sa paglalang uban sa iyang legal ug subay sa balaod nga bana dinhi, ug kon nabugkos sa celestial nga kaminyoon, mahimo nga makabaton siya og mahangturon nga binhi sa umaabut nga kalibutan. Ang babaye mao ang tig-atiman diha sa iyang kaugalingong panimalay ug usa ka ehemplo sa iyang kaliwatan sa mga henerasyon nga mosunod

Pinaagi sa ilang mahigugmaon ug walay pagkakapoy nga mga paningkamot, ang matinud-anon nga mga inahan sa tibuok kalibutan mohimo kutob sa ilang mahimo aron sa pagsiguro nga ang ilang kaliwatan “makapahimulos sa mga kahigayunan sa pagpalambo sa ilang labing hingpit nga potensyal.”

kaniya. Ang babaye mao ang usa ka katabang sa iyang bana ug makahimo kaniya nga labaw kahingpit kay sa siya mahimo sa laing bahin. Ang impluwensya sa babaye makapanalangin sa usa ka komunidad o sa usa ka nasud ngadto niana nga modangat sa paglambo sa iyang espirituhanon nga gahum diha sa panag-uyon sa pinadala sa langit nga mga gasa diin gitugahan siya sa kinaiyahan. . . . Sulod sa mga katuigan, mahimo siya nga mopakatap sa iyang malumo ug mahapsay nga impluwensya aron sa pagpiho nga ang iyang kaliwatan makapahimulos sa mga kahigayunan sa pagpalambo sa ilang labing hingpit nga potensyal sa ilang espirituhanon ug pisikal nga mga kinaiya.⁴

Ang mga inahan mao ang tigmugna sa kondisyon diha sa panimalay ug tighimo og daghan aron sa paghatag og lig-on nga pundasyon alang sa ilang mga anak nga lalaki ug babaye, aron sa paghatag kanila og kalig-on kon mobiya na sila sa impluwensya sa ilang mga panimalay.⁵

Ang mga inahan magpabilin diha sa mga kinasang-an sa panimalay. Pipila ka panahon ang milabay, nagtambong ako og matag tulo ka bulan nga komperensya sa stake. . . . Miingon ako ngadto sa presidente sa stake, . . . “Kamo ba adunay mga inahan dinhi, usa ka mas edaran nga inahan, kinsa adunay dakong pamilya ug nakabaton og kalipay sa pagtan-aw sa matag usa sa iyang pamilya nga naminyo didto sa templo?”

Mitan-aw siya sa mga nanambong ug miingon, “Sa tinuod, anaay usa ka Sister (ako siya nga tawgon og Sister Jones), aduna siyay napulog usa sa pamilya, ug silang tanan naminyo sa templo.” . . .

Ug samtang kining matahum nga puti’g buhok nga inahan mibarug tupad kanako diha sa mikropono, miingon ako, “Mahimo ba nga sultihan mo kami sa imong kasinatian, unsay imong gibuhay aron makab-ut kining labing maanindot nga kalampusan?”

Ug siya mitubag, . . . “tingali mohatag ako kaninyo og duha ka mga sugyot. Una sa tanan, sa diha nga ang among pamilya nagtubo pa, kanunay akong anaa sa kinasang-an sa panimalay, sa higayon nga ang akong mga anak mosulod o mogawas sa panimalay.

Ug ikaduha: Bisan unsay among buhaton among gibuhhat nga nag-tambayayong isip usa usa ka pamilya. Manag-uban kami nga mag-dula, manag-uban kami nga mag-ampo, manag-uban kami nga magtrabaho, manag-uban nga nagbuhhat sa tanang butang. Sa akong hunahuna mao ra kana ang akong mahinumduman.”

Ako miingon ngadto kaniya, “Karon nakasangyaw ikaw og duha ka mahinungdanon nga mga wali.”⁶

Ipabilin ang inahan sa inyong panimalay diha sa “mga kinasang-an” sa panimalay. Adunay dakong kuyaw sa mga panimalay karon nga mabungkag tungod sa mga pagtintal aron madani ang mga inahan sa pagpasagad nga wala sila sa panimalay samtang ang mga miyembro sa pamilya moabut o mogawas gikan sa panimalay. Karon ako nakaamgo sa panginahanglan sa pipila ka mga inahan nga kinahanglang motrabaho sa pagsustento alang sa ilang pamilya. Apan bisan gani dinhi, ang mga presidente sa Relief Society ug mga bishop kinahanglan nga magbantay aron dili sila mapakyas sa paghatag sa tanang tabang nga mahimo ngadto sa inahan sa gagmay nga mga bata ug sa pagtabang kaniya, kon mahimo, sa pagplano sa matang sa trabaho o sa Iskedyul sa oras. Ang tanan niini anaa sulod sa pagdumala sa Relief Society nga nagtrabaho uban sa panimalay.⁷

Karon akong gibati nga ang mga babaye nahimong mga bik-tima sa kakusog sa moderno nga pagpuyo. Diha sa pagpalig-on sa ilang inahanon nga salabutan ug nianang nindot kaayo nga pagkasuod ngadto sa ilang mga anak nga sila nakahimo sa pagpahiangay sa mga hunahuna sa ilang mga anak ug sa pag-ila sa unang mga timailhan sa kalisud, sa kuyaw ug sa kaguol, nga kon maati-man dayon makaluwas kanila gikan sa katalagman.⁸

Gibasa nako pag-usab sa miaging adlaw ang mga pulong sa gipaka-santos nga inahan ni Propeta Joseph sa gabii nga siya milakaw aron sa pagkuha sa mga palid. Akong gibasa ang iyang sinulat:

“Nianang pagka-gabii sa [Septyembre 21] dugay kaayo ako nga natulog. . . . Wala ako mohigda hangtud milapas ang alas dose sa gabii. Mga alas dose si Joseph miduol ngari kanako ug nangutana kanako kon ako aduna bay kahon nga may kandado ug yawe.

Nasayud dayon ako kon unsay iyang kinahanglan niini, ug tungod kay walay kahon nabalaka ako og maayo, kay nagtuo ako tingali og usa kini ka butang nga hilabihan ka mahinungdanon. Apan si Joseph, nga nakamatikod sa akong kabalaka, miingon, ‘Ayaw na lamang pagtagad, makahimo ra ako og maayo sa pagka karon nga wala kini—pagmalinawon—maayo ra ang tanan.’

“Wala madugay human niini ang asawa ni Joseph milabay lahus sa lawak nagsul-ob sa iyang bandana ug pangsakay sa kabayo nga sinina, ug sa pipila ka minutos nagkuyog sila nga mibiya, dala ang kang Mr. Knight nga kabayo ug karomata. *Gigabin nako ang kagabbion sa pag-ampo ug pangamuyo ngadto sa Dios, tungod kay ang kabalaka sa akong bunabuna dili motugot kanako nga matulog. . . .*” [Lucy Mack Smith, *History of Joseph Smith*, ed. Preston Nibley (1958), 102.]

Moingon ako nganha kaninyo mga inahan, kon ugaling kamo adunay anak nga mga lalaki ug mga babaye kinsa modangat sa unsay kinahanglan nga sila mahimo dinhi sa kalibutan, dili kini mahimong gamay ang gidak-on tungod sa kamatuoran nga ang inyong mga anak adunay usa ka inahan kinsa migahin og daghang mga gabii diha sa iyang pagluhod sa pag-ampo, nag-ampo sa Dios nga ang iyang anak nga lalaki ug ang iyang anak nga babaye, dili mapakyas. Nahinumdom ako sa naglatagaw nga katugan sa akong pagkabatan-on nga kinabuhi, ang akong inahan miduol kanako uban sa usa ka kalit nga panghunahuna ug pahimangno diin akong gibaliwala sama sa pagabuhaton sa latagaw nga mga batan-on. “Ay, mama, binuang kana,” miingon ako, unya sulod lamang sa usa ka bulan, nagbarug nga nag-atubang sa tinasyon nga gipahimangno sa akong inahan. Wala gayud akoy kaisog sa pagbalik ug pagsulti kaniya kon unsa siya ka husto, apan mabinantayon ako tungod kay usa ka tawo mipahimangno kanako—ang akong inahan.⁹

Usa ka pamilya nga naglangkob sa akong apohan nga babaye, akong inahan, ug duha o tulo sa gagmay nga mga bata naglingkod sa atubangan sa abli nga pultahan, nagtan-aw sa nindot nga pasundayag sa mga matang sa kwitis samtang usa ka grabe nga kilat ug dugdog miulbo duol sa bukid diin nahimutang ang

among panimalay. Usa ka kidlap sa nagkutay nga kilat gisundan dayon sa lanog nga lagapak sa dugdog nagpasabut nga ang kilat miigo sa hilabihan ka duol.

Nagbarug ako duol sa pultahan sa diha nga kalit ug sa walay pahimangno gitukmod ako og kusog kaayo sa akong inahan nga nakapalagput kanako nga naghayang pagawas sa pultahan. Niana gayud nga higayon, usa ka kilat milusot gikan sa pugon sa kusina, lahus ngadto sa abli nga pultahan, ug mipikas gikan sa tumoy ngadto sa ubos sa usa ka dakong kahoy duol sa atubangan sa balay . Kon nagpabilin pa ako diha sa bukana sa pultahan, dili na unta ako makasulat niini nga istorya karon.

Ang akong inahan dili gayud makapasabut sa iyang kalit kaayo nga desisyon. Ang tanan nga akong nasayran mao nga ang akong kinabuhi naluwas tungod sa iyang maaghaton, kalit nga nahuna-huna nga lihok.

Sa paglabay sa katuigan, sa dihang akong nakita ang lawom nga uwat nianang dakong kahoy diha sa karaang panimalay sa pamilya, nakaingon lamang ako gikan sa mapasalamaton nga kasingkasing: Salamat sa Ginoo tungod nianang bililhon nga gasa nga gipanag-iya sa akong kaugalingong inahan sa dakong kabuhong ug sa daghang ubang matinud-anon nga mga inahan, pinaagi kang kinsa ang langit mahimo nga duol kaayo sa panahon sa panginahanglan.¹⁰

**Sa unsa nga paagi nga ang mga inahan
makatuman sa ilang reponsibilidad sa pagtudlo
sa ebanghelyo ngadto sa ilang mga anak?**

Ang kasingkasing sa inahan mao ang lawak klasehanan sa bata. Ang mga panudlo nga nadawat sa gagmay nga mga bata diha sa paglingkod sa sabakan sa inahan, ug sa pagkaginikanan nga mga leksyon inubanan sa maka-diyos ug matam-is nga handumanan diha sa halingan, [fireplace] dili gayud mapapas sa kinatibuk-an gikan sa kalag.

May usa ka tawo nga miingon nga ang labing maayo nga eskwelahan sa pagdisiplina mao ang panimalay, tungod kay ang kinabuhi sa pamilya mao ang kaugalingong paagi sa Dios sa pag-

bansay sa mga batan-on, ug ang mga panimalay mao sa kadaghanan kon giunsa paghimo sa mga inahan niini.¹¹

Busa, unsa ang tahas sa inahan, diha sa mahinungdanon nga serbisyo sa gingharian? Ang iyang una ug labing importante nga katungdanan mao ang paghinumdom sa pagtulun-an sa ebanghelyo diha sa pamilya.¹²

[Ako buot nga mopasabut sa] katungdanan sa babaye sa pagbansay sa iyang pamilya. . . . Ang Ginoo miingon:

“Apan tan-awa, Ako moingon nganha kaninyo, nga ang gagmay nga mga bata natubos gikan sa sinugdanan sa kalibutan pinaagi sa akong Bugtong Anak;

“Busa, sila dili makasala, kay ang gahum wala ihatag ngadto kang Satanas sa pagtintal sa gagmay nga mga bata, hangtud nga sila magsugod nga mahimo sa pagkamay tulubagon sa akong atubangan;

“Kay kini gihatag ngadto kanila gani sa akong kabubut-on, sumala sa akong kaugalingon nga kahimuot, nga ang mahinungdanon nga mga butang mahimo nga gikinahanglan diha sa mga kamot sa ilang mga amahan.” (D&P 29:46–48.)

. . . Unsa kadtong mahinungdanong mga butang nga gikinahanglan sa Dios sa mga amahan sa mga bata (diin, pinaagi sa pagpasabut nagkahulugan usab sa mga inahan) atol niining panahon sa dili pa ang gagmay nga mga bata mahimong may tulubagon sa atubangan sa Ginoo? . . . Ang mga ginikanan gipahimangnoan nga pabunyagan ang ilang mga anak kon mag-edad na sila og otso ug sa pagtudlo kanila sa sukaranan sa mga baruganan sa ebanghelyo. Ang ilang mga anak pagabunyagan alang sa kapasayloan sa ilang mga sala ug dayon makadawat sa pagpandong sa mga kamot. Sila pagatudloan sa pag-ampo ug sa paglakaw nga matarung sa atubangan sa Ginoo.

Dako nga mga kalampusan ang gikinahanglan sa mga amahan ug sa mga inahan sa dili pa si Satanas makabaton og gahum sa pagtintal sa gagmay nga mga bata. Responsibilidad kini sa mga ginikanan sa pagtukod og lig-on nga pundasyon pinaagi sa pagtudlo sa mga sumbanan sa Simbahan pinaagi sa ehemplo ug pinaagi sa lagda.

Ngadto sa mga sister, nagpasabut kini nga kinahanglan gayud nga himoon nila nga usa ka trabaho ang pagka-inahan. Kinahanglan gayud nga walay butang nga mopuli niana nga trabaho.¹³

Bag-o pa lamang ako nga nakabasa sa usa ka pagkigpulong nga gihatag sa usa sa akong anak nga mga babaye ngadto sa usa ka pundok sa mga inahan ug mga anak nga mga babaye. Nagsulti siya og usa ka kasinatian uban sa iyang unang natawong anak nga lalaki kinsa misugod sa pagtudlo kaniya sa mga responsibilidad nga kinahanglan gayud nga himoon niya isip usa ka inahan. Siya miingon, “Daghang mga tuig na ang milabay sa diha nga ang akong kinamagulangang anak nga lalaki gamay pa kaayo nga bata, akong nakaplagan ang akong kaugalingon usa ka init nga gabii sa ting-init human sa panihapon nga nagdali-dali sa pagsulay nga mahuman ang paghimo og juice sa pipila ka prutas.” Nakasiguro ako nga kamong mga batan-on nga mga inahan makahulagway niana nga talan-awon. Ang tanang butang nahitabo nianang adlaw sa pagpugong kanimo nga mahimo kana nga buluhaton ug buot nimo nga mahuman kini. Karon uban sa masuso nga natulog na alang sa kagabhion ug ang imong bana miadto sa iyang miting sa untop nga oras, ang imong gagmay nga tulo ug upat ka tuig ang pangidaron hapit na mahuman og sulob sa ilang mga pajama ug nangandam aron matulog. Naghunahuna ka sa imong kaugalingon, “Sa tinuod, karon atubangon na nako kana nga prutas.”

[Ang akong anak nga babaye mipadayon:] “Kini mao ang kahimtang nga akong nakit-an sa akong kaugalingon nianang gabhiona samtang misugod ako sa pagpanit ug paglungag niana nga prutas, sa diha nga ang akong duha ka gagmay’ng bata nga mga lalaki mitunga didto sa kusina ug mipahibalo nga andam na sila sa ilang mga pag-ampo.” Apan dili gusto nga mabalda, miingon siya sa dinalian nga paagi ngadto sa iyang mga anak nga lalaki, ‘Karon nganong dili kamo mosulod ug mag-ampo sa inyong kaugalingon ug si Mama magpadayon lamang pagpanit niini nga prutas.’ Si David, ang kinamagulangan, mipahiluna og maayo sa iyang gagmay’ng mga tiil diha sa akong atubangan ug

nangutana, sa mabination nga paagi, ‘Apan, Mama, hain ang labing importante, ang mga pag-ampo o prutas?’ “Wala kaayo ako makaamgo nianang higayuna isip usa ka batan-ong inahan ug usa ka nagkapuliki nga asawa nga sa umaabut nako nga kinabuhi adunay daghang ingon niana nga mga kalibug samtang akong gitu-man kini nga tahas sa asawa ug inahan diha sa akong panimalay.”

Kana mao ang hagit nga kamo isip mga inahan aduna kon ang inyong gagmay nga mga anak mamugos kaninyo sa pagpabilin ug sa pagtabang kanila sa pagtubo. . . .

Mga inahan, kon ang inyong mga anak magsugod sa pagpangutana kaninyo, bisan mahitungod sa delikado nga mga butang sa kinabuhi, ayaw sila ibaliwala. Hatagi og panahon sa pagpasabut ngadto sa ilang binata nga mga hunahuna, o samtang sila nagtubo, ngadto sa ilang mas hingkod nga mga hunahuna. Ang usa ka malampuson nga inahan mao ang usa kinsa wala gayuy kakapoy alang sa iyang anak nga mga lalaki ug mga babaye sa pagduol ug sa pagpakigbahin sa ilang kalipay ug sa ilang mga kagul-anan nganha kaniya.¹⁴

Mag-ampo ako nga ang mga panalangin sa Ginoo maanaa kaninyo [akong minahal nga mga sister]. Kamo adunay mas mahinungdanon nga gahum ibabaw sa kaayohan niini nga Simbahan kay sa inyong nahibaloan. Kon sa unsa nga paagi kamo makatuman sa inyong responsibilidad isip mga inahan, mao ang mopiho og dako kon sa unsa nga paagi molambo ang Simbahan. Nga unta ang Ginoo motabang kaninyo sa mao aron sa pagbuhat ug sa pagtukod og lig-on nga pundasyon sa panimalay, mao ang akong mapainubsanon nga pag-ampo, ug ihatag ko kaninyo ang akong mapainubsanon nga pagpamatuod nga sulod sa Simbahan ni Jesukristo pagakit-an ang mga pagtulun-an ug mga plano diin ang atong mga panimalay mahimong magpabilin nga walay kuyaw, ug akong ihatag kana nga pagpamatuod diha sa pangalan ni Jesukristo.¹⁵

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsa nga sakripisyo ang gihimo sa inahan alang sa iyang mga anak? Unsang mga panalangin ang modagayday gikan sa mao nga mga sakripisyo?
- Sa unsa nga paagi nga ang “malampuson nga pagka-inahan karon” makapanalangin sa umaabut nga henerasyon alang sa kahangturan?
- Unsa ang gipasabut sa pagpabilin diha sa mga kinasang-an sa panimalay? Ngano nga importante sa mga inahan nga magpabilin diha sa mga kinasang-an sa mga kinabuhi sa ilang mga anak?
- Sa unsa nga paagi nga ang mga babaye usahay mosimang gikan sa ilang sagrado nga mga katuyoan pinaagi sa kakusog ug sa mga pagkalinga sa moderno nga panginabuhi? Sa unsa nga paagi nga kining mga pagkalinga mahimo nga makunhuran?
- Unsay ikatudlo sa mga istorya mahitungod sa inahan ni Joseph Smith ug sa inahan ni Presidente Lee kabahin sa paagi nga ang mga inahan mahimong matarung nga impluwensya sa ilang mga anak?
- Sa unsa nga paagi ang mga pag-ampo sa inyong inahan nakapanalangin sa inyong kinabuhi? Sa unsa nga paagi nga ang inyong pag-ampo isip usa ka inahan mipanalangin sa inyong mga anak?
- Sa unsa nga paagi nga ang mga bana ug mga amahan makatabang sa mga inahan sa pagtuman sa ilang mga responsibilidad diha sa panimalay? Sa unsa nga paagi nga ang mga lider sa priesthood ug Relief Society makatabang?
- Ngano nga kinahanglan gayud nga hatagan og dakong pagtagad sa mga inahan ang ilang responsibilidad sa pagtudlo sa ebanghelyo diha sa pamilya? Sa unsa nga paagi nga ang mga inahan makahimo niini?
- Sa unsa nga paagi nga ang mga ginikanan makaandam sa ilang anak nga mga babaye nga mahimong maayo nga mga inahan?

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Mexico ug Central America Area Conference 1972, 91.
2. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 288.
3. *Ye Are the Light of the World* (1974), 317–18.
4. *Ye Are the Light of the World*, 318–19.
5. *The Teachings of Harold B. Lee*, 289.
6. “Obligations of Membership in Relief Society,” *Relief Society Magazine*, Ene. 1969, 10.
7. *Ye Are the Light of the World*, 279.
8. *The Teachings of Harold B. Lee*, 288.
9. “The Influence and Responsibility of Women,” *Relief Society Magazine*, Peb. 1964, 85.
10. *The Teachings of Harold B. Lee*, 290–91.
11. *The Teachings of Harold B. Lee*, 289.
12. *The Teachings of Harold B. Lee*, 287.
13. *Ye Are the Light of the World*, 314–15.
14. Sa Conference Report, Mexico ug Central America Area Conference 1972, 90–91; pag-paragraph gidugang.
15. Sa Conference Report, Mexico ug Central America Area Conference 1972, 91.

Panaghiusa aron sa Pagluwas sa mga Kalag

Sa unsa nga paagi nga ang mga baruganan sa pakiglabut [correlation]sa Simbahan nagtabang sa Simbahan ug sa pamilya nga maghiusa sa pagtrabaho aron sa pagluwas sa mga kalag?

Pasiuna

Samtang nagserbisyo isip usa ka miyembro sa Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles, si Harold B. Lee gisangunon sa Unang Kapangulohan sa pagdumala sa usa ka paningkamot aron itumong ang tanang mga programa sa Simbahan sa labing taas nga katuyoan sa ebanghelyo ni Jesukristo—“ang pagpahinabo sa pagka-impormal ug sa kinabuhing dayon sa tawo” (Moises 1:39). Kini nga paningkamot gitawag og correlation. Ang correlation naglakip sa pagpasabut og maayo sa pagka-impormal sa pamilya ug sa panimalay pinaagi sa pagsiguro nga ang mga auxiliary sa Simbahan, mga programa, ug mga kalihokan molig-on ug mosuporta sa pamilya. Naglakip usab kini sa pagbutang sa tanang mga organisasyon ug trabaho sa Simbahan ubos sa pagdumala sa priesthood. Niadtong mga 1960, daghang mga lakang ang gihimo aron sa pagkab-ut niini nga mga katuyoan, lakip ang pagbalik sa pagpasabut og maayo sa family home evening ug sa pagribyu sa kurikulum sa Simbahan aron sa pagsiguro nga molig-on kini sa panimalay ug sa pamilya. Ang correlation diha sa Simbahan nagpadayon karon ubos sa direksyon sa Unang Kapangulohan, human ang mga baruganan gipadayag sa Ginoo.

Si Presidente Lee mitudlo: “Ang tanan nga atong gibuhat pagabuhaton ‘uban sa usa ka bug-os nga tinguha ngadto sa himaya sa Dios.’ [D&P 82:19.] Ug unsa ang himaya sa Dios? Sama sa pagpasabut sa Ginoo niini ngadto ni Moises, mao ang pagpahinabo

sa pagka-*imortal* ug sa *kinabuhi* nga *dayon* sa *tawo*. . . Sa *tanang* natong mga *paningkamot* diha sa . . . programa sa *correlation* atong *gibutang* *kanunay* kini nga mga *pagpaniid* diha sa atong *hunahuna*. Sa *yano* nga *pagkasulti*, ang *duha* lamang nato ka mga *katuyoan* sa *correlation* mao ang *pagpabilin* nga *maglihok* ang *priesthood* nga ingon ka *tataw* sa *pagpasabut* niini sa *Ginoo*, uban sa *auxiliary* nga mga *organisasyon* nga *tukmang* may *kalabutan* niini, ug ang *ikaduha* nga ang mga *ginikanan* ug ang *pamilya* *mopalambo* sa *ilang* mga *calling* *sumala* sa *gisugo* sa *Ginoo*. Ug mao nga atong *tan-awon* nga ang *tanang* nga *gibuhat* *kinahanglan* *pagabuhaton* uban *nianang* *bugtong* nga *pangutana* sa *hunahuna*: kini ba nga *kalihokan* *mopalambo* sa *tinguha* sa *gingharian*, *gihuptan* ba nato ang *bug-os* nga *tinguha* *ngadto* *nianang* *nag-una* nga *katuyoan* sa *organisasyon* sa *Ginoo*—ang *pagluwas* sa mga *kalag*, ug ang *pagpahinabo* sa *pagka-*imortal** ug sa *kinabuhi* nga *dayon* sa *tawo*?”¹

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Sa unsa nga paagi nga ang Simbahan makatabang sa “pagpahinabo sa pagka-*imortal* ug sa kinabuhi nga dayon sa tawo”?

Aron *pag-andam* *kanato* nga *madawat* sa *atubangan* sa *Ginoo*, kita *adunay* *simbahan*. Unsa ang *gisulti* ni *Apostol Pablo*—*mihatag* sila og mga *apostoles*, mga *propeta*, mga *pastor*, mga *magtutudlo*, mga *ebanghelista*—sa *laing* *pagkasulti*, *gitukod* ang *Simbahan*—*alang* sa *unsa*? “Aron sa *pagsangkap* sa mga *balaan*, *alang* sa *buhat* sa *pag-alagad*, *alang* sa *paglig-on* sa *lawas* ni *Kristo*: *Hangtud* *makab-ut* *natong* *tanang* ang *pagkahiusa* sa *pagtuo* ug sa *kahibalo* *kabahin* sa *Anak* sa *Dios*, ug *makakab-ot* sa *kahamtong* sa *pagkatawo*.” [*Tan-awa* sa *Mga Taga-Efeso* 4:11–13.] Ang *Ginoo* *nasayud* nga *dili* kita *hingpit*, ug *gihatagan* kita *niya* og *Simbahan* *aron* sa *pagtabang* *kanato* nga *mahimo* nga *mao*.²

Ang *buluhaton* sa *Simbahan* *dili* lamang ang *pagtukod* sa *usa* ka *katilingbanon* nga *organisasyon* o ang *pagbaton* *alang* sa *katuyoan* niini og *bisan* *unsa* nga *laing* *butang* *kay* sa *pagluwas* sa mga *kalag*.³

Ang *katuyoan* [sa *Simbahan* *mao*] ang *paghingpit* sa mga *kinabuhi* *niadtong* *kinsa* mga *miyembro* sa *Simbahan*. . . Kini [mao]

ang pagtudlo sa pagka-miyembro sa organisasyon o mga miyembro sa Simbahan sa mga doktrina ug sa mga pagtulun-an dihaniana, nga ang pagka-miyembro unta modangat sa paghiusa sa tinuohan ug ngadto sa kahibalo kabahin sa Anak sa Dios ngadto sa usa ka hingpit nga tawo, diin nga kahibalo mao, sumala sa Magtutudlo sa Iyang Kaugalingon, ingon sa Iyang pagpahayag nianang [halandumon] nga pag-ampo diha sa Bag-ong Tugon, “Ug ang kinabuhi nga dayon mao kini, ang ilang pagpakaila nga mao ang bugtong tinuod nga Dios, ug kang Jesukristo, nga imong pinadala” (Juan 17:3).⁴

Ngano nga mabalaka mahitungod sa organisasyon? . . . Kita nagkauyon nga maghiusa aron sa pagbuhat sa trabaho sa Ginoo nga mas maayo ug mas sayon pinaagi sa pagbahin-bahin sa trabahoon, pinaagi sa pagtugyan og responsibilidad. Kita nagkauyon nga maghiusa ug himoon ang trabaho sa Ginoo nga mas sayon ug mas maayo pinaagi sa pagdawat ug sa pagbuhat sa responsibilidad, diin naghimo og mga lider sa mga miyembro. Sama ra kini sa giingon sa Magtutudlo sa diha nga mihatag Siya sa Iyang mga tinun-an og usa lamang ka sugo—“Sumunod kamo kanako, ug himoon ko kamong mga mangingisdag tawo”—nga magingon sama sa gibuhad kanato karon—“Kon huptan ninyo ang akong mga sugo, himoon ko kamo nga mga lider ug mga lider taliwala sa akong katawhan.”⁵

Ang Simbahan ug ang gingharian sa Dios usa ka tibuok kalibutan nga simbahan ug walay utlanan diha sa usa ka nasud ni diha sa usa ka katawhan. Ang atong makanunayon nga mga paningkamot mao ang paghatag sa tanang mga Santos sa Labing Halangdon bisan diin sila nagpuyo sa matag kahigayunan sa pagtubo ug sa paglambo ngadto sa labing hingpit kutob sa mahimo, sa paglambo diha sa kalig-on ug diha sa gahum alang sa kaayohan dinhi sa yuta, ug sa pag-angkon sa ganti sa pagkamatitud-anon.⁶

Ngano nga importante ang paglig-on sa pamilya sa tanang butang nga atong buhaton diha sa Simbahan?

Asa man ang unang linya sa panalipod niini nga simbahan? Ang Primary ba? Ang Sunday School ba? Dili kana mao ang paagi nga gipadayag sa atong Langitnong Amahan. Basaha pag-usab ang

ika-saysenta y otso nga seksyon sa Doktrina ug mga Pakigsaad. Inyong makita nga gibutang sa Ginoo diha sa atubangan sa mga natad sa panggubatan batok sa mga gahum nga molaglag niini nga mga panalipod ang panimalay, ang unang linya sa panalipod (tan-awa sa D&P 68:25–32).⁷

Ang mga programa sa priesthood naglihok agig suporta sa panimalay; ang mga programa sa auxiliary naghatag og bililhon nga tabang. Ang maalamon nga pagka-lider sa [priesthood] makatabang kanato sa pagbuhat sa atong bahin sa pagkab-ut sa tibuok nga katuyoan sa Dios, “sa pagpahinabo sa pagka-imortal ug sa kinabuhi nga dayon sa tawo” (Moises 1:39). Ang mga pagpadayag sa Dios ug ang pagkat-on sa mga katawhan nagsulti kanato unsa ka mahinungdanon ang panimalay sa paghulma sa tibuok nga kasinatian sa kinabuhi sa indibidwal. . . . Kadaghanan sa atong gibuhay pinaagi sa organisasyon, niana, nagsuporta, samtang nagtinguha kita sa paglig-on sa indibidwal, ug kinahanglan gayud nga dili kita masayop nga ang suporta mao ang sa kalag.⁸

Ang panimalay [mao] ang pinakapunoan ug labing importante sa tanang mga katukuran sa Dios. Ang yawe sa tibuok natong programa sa correlation gihatag kanato sa diha nga ang Unang Kapangulohan mipahayag sa usa sa labing mahinungdanon nga mga baruganan diin kita motukod: “Ang panimalay mao ang pasikaranan sa matarung nga kinabuhi, ug walay laing paagi ang makapuli niini ni sa pagtuman sa mahinungdanon nga mga kalihokan. Ang labing maayo nga mabuhay sa mga auxiliary mao ang pagtabang sa panimalay sa mga problema niini, paghatag og linain nga tabang ug pagtabang diin kini gikinahanglan.”

Busa, uban niana nga hunahuna, ang matag kalihokan diha sa Simbahan kinahanglan nga planohon og maayo aron sa paglig-on—dili pagkuha gikan—sa kalihokan sa usa ka maayo nga pagkahapsay nga panimalay. Kon ang pagka-ginikanan nga pagpangulo huyang, ang mga priesthood home teachers ug mga auxiliary kinahanglan gayud nga mohatag sa gikinahanglan nga pag-agak. Kini nagpasabut sa lintunganay nga matag kalihokan nga gipasiugdahan sa Simbahan kinahanglan gayud nga planohon uban niini nga

hunahuna, uban sa piho nga pagpasabut og maayo sa kamahinungdanon sa pag-awhag sa matag pamilya sa pagsunod nga matinud-anon sa matag semana nga home evening, ug sa pag-awhag ug sa pagtabang sa amahan kinsa naghupot sa balaan nga priesthood sa pagbuhat sa ilang tukma nga tahas isip mga pangulo sa ilang mga panimalay.⁹

Ang Dios dili gayud mosugo ni bisan kinsa nga tawo sa pag-sakripisyo sa iyang pamilya aron sa pagtuman sa iyang ubang mga katungdanan diha sa gingharian. Unsa na ka daghan kita misulay sa pagpasabut gayud nga ang labing importante nga trabaho sa Ginoo nga ato gayud nga buhaton isip mga amahan ug mga bana mao ang anaa sa sulod sa mga bongbong sa atong kaugalingong panimalay. Ang mga amahan anaa sa usa ka buluhaton diin dili gayud sila mahimong buhian.¹⁰

Samtang naghunahuna ako unsay atong gibuhay karon ug sa posibleng kakusgon niini, ang mga pulong ni Propeta Miqueas miabut, “Apan sa ulahing mga adlaw mahitabo, nga ang bukid sa balay ni Jehova pagatukuron ibabaw sa kabukiran, ug pagabayawon ibabaw sa kabungtoran ug ang mga katawhan magaganayan ngadto kaniya.”

“Ug daghang mga nasud nga moadto, ug moingon, Umari kamo, ug mangadto kita sa bukid ni Jehova, ug ngadto sa balay sa Dios ni Jacob; ug siya magatudlo kanato sa iyang mga dalan, ug kita magalakaw sa iyang mga alagianan: kay ang kasugoan mogula gikan sa Zion, ug ang pulong ni Jehova gikan sa Jerusalem.” (Miq. 4:1–2.)

Moingon ako kaninyo nga mga Santos sa Ulahing Adlaw nga mga inahan ug mga amahan, kon mobarug kamo sa responsibilidad sa pagtudlo sa inyong mga anak diha sa panimalay—mga korum sa priesthood nga nag-andam sa mga amahan, ang Relief Society sa mga inahan—ang adlaw sa dili madugay mobanagbanag sa diha nga ang tibuok kalibutan moduol sa atong mga pultahan ug moingon, “Ipakita kanamo ang inyong paagi aron mahimo namo ang paglakaw sa inyong agianan.”¹¹

**Sa unsa nga paagi nga ang mga kapunongan sa
auxiliary maghiusa sa pagtrabaho ubos sa direksyon
sa priesthood aron sa paglig-on sa pamilya?**

Gipahayag sa kinatibuk-an kaayo nga paagi, ang correlation nagpasabut nga . . . ibutang ang priesthood sa Dios diin nag-ingon ang Ginoo nga kini himoon—isip sentro ug uyokan sa Simbahan ug sa gingharian sa Dios—ug sa pagbantay nga ang mga pinuy-anan sa Santos sa Ulahing mga Adlaw makaangkon og luna diha sa balaan nga plano sa pagluwas sa mga kalag.¹²

Karon diha nay gitukod sa Simbahan gawas sa mga organisasyon sa priesthood, mga organisasyon sa auxiliary o sama sa gipasabut diha sa Bag-ong Tugon, “mga tabang ug mga pangagamhanan” ingon nga gidugang ngadto sa priesthood [tan-awa sa 1 Mga Taga-Corinto 12:28]. Mahitungod niini nga mga organisasyon si Presidente Joseph F. Smith mihimo niini nga pamahayag: “Ania sa akong hunahuna ang atong mga kapunongan sa auxiliary; unsa sila? Mga tabang sa sukaranan nga mga organisasyon sa Simbahan. Kini dili makabarug nga mag-inusara. Buot akong mosulti ngadto sa Mutual Improvement Associations sa mga Young Men ug Young Ladies, ug sa Relief Society, ug ngadto sa mga Primary, ug ngadto sa mga Sunday School, ug sa mga klase sa Religion, ug sa tanang uban nga mga organisasyon sa Simbahan, nga walay usa niini nga makabarug nga mag-inusara gikan sa Priesthood sa Anak sa Dios, walay bisag usa niini nga maanaa sa usa ka higayon sa pagdawat sa Ginoo kon sila dili maminaw sa tingog ug gikan sa tambag niadtong kinsa naghupot sa Priesthood ug nagdumala ibabaw kanila. Sila ubos sa mga gahum ug awtoridad sa Simbahan, ug dili sila makabarug nga mag-inusara gikan kanila; ni sila makagamit sa bisan unsa nga mga katungod sa ilang mga organisasyon nga magbarug nga mag-inusara gikan sa Priesthood ug sa Simbahan.” [*Gospel Doctrine*, 5th ed. (1939), 383.]¹³

Sa mahinungdanon, karon nga panahon nga pagpadayag sa pangagamhanan sa Simbahan, ang Ginoo mitapos niini nga pamahayag:

“Tan-awa, kini mao ang paagi nga ang akong mga apostol sa karaan nga mga adlaw, mitukod sa akong simbahan ngari kanako.

“Busa, himoa nga ang matag tawo mobarug sa iyang kaugalingon nga buhatan, ug maghago sa iyang kaugalingon nga balaang tawag; ug himoa nga ang ulo dili moingon ngadto sa mga tiil nga wala magkinahanglan sa tiil; kay kon walay tiil unsaon sa lawas pagbarug?”

“Usab ang lawas nagkinahanglan sa matag sakop, aron ang tanan mahatagan og kaayohan, nga ang paagi mahimo nga hingpit.” (D&P 84:108–110.)

Sa tataw, samtang naghunahuna kamo niadtong mga kasulatan, kini gihatag aron sa pagpakita sa panginahanglan alang sa kanunay ug padayon nga mga pakisayud ug mga correlation sa nagkalain-lain nga mga pundok, ang mga korum sa priesthood ug ang mga auxiliary ug ang ubang tanan nga mga yunit sulod sa gingharian sa Dios, sa dili mokubos sa upat ka mga katarungan:

Una, nga ang matag organisasyon magbaton og piho nga kalihokan ug dili kini moilog sa buluhaton sa uban, diin mahimo nga mahisama sa mata nga magsulti ngadto sa kamot, “Wala ako magkinahanglan kanimo.”

Ikaduha, nga ang matag pundok managsama ka importante diha sa trabaho sa kaluwasan, sama nga ang matag bahin sa piskal nga lawas importante sa usa ka hingpit nga tawo.

Ikatulo, nga ang tanan mahimo nga malig-on o matudloan og dungan; ug

Ikaupat, nga ang sistema mahimong magpadayon nga hingpit o sa lain nga pagkasulti, nga sulod sa bayan sa plano sa organisasyon sa Ginoo alang sa kaluwasan sa iyang mga anak, ang Simbahan mobuhat isip usa ka nahingpit nga gihan-ay nga lawas sa tawo, uban sa matag miyembro nga naglihok ingon sa tuyo niini.¹⁴

Usahay sa nanglabay nga panahon, kita nakahimo og gamay nga sayop ngadto sa mga plano nga daw naghatag og kabug-aton sa atong pagkamay tulubagon alang sa mga programa kay sa mga miyembro. Giawhag namo ang tanan nga nalakip . . . sa pagsunod nianang sukaranang sugo isip katuyoan niining tanan: “sa pagpahinabo sa pagka-imortal ug sa kinabuhi nga dayon sa tawo” (Moises 1:39). Sa kanunay, kon gusto kita og sukdanan diin kini nga programa o kana nga programa takus: naghatag ba kini

mismo og kalamboan sa indibidwal niana nga tumong sa kinabuhing dayon diha sa atubangan sa Amahan? Kon wala, ug kini walay kalambigitan niana, nan kini walay dapit nga i-awhag diha sa Simbahan.¹⁵

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Ngano nga mahinungdanon nga sa matag butang nga atong buhaton diha sa Simbahan atong hinumduman ang labing importante nga katuyoan sa Simbahan—“ang pagpahinabo sa pagka-imortal ug sa kinabuhing dayon sa tawo”? (Moises 1:39).
- Sa unsa nga paagi nga ang Simbahan makatabang kanato sa paghingpit sa atong mga kinabuhi? Sa unsa nga paagi kini makatabang kanato sa “pagtubo ug paglambo ngadto sa labing hingpit kutob sa mahimo”?
- Ngano nga ang panimalay mao ang punoang sukaranan ug labing mahinungdanon sa tanang mga katukuran sa Dios. Unsay atong mabuhat diha sa atong mga responsibilidad sa Simbahan aron paglig-on sa pamilya?
- Unsa sa inyong hunahuna ang gipasabut ni Presidente Lee sa diha nga miingon siya nga ang priesthood mao ang “sentro ug uyokan sa Simbahan”? Sa unsa nga paagi nga ang tambag nga gihatag diha sa D&P 84:108–10 makatabang kanato sa pagsabut kon sa unsa nga paagi ang mga organisasyon sa priesthood ug ang mga organisasyon sa auxiliary sa Simbahan kinahanglan maghiusa sa pagtrabaho?
- Sa unsa nga paagi nga ang mga programa sa priesthood ug ang mga programa sa auxiliary “maglihok agig suporta sa panimalay”? Sa unsa nga paagi kini nga mga programa misuporta sa inyong panimalay?
- Sa atong mga paningkamot sa pagserbisyo diha sa Simbahan, ngano nga kinahanglan gayud nga magmabinantayon kita nga ang mga programa dili mahimo nga labaw pa ka importante kay sa mga tawo? Sa unsa nga paagi kita makatuman niini?

Mubo nga mga Sulat

1. Pakigpulong nga gihatag didto sa kinatibuk-ang komperensya sa Sunday School, 2 Okt. 1970, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 7.
2. Pakigpulong nga gihatag didto sa Brigham Young University, 3 Okt. 1950, Harold B. Lee Library Archives, Brigham Young University, 9–10.
3. Pakigpulong nga gihatag didto sa pagtukod sa Virginia Stake, 30 Hunyo 1957, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.
4. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 587.
5. *The Teachings of Harold B. Lee*, 565.
6. *The Teachings of Harold B. Lee*, 385.
7. *The Teachings of Harold B. Lee*, 262.
8. *The Teachings of Harold B. Lee*, 267.
9. *The Teachings of Harold B. Lee*, 559.
10. *The Teachings of Harold B. Lee*, 292–93.
11. Sa Conference Report, Okt. 1964, 87; o *Improvement Era*, Dis. 1964, 1081.
12. *The Teachings of Harold B. Lee*, 563.
13. Pakigpulong didto sa Mutual Improvement Association, 1948, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 3.
14. Sa Conference Report, Okt. 1961, 77–78.
15. Pakigpulong nga gihatag didto sa seminar sa mga regional representatives, 4–5 Abr. 1973, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 10.

Pagpakigbahin sa Ebanghelyo

Sa unsa nga paagi kita makatuman sa atong hinatag sa Dios nga responsibilidad sa pagpakigbahin sa ebanghelyo ngadto sa uban?

Pasiuna

Usahay si Elder Gordon B. Hinckley, sa Korum sa Napulog Duha, ug ang iyang asawa nga si Marjorie, mobiyahe uban ni Presidente ug Sister Harold B. Lee. “Nanglakaw kami sa duha ka managlain nga mga okasyon uban ni Presidente ug Sister Lee ngadto sa Inglatera, Alemanya, Austria, Italya, Greece, ug sa Balaan nga Yuta, diin among gikahimamat ang mga misyonaryo, mga miyembro, mga kabatan-onan, ug mga sundalo,” miingon si Sister Hinckley. “Wala pa gayud sukad bisan kinsa nga adunay mas maabi-abihon, mas matinahuron, mas mabination nga kauban sa pagbiyahe.”

“Didto kami sa Inglatera usa ka Dominggo niana. Walay pahu-lay kadtong adlaw: Duha ka mga sesyon sa komperensya ug usa ka *fireside* sa pagka-gabii. Sa diha nga mibalik kami sa hotel sa mga 9:30, hilabihan namo kakapoy ug kagutom. Miadto kami sa kan-anan sa hotel aron mokuha sa gamay nga makaon. Nahuman na ang buluhaton sa adlaw—makapahulay na kami. Maingon nato, mao kana ang akong gihunahuna. Ang sunod nga butang nga akong nahibaw-an, ang serbidora nag-andam sa iyang lapis aron isulat ang among order. Si Presidente Lee mihangad kaniya ug miingon, ‘Unsa nga simbahan ikaw nasakop?’ Ang adlaw wala pa mahuman alang kaniya. Misugod siya sa buhat sa pagpangita og katudloan. Sa wala pa mahuman ang panihapon nahibaw-an na niya ang tanan mahitungod niini nga batan-ong babaye. Siya wala nay bana ug nag-inusara ug nahadlok. Misaad siya sa pagpa-

kigkita sa mga misyonaryo ug pagkat-on pa og dugang. Maanindot nga butang tan-awon nga ang presidente sa Simbahan nagbansay unsay iyang gisangyaw nianang tibuok adlaw. Sa diha nga ang serbidora (usa ka babaye nga tingali nag-edad ug traynta y singko) nasayud nga ang tawo nga iyang gikasulti mao ang presidente, ang propeta, manalagna, ug tigpadayag sa Simbahan ni Jesukristo, dili siya makatuo nga ang ingon nga tawo mopaubos sa iyang kaugalingon aron makigsulti sa usa ka tawo nga sama kaniya. Natandog siya sa hilabihan.”¹

Sa paghisgot og pakigbahin sa ebanghelyo, si Presidente Lee miingon, “Unta [kita] makaamgo nga kini usa ka responsibilidad nga gihatag sa Ginoo ngadto sa iyang Simbahan sa matag despensasyon, . . . sa pagtudlo sa ebanghelyo sa tanang nilalang aron ang matag usa walay ikabalibad sa adlaw sa paghukom, ug nga ang tanan unta matubos gikan sa Pagkapukan ug madala pag-balik sa atubangan sa Ginoo.”²

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Ngano nga importante alang kanato ang pagpakigbahin sa ebanghelyo ngadto sa uban?

Atong gihuptan ang atong mga pagpamatuod pinaagi sa pag-sunod, pag-ampo ug sa pag-aktibo diha sa Simbahan ug sa pag-hupot sa mga sugo sa Dios. Diha niining tungora nga ang naggiya nga Espiritu mag-uban kanato, kini usa sa labing bililhon nga mga kabtangan nga maangkon sa usa ka miyembro sa Simbahan.

Uban niini nga pagpamatuod, kini responsibilidad natong tanan nga magpakabana sa atong obligasyon sa pagsaksi sa bala-ang misyon sa Ginoo bisan asa man kita adunay kahigayunan. Kon gamiton nato ang atong mga kaugalingon adunay daghang mga kahigayunan sa pagtudlo sa ebanghelyo, sa kada adlaw ug sa kada oras, bisag asa pa kita mahimutang. Kon nagsunod kita niini, kon nakaandam kita niini ug kon nagtinguha kita niini, ang naggiya nga Espiritu mohatag kanato sa abilidad sa pagtudlo. Hinumdumi, ang mga pulong mga pulong lamang, sa pagtudlo sa ebanghelyo, gawas kon giubanan kini sa Espiritu sa Ginoo. . . .

Elder Harold B. Lee isip usa ka misyonaryo didto sa Western States Mission.
Nagserbisyo siya gikan sa Nobyembre 1920 hangtud sa Disyembre 1922.

Ang atong responsibilidad mao ang pagdala ngadto sa kalibutan sa mensahe sa kamatuoran, sa pagpakita sa kalibutan nga diha sa mga pagtulun-an sa ebanghelyo ni Jesukristo makit-an ang mga solusyon sa matag problema nga naghasol sa katawhan.³

Kinahanglan nga dawaton nato ang matag kahigayunan sa pagdala sa kasayuran sa ebanghelyo ngadto sa uban—ngadto sa atong dili aktibo nga mga kauban nga miyembro sa Simbahan, ngadto sa dili miyembro nga mga higala sa kolehiyo, sa nagserbisyo sa militar, ug sa nagnegosyo, sa atong mga silingan ug mga higala.

Ang Ginoo mihatag niini nga pagpadayag ngadto sa Propeta: “Kay aduna pay daghan sa ibabaw sa yuta diha sa tanan nga mga tinuohan, mga pundok, ug mga pundok sa relihiyon, kinsa nabutaan pinaagi sa maliputon nga paglingla sa mga tawo, diin sila naghulat aron sa pagpangilad, ug kinsa natago gikan sa kamatuoran tungod kay sila wala masayud asa kini pangitaa.” (D&P 123:12.)⁴

Wala nay laing labaw nga gipaabut nga tingog ngadto sa matinuoron nga kasingkasing kay sa tingog sa tinuod nga mensahero nga nagsangyaw sa ebanghelyo ni Jesukristo.⁵

Inyong mahinumduman si [Elder Charles A. Callis] nga nagsulti kanato mahitungod sa usa ka higayon nga miadto sa Montana aron sa pagbisita sa usa ka tawo kinsa nagmisyon didto sa Ireland. Human sa pagpangita nianang tawhana, kinsa karon usa na ka tigulang kaayo nga tawo, mipaila siya sa iyang kaugalingon ug miingon, “Ikaw ba ang misyonaryo nga nagmisyon sa Ireland pipila na ka tuig ang milabay?” Ug ang tawo miingon oo. “Kon mao,” siya miingon, “ikaw ba kadtong tawo kinsa sa dihang mihatag sa panamilit nga pakigpulong didto sa natad sa misyon mipahayag nga ikaw naghunahuna nga ikaw napakyas sulod sa tulo ka tuig nimo didto tungod kay nakabunyag lamang ikaw usa ka gamay nga bulingit nga Irish nga bata? Ikaw ba nagsulti niana?” “Oo, nahinumdom ako nga nagsulti ako niana.” Si Brother Callis miingon, “Sa tinuod, ako gusto nga mopaila sa akong kaugalingon. Ako si Charles A. Callis sa Konseho sa Napulog Duha ka mga Apostoles sa Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw. Ako kadtong bulingit nga gamay’ng Irish nga bata nga imong gibunyagan sam-

tang ikaw usa ka misyonaryo didto sa Ireland.” Usa ka kalag kinsa nahimong apostol sa Simbahan ug Ginghamian sa Dios.⁶

Walay tawo sukad nga nakapagawas sa iyang kamot aron sa pagtabang sa uban nga dili makaangkon alang sa iyang kaugalingon nga katungod sa usa ka balos nga kaluwasan tungod sa iyang pagka-mauyunon sa pagtabang sa uban. Karon, itanom sa inyong hunahuna nga kitang tanan mga anak sa Amahan, ma miyembro man karon sa Simbahan o dili. Kini mahitungod sa uban nga mga anak sa atong Amahan kinsa kinahanglan gayud kita mabalaka og maayo. Sama ra usab sila ka mahal ngadto Kaniya sama niadtong kinsa mga miyembro karon sa Simbahan. Kon bisan kinsa kanato ang mopahigayon sa iyang kaugalingon sa buhat sa pagdala sa uban ngadto sa panon, ang Ginoo nagingon nga nagdala siya sa kaluwasan diha sa iyang kaugalingong kalag [tan-awa sa D&P 4:4].⁷

Ngano nga ang pagkamauyunon sa pagsakripisyo usa ka importanting bahin sa pagpakigbahin sa ebanghelyo?

Ang kinauyokan niana nga gitawag nato og Kristyanismo makita diha sa talaan sa nagsulat sa ebanghelyo ni Juan diin gikutlo niya ang pagpamatuod sa Magtutudlo sa iyang kaugalingong balaan nga misyon isip ang Manluluwas sa kalibutan. Kini mao ang iyang mga pulong:

“Kay gihigugma gayud sa Dios ang kalibutan, nga tungod niana gihatag niya ang iyang bugtong Anak, aron ang tanan nga mosalig kaniya dili malaglag kon dili may kinabuhing dayon.” (Juan 3:16.)

Sa ingon napahayag ang labing dako nga serbisyo nga atong mahimo niining mortal nga kinabuhi, ang pagkamauyunon nga mosakripisyo sa atong kaugalingon alang sa kaayohan sa uban. Ang dapit sa sakripisyo ug serbisyo niining makabayaw nga padagan sa kinabuhi gipasabut ni Propeta Joseph Smith:

“Ang usa ka relihiyon nga wala magkinahanglan og sakripisyo sa tanang mga butang wala gayuy gahum igo sa pagdala sa hugot nga pagtuo nga gikinahanglan ngadto sa kinabuhi ug sa kaluwasan. . . .

“Pinaagi niini nga sakripisyo, ug kini lamang, nga ang Dios mi-orden nga ang mga tawo kinahanglan nga makapahimulos sa kinabuhing dayon.” [*Lectures on Faith* (1985), 69.]

Kon magamit nato sa atong mga kaugalingon ug sa atong kaugalingong mga kinabuhi kana nga baruganan diin kita unta makahupot nianang bilihon nga gasa, kita sa pagkatinuod mahimong maalamon. Si Hari Benjamin mao kadtong mitudlo sa iyang katawhan diha sa iyang panapos nga pakigpulong:

“. . . kon kamo anaa sa pag-alagad sa inyong mga isigkatawo kamo anaa lamang sa pag-alagad sa inyong Dios.” (Mosiah 2:17.) . . .

Busa, ang paghatag, maoy usa ka pagpakita sa gugma sa usa ka tawo, ug kon ang usa ka tawo tinuod nga mohatag sa iyang kaugalingon, kini usa ka panghimatuod sa usa ka maunungon nga gugma diha niana nga indibidwal kinsa sa ingon andam nga mohatag. . . .

Si Propeta Joseph Smith nahigugma kaayo sa kamatuoran nga gipadayag ngadto kaniya nga siya uyon nga mosakripisyo sa tanang butang nga iyang naangkon dinhi sa kalibutan, sa walay pagpugong sa iyang kinabuhi, tanan niana nga katuyoan nga unta siya makahatag niana nga pagpamatuod ug nga madungog unta kini sa mga nasud sa yuta. . . .

Mibisita ako sa usa ka stake pipila ka bulan na ang milabay ug gihangyo sa pag-interbyu og pipila ka batan-ong mga lalaki isip umaabut nga mga misyonaryo. Gisultihan ako sa stake president nga usa sa mga batan-ong lalaki, human sa dugay nga pagpaospital, naulian gikan sa usa ka grabe nga shock sa buto-buto sa pusil nga iyang nadawat samtang nagserbisyo sa militar. Samtang ako nag-atubang niini nga batan-on nga lalaki alang sa interbyu, siya akong gipangutana, “Ngano nga gusto ka nga moadto sa misyon?”

Naglingkod siya nga mahunahunaon sulod sa pipila ka gutlo, ug dayon siya mitubag, “Sa diha nga misulod ako sa military, kadto ang unang higayon nga ako nalayo sukad gikan sa akong panimalay. Akong nakaplagan nga lahi ang mga kahimtang. Akong nakita ang pagtintal sa matag palibut ug ang pagdapit sa pagpakasala. Nagkinahanglan ako sa kalig-on aron makalikay gikan sa sala, ug

Sa tibuok kalibutan, batan-ong mga lalaki ug mga babaye walay paghinakog nga “mibarug isip mga saksi sa tanang mga panahon ug sa tanang mga dapit sa balaanon nga responsibilidad diha sa Simbahan aron sa pagtudlo sa ebanghelyo.”

miduol ako sa atubangan sa akong Langitnong Amahan ug nag-ampo ngadto kaniya sa hugot nga pagtuo aron hatagan ako niana ng kalig-on sa pagbatok sa dautan. Ang Dios midungog sa akong pag-ampo ug mihatag kanako niana nga kalig-on. Human ang tagal sa pagbansay matapos ug nagkaduol kami sa natad sa panggubatan, among nadungog ang buto-buto sa mga pusil nga nagsulti nang daan sa mensahe sa kamatayon nga nagsingabut sa kanunay. Nahadlok ako ug nagkurog ang tibuok kong lawas. Nag-ampo ako sa Dios alang sa kaisug, ug gihatagan niya ako sa kaisug, ug dihay miabut kanako nga kalinaw nga wala gayud nako mapahimusli kaniadto. . . . Nabutang ako sa katungdanan isip usa ka mag-una nga tigpaniid diin nagpasabut nga mag-una ako sa mga pundok sa makigubat nga pwersa ug usahay hapit malibuti sa kaway. Nasayud ako nga may usa lamang ka gahum dinhi sa yuta nga makaluwas kanako, ug nag-ampo ako niana nga gahum sa pagpanalipod kanako, sa pagluwas sa akong kinabuhi, ug ang Dios midungog sa akong pag-ampo ug gibalik ako sa akong mga kauban [company].”

Dayon miingon siya ngari kanako: “Brother Lee, anaa kanako kadtong tanan nga mga butang nga pagapasalamatan. Gamay ra kini nga akong mabuhat sa pag-adto karon isip sinugo ni

Jesukristo, aron sa pagtudlo sa katawhan niining sagradong mga butang nga akong nadawat isip usa ka bata sa akong panimalay.”

Samtang akong nadungog ang mao nga pagpahayag sa hugot nga pagtuo gikan sa usa ka batan-on nga tawo, akong gitandi kini uban niadtong ako nang nadungog nga miingon nga naghunahuna sila nga pinaagi sa pag-adto sa natad sa misyon makabaton sila sa pagbansay, makakita sila sa kalibutan, makabaton sila sa bililhon nga kasinatian nga makaayo kanila. . . .

Ang hinakog nga paghakangom alang sa personal nga pagpahimulos wala maggikan sa mga pagtulun-an sa kamatuoran apan moabut hinoon gikan sa mga pagtulun-an kaniya kinsa usa ka kaaway sa kamatuoran. . . .

Kana nga tawo kinsa ambisyuso alang sa personal nga kaayohan ug personal nga pagpahimulos dili gayud usa ka malipayon nga tawo, tungod kay kana nga iyang gitinguha sa kinabuhi kanunay nga molikay kaniya ug kanunay nga mobiy-biay sa iyang mga pag-sulay sa pag-angkon ug pagdaug. Kana nga tawo kinsa nagserbisyo sa walay paghinakog mao ang tawo nga malipayon.⁸

Kita nakasaksi diha sa atong misyonaryo nga buhat sa labing maanindot nga talan-awon sa mga batan-ong mga lalaki ug batan-ong mga babaye nga [nanglakaw] . . . ngadto sa tanang mga katawhan sa yuta, nga pinaagi sa ilang walay paghinakog nga mga serbisyo sila nagbarug isip mga saksi sa tanang mga panahon ug sa tanang mga dapit sa balaan nga responsibilidad diha sa Simbahan sa pagtudlo sa ebanghelyo.⁹

**Sa unsa nga paagi kita makatudlo sa
ebanghelyo uban sa gahum ug awtoridad?**

Si Alma . . . ug ang anak nga mga lalaki ni Mosiah milakaw aron magmisyon ug mipahigayon sila sa usa ka mahinungdanon nga misyonaryo nga serbisyo. . . . Nakita ni Alma ang iyang mga kaigsoonan, ang anak nga mga lalaki ni Mosiah, nga nagbiyahe paignon sa yuta sa Zarahemla.

“Karon kini nga anak nga mga lalaki ni Mosiah kauban ni Alma sa panahon nga ang anghel mipakita sa unang higayon ngadto kaniya; busa si Alma nalipay sa hilabihan sa pagkakita sa iyang

mga kaigsoonan; ug unsa ang labaw nga nakadugang sa iyang hingpit nga kalipay, sila nagpabilin sa gihapon nga iyang mga kaigsoonan diha sa Ginoo; oo, ug sila nag-anam og kalig-on diha sa kasayuran sa kamatuoran; kay sila mga tawo nga mabuot sa salabutan ug sila misiksik sa mga kasulatan sa kakugi nga sila unta masayud sa pulong sa Dios.

“Apan kini dili ang tanan; sila naghatag sa ilang kaugalingon ngadto sa tuman nga pag-ampo, ug pagpuasa; busa sila adunay espiritu sa pagpanagna, ug espiritu sa pagpadayag, ug kon sila nagtudlo, sila nagtudlo uban sa gahum ug pagtugot sa Dios.” [Alma 17:2–3.]

Karon, kamo ba [nakasabut] sa paagi diin mahimo kamo nga motudlo uban ang gahum ug pagtugot sa Dios? Pagmalig-on diha sa kahibalo sa kamatuoran, pagpakatawo nga may mabuot nga salabutan, pagsiksik sa mga kasulatan sa makugihon nga paagi nga kita unta masayud sa pulong sa Dios. Apan dili kana ang tanan. Kinahanglan nga mag-ampo kita, ug kinahanglan nga magpuasa kita, ug kinahanglan nga makabaton kita sa espiritu sa pagpanagna; ug human mahimo ang tanan nga mga butang, niana magtudlo kita pinaagi sa gahum ug awtoridad sa Dios.¹⁰

Ang Ginoo . . . miingon: “Ug ako mohatag nganha kaninyo sa usa ka sugo nga kamo motudlo sa usag usa sa doktrina sa gingharian,” ug dayon midugang, “Pagtudlo kamo nga makugihon ug ang akong grasya mouban kaninyo” (D&P 88:77–78). Gisulayan nako ang paghubad niadtong mga pulong nga “makugihon” ug “grasya.” Ang makugihon, nag-ingon ang diksyonaryo, mao ang “mapadayunon nga pagtagad, gituman uban sa mabinantayon nga pagpaminaw,” diin sukwahi sa pagkatapulan, o pagkadanghag, o pagkawalay pagpakabana. . . .

. . . Nagtuo ako nga ang hubad sa “grasya” gipasabut diha sa ika-upat nga seksyon sa Doktrina ug mga Pakigsaad diin ang Ginoo misaad niadtong kinsa makugihon nga magtrabaho sa misyonaryo nga buhat: “. . . ug tan-awa, siya nga mogalab sa iyang sanggot uban sa iyang kusog, sama ra nga nagtigum sa panalangin nga siya dili mahanaw, apan magdala sa kaluwasan ngadto sa iyang kalag.” [D&P 4:4.] Ang makaluwas nga “grasya” sa matubsanon nga gahum sa Ginoo modangat ngadto sa naghatag ingon man usab

niadtong kinsa nakadawat sa makaluwas nga mga ordinansa sa ebanghelyo.¹¹

Karon, sa katapusan, kining usa ka butang nga daw alang kanako mahimong sama ka importante o labaw pa ka importante kay sa tanan:

“Ug ang Espiritu ihatag nganha kaninyo pinaagi sa pag-ampo diha sa hugot nga pagtuo; ug kon kamo dili makadawat sa Espiritu kamo dili motudlo.” [D&P 42:14.]

Karon makahatag kami kaninyo sa mga himan niining plano sa misyonaryo alang sa pagpahayag ug pagtuon sa ebanghelyo; anaa diha kining tanan. Apan gawas kon ang misyonaryo dili mogamit diha sa iyang kaugalingon sa makugihon nga pag-ampo, dili gayud siya makabaton sa Espiritu, pinaagi diin makasangyaw siya sa ebanghelyo. Kana mao ang gipasabut ni Nephi [sa diha nga siya] miingon:

“Ug karon ako, si Nephi, dili makasulat sa tanan nga mga butang nga gitudlo taliwala sa akong mga katawhan; ni ako gamhanan sa pagsulat, sama ngadto sa pagpamulong; kay kon ang tawo mamulong pinaagi sa gahum sa Espiritu Santo ang gahum sa Espiritu Santo modala niini ngadto sa mga kasingkasing sa mga katawhan.” (2 Nephi 33:1.)

. . . Kon anaa kaninyo ang Espiritu ug kamo naminaw ug nagiyahan ug natandog uban sa espiritu sa pag-ila, diin matag usa kaninyo gitawag ngadto sa Iyang serbisyo adunay katungod sa pagpahimulos, dayon mahimo kamo nga masayud ug magiyahan ug ang inyong mga pulong maubanan sa gahum sa Espiritu Santo, nga kon wala kana walay usa nga mahimong epektibo nga magtutudlo sa ebanghelyo ni Jesukristo.¹²

Ngano nga ang pagsunod sa ebanghelyo usa ka mahinungdanon nga bahin sa pagpakig-ambit sa ebanghelyo?

Ang labing maayo nga paagi sa kalibutan sa paghimo sa mga tawo nga magtinguha sa ebanghelyo mao ang pagsunod sa mga mithi ug sa mga sumbanan diin kita nagpaabut gikan niadtong kinsa nagpaila nga miyembro sa Simbahan. Mao kana ang unang butang nga makadani sa usa ka langyaw. Sa unsa nga paagi kita,

nga nagpaila nga mga miyembro, magpakita sa atong mga pamatasan isip mga miyembro sa Simbahan? . . .

. . . Walay lalaki o babaye ang makatudlo sa ebanghelyo kon wala siya magsunod niini. Ang unang buhaton aron paghimo sa inyong kaugalingon nga mahimong misyonaryo mao ang pagsunod sa mga baruganan nga inyong gitudlo. Nakahunahuna ba kamo sukad nga ang usa ka makasasala mao ang labing maayo nga magtutudlo sa paghinulsol? Naghunahuna ba kamo nga bisan kinsa mahimong epektibo kaayo sa pagtudlo sa uban sa pagbalaan sa Igpapahulay nga adlaw kon wala siya magbalaan sa Igpapahulay nga adlaw sa iyang kaugalingon? Naghunahuna ba kamo nga makatudlo sa bisan unsa sa ubang mga baruganan sa ebanghelyo kon kamo walay igo nga pagtuo niini nga makatandog diha sa inyong kaugalingong mga kinabuhi?¹³

Si Jesus [miingon]: “Busa, ipakita ninyo ang inyong kahayag aron kini moiwag sa kalibutan. Tan-awa ako mao ang kahayag diin kamo mopakita—nga diin kamo nakakita kanako nga ako mihimo. Tan-awa kamo nakakita nga ako nag-ampo ngadto sa Amahan, ug kamong tanan nakasaksi.” (3 Nephi 18:24.) Ang atong tahas mao ang “pagpakita” sa kalibutan nianang nabuhat ni Jesus alang sa tawo: ang pag-ula, ang ehemplo nga Iyang gihanay, ug ang mga pagtulun-an nga personal Niyang gihatag kanato ug pinaagi sa Iyang mga propeta, karaan ug karong panahona. Ang Magtutudlo mitambag usab kanato: “Pasigaa ninyo ang inyong kahayag sa atubangan sa mga tawo aron makita nila ang inyong mga maayong buhat ug dayegon nila ang inyong Amahan nga anaa sa langit.” (Mat. 5:16.) . . .

Sa tanang pagkapangulo nga mga sitwasyon diin atong gitinguha ang pag-usab sa tawhanon nga pamatasan, malisud ang paghatag og sobra nga bili sa gahum sa ehemplo—naglangkob man kini sa mga ginikanan nga nagpakita ug nagsulti sa ilang mga anak mahitungod sa ka bililhon sa kaminyoon sa templo o sa usa ka nakahuman sa misyon kinsa nagpakita sa kamaayo isip resulta sa mga kausaban ug kahingkod nga nahimo sa ebanghelyo diha kaniya.¹⁴

“Kamo mao ang kahayag alang sa kalibutan; ang siyudad nga nahimutang ibabaw sa bungtud.” [Tan-awa sa Mateo 5:14.] Unsay gipasabut niana? . . .

. . . Sa bisan unsa nga Santos sa Ulahing mga Adlaw nga mga kalihokan, sa serbisyo sa militar, katilingbanon nga kinabuhi, o diha sa negosyo nga komunidad gitan-aw dili lamang isip usa ka indibidwal, kondili isip ang makita nga Simbahan karon. Usa ka tawo miingon: “Pagmabinantayon sa imong paglihok, tungod kay ikaw ra tingali ang bugtong Sumbanan nga mga Buhat sa Simbahan nga mabasa sukad sa mga tawo.” Ang Ginoo dinhi nagpahimangno kanato nga ang sumbanan sa pagpuyo dinhi sa Simbahan kinahanglan gayud nga makita nga mas taas kay sa sumbanan sa pagpuyo dinhi sa kalibutan.¹⁵

Bag-o pa lamang ako didto sa Seoul sa Korea [1954], ug ang usa sa labing maayo nga mga tawo nga ania kanato niana nga nasud mao ang usa ka lalaki nga ginganlan Dr. Ho Jik Kim. Siya usa ka . . . usa ka tigtambag sa panggobyerno sa Korea. Usa siya ka lider sa usa sa mga institusyon sa edukasyon didto, ug sa naglibut kaniya nakaani siya karon og traynta y kwatro ka mga kinabig, kadaghanan kanila maayong pagka-edukar. Nakigsulti kami kaniya sulod sa pipila ka oras, misulay sa pagpahimutang sa pundasyon nga makatukod unta mismo niini ngadto sa pagsugod sa misyonaryo nga mga kalihokan didto sa yuta sa Korea. Misulti siya kanamo kabahin sa iyang pagkakabig. “Ang butang nga naka-padani kanako sa simbahan,” mipasabut siya, “mao kadtong gidapit ako ngadto sa mga panimalay sa duha ka Santos sa Ulahing mga Adlaw nga mga lalaki kinsa mga miyembro sa pundok sa mga magtutudlo sa Cornell University. . . . Ang butang nga labing nakapadani kanako mao ang matang sa kinabuhi sa panimalay nga diha kanila. Wala pa sukad ako makasulod sa mga panimalay diin adunay ingon ka tam-is nga pakigdait tali sa bana ug asawa, ug amahan ug inahan ug mga anak. Sila akong nakita nga naghimo sa pamilya nga pag-ampo. Hilabihan ang akong pagkadani nga misugod ako sa pagsusi mahitungod niining ilang relihiyon. Ug usa ka gabii niana human sa akong pagtuon sulod sa dugay nga panahon ug nakombinse kalabut sa tinguha nga masakop sa ingon nga panag-uban, nasayud ako nga una kinahanglan gayud

nga ako makakuha sa pagpamatuod. Miluhod ako ug nag-ampo hapit sa tibuok gabii ug nakadawat ako sa pagpamatuod sa kaba-laan niini nga trabaho.” Apan hinumdumi nga nagsugod kini tungod sa labing maayo nga ehemplo sa usa ka pamilya nga nag-sunod sa matang sa kinabuhi sa panimalay nga gipaabut diha sa tinuod nga mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.¹⁶

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghigutan

- Unsa ang pipila ka mga kahigayunan nga anaa kanato aron sa pagtudlo sa ebanghelyo “matag adlaw . . . bisan asa kita mahi-mutang”? Unsa ang pipila ka mga hiyas niadtong kinsa malam-puson nga mipakigbahin sa ebanghelyo ngadto sa uban?
- Unsa nga mga leksyon ang atong makat-unan gikan sa kasina-tian ni Presidente Lee sa pagpakigbahin sa ebanghelyo didto sa kan-anan sa hotel?
- Unsa nga mga panalangin ang miabut sa inyong kinabuhi tungod kay nagtinguha kamo sa pagpakigbahin sa ebanghelyo ngadto sa uban?
- Unsa nga mga sakripisyo ang gipangayo kanato nga himoon aron mopakigbahin sa ebanghelyo? Unsa ang kinahanglan nato nga kinaiya sa paghimo sa sama nga mga sakripisyo? Unsa ang nakapadani kaninyo mahitungod sa kinaiya sa batan-on nga lalaki kinsa gikan sa gubat ug miadto sa misyon?
- Unsa ang atong nakat-unan gikan sa Alma 17:2–3 mahitungod sa paagi sa pagpakigbahin sa ebanghelyo uban sa gahum ug awtoridad?
- Ngano nga ang pakig-uban sa Espiritu Santo gikinahanglan kon buot kitang mahimo nga epektibo nga mga misyonaryo? Unsa ang atong mabuhat aron mas labaw pa nga mahingpit ang pag-angkon sa paggiya sa Espiritu samtang nakigbahin kita sa ebanghelyo?
- Sa unsa nga paagi atong mabuntog ang atong pag-ukon-ukon ug pagkahadlok sa pagpakigbahin sa ebanghelyo?

- Ngano nga ang atong ehemplo sa matarung nga pagpuyo ingon ka gamhanan nga himan sa pagtudlo?

Mubo nga mga Sulat

1. *Glimpses into the Life and Heart of Marjorie Pay Hinckley*, ed. Virginia H. Pearee [1999], 21–22.
2. Sa Conference Report, Abr. 1961, 35.
3. “Directs Church; Led by the Spirit,” *Church News*, 15 Hulyo 1972, 4.
4. *Ye Are the Light of the World (1974)*, 24–25.
5. Sa Conference Report, Abr. 1961, 34.
6. “Wherefore, Now Let Every Man Learn His Duty, and to Act in the Office in Which He Is Appointed in All Diligence,” pakigpulong didto sa miting sa General Priesthood Board, 6 Nob. 1968, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 10.
7. Pakigpulong didto sa komperensya sa stake sa Brigham Young University sesyon sa misyonaryo, 19 Okt. 1957, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 3.
8. Sa Conference Report, Abr. 1947, 47–50.
9. Sa Conference Report, Abr. 1951, 33.
10. Pakigpulong didto sa pundok sa mga magtutudlo sa institute of religion, 3 Feb. 1962, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 7–8.
11. Sa Conference Report, Abr. 1961, 34–35.
12. Pakigpulong didto sa komperensya sa stake sa Brigham Young University, sesyon sa misyonaryo 5–6.
13. Pakigpulong didto sa komperensya sa stake sa Brigham Young University, sesyon sa misyonaryo 2, 5.
14. “Therefore Hold Up Your Light That It May Shine unto the World,” pakigpulong didto sa seminar sa mga regional representative, 1 Okt. 1969, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 7–8.
15. *Ye Are the Light of the World*, 12–13.
16. *By Their Fruits Shall Ye Know Them*, Brigham Young University Speeches of the Year (12 Okt. 1954), 5.

Ang balay tipiganan sa bishop alang sa Pioneer ug sa mga Stake sa Salt Lake, Siyudad sa Salt Lake, Utah, 1933.
Si Harold B. Lee mao ang presidente sa Pioneer Stake nianang panahona.

Pagsangkap diha sa Pamaagi sa Ginoo

Sa unsa nga paagi kita magiyahan ug mapanalanginan sa mga baruganan nga gipadayag sa Ginoo alang sa temporal nga kaayohan sa Iyang mga Santos?

Pasiuna

Samtang nagserbisyo isip presidente sa stake sa panahon sa Dakong Kalisud sa Ekonomiya sa mga 1930, si Harold B. Lee mitukod sa mga paningkamot diha sa iyang stake aron mahaw-as sa makalooloy nga mga kahintang ang daghang mga miyembro. Iyang nahinumduman sa kaulahian: “Nakigbisog kami uban niining pangutana sa welfare. Dihay diyutay nga mga programa sa trabaho sa gobyerno; ang panalapi sa simbahan gamay. . . . Ug ania kami uban sa 4,800 sa among 7,300 nga mga tawo [diha sa stake] kinsa sa kinatibuk-an o sa gamay nga bahin nagsalig sa uban. Aduna lamang kami usa ka dapit nga kaadtoan, ug kana mao ang paggamit sa programa sa Ginoo ingon sa gihan-ay diha sa mga pagpadayag.”

Niadtong 1935, si Presidente Lee gitawag ngadto sa opisina sa Unang Kapangulohan ug gihangyo sa pagdumala sa usa ka paningkamot sa pagtabang niadtong nanginahanglan diha sa tibuok Simbahan, ginamit ang kasinatian nga iyang naangkon sa iyang stake. Si Presidente Lee misulti kabahin niini nga kasinatian:

“Nagsugod kini sa among mapainubsanon nga mga paningkamot nga ang Unang Kapangulohan, nasayud nga kami adunay pipila ka mga kasinatian, mitawag kanako usa ka buntag niana naghangyo kon makaadto ba ako sa ilang opisina. . . . Nanghinaut sila nga ako karon ang mangulo sa kalihokan sa wel-

fare aron maminusan ang kahasol sa gobyerno, sa direkta nga hinabang ug makatabang aron ang Simbahan makaatiman sa kaugalingong mga miyembro nga nanginahanglan.

“Human nianang buntaga nagsakay ako sa akong sakyanan (ang tingpamulak bag-o pa lamang nga nagsugod) kutob sa ibabaw sa City Creek Canyon nga gitawag kaniadto og Rotary Park; ug didto, ako ra gayud sa akong kaugalingon, mihalad ako og usa sa labing mapainubsanon nga mga pag-ampo sa akong kinabuhi.

“Didto ako, usa lamang ka batan-on nga tawo sa akong edad nga mga traynta. Limitado ang akong kasinatian. Natawo ako sa gamay nga lungsod sa Idaho. Wala pa gani kaayo ako makagawas sa mga utlanan sa mga estado sa Utah ug Idaho. Ug karon ibutang ako sa katungdanan diin akong adtoon ang tanang mga miyembro sa Simbahan, sa tibuok kalibutan, mao ang usa sa labing bugat nga mga pagpamalandong nga akong mahanduraw. Unsaon nako sa pagbuhat niini uban sa akong limitado nga panabut?

“Samtang nagluhod ako, ang akong pangamuyo mao, ‘Unsa nga matang sa organisasyon ang akong tukuron aron matuman ang gipabuhat sa Kapangulohan?’ Ug dihay misantop kanako nianang mahimayaon nga buntag nga usa sa langitnong mga katumanan sa gahum sa priesthood sa Dios. Daw may usa ka butang nga nagsulti kanako, ‘Walay bag-ong organisasyon nga gikinahanglan aron sa pag-atiman sa mga panginahanglan niini nga katawhan. Ang tanan nga gikinahanglan mao ang pagpalihok sa priesthood sa Dios. Walay lain pa nga inyong gikinahanglan isip usa nga ikapuli.’

“Uban niana nga panabut, sukad niana, ug uban nianang yano nga paggamit sa gahum sa priesthood, ang programa sa welfare nagpadayon karon sa hilabihan ka kusog, mibuntog sa mga babag nga daw imposible, nga hangtud karon nagbarug kini isip usa ka monyumento sa gahum sa priesthood, kining mga buta nga akong makita nga nanghitabo kaniadto nga maoy akong gibasisihan.”¹

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Unsa ang pundasyon nga mga baruganan alang sa welfare nga trabaho sa Simbahan?

Diha sa ika-10⁴ nga Seksyon sa Doktrina ug mga Pakigsaad, . . . atong tataw nga gipasabut sa pipila ka mga pulong ang Programa sa Welfare ingon nga bisan unsang butang nga akong nasayran. Karon paminaw sa unsay gisulti sa Ginoo:

“Ako, ang Ginoo, mipakaylap sa mga kalangitan, ug mibuhat sa yuta, akong kaugalingon gayud nga binuhat; ug tanan nga mga butang nga anaa niini ako. Ug mao kini ang akong katuyoan sa paghatag sa akong mga santos.”

. . . Nadungog ba ninyo kon unsay gisulti sa Ginoo?

“Kini ang akong katuyoan sa paghatag sa akong mga santos, kay ang tanan nga mga butang ako. Apan kini kinahanglan pagahimoon sa akong kaugalingon nga pamaagi.” . . .

“Ug tan-awa kini ang pamaagi nga Ako, ang Ginoo, nagtakda sa paghatag sa akong mga santos.”

Karon, tan-awa ang kamahinungdanon niining usa ka pama-hayag:

“Aron ang mga kabus ipataas, pinaagi niana ang mga adunahan ipaubos.”

Karon, mao kana ang plano. . . . Ang Ginoo mipadayon sa pag-ingon:

“Kay ang yuta puno ug adunay igo ug kapin pa; oo, Ako mian-dam sa tanan nga mga butang, ug mihatag ngadto sa mga anak sa tawo nga mahimo nga mga tinugyanan sa ilang mga kaugalingon. Busa, kon adunay tawo nga mokuha sa kabuhong diin Ako mibu-hat, ug dili mohatag sa iyang bahin, sumala sa balaod sa akong ebanghelyo, ngadto sa mga kabus ug sa mga timawa, siya, uban sa mga dautan, mohangad sa iyang mga mata sa impyerno, nga anaa sa kasakit.” [D&P 104:14–18.]

. . . Karon unsay gipasabut niya niining hugpong sa mga pulong? Ang Iyang pamaagi mao, “aron ang mga kabus ipataas, pinaagi niana ang mga adunahan ipaubos.” . . .

“Ang ipataas,” sa pinulongan diha sa diksyonaryo, ug sa paghubad nga nakasiguro ako nga gipaningkamutan sa Ginoo sa paghatag nagpasabut: “Sa pagpataas nga may garbo ug hingpit nga kalipay ngadto sa kalampusan.” Ingon niana ang paagi sa atong pagpataas sa mga kabus, “nga may garbo ug hingpit nga kalipay ngadto sa kalampusan,” ug unsaon nato sa pagbuhat niini? Pinaagi sa paghimo nga ubos ang adunahan.

Karon, ayaw pagkasayop nianang pulong “adunahan.” Wala kana magpasabut sa kanunay og usa ka tawo nga daghan og kwarta. Kana nga tawo mahimo nga kabus sa kwarta, apan mahimo nga adunahan siya sa kahanas. Mahimo nga adunahan siya sa paghukom. Mahimo nga adunahan siya sa maayo nga ehemplo. Mahimo nga adunahan siya sa hilabihan nga pagkama-laumon, ug sa daghang lain nga mga kalidad nga gikinahanglan. Ug kon ang indibidwal nga mga miyembro sa korum sa Priesthood maghiusa sa ilang mga kaugalingon, sa kasagaran atong makita kadtong talagsaon nga mga hiyas nga gikinahanglan sa pagpataas sa mga timawa ug sa nagkalisud uban sa garbo ug hingpit nga kalipay ngadto sa kalampusan diha sa pagtuman. Walay laing labaw pa ka hingpit sa pagtrabaho sa plano sa Ginoo kay sa ingon niana.

Karon, timan-i kining dugang nga panghunahuna, nga ang Ginoo nagsulti kanato sa daghang mga higayon nga ang katuyoan sa tanan niya nga trabaho mao ang pagka-espirituhanon. Nahinumdom ba kamo unsa ang iyang gisulti sa ika-29 nga seksyon sa Doktrina ug mga Pakigsaad?

“Busa, sa pagkatinuod Ako moingon nganha kaninyo nga ang tanan nga mga butang ngari kanako mga espirituhanon, ug wala mahinabo sa bisan unsa nga panahon nga Ako mihatag nganha kaninyo og balaod nga temporal; ni bisan kinsa nga tawo, ni sa mga katawhan, ni kang Adan, nga inyong amahan, kinsa Ako milalang”. [Doktrina ug mga Pakigsaad] 29:34.

. . . Gitugutan ba ninyo nga ang tanan ninyong gibuhath gihimo uban ang bug-os nga tinguha ngadto sa himaya niana nga indibidwal, ang katapusang kalampusan sa iyang pagka-espirituhanon ibabaw sa iyang pisikal? Ang kinatibuk-an nga katuyoan sa Ginoo sa kinabuhi mao ang pagtabang kanato sa maayo ug pagtudlo kanato

nga sa katapusan sa atong mga kinabuhi andam kita alang sa celestial nga kabilin. Dili ba mao kini? Makahatag ba kamo sa matag bukag sa pagkaon nga inyong ihatag, makahatag ba kamo sa matag serbisyo nga inyong gihimo uban nianang mahinungdanon nga katuyoan diha sa hunahuna? Mao ba kini ang paagi sa paghimo niini aron matabangan ang akong igsoon nga lalaki o ang akong igsoon nga babaye aron mas labaw nga maangkon ug mahuptan ang iyang celestial nga kabilin? Mao kana ang katuyoan nga gipahimutang sa Ginoo.²

Ang programa sa welfare adunay dakong kahulugan sa buluhaton sa Ginoo. Kinahanglan gayud nga kita moatiman sa [katawhan] materyal nga mga panginahanglan ug mopatilaw kanila sa matang sa kaluwasan nga kinahanglan nga dili sila mamatay sa dili pa nato mabayaw ang ilang panghunahuna ngadto sa usa ka mas taas nga kahimtang. Diha niana mao ang katuyoan sa programa sa welfare sa Ginoo nga Iyang gibutang diha sa Iyang Simbahan sa matag dispensasyon sukad pa gayud sa sinugdanan. Wala kini magsugod niadtong 1936. Nagsugod kini sa diha nga ang Ginoo nagsugod sa pag-atiman sa Iyang katawhan dinhi sa yuta.³

Kon ang usa ka panimalay mabungkag tungod sa mga panginahanglan sa pagkaon ug kapasilungan ug sinina ug sugnod, . . . ang unang butang nga kinahanglan atong buhaton mao ang pagtukod og pagbati sa kasigurohan, usa ka pagbati sa materyal nga kaayohan, sa dili pa kita makasugod sa pagbayaw sa pamilya ngadto sa ang-ang diin kita makasilsil kanila kalabut sa hugot nga pagtuo. Mao kana ang sinugdanan, apan gawas kon kita aduna niana nga katuyoan kabahin sa unsay atong gibuhat kalabut sa pagtukod sa hugot nga pagtuo, ang paghatag lamang sa materyal nga tabang mapakyas. Karon, kinahanglan gayud nga makasabut kita nga, kon mosulay lamang kita sa pagtukod sa hugot nga pagtuo sa walay pagbusog una sa ilang mga tiyan ug pagtan-aw nga sila tukma nga gisininaan ug tukma nga gipapuyo ug tukma nga gidasig, tingali mapakyas kita sa pagtukod sa hugot nga pagtuo.⁴

Sa kasagaran gibalik-balik nato ang pamahayag nga gihatag kanato ni Presidente [Heber J.] Grant sa diha nga kining programa sa [welfare] gipasiugdahan. Kini mao ang iyang mga pulong . . . :

“Ang atong nag-una nga katuyoan mao ang paghan-ay, kutob tingali sa mahimo niini nga posible, sa usa ka sistema diin ang tunglo sa pagkatapulan mawala, ang mga dautan sa pagpakilimos mawagtang, ug ang pagkagawasnon, kakugi, pagdagingot ug respeto sa kaugalingon sa makausa pa matukod tali sa atong katawhan. Ang katuyoan sa Simbahan mao ang pagtabang sa katawhan nga motabang sa ilang mga kaugalingon. Ang trabaho kinahanglan nga ibalik isip nagdumala nga baruganan sa mga kinabuhi sa atong mga miyembro sa Simbahan.” [Sa Conference Report, Okt. 1936, 3.]

Mibiyahe ako sa tanang Simbahan tungod sa paghangyo sa Unang Kapangulohan uban ni Elder Melvin J. Ballard sa unang mga adlaw sa programa sa welfare aron sa paghisgot uban sa lokal nga mga lider sa Simbahan sa mga detalye nga mahinungdanon sa pagsugod niini. Dihay tulo ka paborito nga mga tudling sa kasulatan nga kasagaran niya nga gikutlo ngadto sa katawhan. Usa ka pamahayag nga sa kasagaran iyang gibalik-balik mao kini: “Kinahanglan gayud nga kita moatiman sa atong kaugalingong katawhan, tungod kay ang Ginoo miingon nga kining tanan kinahanglan nga pagabuhaton nga: ‘. . . ang simbahan unta mobarug nga may kagawasan ibabaw sa tanan nga mga nilalang ubos sa celestial nga kalibutan.’ (D&P 78:14.)”

. . . [Mikutlo usab siya] gikan sa ikasiyento kinse nga seksyon sa Doktrina ug mga Pakigsaad: “Sa pagkatinuod Ako moingon nganha kaninyong tanan: Tindog ug pakita aron ang inyong kahayag mao ang usa ka sumbanan alang sa tanan nga mga nasud,” [ug siya mitudlo nga] mao kini ang adlaw sa pagpasundayag sa gahum sa Ginoo alang sa iyang mga katawhan. [D&P 115:5.] Ug usab nagkutlo sa ikausa ka gatus ug upat nga seksyon:

“Busa, kon adunay tawo nga mokuha sa kabuhong diin Ako mibuhay, ug dili mohatag sa iyang bahin, sumala sa balaod sa akong ebanghelyo, ngadto sa mga kabus ug sa mga timawa, siya, uban sa mga dautan, mohangad sa iyang mga mata sa impyerno, nga anaa sa kasakit.” [D&P 104:18.]

Akong gibasa kining kinutlo nganha kaninyo karon aron sa pagpahinumdom kaninyo sa sukaranan nga mga bato diin ang trabaho sa welfare sa Simbahan gipahiluna.⁵

Unsa nga mga kapanguhaan ang kinahanglan nga gamiton aron pagsulbad sa indibidwal nga problema sa welfare?

Unsa ang mga kapanguhaan nga ang Simbahan aduna o tingali inyong tawgon kini og mga tabang, aron sa pagsulbad sa indibidwal nga problema sa welfare? Unsaon ninyo pagsugod sa pagsulbad niini? Pananglitan kinahanglan nga mangutana ako ninyo niini nga pangutana niining higayona. Pananglitan karong gabii usa ka tawag sa telepono ang moabut sa amahan sa usa ka pamilya diin anaa siya sa trabaho, nagdala kaniya sa makapaguol nga pulong nga ang iyang gamay'ng anak nga lalaki nabangga sa sakyanan ug gidali sa pagdala sa ospital, grabe ang pagkadaut. Kini nga pamilya adunay gamay ra kaayo nga kinitaan, nga hapit dili paigo aron sa pagsangkap sa pamilya sa pagkaon ug sa mga kinahanglanon. Karon giatubang dayon sa pamilya, ang bayad sa doktor, ang bayad sa ospital—unsaon gayud kaha ninyo sa pagatubang niini?

Nahadlok ako kon pangutan-on ko kamo niana nga pangutana ug patubagon kamo niini dinhi, kadaghanan kaninyo moingon: “Sa tinuod, among hatagan sa mga pundo sa halad sa puasa.” Ug dili kana mao ang pamaagi sa pagsugod sa Programa sa Welfare, ug kana mao ang nahimo natong sayop. Sa sinugdanan, magsugod kita sa indibidwal sa iyang kaugalingon. Dili kita molihok gikan niana nga punto hangtud nga natabangan nato ang indibidwal sa pagbuhat sa tanan niya nga mahimo aron sa pagtabang sa iyang kaugalingong problema. Karon, ang pagbati ug ang atong emosyonal nga simpatiya ang tingali motukmod kanato sa lain nga mga paghukom, apan mao kana ang una, ug dayon moduol kita sa duol nga mga paryente niana nga pamilya. Giwala nato ang pagkahiusa sa pamilya, giwala nato ang kalig-on nga nagagikan sa panaghiusa sa pamilya, kon mapakyas kita sa paghatag sa kahigayunan sa pagtabang nga magtudlo sa paagi diin ang duol nga mga paryente niana nga pamilya, nga naglisud sa hilabihan, makahimo sa pagduol aron sa pagtabang sa ilang kaugalingon.

Dayon, ang sunod nga punto nga atong buhaton mao ang pagtawag sa balay tipiganan alang sa diha-diha nga mga panginahanglan. Diha sa panimalay nga sama niana nga ako pa lamang

gihulagway, buot ako nga inyong makita ang bintaha sa paghatag nianang pamilya sa mga sinina, pagkaon, mga gamiton sa pagkatulog, mga sugnod nga gikinahanglan nila sulod sa pipila ka mga bulan aron pag-ilis sa kwarta nga ila sa laing bahin gastohon aron ibayad nianang emerhensya nga bayranan sa ospital, kay sa pagkuha sa mga halad sa puasa ug kwarta ang ihatag ngadto kanila.

. . .

Karon, lapas sa unsay inyong mabuhat gikan sa balay-tipiganan, dayon ang sunod nga butang nga buhaton, dayag lamang, mao ang pagrekomendar ngadto sa bishop sa paggamit sa pundo sa halad sa puasa, diin, siya gitun-an, nga pagagamiton una gikan nianang iyang gisangkap gikan sa iyang kaugalingon nga mga paningkamot ug sa mga paningkamot sa iyang mga lider. Ngadto niana nga katuyoan, kinahanglan gayud nga ibutang nato ang pagtigum sa mga halad sa puasa ug sa pagdugang sa mga halad sa puasa, ug sa pagtudlo sa halad sa puasa, isip usa sa labing importante nga bahin sa Plano sa Welfare. . . .

Karon, human niana, moabut kita sa aspeto sa pagpahiuli sa maayo nga kahimtang sa atong mga problema. Diha ang Relief Society, ug diha ang mga korum sa Priesthood mohimo sa ilang labing mahinungdanong bahin. Karon unsa ang bahin sa Relief Society diha sa programa sa pagpahiuli sa maayong kahimtang? Sa tinuod, ang unang butang nga inyong buhaton, samtang nagbisita kamo sa panimalay sa naglisud nga pamilya, mao ang pagbuhat ingon sa gikinahanglan sa bishop, paghimo og pagsusi sa mga kahimtang sa panimalay. . . .

Adtoon ninyo didto aron sa pagsusi, pagtan-aw sa mga kondisyon ug pagpangayo diha sa balay tipiganan, kon kana gikinahanglan, ug pagreport og balik ngadto sa inyong bishop sa mga panginahanglan sa pamilya alang sa iyang pagtugot ug alang sa pagkuha gikan sa balay tipiganan, o gikan sa mga pundo nga anaa iyang gikuptan, kon kana kinahanglan. Ang ikaduhang butang nga inyong buhaton mao ang pagpiho nga ang pagdumala sa mga problema niana nga panimalay gitun-an, ug nga adunay gihan-ay nga palakaw nga magtudlo nga makatabang sa pagsulbad sa mga kalisud nga anaa didto. Kinahanglan gayud nga mobarug kamo nga andam sa pag-atubang sa kalit nga mga panghitabo sa panimalay, sakit, kamatayon, ug ubang mga kondisyon sama niana nga

matang, nga magtawag diha sa usa ka inigsuon nga kalooy nga kinahanglan unta nga ipahayag pinaagi sa Relief Society. Dayon, usab, kinahanglan gayud nga kanunay kamo nga tigpalig-on sa moral niini nga bahin sa programa. Kinahanglan gayud nga inyo ang tigbayaw nga kamot, inyo ang mao nga mopatunhay sa sitwasyon sa pamilya panahon sa emerhensya.⁶

Karon mao ang panahon alang sa mga miyembro sa priesthood sa pag-ila sa ilang pundok sa korum. Ang matag korum kinahanglan nga makaila sa ilang mga miyembro ug sa ilang mga panginahanglan ug pangitaon kadtong nalubong sa utang ug sa mabination nga paagi mosugyot kon unsaon nila sa paghaw-as sa utang. Wala pa gayud sukad nga may higayon diin ang usa ka tawo nanginahanglan pag-ayo og usa ka higala kay sa dihang siya nalubong sa utang tungod sa pipila ka susama nga mga kahimtang. Karon mao ang panahon sa paghatag kanila og kalig-on sa panan-awon ug gahum sa pagpadayon. Dili lamang kinahanglan kita motudlo sa mga tawo sa paggawas gikan sa utang apan kita kinahanglan nga motudlo usab kanila sa dili pagpangutang.⁷

Kita nagpaabut sa indibidwal sa pagbuhat sa tanan nga iyang mahimo sa pagtabang sa iyang kaugalingon, bisan kon kini emerhensya alang sa nagbinugtong nga pamilya o alang sa tibuok komunidad, nga ang mga paryente mobuhat sa tanan nila nga mahimo sa pagtabang, dayon ang Simbahan mosunod uban sa mga kagamitan gikan sa balay tipiganan, uban sa mga halad sa puasa aron sa pagsulbad sa ilang mga panginahanglan nga ang kagamitan gikan sa balay tipiganan dili makasangkap, ug sa katapusan, ang Relief Society ug ang mga korum sa priesthood motabang uban sa pagpahiuli sa maayong kahimtang.⁸

**Sa unsa nga paagi kita makahimo sa atong panimalay
nga mas mapanangkamuton sa kaugalingon?**

Aron ang usa ka indibidwal o usa ka komunidad mahimo nga makapatunhay sa kaugalingon, ang mosunod nga lima ka mga lakang kinahanglan gayud nga pagahimoon:

Una: Kinahanglan nga walay pagkatinapulan diha sa Simbahan.

Ikaduha: Kinahanglan gayud nga makakat-on kita sa leksyon sa kinaugalingon nga sakripisyo.

Ikatulo: Kinahanglan gayud nga magpakahanas kita sa paagi sa pagpakabuhi ug pagtrabaho nga maghiusa.

Ikaupat: Kinahanglan gayud nga bansayon nato ang pakig-inig-suonay diha sa atong mga korum sa priesthood.

Ikalima: Kinahanglan gayud nga kita makabaton og kaisug sa pag-atubang sa hagit sa matag adlaw nga mga problema pinaagi sa atong kaugalingong panlimbasog kutob sa mahimo sa indibidwal o lokal nga mga kapanguhaan sa dili pa mohangyo sa uban sa pagduol ug sa pagtabang kanato niana nga solusyon.⁹

Ibutang sa hunahuna nga ang programa sa Welfare sa Simbahan kinahanglan gayud nga magsugod diha kaninyo sa personal ug indibidwal nga paagi. Kinahanglan gayud nga magsugod kini diha sa matag miyembro sa Simbahan. Kinahanglan gayud nga kita magmadaginuton ug mapangandamon. . . . Kinahanglan nga molihok kamo alang sa inyong kaugalingon ug moapil sa dili pa ang programa sa welfare maaktibo diha sa inyong kaugalingong panimalay. . . .

Pangitaa ang pamaagi . . . sa pagtan-aw nga ang pagkaon anaa sa inyong mga panimalay; ug pagtambag sa inyong mga silingan ug mga higala sa pagbuhat sa ingon, tungod kay usa ka tawo nakahupot [sa] panan-awon sa pagkahibalo nga kini gikinahanglan, ug pagakinahanglanon kini sa umaabut, ug nahimong manluluwas sa atong katawhan sa kaniadto.

Karon, dili kita magpakabuang ug magdahum nga tungod kay maayo ra ang kahimtang karon wala nay problema sa umaabut. Ang Ginoo misulti kanato pinaagi sa pagpadayag sa pipila sa mga butang nga nag-una kanato, ug nagpuyo kita sa panahon nga ang katumanan niadtong mga panagna ania na karon. Kita nakugang, ug gani walay panghitabo karon nga wala makita og una sa mga propeta. . . .

Ang Dios nagtabang kanato sa pagbaton sa kahusay sa atong mga balay ug sa pagtutok sa atong mga mata niadtong kinsa nagdumala niini nga Simbahan ug sa pagsunod sa ilang panudlo, ug dili kita mahisalaag.¹⁰

Ipakita kanako ang usa ka katawhan kinsa “adunay hunahuna sa pagtrabaho,” aron makalikay sa pagkaulipon sa utang, ug sa

pagtrabaho nga maghiusa diha sa walay paghinakog nga serbisyo aron makab-ot ang usa ka mahinungdanon nga katuyoan, ug akong ipakita ninyo ang katawhan kinsa nakakab-ot sa labing mahinungdanong posible nga kasigurohan diha sa kalibutan sa mga tawo ug materyal nga mga butang.¹¹

Mga katalagman moigo sa matag dapit. Usa sa labing grabe sa atong mga katalagman mao ang [usa ka linog] didto sa San Fernando Valley [California]. Nabalaka kami sa diha nga milabay ang mga adlaw ug dili kami makatawag tungod kay naguba ang linya sa mga telepono, ug walay laing paagi sa pagkuha og pulong kon naunsa na ang atong mga tawo; busa nakigsulti kami sa atong [mga lider sa priesthood] diha lamang gayud sa gawas sa dapit nga nalinugan ug nangutana kon makabalita ba siya kanamo. Ug ang pulong nibalik, “Maayo ra kaming tanan. Nagpagawas kami sa mga pagkaon gikan sa tipiganan nga among gitigum. Nagtipig kami og mga tubig.” Ang naandan nga tubig nahugawan, ug ang mga tawo nagkalisud ug anaa sa kuyaw tungod sa kahugaw sa tubig; apan ang mga tawo nga naminaw mitipig og tubig ingon man usab mga pagkaon ug ubang mga butang aron makatabang kanila; ug bisan tuod dili silang tanan adunay mga pagkaon ug walay tubig, kadtong kinsa naminaw ug nangandam wala mahadlok, ug naghiusa sa nindot kaayo nga paagi sa pagtinabangay.¹²

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Sama sa gipasabut ni Presidente Lee, unsa ang pamaagi sa Ginoo sa pag-atiman sa mga kabus ug timawa? (Tan-awa sa D&P 104:14–18.)
- Unsa ang pipila sa mga kapanguhaan nga ania kanato nga mahimong ipakigbahin ngadto sa mga kabus?
- Ngano nga kinahanglan nga ang atong mga paningkamot sa pagserbisyo sa mga kabus ug timawa ipatumong sa pagtabang kanila nga maandam alang sa kinabuhing dayon? Unsaon nato sa pagbuhat niini?

- Ngano nga ang mga indibidwal ug mga pamilya kinahanglan nga mobuhat sa tanan nila nga mahimo aron sa pagtabang sa ilang mga kaugalingon? Unsa nga mga panalangin ang moabut sa mga pamilya kinsa motabang sa ilang kaugalingon sa mga panahon sa panginahanglan? Unsa nga buhat ang gihimo sa mga korum sa priesthood ug Relief Society sa pagtabang niadtong nanginahanglan?
- Unsay gipasabut sa pagkahimo nga mapaningkamuton sa kaugalingon? Unsa nga mga lakang ang kinahanglan gayud natong buhaton aron mahimo nga labaw pa ka mapaningkamuton sa kaugalingon?
- Ngano nga ang abilidad ug mauyunon nga motrabaho ang importanting sukaranan nga mahimong mapaningkamuton sa kaugalingon? Sa unsa nga paagi kita makatudlo sa atong mga anak sa pagtrabaho?
- Unsa nga mga panalangin ang moabut kanato kon mosunod kita sa tambag sa atong mga lider sa pagbayad sa atong mga utang ug sa pagbansay sa pagdaginot sa pagdumala sa atong kwarta?

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Okt. 1972, 123–24; o *Ensign*, Ene. 1973, 104.
2. “The Place of Relief Society in the Welfare Plan,” *Relief Society Magazine*, Dis. 1946, 814–15.
3. “Let Others Assist You,” pakigpulong ngadto sa miting sa welfare, 4 Abr. 1959, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 22.
4. “Place of Mothers in the Plan of Teaching the Gospel in the Home,” *Relief Society Magazine*, Ene. 1965, 12.
5. Sa Conference Report, Abr. 1946, 69–70.
6. “The Place of Relief Society in the Welfare Plan,” 812–13.
7. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 315.
8. *The Teachings of Harold B. Lee*, 306.
9. “What Is the Church Welfare Plan?” *Instructor*, Hulyo 1946, 316.
10. “Follow the Light,” pakigpulong didto sa miting sa agricultural welfare, Abr. 1969, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 4–5.
11. *Decisions for Successful Living* (1974), 202.
12. “Follow the Light,” pakigpulong didto sa miting sa agricultural welfare, 3 Abr. 1971, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 4–5.

Paggahin og Panahon nga Mahimong Balaan

Sa unsa nga paagi kita maghago sa matag adlaw aron sa pagpakaon sa atong mga kaugalingon sa espirituhanon nga paagi?

Pasiuna

Si Presidente Harold B. Lee sa kasagaran mitudlo sa ka importante sa pag-amuma sa atong mga kaugalingon sa espirituhanon nga paagi. Siya miingon nga ang atong mga lawas mahimong ika-tandi sa mga kota nga kinahanglan gayud nga kanunay nga sangkapan og maayo aron magpabilin nga lig-on atol sa mga panahon sa pag-ataki sa kaaway.

“Ang mga kaaway sa inyong kaugalingong tawhanong mga ‘kota’ pisikal ug espirituhanon,” siya mipasabut. Mahimo nga maglakip kini og “wala paabuta nga kasub-anan, usa ka kadautan sa dungog sa pamilya, pagkatay-og sa inyong mga panalapi, ang [pagluib] sa gilauman nga higala, o usa ka tinago nga sala batok sa balaod sa Dios.” Kon ang ingon nga mga butang mahitabo sa atong mga kinabuhi, nagkinahanglan kita og “dugang nga mga sangkap gikan sa espirituhanon nga mga kapanguhaan. . . . Kon mahilayo kamo sa Simbahan tungod sa pagkawalay pagtagad ug ang inyong hugot nga pagtuo sa Dios nagkakunhod, kon wala kamo makasabut pinaagi sa pagtuon ug sa pagkat-on sa paagi ngadto sa kapasayloan sa inyong kalapasan, o kon kamo wala makabaton pinaagi sa mainampuon nga pagsabut sa kasiguroan sa usa ka umaabut nga ganti alang sa mga sakripisyo ug sakit, niana inyong giputol ang inyong espirituhanon nga paggiya ug ang kalig-on nga gikinahanglan sa inyong kalag nawala. . . . Ang inyong kota maalaot ngadto sa piho nga pagkabihag sa mga pundok ni Satanas. Niana kamo sama sa buang nga tawo kinsa mitu-

kod sa iyang balay diha sa mga balas, ug sa diha nga miabut ang mga unos grabe ang pagkapukan niana. [Tan-awa sa Mateo 7:24–27.]

“Ug mao nga nangamuyo ako kaninyo . . . sa pagpuyo sa matag adlaw aron madawat unta ninyo gikan sa tuburan sa kahayag [ang] pagkaon ug kalig-on nga paigo sa matag adlaw nga panginahanglan. Paghatag og panahon nga mahimong balaan sa matag adlaw sa inyong mga kinabuhi.”¹

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Sa unsa nga paagi nga maamuma nato ang atong espirituhanon nga mga kaugalingon?

Sulod sa matag usa kaninyo nagpuyo diha ang usa ka espiritu nga mao ang tukma nga katugbang sa inyong hingpit nga gidak-on sa pisikal nga lawas. Aron sa paghimo sa inyong pisikal nga lawas nga malagsik ug mahimsog, ang pagkaon ug ilimnon kinahanglan gayud nga ihatag sa kanunay nga mga pagsal-ang. Ang matag *germ cell* sa inyong mga lawas kinahanglan gayud nga adunay ugat nga koneksyon aron mapatunhay ang mahinungdanon nga mga proseso sa kinabuhi. Ang pagkapakyas sa pagpatunhay niining mga ugat nga koneksyon o sa paghatag sa gikinahanglan nga kabuhian modala sa pagkadunot, dili paglihok, pagkasakit ug sa katapusan kamatayon sa pisikal nga lawas.

Ang inyong espirituhanon nga lawas nagkinahanglan og pagkaon sa makanunayon nga pagsal-ang aron masiguro niini ang kahimsog ug kalagsik. Ang yutan-on nga pagkaon dili makatagbaw niini nga panginahanglan. Ang pagkaon nga makatagbaw sa inyong espirituhanon nga panginahanglan kinahanglan gayud moabut gikan sa espirituhanon nga mga kapanguhaan. Mga baruganan sa mahangturon nga kamatuoran, ingon nga gilakip diha sa ebanghelyo, ug ang tukma nga paggamit pinaagi sa paghimo og espirituhanon nga mga kalihokan mga importante sa katagbawan sa inyong espirituhanon nga mga kaugalingon. Mahinungdanon nga mga proseso sa espiritu ingon usab og mapatunhay lamang pinaagi sa maalamon nga koneksyon sa espirituhanon nga mga tuburan sa kamatuoran. Ang espirituhanon nga sakit ug kamatayon, diin nagpasabut og pagkahimulag gikan sa tuburan sa espiri-

Si Presidente Harold B. Lee mitudlo: “Pagpuyo sa matag adlaw aron madawat unta ninyo gikan sa tuburan sa kahayag [ang] pagkaon ug kalig-on nga paigo sa matag adlaw nga panginahanglan. Paghatag sa panahon nga mahimong balaan sa matag adlaw sa inyong mga kinabuhi.”¹

tuhanon nga kahayag, mga siguradong mosunod sa pagkabugto sa inyong koneksyon ngadto sa sentro sa espirituhanon nga ugat, ang Simbahan ni Jesukristo.²

Kita nagpalambo sa atong espirituhanon nga mga kaugalingon pinaagi sa pagbansay. . . . Kinahanglan gayud nga atong bansayon ang atong espirituhanon nga mga kaugalingon uban sa sama nga pag-atiman, kon kita mahimong hingpit nga napalambo, sama sa atong pagbansay sa atong pisikal nga mga lawas. Kinahanglan gayud nga kita adunay kada adlaw nga pag-ehersisyo sa atong mga espiritu pinaagi sa pag-ampo, pinaagi sa paghimo og matag adlaw nga maayong mga binuhatan, pinaagi sa pagpakigbahin sa uban. Kinahanglan gayud nga pakan-on nato ang atong mga espiritu kada adlaw pinaagi sa pagtuon sa mga kasulatan sa matag adlaw, pinaagi sa [family home evening], pinaagi sa pagtambong sa mga miting, pinaagi sa pag-ambit sa sakrament. Kinahanglan gayud nga likayan nato ang makadaut nga mga hilo nga anaa kanato kon atong nalapas ang usa sa mga sugo sa Dios. Sama ra kini og hilo sa atong espirituhanon nga mga lawas. . . .

Ang atong espirituhanon nga mga paghiling mahitabo kon kita dad-on nga makig-atubang sa espirituhanon nga mga doktor sa Dios—ang atong mga bishop, atong mga stake president, ug usahay uban sa mga Kinatibuk-ang Kadagkoan diha sa mga interbyu diin sa kanunay gihimo alang sa katuyoan sa pagtabang nga maandam kita alang sa espirituhanon nga pag-uswag. Usahay kinahanglan nga adunay pagahimoon, isip resulta niini nga mga interbyu, pipila ka dagko kaayo nga mga pag-usab sa atong espirituhanon nga mga kaugalingon.³

Ang tanan nga supak sa kabubut-on sa Dios sama sa usa ka hilo sa inyong espirituhanon nga kinabuhi ug kinahanglan gayud nga likayan sama sa inyong paglikay sa gibutangan og marka nga mga hilo diha sa inyong mga kabinet sa mga tambal sa panimalay.⁴

Ang matarung nga tawo nanglimbasog alang sa pag-uswag sa kaugalingon nasayud nga siya adunay inadlaw nga panginahanglan sa paghinulsol alang sa iyang mga kasaypanan o sa iyang pagpasagad. Wala kaayo siyay kabalaka mahitungod sa unsay iyang makuha apan mas labaw pa kabahin sa unsa kadaghan ang iyang mahatag ngadto sa uban, nasayud nga subay niana nga paagi siya

makakaplag og tinuod nga kalipay. Nangingkamot siya sa paghimo sa matag adlaw nga iyang labing maayo aron nga sa pagtak-op sa kagabhion makasaksi siya diha sa iyang kalag ug ngadto sa iyang Dios nga bisan unsa ang gibuhath niya nianang adlaw, gibuhath niya sa labing maayo sa iyang kasarang.⁵

**Sa unsa nga paagi nga ang pagbalaan sa Adlaw
nga Igpapahulay makaamuma sa espiritu?**

Ang Dominggo labaw pa kay sa usa ka adlaw sa pagpahulay gikan sa ordinaryo nga mga buluhaton sa semana. Dili kini mahimong hunahunaon isip usa lamang ka adlaw sa langay-langay nga pagtapol ug pagkataspukan o alang sa pisikal nga kalingawan ug mga katagbawan. Kini adlaw nga bangkete alang sa inyong espiritu nga mga lawas. Ang dapit sa espirituhanon nga bangkete anaa sa balay alampoan. Dinhi inyong makaplagan ang pakigdaith uban niadtong kinsa sama sa inyong mga kaugalingon nagtinguha sa espirituhanon nga pag-amuma. Kamong gisugong sa pagkanta ug pag-ampo ug paghalad sa inyong mga pag-ampo ngadto sa Labing Halangdon, ug sa pag-ambit sa balaan nga sakrament isip usa ka pagpahinumdom sa inyong mga obligasyon isip anak nga lalaki o babaye sa Dios dinhi sa pagka-mortal ug agi og handumanan sa pag-ula sa Manluluwas ug sa pagsaad pag-usab sa inyong kamaunungon ngadto sa iyang ngalan. . . .

Bisan kon sa panimalay o sa simbahan, ang inyong mga hunahuna ug ang inyong pamatasan kinahanglan nga kanunay mahiangay sa espiritu ug sa katuyuoan sa Igpapahulay. Ang mga dapit sa kalingawan ug paglulinghayaw, samtang sa tukma nga mga higayon mahimong magsilbi sa gikinahanglan nga katuyuoan, dili makatabang sa espirituhanon nga pagtubo ug ang ingon nga mga dapit dili makahupot kaninyo nga “walay buling gikan sa kalibutan” apan hinoon mohikaw kaninyo sa “kahingpitan sa yuta” nga gisaad niadtong kinsa motuman sa balaod sa Igpapahulay. [Tanawa sa D&P 59:9, 16.] Kamong kinsa mohimong sa paglapas sa Igpapahulay nga usa ka naandan nga buhat, pinaagi sa inyong pagkapakyas sa “pagbalaan niini,” mawad-an sa kalag nga puno sa hingpit nga kalipay agi ilis alang sa usa ka gamay nga tumbok nga puno sa kahilayan. Naghatag kamong sa naghingapin nga pagtagad

sa inyong pisikal ng mga tinguha baylo sa kadaut sa inyong espirituhanon nga kahimsog. Ang tiglapas sa Igpapahulay nagpakita sa sayo nga timailhan sa iyang pagkaluya diha sa hugot nga pagtuo pinaagi sa pagpasagad sa ilang inadlaw nga pag-ampo sa pamilya, pinaagi sa pagpangita og sayop, pinaagi sa pagkapakyas sa pagbayad sa ilang mga ikapulo ug sa mga halad; ug kana nga tawo kansang hunahuna nagsugod sa pagkangitngit tungod sa espirituhanon nga pagkagutom sa dili madugay magsugod usab sa pagbaton sa mga pagduha-duha ug mga kahadlok nga nakapahimo kaniya nga dili angay alang sa espirituhanon nga pagkat-on o pag-uswag sa pagkamatarung. Kini mao ang timailhan sa espirituhanon nga kadaut ug espirituhanon nga sakit nga mahimong matambalan lamang pinaagi sa tukma nga espirituhanon nga pagpakaon.

Unta dili kita molaum nga agig dugang sa atong talahurong nga kalihokan sa Adlaw sa Ginoo kita usab nianang adlaw mopaminos sa kabudlay diha sa panimalay ngadto sa kinagamyan, ug sa gawas sa panimalay ang mahinungdanon lamang nga mga buluhaton ang buhaton. Himoa kini nga adlaw sa mainampoon, mahunahunaon nga pagtuon sa kasulatan ug ubang maayo nga mga basahon. Samtang puno sa hingpit nga kalipay sa Igpapahulay, pagsulat ngadto sa inyong hinigugma o sa usa nga wala diha nga minahal o sa usa ka higala kinsa tingali nagkinahanglan sa inyong espirituhanon nga kalig-on. Himoa ang inyong panimalay nga mga dapit alang sa pagkanta ug sa pagpatugtog sa maanindot nga musika nga duyog sa espiritu niana nga adlaw. Sa pagkagabii samtang magpundok kamo diha dapit sa halingan sa inyong panimalay uban sa pamilya lamang o uban sa mga higala, hisguti ang bililhon nga mga kamatuoran sa ebanghelyo ug tapusa uban sa panapos nga pag-ampo sa pamilya. Ang akong kasinatian nagtudlo kanako nga ang pag-aghat sa konsyensya ngadto sa usa ka matinud-anon nga miyembro sa Simbahan mao ang labing luwas nga timailhan kay sa niana nga supak sa espiritu sa pagsimba sa Adlaw nga Igpapahulay.

. . . Apan ayaw damha nga ang bug-os nga pagsunod sa balaod sa Igpapahulay mao ra ang igo sa pagpatunhay sa inyong espirituhanon nga mga lawas diha sa kahimsog. Ang matag adlaw sa semana

kinahanglan gayud nga mohatag og pag-amuma sa inyong espirituhanon nga mga kaugalingon. Ang pamilya ug sekreto nga mga pagampo, ang pagbasa sa mga kasulatan, paghigugma sa inyong mga panimalay ug walay paghinakog nga inadlaw nga pagserbisyo ngadto sa uban mao ang manna gikan sa langit nga ipakaon sa inyong mga kalag. Ang paghimo sa sinemana nga Family Home Evening mao ang lain nga lig-ong kusog alang sa pagkamatarung diha sa panimalay. . . .

Ug mao nga nangamuyo ako kaninyo sa dili pagkawit sa inyong espirituhanon nga mga lawas nianang mahinungdanon nga kalig-on pinaagi sa paglapas sa Adlaw nga Igpapahulay, apan sa kinasingkasing nagsugyot kaninyo sa pagpuyo sa matag adlaw aron kamo makadawat unta gikan sa tuburan sa kahayag, pagkaon ug kalig-on nga igo sa matag adlaw nga panginahanglan.⁶

Sa unsa nga paagi nga ang puasa ug ang pagbayad sa mga halad sa puasa makaayo kanato sa espirituhanon nga paagi?

Akong gipangutana ang akong kaugalingon sa pangutana, “Unsa ang balaod sa puasa?” ug akong nakaplagan nga si Presidente Joseph F. Smith naghubad niini nga mga pulong diin akong gihunahuna nga gihatagan hinoon og usa sa labing maayo nga pagpasabut:

“Busa, kini, katungdanan sa matag Santos sa Ulahing mga Adlaw sa paghatag ngadto sa iyang bishop, sa adlaw sa puasa, sa pagkaon nga siya o ang iyang pamilya mokaon alang niana nga adlaw, nga mahatag kini ngadto sa mga kabus alang sa ilang kaayohan ug panalangin; o, agig ilis sa pagkaon, ang katumbas niini nga kantidad, o kon ang tawo adunahan, usa ka ubay-ubay nga donasyon, sa kwarta, mahimo nga itagana ug ipahinungod ngadto sa mga kabus.” [*Gospel Doctrine*, 5th ed. (1939), 243.]

Ug dayon gipangutana nako ang akong kaugalingon, “Unsa nga mga panalangin ang gisaad sa Ginoo kanato tungod sa pagpuasa ug sa pagbayad sa mga halad sa puasa?” Si Presidente [Heber J.] Grant sa usa ka pamahayag nga anaa gi-rekord, mihatag kanako niini nga mga tubag: una, ang panalangin sa panalapi

ug sunod ang espirituhanon. Mao kini ang iyang gisulti, kabahin sa mga panalangin sa panalapi:

“Tuguti ako nga mosaad kaninyo karon dinhi nga kon ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw magmatinuoron ug magmakugihon sugod niining adlaw, isip usa ka katawhan, maghupot sa binulan nga puasa ug magbayad ngadto sa mga kamot sa ilang mga bishop sa tukma nga kantidad nga ila untang magasto alang sa pagkaon sulod sa duha ka kan-anan diin ilang gipugngan . . . maangkon nato ang tanan nga kwarta nga gikinahanglan aron sa pag-atiman sa tanang walay trabaho ug sa tanang mga kabus.” [*Gospel Standards*, comp. G. Homer Durham (1941), 123.]

Kabahin sa espirituhanon nga mga panalangin nagsulti siya niini:

“Ang matag buhi nga kalag taliwala sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw nga magpuasa sa duha ka kan-anan kausa sa usa ka bulan makapahimulos sa espirituhanon nga paagi ug malig-on sa hugot nga pagtuo sa ebanghelyo ni Ginoong Jesukristo— makapahimulos sa espirituhanon nga paagi diha sa usa ka nindot kaayo nga paagi.” [*Gospel Standards*, 123.]

Samtang nagbasa ako niana nga pamahayag, akong nahinum-duman unsa ang gipahayag ni Propeta Isaias mahitungod sa mga panalangin nga moabut ngadto kaniya kinsa mopuasa ug mohatag sa iyang pan ngadto sa gigutom. . . . Aniy upat ka maanindot kaayo, nga espirituhanon nga mga saad nga gihimo sa Ginoo ngadto niadtong kinsa mopuasa ug mohatag sa ilang pan ngadto sa gigutom; ingon sa gisulat diha sa Isaias, ang una nga saad:

“Unya ang imong kahayag mosidlak nga maingon sa kabuntagon, ug ang imong pagkaayo motungha sa madali: ug ang imong pagkamatarung mouna kanimo, ang himaya sa Ginoo magapalikod kanimo.”

Dayon ang Ginoo misaad:

“Unya ikaw motawag, ug ang Ginoo motubag; Ania man ako.”

Ug usab ang Ginoo misaad:

“Ug kong ibu-bu mo ang imong kalag ngadto sa gigutom, ug busgon mo ang sinakit nga kalag; unya ang imo nga kahayag mosubang sa kangitngitan, ug ang imong kadulom maingon sa kaudtohan.”

Ug sa katapusan, kini nga saad:

“Ug ang Ginoo magamando kanimo sa kanunay, ug mobusog sa imong kalag sa mga dapit nga mamala, ug magapalig-on sa imong mga bukog: ug ikaw mahasama sa usa ka pinatubigan nga tanaman, ug sama sa usa ka tubod sa tubig, kansang mga tubig walay paghubas.” [Isaias 58:8–11.]

Kadto nga mga panalangin gihubad ngadto sa mga panghitabo ug sa mga problema sa kinabuhi, igo ka maayo nga pagkahulagway sa usa ka panghitabo nga gisaysay sa usa sa atong mga presidente sa misyon ngadto sa Kinatibuk-ang mga Kadagkoan pipila ka tuig na ang milabay. Samtang nagpuyo kita taliwala niadtong kulbahinam nga mga adlaw sa panahon sa gubat, kini nga amahan misaysay niini nga panghitabo:

Adlaw kadto sa puasa. Mibangon siya og sayo sa buntag, ang mga buluhaton sa umahan nahuman na, ug migahin na siya karon og pipila ka minutos, didto sa iyang umahan sa wala pa ang takna nga moadto sa sayo sa buntag nga miting sa Priesthood. . . .

Niining buntaga sa iyang paglakaw didto sa umahan, ang iyang hunahuna wala diha sa iyang duha ka anak nga mga lalaki kinsa atua sa natad sa panggubatan, apan, sa kalit, gihunong siya samtang naglakaw ngadto sa umahan, sa usa ka makalilisang nga panghunahuna nga miabut diha kaniya, nga may dautan nga nahitabo sa usa sa mga anak nga lalaki. Mitalikod siya aron mobalik sa balay. Siya miingon wala lamang ako maglakaw, apan ako nagdagan, ug akong gitawag ang akong pamilya ngadto sa sala, ug miingon ngadto kanila, ‘Karon, dili ako buot nga bisag kinsa sa akong pamilya nga mohungit og pagkaon karong adlaw, buot ako nga magpuasa kamo, ug buot ako nga mag-ampo kamo, ug buot ako nga moluhod kamo dinhi uban kanako ug maghimo og pamilya nga pag-ampo tungod kay ako adunay kalit nga panghunahuna didto sa gawas nga may dautan nga nahitabo sa atong mga lalaki didto sa gubat.’”

Ug busa nagpundok sila nga nag-alirong ug naghimo sa ilang pag-ampo sa buntag. Mipuasa sila, ug wala sila mohunong sa ilang pagpuasa, apan mipadayon sa pagpuasa human niana nga adlaw. Napulo ka adlaw sa kabalaka ang milabay, dayon dihay miabut pinaagi sa Red Cross, ang balita nga nianang pagkabuntag (ug sa

diha nga ilang gisubay ang oras, mao kadto ang eksakto nga higa-yon sa diha nga ang amahan mibati nianang kalit nga panghuna-huna), ang iyang anak kauban sa iyang kauban nakatunob og usa ka “*laang sa bomba*” ug ang iyang kauban sa pagkatinuod naku-nis-kunis, ug kini nga batang lalaki maayo nga pagkaangol ug nag-higda nga himatyon.

Pagpuasa ug pag-ampo—“Unya ikaw motawag, ug ang Ginoo motubag; ikaw motuaw, ug siya magaingon, Ania man ako.”⁷

Sa unsa nga paagi nga ang pagpamalandong modala kanato nga mas maduol sa Ginoo?

Si Presidente [David O.] McKay miingon, “Wala kita mohatag og igong panahon sa pagpamalandong.” Mobangon ako og sayo sa buntag. . . , alas singko, sa diha nga ang akong hunahuna ug espiritu tin-aw ug malinawon. Dayon ako mamalandong. Mas labaw pa kamo nga maduol sa Ginoo kay sa inyong mahunahuna kon makakat-on kamo sa pagpamalandong. Tugoti ang inyong espiritu nga matudloan pinaagi sa Espiritu.⁸

Ang Napulog Duha dili dayon makalimot sa pahimangno ni Presidente David O. McKay diha sa among miting sa konseho usa ka buntag sa diha nga iyang gisilsil ang ka importante kaayo sa paggahin og panahon sa pagpamalandong aron sa pagpabilin nga maduyog ngadto sa espiritu. “Kini usa ka mahinungdanon nga butang nga mahimong mauyunon sa mga paghonghong sa Espiritu ug masayud kita nga kon kini nga mga paghonghong moabut kini usa ka gasa ug atong kahigayunan ang pagbaton niini. Moabut kini kon malinawon kita ug dili ubos sa kaugtas sa mga buluhaton.”

Dayon gipahimuslan sa Presidente ang okasyon sa pag-asoy sa usa ka kasinatian diha sa kinabuhi ni Bishop John Wells, kanhi usa ka miyembro sa Presiding Bishopric. Usa ka anak nga lalaki ni Bishop Wells namatay didto sa Emigration Canyon didto sa relis sa train. . . . Ang iyang anak nga lalaki naligsan sa usa ka dekarga nga train. Si Sister Wells dili mahupay sa kaguol. Nagbangutan siya sulod sa tulo ka adlaw sa wala pa ang paglubong, dili modawat og pahisubo diha sa paglubong, ug diha sa seryuso nga kahimtang

ang panghunahuna. Usa ka adlaw human dayon sa serbisyo sa paglubong, samtang malinawon nga naghigda sa iyang katre, sa gihapon nagbangutan, giangkon niya nga ang iyang anak nga lalaki mipakita kaniya ug miingon, “Mama, ayaw pagbangutan. Ayaw paghilak. Maayo ra ako.” Siya [ang anak] misulti kaniya [sa inahan] nga siya [ang inahan] wala makasabut naunsa pagkahitabo ang aksidente. Iyang gipasabut nga misignal siya ngadto sa enhinyero sa paglarga ug dayon mihimo sa naandan nga paningkamot sa paggunit sa mga rehas sa dekada nga train, apan sa iyang pagsulay sa pagbuhat sa ingon ang iyang tiil nasangit sa usa ka gamot ug napakyas siya sa pagkapyot sa gunitanan nga rehas ug ang iyang lawas nahulog ilawom sa train. Klaro kini nga aksidente. Miingon siya nga sa diha nga naamgohan niya nga diha siya sa lain nga palibut misulay siya sa pagpakigkita sa iyang amahan apan dili siya makaduol kaniya. Ang iyang amahan nagkapuliki pag-ayo sa iyang mga buluhaton diha sa opisina nga dili siya makatubag sa iyang pagtawag; mao nga mianha siya sa iyang inahan ug siya miingon ngadto kaniya, “Imong sultihan si Papa nga maayo ra ang tanan kanako. Buot ko nga dili na kamo magbangutan.”

Dayon si Presidente McKay miingon nga ang punto nga diha sa iyang hunahuna mao nga kon kita malinawon diha sa usa ka pribado nga kwarto kita mas labaw pa ka dali nga mobati niadtong mga butanga, nga kutob nga siya may kalabutan ang iyang labing maayo nga mga hunahuna moabut human siya mobangon sa buntag ug malinawon ug maghunahuna kalabut sa mga buluhaton niana nga adlaw, nga ang kalit nga panghunahuna moabut ingon ka klaro nga sama og nakadungog siya og tingog ug kadatong kalit nga mga panghunahuna tinuod. Kon kita naguol mahitungod sa usa ka butang ug nakapalibug sa atong mga pagbati ang inspirasyon dili moabut. Kon kita magpuyo sa mao nga ang atong mga hunahuna luwas gikan sa mga kabalaka ug ang atong konsyensya limpyo ug ang atong mga pagbati maayo ngadto sa usag usa, ang pagdumala sa espiritu sa Ginoo diha sa atong espiritu ingon ka tinuod sama kon mopunit kita sa telepono; apan kon kini moabut, timan-i kini, kinahanglan gayud nga kita may igong kaisog sa pagbuhat sa gisugyot nga kalihokan. . . .

Himoa kana nga usa ka butang nga hinumduman—buhata usab ang ingon. Paghatag og panahon sa pagpamalandong. Daghang mga higayon nga makigbugno kamo sa mga problema, ang solusyon niana mahimong maila sa espirituhanon nga paagi.⁹

Ayaw pagpalabi og kapuliki nga kamo walay higayon sa pagpamalandong. Paghatag og panahon. Ang labing importante nga pagpamatuod dili moabut pinaagi sa pagtan-aw, apan pinaagi sa tago nga saksi. Si Kristo mahimo nga mas duol kay sa atong nahibaloan. “Ako anaa sa inyong taliwala, ug kamo dili makakita kanako. Ang Espiritu Santo nagdala sa tinuod nga saksi. Ang akong mga mata anaa kaninyo. Ang adlaw hapit na moabut ug masayud nga Ako mao.” [Tan-awa sa D&P 38:7–8.]¹⁰

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Ngano nga kinahanglan gayud nga mohatag kita og higayon sa pag-amuma sa atong mga kaugalingon sa espirituhanon nga paagi? Unsay atong mabuhat sa matag adlaw aron molambo sa espirituhanon nga paagi?
- Unsa ang makababag sa atong mga paningkamot sa pag-amuma sa atong mga kaugalingon sa espirituhanon nga paagi?
- Sa unsa nga paagi kita makahimo sa atong panimalay nga usa ka dapit nga nag-amuma sa espirituhanon nga paagi sa matag miyembro sa pamilya?
- Sa unsa nga paagi ang pagtahud sa Igpapahulay nga adlaw nakatabang kaninyo nga motubo sa espirituhanon nga paagi? Unsa nga mga kalihokan sa Igpapahulay ang nagtabang kaninyo ug sa inyong pamilya nga makapatunhay sa espiritu sa pag-ampo sa tibuok adlaw? Kon molapas kita sa Igpapahulay, ngano nga “mawad-an sa kalag nga puno sa hingpit nga kalipay agig ilis alang sa usa ka gamay nga tumbok nga puno sa kahilayan”?
- Unsa nga mga panalangin ang moabut niadtong kinsa nagpuasa? (Tan-awa sa Isaias 58:8–11.) Giunsa ninyo sa pagkakita niini nga mga panalangin nga natuman?

- Unsa ang atong nakat-unan gikan sa istorya ni Bishop John Wells mahitungod sa ka importante sa paggahin og higayon sa pagpamalandong sa espirituhanon nga mga butang? Sa unsa nga mga paagi kamo nakahimo sa paglakip sa pagpamalandong sa espirituhanon nga mga butang diha sa inyong kina-buhi?

Mubo nga mga Sulat

1. *Decisions for Successful Living* (1973), 149–50.
2. *Decisions for Successful Living* 145.
3. “Learning the Gospel by Living It,” pakigpulong didto sa ika-52 nga tinuig ng komperensya, 3 Abr. 1958, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 5–7.
4. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 264.
5. *Stand Ye in Holy Places* (1974), 333.
6. *Decisions for Successful Living* 146–50.
7. “The Place of Relief Society in the Welfare Plan,” *Relief Society Magazine*, Dis. 1952, 799–801.
8. *The Teachings of Harold B. Lee*, 130.
9. “With Love Unfeigned,” pagkigpulong didto sa seminar sa mga regional representative, 3 Abr. 1969, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 5–6.
10. Pakigpulong didto sa miting sa mga trabahante sa Provo Temple, 9 Hulyo 1972, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 10.

Pagsunod sa Balaod sa Kaputli

Unsa ang atong mabuhat aron sa pagbantay sa kaputli sa atong mga kaugalingon ug sa atong mga pamilya?

Pasiuna

“**K**on buot ninyo nga makaangkon sa mga panalangin sa Espiritu sa Ginoo nga mag-uban kaninyo, kinahanglan gayud nga inyong himoon ang inyong lawas, ang templo sa Dios, nga limpyo ug putli,” miingon si Presidente Harold B. Lee.¹

Migamit siya og usa ka masulub-on nga sulat gikan sa usa ka tawo kinsa nakalapas sa balaod sa kaputli aron sa paghulagway sa ka importante niini nga tambag: “Sa diha nga nagpahimulos ako sa Espiritu sa Ginoo ug nagsunod sa ebanghelyo, ang mga pahina sa kasulatan kanunay nga abli ngari kanako uban sa bag-o nga pagsabut ug ang kahulugan sa mga pahina sa kasulatan molayat lamang ngadto sulod sa akong kalag. Karon sukad sa hukom sa pagpahimulag, ako nagbasa nga dili na makasabut, nagbasa ako uban sa pagduha-duha sa mga tudling nga kaniadto akong gihunahuna nga klaro nakong masabtan. Kaniadto nagpahimulos ako sa pagpahigayon og mga ordinansa sa ebanghelyo alang sa akong mga anak, sa pagpanalangin sa akong mga masuso, sa pagbunyag kanila, sa pagpakumpirma kanila, sa pagpangalagad kanila kon masakit. Karon kinahanglan gayud nga maghulat ako ug magtan-aw sa pipila ka laing tawo nga nagpahigayon niadtong mga ordinansa. Kaniadto nagpahimulos ako sa pag-adto sa templo, apan karon ang mga pultahan sa templo gisirhan ngari kanako. Kaniadto nagrek-lamo ako og gamay mahitungod sa mga amutan nga gipangayo sa Simbahan, pagbayad sa ikapulo, pagbayad sa mga halad sa puasa, pag-amot niini ug pag-amot niana, ug karon isip usa ka gipahimulag, dili ako tugutan sa pagbayad sa ikapulo, ang mga langit

gisirhan ngari kanako karon tungod kay dili ako makabayad sa ikapulopulo. Dili na gayud ako sa tibuok nakong kinabuhi moreklamo pag-usab sa mga hangyo sa Simbahan sa paghimo og sakripisyo sa akong mga kapanguhaan. Ang akong mga anak nalooy kaayo kanako, apan nasayud ako nga sa kahiladman sa ilang mga kalag, naulaw sila sa amahan kansang pangalan ilang gidala.”²

Miingon si Presidente Lee, “Kana nga lalaki o kana nga babaye kinsa kanunay nagpunting sa iyang mata diha nianang mahang-turon nga tumong sa kinabuhing dayon, sa pagkatinuod adunahan, tungod kay ang iyang tibuok kalag gisugnuran sa usa ka kalayo nga miabut diha kaniya kinsa mihupot sa iyang kinabuhi nga takus.”³

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Ngano nga mahinungdanon ang pagsunod sa balaod sa kaputli?

Sa katapusan kana nga lalaki ug babaye mahimong madala sa pagkahiusa dinhi niining sagrado nga pagkigdait sa kaminyoon, diin pinaagi niana ang yutan-on nga mga lawas giandam isip mga tabernakulo alang sa langitnon nga mga espiritu, nga ang Ginoo mibutang sulod sa dughan sa matag batan-on nga lalaki ug matag batan-on nga babaye og tinguha alang sa panag-uban sa usag usa. Kini mga sagrado ug balaanon nga mga kahilig apan hilabihan ka gamhanan. Basin unya og ang kinabuhi gipakaminos kaayo og bili o kini nga proseso sa kinabuhi mahimo nga abusohan ngadto sa pagtagbaw lamang sa tawhanon nga mga kahinam, ang Dios mibutang una sa sa tanan diha sa matang sa kategoreya sa seryuso nga mga krimen nga batok sa gipahimangno diri kanato sa Napulo ka mga Sugo, una, pagbuno, ug ikaduha lamang ngadto niana, dili putli nga pakighilawas. “Dili ka magpatay! Dili ka magpanapaw!” (Tan-awa sa Exodo 20:13–14.) . . . Ang Simbahan nagtambag kaninyo sa pagtarung sa inyong pagsinina ug pamatasan ug sa pagdumili sa dautan nga mga hunahuna nga moaghat sa inyong mga ngabil sa paglitok og malaw-ay ug ang inyong pamatasan mahimong dautan ug dili angay. Aron makaangkon sa labing taas nga panalangin sa balaan nga kaminyoon, ang mga tuburan sa kinabuhi kinahanglan gayud nga magpabilin nga putli.⁴

Magmahiyasnon. Kini ang usa sa labing mahinungdanon nga mga sugo.

“Himoa usab ang inyong mga kasingkasing nga mapuno sa gugma nga putli ngadto sa tanan nga mga tawo, ug ngadto sa mga sakop sa pagtuo, ug himoa ang hiyas nga modayan-dayan sa inyong mga hunahuna nga walay paghunong, unya ang inyong pagsalig mosamot pagkalig-on diha sa atubangan sa Dios, ug ang doktrina sa pagkapari motuhop diha sa inyong kalag ingon sa mga yamog nga gikan sa langit.

“Ang Espiritu Santo mao ang inyong kauban sa kanunay, ug ang inyong pagmando usa ka dili mausabon nga pagmando sa pagkamatarung ug kamatuoran; ug ang inyong kamandoan mao ang usa ka walay katapusan nga kamandoan, ug walay pagpugos nga paagi kini mokaanap nganha kaninyo hangtud sa kahangturan.” (D&P 121:45–46.)

Apan dili gayud dinhi sa kalibutan makabaton kita niana nga gingharian, niana nga gahum, niana nga panag-uban sa Espiritu Santo gawas kon makakat-on kita sa pagkamahiyasnon sa hunahuna, sa pamatasan, ug sa atong mga lihok.⁵

Sul-ubi ang inyong kaugalingon sa taming sa pagkamatarung. Ayaw pag-uyon sa usa ka higayon sa kahuyang. Bantayi kana nga kota sa kaputli. Ang inyong lawas mao ang templo sa Espiritu Santo, kon inyo kining ipabilin nga limpyo.⁶

Sunda ang balaod sa kaputli sa mas labaw pa ka hingpit kay sa inyong nabuhat niini sukad kaniadto, pinaagi sa paghunahuna og lunsay nga mga hunahuna. Hinumdumi unsa ang gisulti sa Magtutudlo, “Nakadungog ba kamo sa ingon, Ayaw pagpanapaw: Apan sultihan ko kamo nga bisan kadtong magatan-aw og babaye uban sa pagkaibug kaniya nakapanapaw na kaniya diha sa sulod sa iyang kaugalingong kasingkasing” (Mateo 5:27–28). Karon, ang atong mga hunahuna kinahanglan gayud nga putli. Buntuga ang bisan unsa nga mga lihok nga naandan nga anaa kaninyo nga adunay kahilig sa imoral nga mga lihok, ug ayaw tuguti ang pagka-imoral nga sa laing bahin makalaglag sa inyong mga kinabuhi.⁷

Unsa ang mga sangputanan sa paglapas sa balaod sa kaputli?

Wala pa sukad nga dihay ingon nga hagit ngadto sa doktrina sa pagkamatarung ug kalunsay ug kaputli. Ang mga sumbanan sa moral gikutkot pinaagi sa gahum sa kadautan. Walay laing labaw pa ka importante alang kanato nga buhaton kay sa pagtudlo sa ingon ka gamhanan, giniyahan sa Espiritu sa Ginoo, kutob sa atong mahimo sa pagdani sa atong katawhan sa kalibutan sa pagpuyo duol sa Ginoo niining panahon sa grabe nga pagtintal.⁸

Ang labing dakong hulga ni Satanas karon mao ang paglaglag sa pamilya ug sa paghimo og bugal-bugal sa balaod sa kaputli ug sa pagkabalaan sa pakigsaad sa kaminyoon.⁹

Usa sa among mga komperensya sa stake mitapos sa usa ka makapaikag nga mensahe pipila ka panahon na ang milabay. . . . Sa pagtindog sa stake president aron sa pagtapos sa komperensya, mihangad siya sa balkonahe nga napuno sa mga batan-on ug miingon, “Adunay usa ka butang nga akong isulti kaninyo batan-ong mga tawo diha sa itaas sa balkonahe. Tingali samtang ako pa ang inyong stake president, ang matag usa kaninyo moduol kanako alang sa usa ka interbyu—advancement sa priesthood, o alang sa pipila ka katungdanan diin kamo matawag, o alang sa mga rekomend sa templo—ug lakip sa ubang mga butang ako mangutana kaninyo og usa ka masusihon sa kalag nga pangutana. Kamo ba limpyo sa moral nga paagi? Kon kamo makatubag nga matinud-anon, ‘Oo, President, limpyo ako og moral,’ magma-lipayon kamo. Kon motubag kamo og, ‘Dili. Dili ako limpyo,’ magmasulub-on kamo; ug kon kamo mamakak ngari kanako, kapaitan mopuno sa inyong kalag samtang buhi pa kamo.” . . .

Usa ka adlaw niana [kita] moatubang sa atong Tiglalang ug ingon nga si Moroni misulti niini—ug bug-at og diyutay kini nga pulong—siya miingon, “Kamo nagtuo ba nga kamo malipayon diha sa atubangan sa usa nga Balaan sa Israel uban sa kasayuran sa inyong pagkahugaw?” Siya miingon, “Mas malipayon kamo nga magpuyo uban sa mga sinilutan nga kalag sa impyerno kay sa diha sa atubangan sa Usa nga Balaan sa Israel uban sa inyong pagkadili limpyo ug sa inyong pagkalaw-ay nga anaa gihapon diha kaninyo.” [Tan-awa sa Mormon, 9:3–4.]¹⁰

Kon molapas kita sa mga sugo, gipasakitan nato ang atong mga kaugalingon ug ang uban usab. Ang sayop sa kasagaran moresulta sa kasub-anan, kaluya, pagkamasukulon, o pagpalayo, kon kita dili maghinulsol. Kita agig epekto, mokunhod sa atong pagtahud sa kaugalingon; mopaubos sa atong mga tahas isip anak nga mga lalaki o mga babaye sa Dios; mosulay pa gani kita sa pagpalayo gikan sa dakong kamatuoran kabahin kon kinsa gayud kita!

Kon makasala kita mahimo kita nga dili kaayo epektibo nga mga miyembro sa tawhanon nga pamilya. . . . Mahimo nga makadaut kita sa uban; mahimo gani nga mobalos kita diha sa tawhanon nga pamilya sa usa ka gituis nga paagi tungod sa atong kaugalingong mga kapakyasan, ug sa ingon ang tawhanon nga pag-antus gipilo-pilo. Ang pagkadili putli sa mga ginikanan makadala og sunod-sunod nga reaksyon nga mahimong molungtad og mga henerasyon, bisan kon ang kasuko ug pagbatok sa nahigawad nga mga anak mahimo nga mobunga og lahi nga matang. Ang pagkawalay gugma diha sa panimalay makahimo og gagmay nga mga reaksyon nga makaapekto kanatong tanan; ang katawhan magbayad og makalilisang nga bili alang niining matang sa kapakyasan. Unsa ang mas labaw pa ka mahinungdanon sa mga panginahanglan sa tawhanon nga pamilya kay kanato nga mahimong putli, magpalambo og gugma sa panimalay—sa pagkatinuod, ang magsunod sa matag sugo?¹¹

Wala gayuy lalaki o babaye nga anaa sa taas nga katungdanan niini nga Simbahan kinsa nahagbong ubos sa mga sumbanan nga siya gilauman nga mosunod nga dili mobitad sa ubos uban kaniya sa daghan kinsa adunay hugot nga pagtuo diha kaniya. Nasamdán niya ang ilang konsyensya; nabitad niya sa ubos kad-tong mas huyang og pagtuo ug daghan nag-ihap sa adlaw sa ilang pagkawalay pagbati niini nga simbahan kon ang usa ka tawo diha kinsa sila adunay hugot nga pagtuo nahagbong niana nga sumbanan nga sila milaum kaniya nga huptan.¹²

Akong gipasabut ang pagkangil-ad sa sala; nga ang balos sa sala kamatayon ug nga pinaagi sa pag-ula ni Ginoong Jesukristo, kamo kinsa nakasala mahimo pinaagi sa tinuod nga paghinulsol sa pagkakaplag og kapasayloan ug sa dalan ngadto sa hingpit nga kalipay niini nga kinabuhi ug sa kahingpitan sa umaabut nga kinabuhi.¹³

Unsa ang responsibilidad sa naghupot sa priesthood kalabut sa balaod sa kaputli?

Mga kaigsoonan, kinahanglan gayud kita sa atong mga kaugalingon nga mohukom pag-usab nga kita mohupot sa balaod sa kaputli: ug kon nakahimo kita og sayop, sugdan nato karon ang pagtul-id niini nga mga kasaypanan. Manglakaw kita paingon sa kahayag; ug alang sa kaayohan, mga kaigsoonan, ayaw abusohi ang maanindot kaayo nga kahigayunan nga kamo aduna isip mga lalaki kay sa niadtong kinsa nakigtambayayong sa Tiglalang sa pagpasanay sa mga kalag sa tawo, pinaagi sa pagbuhat og usa ka matang sa ginadili sa balaod nga pakigrelasyon nga mahulog lamang ngadto sa pakaulaw ug pagsamad sa mga kasingkasing sa inyong mga asawa ug sa inyong mga anak. Mga kaigsoonan, nangamuyo kami kaninyo sa pagpabilin sa inyong mga kaugalingon nga limpyo sa moral nga paagi, ug sa paglakaw sa dalan sa kamatuoran ug pagkamatarung, ug diha niana maangkon ang mga pagdayeg sa usa ka Langitnong Amahan kansang mga anak kamo mao.¹⁴

Buot ako nga mopasidaan niining dakong pundok sa priesthood batok sa dakong sala sa Sodom ug Gomorra, diin gitatakan isip usa ka sala nga ikaduha lamang sa pagkaseryuso sa sala nga pagpatay. Namulong ako kabahin sa pagpanapaw, diin, sa inyong nahibaloan, mao ang ngalan nga gigamit sa Magtutudlo sa Iyang pagpasabut sa walay pagtugot nga sekswal nga mga sala sa pakighilawas sama usab sa pagpanapaw; ug gawas pa niini ang sama nga bug-at nga sala sa pakighilawas sa sama nga sekso, nga daw nakaangkon og kusog nga pagdawat diha sa katilingban sa Babilonia sa kalibutan, diin ang mga miyembro sa Simbahan kinahanglan nga dili gayud mahimo nga kabahin.

Samtang ania kita sa kalibutan, kinahanglan gayud nga dili kita kabahin sa kalibutan. Ang bisan unsa nga mga pagsulay nga gihimo sa mga eskwelahan o mga dapit sa kalingawan sa pagpasundayag sa sekswal nga kahiwian, diin walay mahimo apan ang pagpaukyab sa pagsulay, kinahanglan gayud nga makit-an taliwala sa mga priesthood niini nga simbahan ang usa ka lig-on ug walay hunong nga [pagbatok] pinaagi sa matag balaod nga mga paagi nga mahimong buhaton.¹⁵

Alang sa usa ka anak sa Dios, ug ilabi na sa usa nga nagdala sa priesthood ug nahimong aktibo sa Simbahan, ang paghunahuna sa iyang hinatag sa Dios nga mga gahum sa paglalang isip usa lamang ka dulaan nga butang o nga sa iyang pagpakig-uban sa iyang hinigugma una sa tanan alang sa pagtagbaw sa iyang mahigalon nga kahinam mao ang pagdula sa dula ni Satanas, kinsa nasayud nga ang ingon nga batasan mao ang sigurado nga paagi sa paglaglag sa usa sa mga paghashas nga gikinahanglan aron makadawat sa pagpakig-uban sa Espiritu sa Ginoo.¹⁶

**Sa unsa nga paagi nga ang mga ginikanan
makatudlo sa ilang mga anak nga makasabut
ug mosunod sa balaod sa kaputli?**

Karon ang labing epektibo nga pagtudlo sa simbahan gihimo diha sa pamilya diin ang responsibilidad sa amahan ug sa inahan sa pamilya mao ang pagtudlo sa ilang mga anak samtang mga bata pa sila sa mga sukaranan sa mga baruganan sa hugot nga pagtuo, sa paghinulsol, sa pagtuo sa Manluluwas, kadtong unang mga baruganan sa kaputli, hiyas, dungog, ug uban pa. Ang labing dako nga kalig-on nga maangkon sa mga bata sa paglikay niini nga mga butang sa kalibutan mao ang kahadlok sa pagkawala sa ilang dapit diha sa alirong sa mahangturong pamilya. Kon natudloan sila sa ilang pagkabata ug sa pagkabatan-on sa paghigugma sa pamilya ug sa pagtahud sa pamilya, maghunahuna sila og makaduha sa dili pa gayud sila mobuhat og usa ka butang nga mobabag kanila sa hangtud gikan sa pagpasakop nianang pamilya sa mahangturong nga pamilya. Alang kanato, ang kaminyoon, pagpanganak, kaputli, hiyas mao ang pipila sa labing bililhon nga mga kamatuoran nga ania kanato—ang labing mahinungdanon nga mga butang.¹⁷

Gisiguro ba nato nga diha sa paglambo nianang gamay nga kalag nga gisalig sa atong pag-amuma, nga wala gayud nato siya pasagdi nga wala makapahimulos sa atong pagkahingkod sa mga katuigan sa pagtudlo kaniya sa “kon sa unsa nga paagi” kitang tanan nasayud? Gihimo ba nato, sa iyang nagtubo nga mga katuigan, ang pagpahimutang sa pundasyon ug bayanan alang sa usa ka lig-on, malampuson, ug malipayon nga kinabuhi, o gipasagdan ba nato kining tanan ngadto sa walay mga kasiguroan nga pagsulbad sa mga problema pinaagi sa pagsuway-suway hangtud nga makakap-

lag sa tukma nga paagi, ug maglaum nga sa laing paagi kana nga Magbalantay mopanalipod sa atong minahal nga anak samtang nakabaton siya og kasinatian?

Tingali ang usa ka tinuod sa kinabuhi nga panghitabo makadani sa panghunahuna nga akong gipaningkamutang ipaila. . . . Usa ka batan-ong piloto nagbinugtong nga naglupad sa taas ibabaw sa tugpahanan sa ayroplano sa usa ka naandan nga pagbansay . . . sa kalit misinggit diha sa sistema sa komunikasyon sa radyo ngadto sa opisyal sa *control tower*: “Dili ako makakita! Nabuta ako.” Kon ang kalisang mipasulabi pa unta usab diha sa *control tower*, kadaut ngadto sa batan-on nga piloto ug ngadto sa bilihon nga ayroplano sigurado gayud unta; apan, maayo gani, siya usa ka hingkod nga opisyal kinsa, base sa kasinatian, nasayud nga ubos sa pipila ka mga sitwasyon ang temporaryo nga pagkabuta mahimo nga moabut ngadto sa usa ka batan-on nga estudyante ubos sa hilabihang kakuyaw. Sa malinawon nga paagi ang opisyal nakigsulti ngadto sa batan-on didto sa itaas, nagtudlo kaniya sa proseso sa pagtuyok aron sa pagpawala sa gitag-on sa inanay samtang sa samang higayon nagtawag og kagamitan nga pang-emerhensya nga dad-on, diha dayon, kon ugaling adunay paghagsa. Human sa pipila ka kulbahinam nga mga minuto sa dakong kabalaka nga ingon og walay katapusan ngadto sa tanan nga nagtanaw, ang nabuta nga piloto mipasagyad sa mga ligid sa iyang ayroplano nganha sa tugpahanan ug mibulhot hangtud nga mihunong diha sa landinganan. Ang mga tig-atiman sa ambulansya dinalian nga midala sa batan-ong lalaki ngadto sa ospital sa militar aron tambalan.

Unsa kaha ang mahitabo kon ang opisyal diha sa *control tower* natarantar o nagligoy-ligoy sa iyang katungdanan, o wala makahibalo kon unsaon sa pag-atubang niini nga matang sa emerhensya? Ang tubag mao nga ang sama nga butang mahimong mahitabo unta diin mahimong mahitabo ngadto sa [usa ka batan-on] kon wala pa kaniya ang maalamon nga magtatambag sa kasinatian sa dihang miatubang siya og makalilisang nga krisis nga wala siya maanad. Sa duha ka mga panghitabo, usa ka kinabuhi ang mahimo nga maangol, kon dili malaglag, ug ang kahigayunan alang sa labing taas nga makab-ut mababagan. . . .

Nanghinaut ako nga ang tanan nga mga inahan nakadungog sa mga hilak sa kasingkasing ug ang mga pangutana sa usa ka minahal, buotan nga batang babaye kinsa, sa diha nga maingon og ang iyang pagkabatang babaye nga damgo og kaminyoon sa templo hapit na unta niya makab-ut, nakalapas sa balaod sa kaputli ug karon . . . nagpuyo og lawak nga gisakit sa naghasol nga konsyensya. Ang iyang mga pangutana mao: “Sa unsa nga paagi ako masayud nga anaa ako sa kuyaw? Ngano nga wala akoy kalig-on sa pagbatok?” Sama sa nabuta nga piloto, nagsige na siya og lupad nga buta, apan, alaot ngadto kaniya, walay tig-atiman sa *control tower* nga mogiya kaniya ngadto sa luwas nga tugpahanan sa iyang krisis. O, nga unta nakasulti siya sa iyang problema ngadto sa maalamon nga inahan!

Nagkapuliki ba pag-ayo ang inahan sa trabaho sa Simbahan o sa iyang buluhaton sa balay o sa uban nga mga sosyal o mga kapunongan nga aron unta makapalambo og panaghigalaay nga makadapit sa iyang anak nga babaye og labing suod nga mga pag-salig sa ingon ka sagrado nga mga butang? Tingali aniay usa ka inahan kinsa nakontento nga matudloan ang iyang anak nga babaye sa mga kurso sa eskwelahan kabahin niining delikado nga hilisgutan diin, sa kasagaran kaayo, nag-awhag lamang sa mga estudyante sa pag-eksperimento. Tingali wala siya makaamgo nga sulod gayud sa iyang lawak-dawatanan sa bisita, kada adlaw, pinaagi sa radyo, mga magasin, ug sa telebisyon miabut ang gituis ug gani hanas nga pagtakuban sa mga ideya sa gugma ug kinabuhi, ug kaminyoon nga, sa kasagaran kaayo nasaypan sa mga batan-on isip ang dalan paingon sa kalipay.¹⁸

Kamong mga inahan, pakigsuod gayud sa inyong anak nga mga babaye. Sa gagmay pa sila nga mga bata, ayaw tugoti nga laing tawo ang mosulti kanila sa giingon nga kamatuoran mahitungod sa pagpasanay sa tawo. Kon ang inyong gagmay nga mga anak magsugod sa pagpangutana kaninyo, gagmay’ng mga bata mahitungod sa gagmay’ng tinago nga mga butang, lingkuri ug sultihi sila mahitungod sa mga butang nganha kutob sa ilang salabutan. Sila moingon dayon, “Sige, Mama, maayo kana.” Ug dayon sa dili madugay kon tin-edyer na sila, mobalik na usab sila sa ikaduhang higayon, niining higayuna madugangan og gamay ang pagkadili yano. Dayon magsugod sila sa pagpakig-date, ug asa man sila

moduol alang sa tambag? Kon nahimo na ninyo ang inyong trabaho, moduol sila ug mangutana ni Mama mahitungod sa iyang tambag kabahin niini ug niana, ug sa gabii sa iyang kaminyoon, mangayo siya og tambag gikan sa iyang inahan, dili gikan sa mga babaye sa karsada.

Ug kamo mga amahan, himoa nga makig-uban sa inyong anak nga mga lalaki. Ayaw gayud balibari ang inyong batang anak nga lalaki kon buot siya nga mangayo sa inyong tambag mahitungod sa mga butang nga buot niya nga madungog gikan sa iyang amahan ngadto kaniya. Diha niana ang pagkawalay kuyaw sa panimalay. Diha ang pagkawalay kuyaw sa inyong mga batan-on. Ayaw ihikaw kanila kana nga pagkawalay kuyaw, kamo nga mga amahan ug kamo nga mga inahan.¹⁹

Usa sa mga butang nga kinahanglan gayud nato nga buhaton sa pagtudlo sa atong mga batan-on mao ang pag-andam kanila unsaon sa pag-atubang sa pagtintal nga modangat sa wala mabantayi nga higayon. . . .

Ang usa ka tawo kinsa adunay nag-una nga responsibilidad mao ang amahan sa batang lalaki. Wala kini magpasabut nga ang amahan kinahanglan nga momata sa pipila ka buntag ug tawgon ang iyang anak nga mga lalaki ngadto sa kiliran sa iyang katre ug sulod sa kinse ka minutos sultihan siya sa tanang kamatuoran mahitungod sa pagpasanay sa tawo. Dili kana mao ang mga gikinahanglan sa batang lalaki. Nagkinahanglan siya og amahan nga motubag kon buot siyang mangutana kabahin sa delikado nga butang. Siya nangandoy nga masayud, siya masusihon mahitungod sa mga butang.

Kon ang iyang amahan prangka ug matinuuron, ug mosulti kaniya hangtud kutob sa iyang salabutan samtang siya nagtubo, kana nga amahan mao ang tawo kang kinsa ang anak nga lalaki mobalik alang sa tambag sa mosunod nga katuigan. Kana nga amahan mahimo nga angkla niana nga kalag sa bata nga lalaki, samtang ang amahan nagkuha gikan sa iyang basahon sa kasinatian og mga leksyon nga iyang ikahatag ngadto sa iyang anak nga lalaki aron motabang sa paglig-on kaniya batok sa posibilidad nga mahulog ngadto nianang makalaglag nga lit-ag sa usa ka wala mabantayi nga higayon.²⁰

Kadako sa akong panghinaut nga makadani unta kaninyo karon, kinsa kinahanglan gayud nga kada adlaw maglakaw diha sa nagtuya-tuya nga taytayan [ibabaw] sa pagkakalibutanon ug sa sala nga nagdagayday isip usa ka mapintas nga sulog sa sapa diha sa inyong kahiladman, kadako sa akong panghinaut nga kon kamo adunay mga kahapdos sa pagduha-duha ug kahadlok nga makahimo kaninyo sa pagwagtang sa pag-ampo ug sa hugot nga pagtuo ug gugma, unta paminawon ninyo ang akong tingog isip usa ka tawo nga nagtawag kaninyo gikan sa unahan subay sa taytayan sa kinabuhi, “Pagbaton sa hugot nga pagtuo—mao kini ang dalan—tungod kay makakita ako og mas layo pa kay kaninyo.” Ako nagtinguha ngadto sa Dios nga kamo karon makahimo sa pagbati sa gugma nga nagdagayday gikan sa akong kalag nganha kaninyo, ug masayud sa akong lawom nga kapuangod nganha sa matag usa kaninyo samtang kamo nag-atubang sa inyong mga problema niining adlaw. Ang panahon ania nga ang matag usa kaninyo kinahanglan gayud nga mobarug sa inyong kaugalingong mga tiil. Ang panahon ania nga walay mga lalaki o babaye nga molahutay sa hinulaman nga kahayag. Ang matag usa kinahanglan nga magiyahan pinaagi sa kahayag sulod sa iyang kaugalingon. Kon wala kamo niini dili kamo makabarug.²¹

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Ngano nga maghunahuna kita og lunsay nga mga hunahuna kon buot kita nga mosunod sa balaod sa kaputli?
- Unsa nga mga panalangin ang moabut niadtong kinsa putli ug mahiyason?
- Ngano nga ang pagkadili putli mao ang dalan ngadto sa kalaglagan sa pisikal ug espirituhanon nga paagi? Sa unsa nga paagi ang pagkadili putli nagpaila sa pagpalayo “gikan sa dakong kamatuoran kon kinsa gayud kita”?
- Unsa ang responsibilidad sa mga naghupot sa priesthood sa pagbantay sa ilang mga kaugalingon ug sa ilang mga minahal gikan sa mga kuyaw sa pagkadili putli?

- Unsay kinahanglan nga itudlo sa mga amahan ug mga inahan sa ilang mga anak mahitungod sa sekswal nga kaputli? Unsa ang mabuhay sa mga ginikanan aron sa pagsiguro nga ang ilang mga anak mobati nga may igo nga pagsalig sa pagpakigbahin sa tinago nga mga butang ngadto kanila?
- Unsa nga mga impluwensya sa kalibutan karon ang makapaminos sa atong kasarang sa pagbatok sa mga pagtintal nga mahimong imoral? Ngano nga ang tambag nga “walay lalaki ug babaye nga molahutay sa hinulaman nga kahayag” kalabut ilabi na sa paghupot sa balaod sa kaputli sa karon nga kalibutan?

Mubo nga mga Sulat

1. Sa Conference Report, Mexico ug Central America Area Conference 1972, 103.
2. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 105.
3. *By Their Fruits Shall Ye Know Them*, Brigham Young University Speeches of the Year (12 Okt. 1954), 8.
4. *The Teachings of Harold B. Lee*, 213–14.
5. *Stand Ye in Holy Places* (1974), 215.
6. *The Teachings of Harold B. Lee*, 215.
7. *The Teachings of Harold B. Lee*, 608.
8. *The Teachings of Harold B. Lee*, 85.
9. *The Teachings of Harold B. Lee*, 227.
10. Pakigpulong didto sa pundok sa mga estudyante ug mga lider sa estudyante sa Ricks College, 3 Mar. 1962, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 19–20.
11. *The Teachings of Harold B. Lee*, 226–27.
12. *The Teachings of Harold B. Lee*, 504.
13. *Decisions for Successful Living* (1973), 219.
14. *The Teachings of Harold B. Lee*, 218.
15. *The Teachings of Harold B. Lee*, 232.
16. *The Teachings of Harold B. Lee*, 224.
17. Interbyu uban ni Tom Pettit alang sa NBC, 4 Mayo 1973, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 22–23.
18. “My Daughter Prepares for Marriage,” *Relief Society Magazine*, Hunyo 1955, 348–49.
19. *The Teachings of Harold B. Lee*, 227–28.
20. *The Teachings of Harold B. Lee*, 228.
21. “Fortifying Oneself against the Vices of the World,” baccalaureate nga pakigpulong nga gihatag didto sa Ricks College, 6 Mayo 1970, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.

Pagpaningkamot alang sa Kahingpit

Sa unsa nga paagi kita makapaningkamot aron pagtuman sa sugo nga “Kamo kinahanglan magmahingpit”?

Pasiuna

Si Presidente Harold B. Lee mitudlo sa kamahinungdanon sa pagsunod sa ehemplo sa Manluluwas samtang naningkamot kita alang sa pagkahingpit:

“Ako nagtuo nga ang Magtutudlo wala lamang maghunahuna sa pagtandi sa kahingpitan sa diha nga siya miingon, ‘Busa kamo kinahanglan magmahingpit ingon nga hingpit ang inyong Amahan nga langitnon.’ [Mateo 5:48.] . . . Motuo ba kamo nga ang Manluluwas nagsugyot og usa ka tumong nga dili mahimo nga kab-uton ug sa ingon mobiyay-biyay kanato sa atong mga paningkamot sa pagpuyo aron makakab-ut nianang pagkahingpit? Imposible alang kanato dinhi sa mortalidad nga moabut niana nga kahintang sa pagkahingpit nga gisulti sa Magtutudlo, apan niini nga kinabuhi gipahiluna nato ang pundasyon diin atong gitukod didto sa kahangturan; busa, kinahanglan gayud nga sigurohon nato nga ang atong pundasyon gipahimutang sa kamatuoran, sa pagkamatarung ug sa hugot nga pagtuo. Aron makab-ut nato kana nga tumong kinahanglan gayud nga huptan nato ang kasugoan sa Dios ug magmatinuoron hangtud sa kata-pusan sa atong mga kinabuhi dinhi, ug dayon lapas sa lubnganan magpadayon diha sa pagkamatarung ug sa kahibalo hangtud nga mahimo kita nga sama sa atong Amahan sa Langit. . . .

“. . . [Ang Apostol nga si Pablo] mitudlo sa paagi diin ang kahingpitan moabut. Nagsulti kabahin ni Jesus, siya miingon, ‘Ug bisan tuod siya Anak, siya nakakat-on sa pagkamasinugtanon

pinaagi sa mga butang nga iyang giantus; ug sa nahimo siyang hingpit siya nahimong tuburan sa dayong kaluwasan alang sa tanang magasugot kaniya.’ (Mga Hebreohanon 5:8–9.) . . .

“ . . . Busa ayaw palabya ang adlaw nga walay makat-unan gikan sa mahinungdanon nga basahon sa leksyon kabahin sa kang [Kristo] nga paagi sa kinabuhi ngadto sa usa ka hingpit nga kinabuhi ug maglakaw diha niana paingon sa atong mahangturon nga tumong.”¹

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Sa unsa nga paagi nga ang pagkasabut sa unsay atong kulang makatabang kanato nga mahimong hingpit?

[Adunay mga] tulo ka mga kinahanglanon nga gikinahanglan aron sa pagdasig sa usa ka tawo nga magpuyo og usa ka Kristohanon nga kinabuhi—o, sa pagsulti og labaw pa ka tukma sa pinulongan sa mga kasulatan, ang magpuyo og mas labaw pa ka hingpit sama sa pagpuyo sa Magtutudlo. Ang unang kinahanglanon nga akong hinganlan aron makasarang mao: Kinahanglan gayud nga adunay pagkahigmata sa indibidwal kinsa pagatudloan o kinsa magpuyo sa hingpit nga paagi og pagkamgo sa iyang mga panginahanglan.

Ang adunahan nga batan-ong tigmando wala magkinahanglan nga tudloan sa paghinulsol tungod sa pagbuno ni tungod sa mabunuon nga mga hunahuna. Dili kinahanglan siya nga magtuon unsaon sa paghinulsol tungod sa pagpanapaw, ni tungod sa papangawat, pamakak, pangilad, o sa pagkapakyas sa pagtahud sa iyang inahan. Tanan niini siya miingon nga iyang gisunod gikan sa iyang pagkabatan-on; apan ang mga pangutana mao, “Unsa pa may akong kulang?” [Tan-awa sa Mateo 19:16–22.]

Ang Magtutudlo, uban sa Iyang mahait nga panabut ug sa gahum sa usa ka Halangdong Magtutudlo, misusi sa kahimtang sa batan-ong tawo sa hingpit: Ang iyang panginahanglan ug ang iyang kakulangan mao ang pagbuntog sa iyang gugma alang sa kalibutanon nga mga butang, ang iyang kahilig sa pagsalig sa mga bahandi. Ug dayon si Jesus mitudlo sa epektibo nga sulbad: “Kon buot ikaw nga mamahingpit, lumakaw ka, ibaligya ang imong

kabtangan ug ang halin ihatag sa mga kabus, ug makabaton kag bahandi didto sa langit: ug unya umari ka ug sumunod kanako.” (Mateo 19:21.)

Diha sa madulaon nga pagkakabig ni Apostol Pablo, sa diha nga pisikal siya nga nabuta pinaagi sa kahayag samtang nagpaignon ngadto sa Damasco. . . , nakadungog siya og tingog nga nagsulti ngadto kaniya: “Saulo, Saulo, nganong ginalutos mo ako?” [Mga Buhat 9:4.] Ug gikan sa kinahiladman niining napaubos nga kalag ni Saulo dihay miabut nga pangutana nga kanunay nga gipangutana sa usa ka tawo kinsa nakaamgo nga nagkinahanglan siya sa usa ka butang: “Ginoo, unsay gusto nimo nga akong buhaton?” [Mga Buhat 9:6.] . . .

Si Enos, ang apo ng lalaki ni Lehi, nagsulti kabahin sa iyang pakigbisog diha sa atubangan sa Dios sa wala pa niya madawat ang kapasayloan sa iyang mga sala. Wala kita sultihi kon unsa ang iyang mga sala, apan sa dayag iyang gikumpisal kini sa dakong kasayon. Ug dayon siya miingon, “Ug ang akong kalag gigutom. . . .” [Enos 1:4.] Nakita ninyo, kana nga pagkaamgo ug pagbati sa dakong panginahanglan, ug kana nga pagsiksik sa kalag, midala kaniya uban sa iyang kakulang ug sa iyang panginahanglan.

Kini nga kinaiya sa pag-ila sa panginahanglan sa usa ka tawo gipahayag diha sa mahinungdanon nga Wali sa Bukid sa diha nga miingon ang Magtutudlo, “Bulahan ang mga kabus sa espiritu: kay ila ang gingharian sa langit.” (Mateo 5:3.) Ang kabus sa espiritu, sa dayag, nagpasabut niadtong kinsa nanginahanglan sa espirituhanon nga paagi, kinsa mibati sa hilabihan ka kabus sa espirituhanon nga paagi nga sila naningkamot uban sa dakong pangandoy alang sa panabang. . . .

Ang matag usa kanato, kon moabut kita sa kahingpitan, kinahanglan gayud nga sa usa ka higayon mangutana sa atong mga kaugalingon niini nga pangutana, “Unsa pa may akong kulang?” kon kita magsugod sa atong pagsaka paingon sa dakong dalan sa kahingpitan. . . .

**Sa unsa nga paagi ang pagkatawo pag-usab makatabang
kanato nga mahimong hingpit?**

Ang ikaduha nga kinahanglanon alang sa kahingpitan nga akong hinganlan makita diha sa panagsultihanay sa Magtutudlo uban ni Nicodemus. Siya nakamatngon sa pagduol ni Nicodemus nganha Kaniya nga siya nagtinguha sa pagkuha sa tubag sa unsay gipangutana sa kadaghanan nganha Kaniya: “Unsa ang akong kinahanglan nga buhaton aron maluwas?” Ug ang Magtutudlo mitubag, “Sa pagkatinuod, sa pagkatinuod, magaingon ako kanimo gawas kon ang tawo igaanak pag-usab, dili siya makasulod sa gingharian sa Dios.” Dayon si Nicodemus miingon, “Unsaon niana pagkahimo nga igaanak ang tawo sa tigulang na siya?” . . . Si Jesus mitubag, “Sa pagkatinuod, sa pagkatinuod, magaingon ako kanimo gawas kon ang tawo igaanak sa tubig ug espiritu, dili siya makasulod sa gingharian sa Dios.” (Juan 3:3–5.)

Ang tawo kinahanglan gayud nga “matawo pag-usab” kon modangat siya sa kahingpitan, aron makakita o makasulod sa gingharian sa Dios. Ug sa unsa nga paagi ang usa ka tawo matawo pag-usab? Mao kana ang sama nga pangutana nga si Enos nangu-tana. Ug kamo nahinumdom sa yanong tubag nga mibalik: “Tungod sa imong hugot nga pagtuo kang Kristo, si kinsa ikaw wala gayud sukad makadungog ni makakita. Ug daghan nga mga katuigan ang molabay una siya mopakita sa iyang kaugalingon diha sa lawas, busa, makalakaw ka na, ang imong hugot nga pag-tuo nakahimo kanimo nga hinlo.” [Enos 1:8.]

Si Brother Marion G. Romney ug ako naglingkod sa opisina usa ka adlaw niana sa diha nga usa ka batan-on nga tawo misu-lod. Nangandam siya aron magmisyon, ug human na siya ma-interbyu sa kasagaran nga paagi ug nakakumpisal sa pipila ka mga kalapasan sa iyang pagkabatan-on. Apan siya miingon ngari kanamo, “wala ako matagbaw pinaagi lamang sa pagkumpisal. Unsaon nako sa pagkahibalo nga ako napasaylo?” Sa lain nga pag-kasulti, “Unsaon nako sa pagkasayud nga natawo ako pag-usab?” Gibati niya nga dili siya makaadto sa misyon sa iya karon nga pag-kabutang.

Samtang nagsultihanay kami, si Brother Romney miingon: “Anak, nahimundom ka ba unsa ang gisulti ni Hari Benjamin? Nagsangyaw siya ngadto sa pipila kinsa gisakitan sa ilang mga kasingkasing tungod sa ilang kaugalingong kalibutanon nga kahimtang, gani ubos pa kay sa abug sa yuta. Ug silang tanan misinggit og kusog uban sa usa ka tingog, nga nag-ingon: O kaloy-i, ug dihugi sa maulaon nga dugo ni Kristo nga kami makadawat sa kapasayloan sa among mga sala, ug ang among mga kasingkasing mahimo nga putli; kay kami mituo kang Jeuskristo, ang Anak sa Dios, kinsa milalang sa langit ug sa yuta, ug sa tanan nga mga butang; kinsa manaog nganhi taliwala sa mga katawhan. Ug nahinabo nga human sila makapamulong niini nga mga pulong ang Espiritu sa Ginoo midangat kanila, ug sila napuno sa hingpit nga kalipay, ingon nga nakadawat sa usa ka kapasayloan sa ilang mga sala, nga nagbaton sa kalinaw sa ilang konsyensya, tungod sa naghingapin nga hugot nga pagtuo diin sila aduna diha kang Jesukristo. . . .” (Mosiah 4:2–3.)

Si Brother Romney miingon ngadto kaniya, “Akong anak, maghulat ug mag-ampo ka hangtud nga makabaton ka og kalinaw sa konsyensya tungod sa imong hugot nga pagtuo sa pag-ula ni Kristo, ug ikaw masayud nga ang imong mga sala napasaylo.” Gawas niana, ingon sa gipasabut ni Elder Romney, bisan kinsa kanato kabus, ug kita naglaaglaag diha sa gabon hangtud nga maangkon nato kana nga pagkatawo pag-usab. . . .

Dili kamo makaangkon sa Kristohanon nga kinabuhi . . . nga dili matawo pag-usab. Ang usa ka tawo dili gayud malipay diha sa atubangan sa Usa nga Balaan sa Israel kon wala kini nga paghinlo ug pagputli. . . .

Sa unsa nga paagi nga ang pagsunod sa kasugoan labaw ka bug-os nga makatabang kanato nga mahimong hingpit?

Ug dayon sa katapusan ang ikatulo nga kinahanglanon: aron pagtabang sa nagkat-on nga makahibalo sa ebanghelyo pinaagi sa pagsunod sa ebanghelyo. Ang espirituhanong kasiguroan nga gikinahanglan sa kaluwasan kinahanglan gayud nga pagaunhan uban sa labing dakong paningkamot sa indibidwal. Ang grasya, o ang walay bayad nga gasa sa maulaon nga gahum sa Ginoo,

kinahanglan gayud nga pagaunhan sa personal nga paningkamot. Pagbalik pag-usab unsa ang gisulti ni Nephi, “Pinaagi sa grasya . . . kami maluwas, human sa tanan namong mabuhat.” [2 Nephi 25:23.] . . .

. . . Karon, [kini] mao ang usa sa mga kinahanglanon kon kamo magpuyo sa hingpit nga kinabuhi. Ang usa ka tawo kinahanglan gayud nga “mohukom diha sa iyang hunahuna” sa pagsunod sa mga kasugoan.

Ang Magtutudlo mitubag sa usa ka pangutana sa mga Judeo kon sa unsa nga paagi sila makapiho kon ang Iyang misyon sa Dios ba o kon Siya usa lamang ka laing tawo. Siya miingon: “Kon tuyuon ni bisan kinsa ang pagbuhat sa kabubut-on sa Dios, nan iyang mahibaloan kon ang akong gitudlo gikan ba sa Dios, o nagsulti ba lamang ako sa kinaugalingon kong pagbulot-an.” (Juan 7:17.)

Ang papamatuod sa kamatuoran dili gayud moabut ngadto kaniya kinsa adunay dili limpyo nga tabernakulo. Ang Espiritu sa Ginoo ug ang pagkadili limpyo dili makapuyo sa samang panahon sa usa ka indibidwal. “Ako, ang Ginoo, mapugos sa pagtuman kon kamo mobuhat sa unsa nga ako misulti, apan kon kamo dili mobuhat sa unsa nga ako misulti, kamo dili makaangkon og saad.” (D&P 82:10.) “. . . Gawas kon kamo mosunod sa akong balaod kamo dili makakab-ut niini nga himaya.” (D&P 132:21.) Gibalik-balik kana nga kamatuoran diha sa mga kasulatan.

Ang tanan nga mga baruganan ug mga ordinansa sa ebanghelyo kon sabton mga pagdapit sa pagkat-on sa ebanghelyo pinaagi sa paggamit sa mga pagtulun-an niini. Walay tawo nga masayud sa baruganan sa ikapulo hangtud nga siya mobayad sa ikapulo. Walay usa nga masayud sa baruganan sa Pulong sa Kaalam hangtud nga siya maghupot sa balaod sa Pulong sa Kaalam. Mga bata, o mga hingkod alang nianang butanga, wala makabig sa ikapulo, sa Pulong sa Kaalam, sa paghupot sa Igpapahulay nga adlaw nga balaan, o sa pag-ampo pinaagi sa pagpaminaw sa usa ka tawo nga nagsulti kabahin niini nga mga baruganan. Kita nakakat-on sa ebanghelyo pinaagi sa pagsunod niini. . . .

Mahimo ba nga akong isulti agi og katingbanan: Sa tinuod dili gayud kita makahibalo bisan unsa kabahin sa mga pagtulun-an sa

ebanghelyo hangtud kita makasinati sa mga panalangin nga moabut tungod sa pagsunod sa matag baruganan. “Ang moral nga mga pagtulun-an mismo,” usa ka tawo nagsulti, “adunay taphaw lamang nga epekto diha sa espiritu gawas kon kini giabagan pinaagi sa mga buhat.” Ang labing mahinungdanon sa tanang mga kasugoan diha sa ebanghelyo nganha kaninyo ug ngari kanako mao kana nga linain nga sugo nga niini nga higayon nagkinahanglan sa matag usa kanato sa labing dako nga pagpamalandong sa kaugalingon aron sa pagtuman. Ang matag usa kanato kinahanglan gayud nga motuki sa iyang mga panginahanglan ug mosugod karon sa pagbuntog, kay pinaagi lamang sa atong pagbuntog nga mahatagan kita og usa ka dapit diha sa gingharian sa atong Amahan.²

**Sa unsa nga paagi nga ang mga Kabulahanan
mao ang “katukuran sa hingpit nga kinabuhi”?**

Buot kamo nga masayud sa “mga lakang” diin ang usa ka tawo makahimo sa iyang kinabuhi nga isunod ngadto niana nga kahingpitan nga makahimo kaniya nga usa ka takus nga lungsuranon o “santos” sa gingharian sa Dios. Ang labing maayo nga tubag mahimo nga makita pinaagi sa pagtuon sa kinabuhi ni Jesus diha sa mga kasulatan. . . . Si Kristo wala lamang moanhi sa kalibutan aron sa pag-ula alang sa mga sala sa katawhan apan sa paghatag og ehemplo sa atubangan sa kalibutan sa sumbanan sa kahingpitan sa balaod sa Dios ug sa pagkamasulundon ngadto sa Amahan. Sa iyang Wali sa Bukid ang Magtutudlo naghatag kanato ingon og usa ka pagpadayag sa iyang kaugalingong kinaiya, nga hingpit, . . . ug sa pagbuhat sa ingon naghatag kanato sa usa ka sundanan alang sa atong kaugalingon nga mga kinabuhi. . . .

Nianang dili ikatandi nga Wali sa Bukid, si Jesus mihatag kanato og walo ka tataw nga mga paagi diin mahimo nga atong madawat . . . hingpit nga kalipay. Ang matag usa sa iyang pamahayag gisugdan sa pulong nga “Bulahan.” . . . Kini nga mga pamahayag sa Magtutudlo nailhan diha sa literatura sa Kristyanos nga kalibutan isip ang Mga Kabulahanan. . . . Kini sa pagkatinuod naglangkob sa katukuran sa hingpit nga kinabuhi.

Diha sa Wali sa Bukid, ang Manluluwas mihatag kanato sa
 “katukuran alang sa hingpit nga kinabuhi.”

Hunahunaon nato kini sulod sa pipila ka mga gutlo. Upat niini adunay kalabutan sa atong indibidwal nga mga kaugalingon, ang pagpuyo sa atong kaugalingong sulod, personal nga mga kinabuhi, kon kita mahingpit ug makakaplag sa kabulahanan nianang hingpit nga kalipay sulod sa kaugalingon.

Bulahan ang mga kabus sa espiritu.

Bulahan ang mga nagamasulub-on.

Bulahan ang mga gigutom ug giuhaw sa pagkamatarung.

Bulahan ang mga maputli og kasingkasing. [Tan-awa sa Mateo 5:3–4, 6, 8.]

Ang pagkahimong kabus sa espiritu

Ang pagkahimong kabus sa espiritu mao ang pagbati sa inyong mga kaugalingon isip ang nanginahanglan sa espirituhanon nga paagi, kanunay nga nagsalig sa Ginoo alang sa inyong mga sinina, sa inyong mga pagkaon ug sa hangin nga inyong gihanggap, sa

inyong kahimsog, sa inyong kinabuhi; nakaamgo nga kinahanglan walay adlaw nga molabay nga walay mainiton nga pag-ampo sa pagpasalamat, alang sa paggiya ug pagpasaylo ug kalig-on igo alang sa matag adlaw nga panginhanglan. Kon ang usa ka batanon makaila sa iyang espirituhanon nga panginahanglan, kon anaa sa peligro nga mga dapit diin ang iya gayud nga kinabuhi anaa sa kuyaw, mahimo siya nga madala paduol sa tuburan sa kamatuoran ug madasig sa Espiritu sa Ginoo diha sa takna sa iyang labing dako nga pagsulay. Tinuod usa kini ka masulub-on nga butang alang sa usa ka tawo, tungod sa bahandi o kinaadman o sa kalibutanon nga katungdanan, sa paghunahuna sa iyang kaugalingon nga wala magsalig niining espirituhanon nga panginahanglan. [Ang pagkakabus sa espiritu] mao ang kaatbang sa garbo o pagkamapahitas-on sa kaugalingon. . . . Kon diha sa inyong pagpaubos makamatikod kamo sa inyong espirituhanon nga panginahanglan, kamo giandam alang sa pagsagop ngadto sa “Simbahan sa Unang Natawo, ug mahimong pinili sa Dios.” [Tan-awa sa D&P 76:54, 84:34.]

Sa pagbangutan

Ang pagbangutan, ingon nga ang leksyon sa Magtutudlo dinhi motudlo, ang usa ka tawo kinahanglan gayud nga mopakita niana nga “diosnon nga kasubo nga mosangput sa paghinulsol” ug maghatag sa nagpinitensya og kapasayloan sa mga sala ug magdili sa pagbalik ngadto sa mga binuhatan diin siya nagbangutan. [Tan-awa sa 2 Mga Taga-Corinto 7:10.] Kini aron makakita, sama sa gibuhat ni Apostol Pablo, sa “nagakalipay bisan sa mga kasakit. . . : sanglit nasayud nga ang kasakit mohimog pagkamainantuson; ug pagkamainantuson, kasinatian; ug kasinatian, paglaum.” (Mga Taga-Roma 5:3–4.) Kinahanglan gayud nga andam kamo sa “pagtambayayong sa usag usa nga alantuson, nga sila mahimo nga magaan.” Kinahanglan gayud nga andam kamo sa pagbangutan uban niadto nga nagbangutan ug sa paghupay niadto nga nagkinahanglan sa paghupay. (Mosiah 18:8–9.) Kon ang usa ka inahan nagbangutan diha sa iyang kamingaw alang sa pagpauli sa nahisalaag nga anak nga babaye, kamo uban sa kapu-angod kinahanglan gayud nga dili ang una nga manaway. . . . Ang inyong pagbangutan uban sa mga tigulang, sa biyuda ug sa nailo

kinahanglan mogiya kaninyo sa pagdala sa hinabang nga ilang gikinahanglan. Sa usa ka pulong, kinahanglan gayud nga kamo sama sa maniningil sa buhis ug dili sama sa Pariseo. “O Dios kaloy-i ako nga makasasala.” [Tan-awa sa Lukas 18:10–13.] Ang inyong ganti sa pagbuhat [niini] mao ang kabulahanan sa paghupay sa inyong kaugalingong kalag pinaagi sa pagpasaylo sa inyong kaugalingong mga sala.

Sa pagkagutom ug pagkauhaw

Gigutom ba kamo sukad og pagkaon o giuhaw og tubig sa diha nga usa ka kabhang sa bahaw nga pan o usa ka suyop sa tubig lamang matag adlaw aron sa paghupay sa mga kahapdos nga naghasol kaninyo nahimong ingon og mao ang labing bililhong ganti sa tanan nga mga kabtangan? Kon kamo miagi og hilabihang kagutom niana magsugod kamo sa pagsabut giunsa sa Magtutudlo pagpasabut nga kita kinahanglan nga gutumon ug uhawon sa pagkamatarung. Kana nga kagutom ug kauhaw ang naggiya niadtong nahilayo gikan sa panimalay sa pagpangita og pakigsuod uban sa mga santos diha sa mga serbisyo sa sakrament ug kana nagdani sa pagsimba sa adlaw sa Ginoo bisan asa kita. Mao kana ang nag-aghat sa mainiton nga pag-ampo ug nagdala sa atong mga tiil ngadto sa balaan nga mga templo ug nag-agda kanato sa balaanon nga pagtahud dinha niana. Ang usa ka tawo kinsa nagsunod sa Igpapahulay nga Adlaw nga balaan mapuno uban sa usa ka mahangturong hingpit nga kalipay nga labaw pa sa gitinguha kay sa lumalabay nga mga kalipay nga nagagikan sa mga kalihokang gipakatagbawan nga supak sa sugo sa Dios. Kon kamo mangutana sa “kinasingkasing, uban sa tinuod nga katuyoan, nga may hugot nga pagtuo kang Kristo, siya mopakita sa . . . kamatuoran . . . nganha kaninyo, pinaagi sa gahum sa Espiritu Santo,” ug pinaagi sa gahum kamo “mahimo nga masayud sa kamatuoran sa tanan nga mga butang.” (Moroni 10:4–5.) . . .

Ang pagkaputli sa kasingkasing

Kon kamo makakita sa Dios, kinahanglan gayud nga kamo putli. . . . Pipila sa mga kauban ni Jesus nagtan-aw lamang kaniya isip usa ka anak ni Jose nga panday. Ang uban naghunahuna kaniya isip usa ka palainom o palahubog tungod sa iyang mga

pulong. Ang uban pa gayud naghunahuna nga siya gisudlan og mga yawa. Ang mga matarung lamang ang nagtan-aw kaniya isip usa ka anak sa Dios. Diha lamang kon kamo ang putli og mga kasingkasing nga makakita kamo sa Dios, ug usab sa usa ka mas ubos nga kahimtang mahimo ninyong makit-an ang “Dios” o sa kaayo sa tawo ug nahigugma kaniya tungod sa kaayo nga inyong nakita diha kaniya. Timan-i og maayo kana nga tawo kinsa manaway ug modaut sa tawo sa Dios o sa dinihugan sa Ginoo nga mga lider sa iyang Simbahan. Kana nga tawo nagsulti gikan sa usa ka dili putli nga kasingkasing.

Apan aron makasulod ngadto sa Gingharian sa Langit kita kinahanglan gayud nga dili lamang maayo apan kita gikinahanglan nga mobuhat og maayo ug magminaayo alang sa usa ka butang. Busa kon kamo maglakaw kada adlaw ngadto niana nga tumong sa kahingpitan ug kabuhong sa kinabuhi, kamo kinahanglan gayud nga pagatudloan sa nahibilin nga upat ka “mga artikulo” diha sa Katukuran sa Magtutudlo alang sa hingpit nga kinabuhi. Kini nga mga kabulahanan may kalabutan sa sosyal nga pakigdait sa tawo ngadto sa uban:

Bulahan ang mga maaghop.

Bulahan ang mga maloloy-on.

Bulahan ang magbubuhat og kadaitan.

Bulahan ang mga ginalutos. [Tan-awa sa Mateo 5:5, 7, 9–10.]

Ang pagkamaaghop

Ang usa ka maaghop nga tawo gipasabut isip usa ka tawo nga dili dali nga masuko o maglagot ug mapailubon ubos sa pagdaut o paghasol. Ang pagkamaaghop dili sama og kahulugan sa kahuayang. Ang maaghop nga tawo mao ang kusgan, ang gamhanan, ang tawo nga hingpit nga makapugong sa kaugalingon. Siya ang usa ka tawo kinsa adunay kaisug sa iyang moral nga mga baruganan, bisan pa sa pamugos sa kaubanan o sa kapunongan. Sa lan-tugi ang iyang paghukom mao ang katapusan nga desisyon ug ang iyang ligdong nga tambag mopuypoy sa pagkamapangahason sa mga manggugubot. Siya mapainubsanon sa hunahuna; dili siya hambug. “Kadtong mahinay sa kasuko labi pang maayo kay sa

tawong gamhanan.” (Mga Proverbio 16:32.) Usa siya ka tiunay nga lider ug mao ang pinili sa army ug sa navy, sa negosyo ug sa simbahan sa pagpangulo diin ang uban nga mga tawo mosunod. Siya mao ang “asin” alang sa yuta ug makapanunod niini.

Ang pagkamaloloy-on

Ang atong kaluwasan nag-agad sa kalooy nga atong ipakita sa uban. Ang dili maloloy-on ug sakit nga mga pulong, o walay pagpugong nga mga buhat sa pagkawalay kalooy ngadto sa tawo o hayop, bisan og maingon nga pagbalos, makapawala sa tigbuhat sa iyang mga pag-angkon alang sa kalooy sa panahon nga siya nagkinahanglan na og kalooy sa adlaw sa paghukom diha atubangan sa yutan-on ug langitnong mga hukmanan. Wala ba dihay usa nga wala gayud masamari sa pagpakaulaw sa lain kinsa iyang gihunahuna nga iyang higala? Nahinumdom ba kamo sa pakigbisog nga inyong gihimo aron pagpugong sa panimalos? Bulahan kamong tanan kinsa maloloy-on tungod kay kamo makadawat og kalooy!

Ang pagkamagbububat og kadaitan

Ang mga magbubuhat og kadaitan pagatawgon og mga anak sa Dios. Ang mga tigpasiugda og kasamok, ang mga nagwelga batok sa balaod ug kahusay, ang lider sa mga manggugubot, ang tiglapas sa balaod mga giaghat pinaagi sa mga katuyoan sa dautan ug gawas kon sila mohunong pagailhon isip mga anak ni Satanas kay sa Dios. Pugngi ang inyong mga kaugalingon gikan kaniya kinsa magdala og makasamok nga mga pagduda pinaagi sa paghimo og taphaw nga sagrado nga mga butang tungod kay wala siya magtinguha sa kalinaw apan sa pagsabwag sa kalibug. Kanang usa ka tawo kinsa palaaway o maki-bingkilon, ug kansang mga argumento alang sa ubang mga katuyoan kay sa pagsulbad sa kama-tuoran, naglapas sa sukaranan nga baruganan nga gihan-ay sa Magtutudlo isip usa ka kinahanglanon diha sa pagtukod sa usa ka puno sa ka buhong nga kinabuhi. “Sa yuta panagdait sa mga tawo” mao ang kanta sa anghel nga nagpahibalo sa pagkatawo sa Prinsipe sa Kalinaw. [Tan-awa sa Lukas 2:14.] . . .

Ang paglabutay sa pagpanggukod alang sa katuyoan sa pagkamatarung

Ang pagagukuron tungod sa pagkamatarung diha sa usa ka dakong kawsa diin namiligro ang kamatuoran ug hiyas ug dungog usa ka diniyos. Sa kanunay adunay mga martir sa matag dako nga kawsa. Ang dakong kadaut nga mahimong moabut tungod sa pagpanggukod dili gikan sa pangpanggukod mismo apan gikan sa posible nga epekto diha sa gigukod kinsa pinaagi niana mahimo nga mapugngan ang ilang dakong tinguha sa katarung sa ilang katuyoan. Ang kadaghanan niana nga pagpanggukod nagagikan sa kakulang sa pagsabut, kay ang mga tawo hilig sa pagsupak nianang wala nila masabti. Ang pipila niini gikan sa mga tawo nga nagtinguha sa dautan. Apan gikan sa bisan unsa nga hinungdan, ang pagpanggukod ingon og tibuok gayud kalibutan batok niadtong nagbuhat sa matarung nga katuyoan nga ang Magtutudlo nagpahimangno kanato, “Alaut kamo kon ang tanang mga tawo nagasultig maayo mahitungod kaninyo! kay ang mga mini nga propeta gibuhatan man sa ingon nga paagi sa mga ginikanan.” (Lucas 6:26.)

. . . Hinumdumi kana nga pahimangno kon kamo gisutsutan sa walay pag-uyon ug gibiyay-biay tungod kay kamo midumili sa pagpaubos sa inyong mga sumbanan, sa dili paggamit og alkohol, tabako, tsa, o kape, sa pagkamatinuuron, ug sa moralidad aron makuha ang pagdayeg sa mga tawo. Kon kamo hugot nga mobarug alang sa katarung bisan sa pagbugal-bugal sa mga tawo o gani sa pisikal nga pagdagmal, pagapurong-purongan kamo uban sa kabulahanan sa mahangturong hingpit nga kalipay. Kinsay nasa-yud nga usab sa atong panahon pipila sa mga santos o gani mga apostoles, sama sa nanglabay nga mga adlaw, gikinahanglan nga mohalad sa ilang mga kinabuhi agig panalipod sa kamatuoran? Kon kana nga panahon moabut, ang Dios motugot nga dili sila mapakyas!

Sa inanay samtang mainampoon kita nga mamalandong niining tanan nga mga pagtulun-an, atong himoon ang butang nga alang sa pipila makapakurat nga pagkaplag nga human sa tanan, ang sukod sa Dios sa atong katakus diha sa iyang gingharian dili ang taas nga mga katungdanan nga atong gihuptan dinhi taliwala

sa mga tawo ni sa iyang Simbahan, ni ang mga pasidungog nga atong nadaog, apan hinoon ang mga kinabuhi nga atong gigiyahan ug ang kaayo nga atong nabuhat, sumala nianang “Katukuran alang sa Hingpit nga Kinabuhi” nga gipadayag diha sa kinabuhi sa Anak sa Dios.

Unta himoon ninyo ang Kabulahanan nga Katukuran alang sa inyong kaugalingong mga kinabuhi ug sa ingon modawat sa kabulahanan nga gisaad niini.³

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Sa unsa nga paagi kita makakat-on sa matag adlaw gikan sa “mahinungdanon nga basahon sa leksyon” sa kinabuhi ni Kristo?
- Samtang naningkamot kita nga mahimong Kristohanon, ngano nga importante alang kanato nga kanunay mangutana sa atong kaugalingon unsa ang nagkulang kanato?
- Unsa nga mga kasinatian ang nakatabang kaninyo sa pagsabut nga makakat-on kita sa mga pagtulun-an sa ebanghelyo pinaagi sa pagsunod niini?
- Kon kita makaamgo nga nagsalig kita diha sa Ginoo alang sa tanan nga mga panalangin sa atong mga kinabuhi, sa unsa nga paagi naapektohan ang atong mga kinaiya ug mga pamasanan?
- Unsa ang pipila sa mga kahulugan sa pamahayag, “Bulahan ang mga nagmasulub-on”?
- Sa unsa nga paagi nga ang gugma sa kalibutanon nga mga butang nagluya sa atong kagutom ug kauhaw alang sa espirituhanon nga mga butang?
- Sa unsa nga paagi nga ang pagkaputli sa kasingkasing makatabang kanato nga makakita sa kaayo sa uban?
- Sa unsa nga paagi ang kaaghup nagtabang kanato nga malig-on?
- Sa unsa nga mga paagi kita makapakita og kalooy ngadto sa uban diha sa atong matag adlaw nga mga pagpakabuhi?

Mubo nga mga Sulat

1. *Decisions for Successful Living* (1973), 40–41, 44.
2. *Stand Ye in Holy Places* (1974), 208–16.
3. *Decisions for Successful Living* 55–62.

Kalinaw Maanaa sa Inyong Kalag

*Ngano nga gikinahanglan ang kalisdanan aron
pagtuman sa mahangtulong katuyoan sa Ginoo?*

Pasiuna

“**A**ng tanan kinsa nagpuyo niining kalibutan pagasulayan pinaagi sa mga hangin sa kalisdanan,” miingon si Harold B. Lee.¹ Walay langyaw sa kalisdanan, si Harold B. Lee nawad-an sa iyang asawa, nga si Fern Tanner Lee, ug sa iyang anak nga babaye nga si Maurine Lee Wilkins diha sa kamatayon panahon sa mga 1960. Miantus usab siya sa grabe nga mga problema sa panglawas hangtud sa iyang mga katuigan isip General Authority. Giangkon niya diha sa kinatibuk-ang komperensya niadtong 1967: “Akong gidawat ang pipila ka mga pagsulay, pipila ka grabe nga mga pagsulay, diha sa atubangan sa Ginoo, ako nagtuo aron sa pagsulay kanako kon andam ba ako sa pagdawat sa tanang mga butang bisan unsa nga gitan-aw sa Ginoo nga angay ipasakit ngari kanako, gani sama sa gamay’ng bata nga monunot sa amahan niini.” [Tan-awa sa Mosiah 3:19.]

Apan si Presidente Lee mitanyag og kahupayan sa panahon sa kalisdanan: “Ang usa ka tawo kinsa masaligon sa pagpaabut sa usa ka mahangturon nga ganti alang sa iyang mga paningkamot sa pagkamortal kanunay nga gitabangan diha sa iyang grabe nga mga pagsulay. Kon siya mawad-an og paglaum sa gugma, dili siya maghikog. Kon mga minahal mamatay, dili siya maguol; kon mapildi sa gitinguha nga bangga, dili siya magduda, kon gubat ug kalaglagaan mowagtang sa iyang kaugmaon, dili siya maunlod ngadto sa kasubo. Nagpuyo siya ibabaw sa iyang kalibutan ug dili gayud mawad-an sa panan-aw sa tumong sa iyang kaluwasan.”³

“Ang dalan paingon sa [kahimayaan] sagalsalon ug tungason. Daghan ang nadagma ug nahulog, ug pinaagi sa pagkawalay pag-laum dili gayud mobangon sa ilang mga kaugalingon aron magsugod pag-usab. Ang mga gahum sa dautan motabon sa agianan uban sa daghang makababag nga gabon, kasagaran nagsulay kanato sa pagpatipas sa sayop nga mga agianan. Apan taliwala niining tanan nga panaw,” mipasalig si Presidente Lee, “adunay malinawon nga kasiguroan nga kon atong pilion ang matarung, kalampusan atong maangkon, ug ang katumanan niini mahimong mohulma ug moumol ug mohimo kanato ngadto sa matang sa pagkatawo nga sarang dawaton diha sa atubangan sa Dios. Unsay mas dako nga kalampusan kay sa pag-angkon sa tanan nga anaa sa Dios?”⁴

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Sa unsa nga paagi nga ang kalisdanan makatabang kanato nga mahimong labaw pa ka sama sa Dios?

Adunay usa ka mahashason nga proseso nga moabut pinaagi sa pag-antus, ako naghunahuna, nga dili kita makasinati sa laing paagi kay sa pag-antus. . . . Mas magpaduol kita ngadto Kaniya kinsa mihatag sa Iyang kinabuhi aron ang tawo mahimo. Mobati kita og kasuod sa kabanay nga wala pa sukad nato gibati kaniadto. . . . Miantus Siya labaw pa kay sa atong mahunahuna. Apan sa gidak-on sa atong pag-antus, bisan pa niana, ingon og adunay epekto sa pagbitad kanato nga mas maduol ngadto sa balaan, nagtabang sa pagputli sa atong mga kalag, ug nagtabang sa pagpapha sa mga butang nga dili makapahimuot sa pana-aw sa Ginoo.⁵

Si Isaias miingon: “Apan karon o Jehova, ikaw mao ang among amahan; kami yuta nga kolonon, ug ikaw mao ang among magkokolon; ug kaming tanan binuhat man sa imong kamot.” (Isaias 64:8.)

Nabasa ko na kana nga bersikulo sa daghang mga higayon apan wala makadawat sa hingpit nga kahulugan hangtud didto ako sa Mexico pipila ka tuig na ang milabay didto sa Telacapaca, diin ang mga tawo naghulma og yuta nga kolonon ngadto sa nagkalain-laing mga matang sa kolon. Didto ako nakakita kanila nga mikuha og yuta nga gisagol pinaagi sa bati, kinaraan nga mga paagi, ang tighulma nag-ubog sa lapok aron sa pagsagol niini sa husto.

Dayon gibutang kini sa hulmahan motuyok sa magkokolon ug ang magkokolon mosugod sa pagporma sa makuti nga gagmay'ng bahin sa kolon, nga iyang ibutang didto sa merkado. Ug samtang kami nagtan-aw, usahay among makita, tungod sa pipila ka mga depekto sa pagsagol, sa panginahanglan sa pagbungkag sa tibuok tibugol sa yuta nga kolonon ug iitsa kini og balik aron sagolon pag-usab, ug usahay ang proseso kinahanglan nga balikon sa makadaghang higayon sa dili pa ang lapok masagol og husto.

Uban niana sa hunahuna, nagsugod ako sa pagkasabut sa kahulugan niini nga kasulatan. Oo, kita usab kinahanglan nga pagasulayan ug pasagubangon sa kakabus, sa sakit, sa kamatayon sa usa ka minahal, sa pagtintal, usahay sa pagluib sa gipakaingon og higala, sa kabuhong ug sa katigayunan, sa khamugaway ug kaluho, sa bakak nga mga ideya sa edukasyon ug sa pag-ulog-ulog sa kalibutan. Ang usa ka amahan nga mipasabut niining mga butanga ngadto sa iyang anak nga lalaki, miingon:

“Ug sa pagpahigayon sa iyang walay katapusan nga mga katu-yoan sa sangputanan sa tawo, human siya makalalang sa atong unang mga ginikanan ug sa kahayopan sa umahan ug sa mga langgam sa kahanginan, ug diha sa katapusan, tanan nga butang nga nalalang, gikinahanglan gayud nga adunay usa ka katugbang; gani ang gidili nga bunga kaatbang sa kahoy sa kinabuhi; ang usa tam-is ug ang lain pait.” [2 Nephi 2:15.]

Si Propeta Joseph Smith mao ang miingon, sa pagsulti kabahin niining paghashas nga proseso, nga siya sama sa usa ka dako kaayo, sagalsalon nga bato nga nagligid sa ubos daplin sa bukid, ug ang mao lamang paghashas nga iyang nakuha mao nga kon adunay pipila ka sagalsalon nga kanto nga mabag-id sa laing butang, motipak og usa ka kanto dinhi ug usa ka kanto didto. Apan, siya miingon, “Sa ingon ako mahimo nga usa ka . . . hinashasan nga pana sulod sa udyongan sa Labing Makagagahum.” [*History of the Church*, 5:401.]

Busa, kinahanglan gayud nga mahashasan kita; kinahanglan gayud nga pagasulayan kita aron mapamatud-an ang kalig-on ug gahum nga anaa kanato.⁶

Gigiyahan sa hugot nga pagtuo nga gitudlo sa pulong sa Dios, atong gitan-aw ang kinabuhi isip usa ka dako nga proseso sa pag-

bansay sa espiritu. Ubos sa makanunayon nga pagbantay sa usa ka mapinanggaon nga Amahan, kita nakakat-on pinaagi sa “mga butang nga atong giantus,” nakabaton kita sa kalig-on pinaagi sa pagbuntog sa mga babag, ug nakabuntog kita sa kahadlok pinaagi sa malampuson nga kadaugan sa mga dapit diin ang kuyaw nagpahipi [tan-awa sa Mga Hebreohanon 5:8]. Pinaagi sa hugot nga pagtuo, sama sa gitudlo sa pulong sa Dios, atong nasabtan nga bisan unsa ang nahatag diha sa kinabuhi ngadto sa taas nga sumbanan ni Jesus—“Busa, kamo kinahanglan magmahingpit ingon nga hingpit ang inyong Amahan nga langitnon” (Mateo 5:48)—mao ang alang sa atong kaayohan ug alang sa atong mahangturon nga kaayohan bisan tuod sa ngadto niana nga paghulma mag-uban ang grabe nga pagpanton sa usa ka maalamon sa tanan nga Dios. “Kay ang Ginoo nagpanton kaniya nga iyang gihi-gugma, ug nagalatus sa matag usa ka anak nga iyang gisagop.” (Mga Hebreohanon 12:6.)

Busa gitudloan ug gibansay alang sa pakigbatok sa mga gahum sa kangitngit ug sa espirituhanon nga kadautan, mahimo nga kita “ginasakit sa tanang paagi, apan wala manghiubos; nangalibog, apan wala mawad-i sa paglaum; Ginalutos, apan wala ikapanugyan, gipamunalan hangtud sa pagkapukan, apan wala mangalaglag.” (2 Mga Taga-Corinto 4:8–9.)⁷

Ang usa ka tawo kinsa adunay pagpamatuod sa katuyoan sa kinabuhi nagtan-aw sa mga babag ug mga pagsulay sa kinabuhi isip mga kahigayunan alang sa pag-angkon sa kasinatian nga gikinahanglan alang sa trabaho sa kahangturan. . . .

Kon mag-atubang sa kamatayon, ang ingon nga tawo dili mahadlok kon ang iyang mga tiil “gisapinan sa pagpangandam sa maayong balita sa kadaitan,” [Mga Taga Efeso 6:15] ug kadtong kinsa nawad-an sa ilang mga minahal makabaton sa hugot nga pagtuo ni Moroni, ang kapitan sa kasundaluhan, kinsa mipahayag, “Kay ang Ginoo mitugot sa mga matarung nga mopatay nga ang iyang kaangayan ug paghukom modangat sa mga dautan; busa kamo dili magtuo nga ang mga matarung gisalikway tungod kay sila gipatay; apan tan-awa, sila mosulod ngadto sa kapahulayan sa Ginoo nga ilang Dios.” (Alma 60:13.)⁸

Paminaw sa leksyon sa Magtutudlo sa pagpalambo sa mga tawo—“Ang tanang sanga nga mamunga, kini iyang [pagahinloan] aron mamungag labi pang daghan” (tan-awa sa Juan 15:2). . . .

Panagsa, kon ugaling, adunay usa ka tinuod nga dungganan nga kalag kinsa wala pa pagasulayi ug pasagubanga pinaagi sa mga luha, ug kalisdanan—nga daw gipul-ungan sa mga kamot sa labing maayo nga hardenero . Pinaagi sa paggamit sa kutsilyo ug karit nga pangpul-ong ang sanga gitabas ug gihulma sa gamhanan nga desinyo sa Dios, aron ang hingpit niini nga bunga mahimo nga matuman.

Ang matag usa kaninyo kinahanglan gayud nga molahutay sa mga pagsulay, ug mga kalisdanan, mga kaguol ug mga kahigawad. Kon anaa sa kasub-anan ug sa pagkawalay paglaum kon inyong mahinumduman, mahupay kamo kon inyong makat-unan kini nga leksyon: “Kay ang Ginoo nagapanton kaniya nga iyang ginahigugma, ug nagalatus sa matag usa ka anak nga iyang ginasagop” (Mga Hebreohanon 12:6)—ug usab: “Anak ko, ayaw pagtamaya ang pagkastigo sa Ginoo; ni magsubo ka sa iyang pagbadlong; kay kinsa kadto nga gihigugma sa Ginoo iyang ginabadlong, maingon sa usa ka amahan sa anak nga iyang gikahimut-an” (Mga Proverbio 3:11–12).⁹

Si Propeta Joseph [Smith] . . . naguol tungod sa mga buhat sa kabangis batok sa mga Santos ug taliwala sa iyang mga kalisud inyong nahinumduman nga siya mituaw, “O Dios, hangtud kanusa makakita ang imong mga mata ug ang imong mga dunggan makadungog sa makalolooy nga mga hilak sa mga Santos ug ipanimalos ang ilang mga kasaypanan diha sa mga ulo sa mga kaway?” [Tan-awa sa D&P 121:1–6.] Ug kini ingon og ang Magtutudlo mikugos sa usa ka nahadlok nga bata ngadto sa iyang mga bukton ug miingon:

“Akong anak kalinaw nganha sa imong kalag; ug ang imong mga kasakitan sulod lamang sa mubo nga higayon;

“Ug unya kon ikaw molahutay pag-ayo, ang Dios mobayaw kanimo sa kahitas-an; ikaw magmadaugon ibabaw sa imong tanan nga mga kaway.” (D&P 121:7, 8)

Dayon misulti siya og usa ka makapatingala nga butang:

Samtang si Propeta Joseph Smith nag-atubang sa dakong kalisdanan didto sa Bilanggoan sa Liberty, nakadawat siya sa makahupay nga mga pagpadayag nga nahimong mga seksyon 121 ug 122 sa Doktrina ug mga Pakigsaad.

“ . . . ikaw masayud, akong anak, nga kining tanan nga mga butang makahatag kanimo sa kasinatian, ug alang sa imong kaa-yohan.” (D&P 122:7)

. . . Dayon misulti ang Magtutudlo:

“Ang Anak sa Tawo mikunsad ubos kanilang tanan. Labaw pa ba ikaw kay kaniya?

“Busa, padayon sa imong pamaagi. . . . Ayaw kahadlok unsa ang mahimo sa tawo kay ang Dios mouban kanimo hangtud sa kahangturan.” (D&P 122:8, 9)

Miabut ako sa usa ka higayon sa akong kinabuhi sa diha nga ako kinahanglan nga mogamit niana sa akong kaugalingon. Ang Anak sa Tawo miagi niining tanan.¹⁰

Ang katuyoan sa atong pagkaania dinhi tataw nga gilitok diha sa pagpadayag sa Ginoo ngadto ni Moises. Siya miingon, “Mao kini ang akong buhat ug ang akong himaya—ang pagpahinabo sa pagka-imaltal ug sa kinabuhi nga dayon sa tawo.” [Moises 1:39.] “Ang kinabuhing dayon sa tawo” nagpasabut sa pagbalik ngadto sa atubangan sa Dios nga Amahan ug sa Iyang Anak aron mopuyo sa kahangturan uban Kanila. Karon, wala Siya mag-ingon nga Iya

kining katuyoan nga ang tanan Niya nga mga anak kinahanglan nga mopuyo dinhi sa yuta sa sabakan sa kaluho, uban sa katigayunan ug kahamugaway ug kinahanglan nga sila walay kasakit ug kagulan. Wala siya magsulti niana. Tungod kay usahay, ingon sa gisulti ni Isaias, sa dapit sa sampinit motubo ang arayan [tan-awa sa Isaias 55:13]. . . . Unsa ang ingon sa karon nga higayon usa ka trahedyo mahimo, nga samtang nagtan-aw kita sa tibuok hulagway gikan sa sinugdanan ngadto sa katapusan, diha sa kaalam sa atong Amahan, mahimong usa ka dakong panalangin kay sa makalilisang nga katapusan sama sa atong gituohan.¹¹

Sa unsa nga paagi kita makakaplag sa kalig-on ug kalinaw sulod sa atong kaugalingon sa mga panahon sa kasamok?

Ang matag kalag nga naglakaw sa yuta, kamo ug ako, kitang tanan bisan kon adunahan o kabus, bisan kon maayo o dautan, batan-on o tigulang—matag usa kanato pagasulayan ug pasagubangon pinaagi sa mga unos sa kalisdanan, mga hangin nga kinahanglan gayud kita mopanalipod sa atong mga kaugalingon batok niini. Ug kadto lamang nga mga tawo kinsa dili mapakyas mao kadtong kansang mga balay gitukod diha sa bato. Ug unsa nga bato? Kini mao ang bato sa pagkamasulundon sa mga baruganan ug mga pagtulun-an sa ebanghelyo ni Jesukristo sama sa gitudlo sa Magtutudlo.¹²

Dili ako mangayo og mga pasaylo . . . sa paghangyo kaninyo niining buntaga, sa pagtuo uban kanako sa sukaranan nga mga hunahuna sa tinuod nga relihiyon—sa hugot nga pagtuo sa Dios ug sa Iyang Anak nga si Jesukristo isip Manluluwas sa kalibutan ug nga diha sa Iyang ngalan ang mga milagro nahimo ug gihimo karon ug nga pinaagi lamang sa usa ka hingpit nga pagdawat niini nga mga kamatuoran kamo ug ako maangkla sa dili mapakyas nga punduhanan kon ang mga unos sa kinabuhi maghaguros sa atong palibut.

Busa, gidapit ko kamo sa pagpaubos sa inyong mga kaugalingon . . . ug uban sa mainampuon nga mga kasingkasing mangahas sa pagtuo sa tanan nga gitudlo kanato sa balaan nga mga propeta kabahin sa ebanghelyo gikan sa Balaan nga mga Kasulatan sukad sa sinugdanan.¹³

Mao nga ang tanan nga mahinungdanon nga butang sa kina-buhi dili mao ang nahitabo kaninyo, apan ang importante nga butang mao ang giunsa ninyo pagdawat niini. Mao kana ang importante nga butang. Diha sa pagtapos sa Wali sa Bukid, inyong mahinumduman nga ang Magtutudlo mihatag og usa ka sambingay. Siya miingon:

“Busa, bisan kinsa nga magapatalinghug niining akong mga pulong ug magatuman niini mahisama siya sa usa ka tawong butan nga nagtukod sa iyang balay ibabaw sa bato:

“Ug unya mibundak ang ulan, ug mibul-og ang mga baha, ug mihuros ang mga hangin, ug mihapak niadtong balaya, apan kadto wala mapukan: kay natukod man ibabaw sa bato. . . .” [Mateo 7:24–25.]

Unsa ang gipanguha niya nga ipasabut? Nanguha siya sa pagsulti nga ang hangin sa kalisdanan, ang mga baha sa katalagman, ang mga kasakit, mohapak diha sa tawhanon nga panimalay dinhi sa yuta; ug ang mao lamang nga dili mapukan—kon ang bangko maalkansi, kon kamo mawad-an sa usa ka minahal, sa bisan unsa nga laing katalagman—ang bugtong butang nga makapalungtad kanato niining tanan nga mga unos ug kaugtas sa kina-buhi mao nga kon kita nakatukod diha sa mga bato pinaagi sa paghupot sa mga sugo sa Dios. . . .

Paghulat nga mapailubon sa Ginoo diha sa panahon sa pagpanggukod ug hilabihan nga kasakit. Ang Ginoo miingon,

“Sa pagkatinuod ako moingon nganha kaninyo akong mga higala, ayaw kahadlok, himoa nga mahupay ang inyong mga kasingkasing oo, maglipay hangtud sa hangtud, ug sa matag butang maghatag sa mga pagpasalamat;

“Maghulat nga mapailubon sa Ginoo, kay ang inyong mga pagampo misulod ngadto sa mga dunggan sa Ginoo sa mga Panon, ug natala uban niini nga silyo ug tugon—ang Ginoo nanumpa ug nagtakda nga sila pagahatagan.” (D&P 98:1–2)¹⁴

Unsa ang atong ikasulti niadtong kinsa nangandoy sa kalinaw sulod sa kaugalingon aron sa paglinaw sa ilang mga kahadlok, aron sa paghupay sa nagsakit nga kasingkasing, aron sa pagdala sa pagsinabtanay, aron sa pagtan-aw lapas sa mahugaw nga mga

pagsulay karon ug makakita sa katumanan sa mga paglaum ug mga damgo diha sa kalibutan nga lapas sa pagkamortal? . . .

Ang Magtutudlo mipakita sa tinubdan diin ang hilabihan nga kalinaw moabut sa diha nga siya miingon ngadto sa iyang mga tinun-an, “Kaninyo ibilin ko ang kalinaw; kaninyo ihatag ko ang akong kalinaw: hatagan ko kamo niini dili sama sa hinatagan sa kalibutan. Kinahanglan dili magkaguol ang inyong kasingkasing, ni magtalaw.” (Juan 14:27.)¹⁵

“Paghupot sa mga sugo sa Dios,” kay anaa diha ang usa ka dalan nga magdala sa kalinaw sulod sa kaugalingon nga gisulti sa Magtutudlo sa diha nga nanamilit Siya sa Iyang mga tinun-an: “Gisulti ko kini kaninyo aron nga dinhi kanako makabaton kamog kalinaw. Dinhi sa kalibutan aduna kamoy kagul-anan: apan sumalig kamo, gidaug ko na ang kalibutan.” (Juan 16:33) Busa hinaut nga matag usa kaninyo, taliwala sa tumang kagubot nga naglibut kaninyo, mangita nianang langitnong kasiguroan gikan sa Magtutudlo kinsa nahigugma kaninyong tanan, nga mipalayas sa tanan nga mga kahadlok sa diha nga, sama sa Magtutudlo, kamo usab nakabuntog sa mga butang sa kalibutan.¹⁶

Hain ang walay kuyaw sa kalibutan karon? Ang walay kuyaw dili madaog pinaagi sa mga tangke ug mga pusil ug sa mga ayrop-lano ug sa atomic nga mga bomba. May usa lamang ka dapit nga walay kuyaw ug kana anaa sulod sa gingharian sa gahum sa Labing Makagagahum nga Dios nga iyang gihatag ngadto niadtong kinsa naghupot sa iyang mga sugo ug naminaw sa iyang tingog, samtang nagsulti siya pinaagi sa mga tinugyanan nga iyang gi-orden alang niana nga katuyoan. . . .

Ang kalinaw maanaa kaninyo, dili ang kalinaw nga nagagikan sa pamalaod diha sa hawanan sa kongreso, apan ang kalinaw nga miabut sa pamaagi nga giingon sa Magtutudlo, pinaagi sa pagbuntog sa tanang mga butang sa kalibutan. Nga ang Dios motabang unta kanato sa pagsabut ug unta masayud kamo nga ako nasayud uban sa katinuod nga nagpugong sa tanang pagduda nga kini mao ang iyang trabaho, nga siya naggiya kanato ug nagdumala kanato karon, sama sa iyang gihimo sa matag dispensasyon sa ebanghelyo.¹⁷

Karon, sama sa gipanagna, ang tibuok kalibutan maingon og nagkaguliyang ug ang mga kasingkasing sa mga tawo mopakyas kanila. Kita sa tinuod kinahanglan gayud nga magpaabut sa pagpuyo uban nianang kalinaw sulod sa atong kaugalingon nga natawo gumikan sa paggamit sa ebanghelyo ni Jesukristo diha sa kalibutan sa kasamok ug katalagman. Ang kapakyasan sa kasingkasing mahimo nga moabut diha sa mga tawo sa usa ka bahin tungod sa pagkawalay paglaum ug ang sangputanan niini moabut sa panahon kon ang gugma sa tawo mag-anam kabugnaw. Ang gahum sa priesthood nga anaa kanato karon kinahanglan gayud nga gamiton ug gani kinahanglan gayud higugmaon kadtong kinsa sa kasilag migamit kanato, ug huptan ang maayo nga panghunahuna sama sa gitambag ni Apostol Pablo ngadto ni Timoteo. [Tan-awa sa 2 Timoteo 1:7.] Kon dili kita mohimo, kita mahimo nga dili epektibo. Makadawat kita og kulang nga mga kasiguroan. Niana ang kaaway dili na magkinahanglan nga mosugyot kanato sa paglapas sa mga sugo o sa pagbiya sa kamatuoran. Niana mau-sikan na nato ang atong kalig-on.¹⁸

Usa ka negosyante sa Atlanta, Georgia, kinsa akong gikauban . . . naningkamot sa paghupay kanako gumikan sa usa ka makahugno nga pagkamatay; iya akong gidala sa daplin ug miingon kanako, “Karon, buot ako nga mosulti kanimo og usa ka butang. Mas tigulang kaayo ako kay kanimo. Traynta y kwatro ka tuig na ang milabay ang telepono mibagting didto sa bangko diin ako ang presidente. Ang mensahe mao nga ang akong asawa grabe ang kadaut tungod sa aksidente sa sakyanan. Diha-diha ako miingon, ‘O, ang Dios dili motugot nga adunay bisan unsa nga butang mahitabo niining akong minahal—maayo kaayo siya, maanyag kaayo, ug matahum kaayo.’ Apan sulod sa usa ka oras ang pahibalo miabut na usab nga siya namatay. Ug dayon misinggit ang akong kasingkasing, ‘buot ako nga mamatay; dili ako buot nga mabuhi; buot ako nga makadungog sa iyang tingog.’ Apan wala ako mamatay, ug wala ako makadungog sa iyang tingog. Ug unya milingkod ako aron mosulay sa pagpangagpas. Unsa kaha ang kahulugan sa ingon nga kamingaw ug sa ingon nga trahedyang nag-pahipi sa agianan natong tanan? Ug ang hunahuna miabut kanako nga kini mao ang labing grabe nga pagsulay nga ikaw

gikinahanglan gayud nga moatubang sa kinabuhi. Ug kon ikaw makapasar niini, walay ubang pagsulay nga ikaw dili makahimo sa pagpasar.”

Bisan pa niana, sa akong pagpauli, sakay sa ayroplano nianang gabhiona, dihay kalinaw, ug sa unang higayon misugod ako sa paglakaw gawas sa mga kahadlok. Ug dihay miabut kanako unsa ang gisulti ni Apostol Pablo ngadto sa Matutudlo, “Ug bisan tuod siya Anak”—nagkahulugan nga Anak sa Dios—“siya nakakat-on sa pagka masinugtanon pinaagi sa mga butang nga iyang giantus; ug sa nahimo siyang hingpit siya nahimong tuburan sa dayong kaluwasan alang sa tanang magasugot kaniya.” (Mga Hebreohanon 5:8–9). Karon, kon kamo maghunahuna mahitungod niana, nga pinaagi sa paghashas nga proseso sa pagkabulag, sa kamingaw, sa pagkahugno, ako nagtuo nga adunay moabut nga usa ka butang nga mahitabo sa dili pa kita andam sa pag-atubang sa pipila sa ubang mga pagsulay sa kinabuhi.¹⁹

Gitawag kita sa malisud nga mga buluhaton diha sa malisud nga panahon, apan kini mahimo nga alang sa matag usa kanato usa ka panahon sa dako nga panimpalad, sa mahinungdanon nga pagkat-on, sa dakong katagbawan sulod sa atong kaugalingon. Alang sa nagtipun-og nga mga hagit nga giatubang tungod sa gubat, urbanisasyon, pagtuis sa doktrina, ug pagkunhod sa panimalay sa pagkatinuod naghatag kanato og moderno nga katugbang sa paglabang sa mga kapatagan; paglahutay sa walay pagsinabtanay, pagtukod sa usa ka gingharian sa tibuok kalibutan taliwala sa kalisdanan. Nag-ampo ako nga unta buhaton nato ang atong bahin atol sa panaw, ug mauban, ug mangulo, sa panon sa Simbahan sa pagsulod niini sa katapusang pinili nga dapit—sa Iyang atubangan.²⁰

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsa ang atong mga kapanguhaan sa walay kuyaw ug kalinaw sa mga panahon sa kalisdanan? Unsa ang nakapalig-on kaninyo ug nakahatag kaninyo sa kalinaw sa panahon sa mga pagsulay sa inyong kinabuhi?

- Ngano nga ang matag usa—ang matarung ug ang dili matarung—ubos sa mga pagsulay ug mga kalisdanan?
- Sa unsa nga mga paagi ang kalisdanan usa ka panalangin sa atong mga kinabuhi? Sa unsa nga mga paagi ang mga pagsulay makatabang kanato nga mahimong mas lig-on ug mas labaw pa ka maayo sa pagserbisyo sa Ginoo?
- Ngano nga kinahanglan gayud ibutang nato ang atong pagsalig diha sa “gamhanan nga desinyo” sa atong Amahan sa Langit? Unsa ang gipasabut niini nga mahimong sama sa kolonon diha sa mga kamot sa Ginoo?
- Unsa ang gipasabut sa paghulat sa mapailubon nga paagi sa Ginoo sa panahon sa pagsulay? Unsa ang nakat-unan ninyo sa inyong pagbuhat niini?
- Sa unsa nga mga paagi nga ang Dios mihatag kanato sa kalinaw aron sa pagtabang kanato sa panahon sa kalisdanan?

Mubo nga mga Sulat

1. Pakigpulong nga gihatag didto sa Brigham Young University Freedom Festival, 1 Hulyo 1962, Harold B. Lee Library Archives, Brigham Young University, 6.
2. Sa Conference Report, Okt. 1967, 98; o *Improvement Era*, Ene. 1968, 26.
3. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 171.
4. *The Teachings of Harold B. Lee*, 69–70.
5. *The Teachings of Harold B. Lee*, 187–88.
6. *Stand Ye in Holy Places* (1974), 114–15.
7. *Stand Ye in Holy Places* 339.
8. Sa Conference Report, Okt. 1942, 72–73.
9. *The Teachings of Harold B. Lee*, 191.
10. *Education for Eternity*, pakigpulong nga gihatag didto sa Salt Lake Institute of Religion “Lectures in Theology: Last Message Series,” 15 Ene. 1971, Historical Library files, Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 6.
11. Pakigpulong nga gihatag didto sa lubong ni Mabel Hale Forsey, 24 Okt. 1960, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 6.
12. Debosyonal nga pakigpulong nga gihatag didto sa Brigham Young University, 15 Nob. 1949, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 10.
13. “‘I Dare You to Believe’: Elder Lee Urges USAC Graduates Seek Spiritual Facts,” *Deseret News*, 6 Hunyo 1953, seksyon sa mga balita sa Simbahan, 4.
14. *Education for Eternity*, 7–8.
15. “To Ease the Aching Heart,” *Ensign*, Abr. 1973, 2.
16. “A Message to Members in the Service,” *Church News*, 2 Dis. 1972, 3.
17. Sa Conference Report, Okt. 1973, 169, 171; o *Ensign*, Ene. 1974, 128–29.
18. Pakigpulong nga gihatag didto sa seminar sa mga regional representative, 3 Abr. 1970, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 4.
19. *The Teachings of Harold B. Lee*, 54.
20. *The Teachings of Harold B. Lee*, 408.

Ang Pagkabanhaw, usa ka Angkla sa Kalag

*Sa unsa nga paagi nga ang pagpamatuod sa
Pagkabanhaw ni Jesukristo ug sa atong kaugalingong
umaabut nga pagkabanhaw maglig-on kanato
sa atong yutan-on nga mga pagsulay?*

Pasiuna

Si Presidente Harold B. Lee adunay usa ka malungtaron nga pagpamatuod sa Pagkabanhaw ni Jesukristo, diin nadugangan ang kalig-on sa wala madugay human sa iyang tawag ngadto sa Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles niadtong Abril 1941. Siya nahinumdom: “Usa sa Napulog Duha miduol kanako ug miingon, ‘Karon buot namo nga ikaw ang mahimong mamumulong sa serbisyo sa Dominggo sa gabii. Alang kini sa Dominggo sa Pagkabanhaw. Isip usa ka na-orden nga apostol, ikaw ang mahimong linain nga saksi kabahin sa misyon ug sa pagkabanhaw sa Ginoo ug Manluluwas nga si Jesukristo.’ Kana, sa akong hunahuna, mao ang labing makapakugang, ug labing masanapon nga pagpamalandong sa tanan nga nahitabo.

“Akong gisirad-an ang akong kaugalingon diha sa usa sa mga kwarto sa Church Office Building ug gipagawas ang Biblia. Akong gibasa ang upat ka mga Ebanghelyo, ilabi na ang mga kasulatan kabahin sa kamatayon, paglansang, ug sa pagkabanhaw sa Ginoo, ug samtang nagbasa ako, sa kalit nakamatngon nga usa ka kahibulongan nga butang ang nahitabo. Dili lamang usa ka istorya ang akong gibasa, tungod kay daw ang mga panghitabo mahitungod sa akong gibasa mga hilabihan ka tinuod ingon og nagpuyo gayud ako didto niadto nga mga kasinatian. Sa pagka-Dominggo sa gabii akong gipamulong ang akong mapainubsanon nga mensahe ug miingon, ‘Ug karon, ako, usa sa pinakaubos sa mga apostoles dinhi sa yuta karon, mosaksi kaninyo nga ako usab nasayud

nga si Jesus mao ang Manluluwas sa kalibutan ug nga siya nabuhi ug namatay ug nabanhaw alang kanato.’

“Nahibalo ako tungod sa usa ka linain nga matang sa saksi nga miabut ngari kanako sa miaging semana. Dayon usa ka tawo nangutana, ‘Giunsa nimo sa pagkahibalo? Nakita ba nimo?’ Ako makaingon nga mas labaw pa ka gamhanan kay sa panan-aw sa usa ka tawo mao ang saksi nga moabut pinaagi sa gahum sa Espiritu Santo nga nagdala og pagpamatuod nganhi sa atong mga espiritu nga si Jesus mao ang Kristo, ang Manluluwas sa kalibutan.”¹

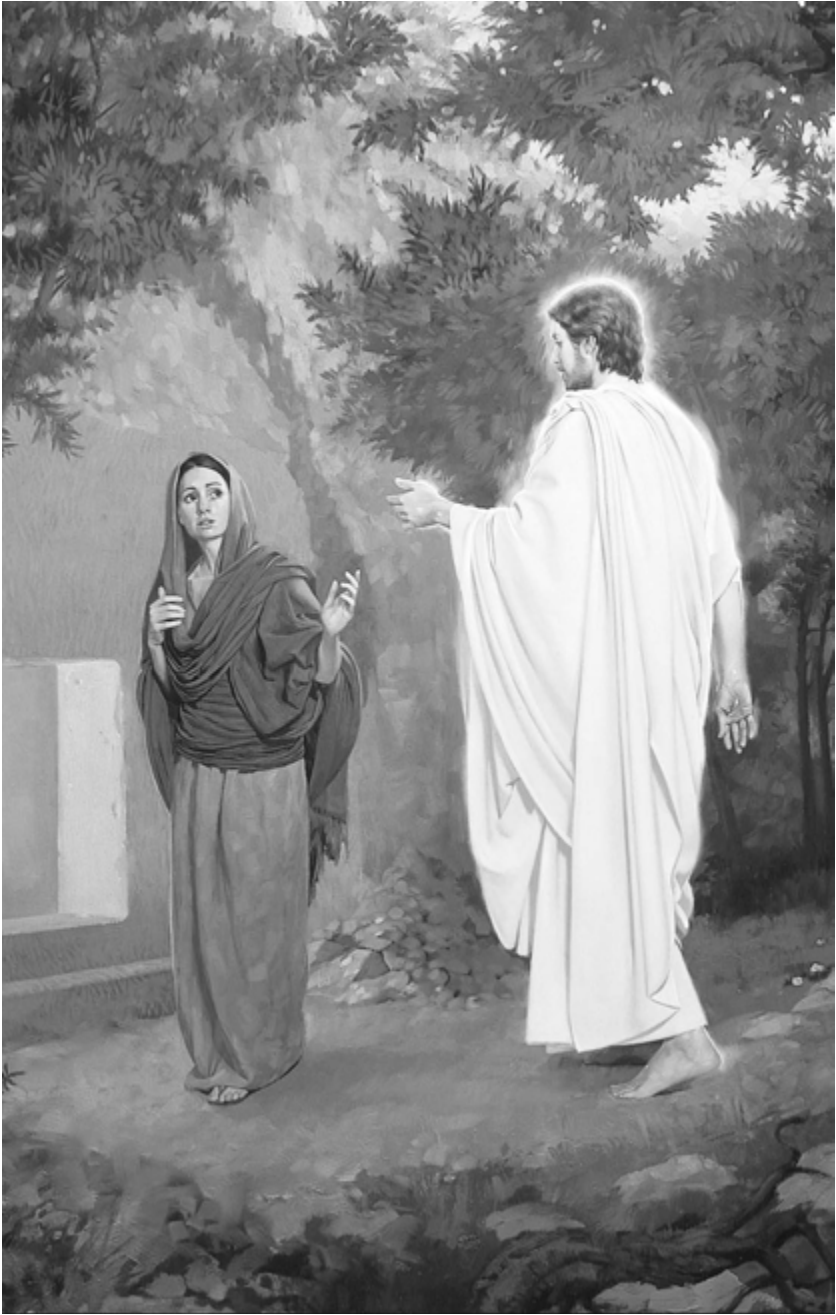
Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Sa unsa nga paagi nga ang kamatuoran sa pagkabanhaw usa ka “makapalipay nga saad”?

“Karon diha sa unang adlaw sa semana, sayo sa kaadlawon, sila nangadto sa lubnganan. . . . Ilang nakita ang bato nga giligid na gikan sa lubnganan. Ug misulod sila, ug wala makit-i ang lawas ni Ginoong Jesus. Ug nahinabo nga nangalibug sila tungod niini, tan-awa, tupad kanila dihay nagatindog nga duha ka lalaki nga may bisti nga masilaw! Ug sa nangalisang sila ug nanagduko sa yuta, ang anghel miingon ngadto kanila, Ngano nga ang buhi anha man ninyo pangitaa diha sa mga patay? Ayaw kamo kahadlok; kamo nangita kang Jesus nga Nazaretnon, nga gilansang sa krus.

“Wala na Siya dinhi, kay Siya nabanhaw, sumala sa Iyang giingon. Umari kamo, tan-awa ang dapit diin ang Ginoo nahimutang—ang dapit nga ilang gibutangan kaniya.

“Ug dumali kamo pagpanglakaw ug suginli ninyo ang iyang mga tinun-an ug si Pedro nga Siya nabanhaw gikan sa mga patay—moadto siya nga magauna kaninyo sa Galilea; didto iga-kita ninyo Siya. Hinumdumi ang Iyang gisulti kaninyo sa didto pa Siya sa Galilea nga nag-ingon: Ang Anak sa Tawo kinahanglan nga igatugyan didto sa mga kamot sa mga tawong makasasala, ug iga-lansang sa krus, ug sa ikatulo ka adlaw mabanhaw siya. Tan-awa, gibalitaan ko na kamo.” [Tan-awa sa Lucas 24:1–7; Mateo 28:5–7; Marcos 16:5–7.]

Ang nabanhaw nga Manluluwas mipakita ni Maria didto sa lubnganan. Pinaagi sa pagsaksi sa Espiritu Santo, matag usa kanato makadawat sa mahupayon nga pasalig nga ang Manluluwas mibangon gikan sa mga patay ug mibugto sa higot sa kamatayon alang sa tanan nga katawhan.

Sa ingon ang mga tigsulat sa mga ebanghelyo ni Mateo, Marcos, ug Lucas, mitala sa labing mahinungdanon nga panghitabo sa kasaysayan sa kalibutan, ang tinuod nga pagkabanhaw ni Ginoong Jesukristo, ang Manluluwas sa katawhan. Sa madulaon nga paagi napasundayag ang labing mahinungdanon sa tanang balaan nga mga gahum sa usa ka nabanhaw nga Anak sa Dios. Siya mipahayag ngadto sa nagmasulub-on nga si Marta, atol sa pagkamatay sa iyang igsoon nga lalaki, nga si Lazaro: “Ako mao ang pagkabanhaw ug ang kinabuhi: siya nga mosalig kanako, bisan siya mamatay, mabuhi siya.” (Juan 11:25.)

Ngadto sa mga Judeo nga may mabunuon nga katuyoan, ang Iyang pahayag sa Iyang balaan nga gahum labaw pa gani ka tataw ug ka makahuluganon. “Sa pagkatinuod, sa pagkatinuod, magai-
ngon ako kaninyo, nga ang takna nagsingabut, ug karon mao na nga ang mga patay managpakabati sa tingog sa Anak sa Dios: ug kadtong magapatalinghug mabuhi.

“Kay maingon nga ang Amahan may kinabuhi diha sa iyang kaugalingon, maingon man gitugot niya sa Anak ang magpakabaton usab og kinabuhi diha sa iyang kaugalingon;

“Ug . . . gihatagan siyag kagahaman sa pagpanghukom tungod kay siya Anak man sa [Dios].” [Juan 5:25–27.]

Human dayon sa Iyang kaugalingon nga pagkabanhaw, dihay miabut nga usa ka ebedinsya sa ikaduhang talagsaon nga gahum sa pagbanganon gikan sa lubnganan, dili lamang sa Iyang Kaugalingon, apan sa uban, “kinsa bisan tuod og namatay, adunay pagtuo diha Kaniya.” Si Mateo mihimo niini nga yano, madayganon nga talaan sa milagroso nga pagkabanhaw sa matinud-anon, gikan sa mortal nga kamatayon, “Ug nangaabli usab ang mga lubong, ug namangon ang daghang mga lawas sa mga balaan nga nangamatay na, ug sa nanagpanggula sila gikan sa mga lubong tapos sa iyang pagkabanhaw, nangadto sila sa siyudad nga balaan ug mipakita ngadto sa daghang mga tawo.” [Mateo 27:52–53.]

Ni kini mao ang mahimong katapusan sa matubsanong mga gahum niining dungganon nga Anak sa Dios. Ngadto sa mga panahong nanglabay, sa matag dispensasyon, miabut ang makalipay nga saad: “Kay maingon nga diha kang Adan ang tanan nangamatay, maingon man usab diha kang Kristo ang tanan

mangabuhi.” (1 Mga Taga-Corinto 15:22), “. . . ug ang mga nanagbuhat og maayo managpanggula nga binanhaw ngadto sa kinabuhi; ug ang mga nanagbuhat og mangil-ad managpanggula nga binanhaw ngadto sa pagkahinukman sa silot.” (Juan 5:29.) Ang panahon kusog kaayo nga nag-irog paingon sa pagkahingpit sa Iyang balaan nga misyon.

Kon ang hingpit nga kahulugan niining kulbahinam nga mga panghitabo nasabtan niining panahona sa diha, nga sama sa gipangagna nang daan sa mga propeta: Ang mga dautan nangandam sa pagpatay sa mga dautan; ug ang “kahadlok moabut diha sa matag tawo” (D&P 63:33), kini nga panabut mopapahawa sa daghang mga kahadlok ug mga kabalaka nga nagsamok sa mga katawhan ug mga kanasuran. Sa pagkatinuod kon kita “mahadlok sa Dios ug mopasidungog sa emperador” [tan-awa sa 1 Pedro 2:17] niana kita makahimo sa pag-angkon sa mahimayaon nga saad sa Magtutudlo: “Kon kamo mohubo sa inyong mga kaugalingon gikan sa mga kasilag ug mga kahadlok, kamo makakita Kanako” [tan-awa sa D&P 67:10].²

Ang katuyoan sa kinabuhi mao ang pagpahinabo sa pagka-imortal ug sa kinabuhing dayon sa tawo” (Moises 1:39). Karon, ang pagka-imortal nagpasabut nga sa katapusan makabaton og lawas nga dili na ubos sa mga kasakit sa pagka-mortal, dili na ubos sa laing mortal nga kamatayon, ug dili na malingla, ang tanan niining nangagi nga mga butang nakalabay na.³

Sa unsa nga paagi nga ang kahibalo sa pagkabanhaw motabang kanato sa mga panahon sa pag-antus o sa kamatayon?

Gibati ba ninyo sukad sa inyong kaugalingon ang espirituhanong pagkahugno tungod sa usa ka dili mahupay nga kaguol?

Mahimo ba nga dad-on ko kamo sa usa ka sagradong talanawon nga naghulagway sa usa ka tawo kansang tanan ingon og nagkadailos gikan sa iyang pagkupot ug mipabati kaninyo sa iyang kalig-on diha sa usa ka makalilisang nga takna! Nagpundok diha sa tiilan sa krus mao ang hilum nga pamayhon sa usa ka matahum nga hamtong nga inahan nga may kupo nga gipandong hugot libut sa iyang ulo ug mga abaga. Sa walay kalooy nga gisakit diha sa krus ibabaw kaniya mao ang iyang unang natawo nga

anak. Ang usa ka tawo makahimo apan dili kaayo makasabut sa hilabihan nga pag-antus sa inahan nga kasingkasing ni Maria. Siya karon nag-atubang sa kamatuoran sa makahuluganon nga masulub-ong panagna sa tigulang nga Simeon samtang gipanalanginan niya kini nga anak nga lalaki isip usa ka gamay'ng masuso nga bata, “Siya mahimong ingon nga ilhanan nga pagasupakon; Oo, ug ang imong kasingaksing usab pagalapsan sa espada.” [Tan-awa sa Lucas 2:34–35.]

Unsa ang nakapalahutay kaniya sa panahon sa iyang masulub-ong pait nga kaagi? Nasayud siya sa kamatuoran sa pagkabuhi lapas niining mortal nga kinabuhi. Wala ba diay siya makigsulti uban sa usa ka anghel, usa ka mensahero sa Dios? Sa walay pag-duha-duha siya nakadungog sa katapusang natala nga pag-ampo sa iyang anak sa wala pa ang pagluib Kaniya ingon nga kini nasulat ni Juan: “Ug karon Amahan,” siya nag-ampo, “pasidunggi ako diha uban gayud kanimo nianang kadungganan nga gihuptan ko kaniadto uban kanimo sa wala pa ang kalibutan.” (Juan 17:5) Kining gisantos nga inahan nga nagduko ang ulo nakadungog sa Iyang katapusan nga pag-ampo nga gihagunghong gikan sa krus pinaagi sa gipaantus nga mga ngabil: “Amahan nganha sa imong mga kamot itugyan ko ang akong espiritu,” (Lucas 23:46) sa ingon nagdasig kaniya uban sa pagdawat ug sa pagpamatuod sa giusab nga pasalig sa usa ka paghiusa og balik sa dili madugay uban Kaniya ug uban sa Dios ang iyang Langitnong Amahan. Ang langit dili layo gikan kaniya kinsa, sa hilabihan ka subo, masaligon nga naglantaw ngadto sa mahimayaong pagkabanhaw.⁴

Aduna bay bisan unsa nga giusab nga pasalig sa paghiusa og balik ug usa ka katumanan sa atong mga damgo human dinhi? Kana mao ang hilak sa pagbangutan sa usa ka inahan samtang gipahiluna niya ang iyang masuso nga bata diha sa kamatayon. Ang ingon mao ang hagawhaw apan sa kasagaran dili madungog nga pangutana sa masakiton ug sa tigulang kon ang panahon sa kinabuhi nagkaduol na. Unsa nga kalig-on ug paghupay ang kinahanglan gayud nga moabut ngadto kaniya sa bisan unsa niini nga kahimtang, kinsa nakadungog sa mahimayaong saad sa Ginoo:

“Ang imong mga patay mangabuhi, ang akong mga minatay mga banhaw. Pagmata ug pag-awit kamo nga nagapuyo sa abug;

kay ang imong yamog maingon og yamog sa kabalilihan, ug ang yuta magasalibay sa mga patay.” (Isaias 26:19.)

Ang kabug-at sa pag-antus nga dala sa kamatayon mahimong mas magaan, ang naglagitom nga tabon sa kangiub gilagbasan ug ang hilabihan ka sakit nga samad gihupay samtang ang hugot nga pagtuo nagbayaw kanato lapas sa makauulaw nga mga pagsulay ug mga kasub-anan sa mortal nga kinabuhi ug naghatag kanato og panan-awon sa mas mahayag nga mga adlaw ug mas daghan nga malipayong pagpaabut, ingon nga gipadayag, sa diha nga ang “Dios mopahid sa tanang mga luha gikan sa ilang mga mata, ug ang kamatayon wala na; ug wala nasab unyay pagminatay, ni paghilak, ni kasakit: kay ang unang mga butang nangagi na” (Pinadayag. 21:4) pinaagi sa pag-ula ni Ginoong Jehova. Uban sa ingon nga hugot nga pagtuo ug pagsabut kamo kinsa mahimong tawagon sa pagbangutan mahimo nga mokanta tungod kay nahisulat kini, “Ang kamatayon gilamoy diha sa kadaugan. O kamatayon hain na ang imong ikot? O kamatayon hain na ang imong pagkamadaugon?” (I Cor. 15:54–55.)⁵

Kamo usab, mahimo nga masayud nga ang inyong Manunubos buhi, sama sa gihimo ni Job taliwala sa mga pagtintal kaniya sa “pagtunglo sa Dios, ug magpakamatay,” [tan-awa sa Job 2:9; 19:25] ug masayud usab nga kamo, usab, makaabli sa pultahan ug dapiton Siya sa pagsulod “aron makipagsalo sa pagkaon uban kaninyo.” [Tan-awa sa Pinadayag 3:20.] Tan-awa usab ang inyong mga kaugalingon usa ka adlaw niana isip usa ka nabanhaw nga mga tawo nga nag-angkon sa pagkabanay ngadto Kaniya kinsa mihatag sa Iyang kinabuhi nga ang mga ganti sa mga tawo alang sa yutan-on nga pakigbisog ug kasinatian mao ang mga bunga sa kinabuhing dayon bisan tuod kon gisukod pinaagi sa tawhanon nga mga sumbanan ang mga kabudlay sa kinabuhi sa usa ka tawo ingon og daw gibuntog.⁶

**Sa unsa nga paagi nga ang pagsabut sa pagkabanhaw
usa ka angkla sa atong mga kalag**

Atong tan-awon ang ehemplo ni Pedro, [kinsa] . . . milimod sa Magtutudlo sa makatulo nianang gabii sa pagluib. Itandi kining hilabihan ka nahadlok nga si Pedro ngadto sa kaisog nga diha

kaniya nga gipakita sa wala madugay human niana diha sa atubangan niadtong mao gihapon nga relihiyusong mga panatiko kinsa bag-o pa lamang nga midemanda sa kamatayon ni Jesus. Siya miakusar kanila nga mga mamuno ug mipahimangno kanila sa paghinulsol, miantus sa pagkabilanggo, ug sa kaulahian walay kahadlok nga miatubang sa iyang kaugalingong pagkamartir.

Unsa kini nga nakapausab kaniya? Nahimo siya nga personal nga saksi sa kausaban nga miabut ngadto sa nabali, napuno sa sakit nga lawas nga gikuha gikan sa krus, ngadto sa usa ka nahimaya nga nabanhaw nga lawas. Ang yano ug simple nga tubag mao nga si Pedro usa ka nausab nga tawo tungod kay nasayud siya sa gahum sa nabanhaw nga Ginoo. Dili na siya mag-inusara sa kabaybayonan sa Galilea, o sa bilanggoan, o sa kamatayon. Ang iyang Ginoo maduol kaniya.⁷

Ako nasayud . . . kon unsay gipasabut sa makahugnonng makalaglag nga kamingaw diha sa pagsakmit sa usa ka minahal. Sa akong panuigon nga nanglabay, natawag ako ug naningkamot sa paghupay niadtong kinsa nagbangutan, apan hangtud nga akong balikon kadtong mao gayud nga mga butang ngari sa akong kaugalingon ang kanunay nakong gisulti sa uban, diha lamang niana ako makaamgo og usa ka butang nga dili ikasulti sa mga pulong, nga kinahanglang bation sa kinahiladman sa kalag sa dili pa ang usa ka tawo makahatag sa tinuod nga paghupay. Kinahanglan nga inyong makita ang kabahin ninyo nga gilubong diha sa lubnganan. Kinahanglan nga inyong makita ang usa ka minahal nga namatay ug dayon kinahanglan nga pangutan-on ninyo ang inyong kaugalingon—Nagtuo ba kamo sa unsay inyong gitudlo sa uban? Nakasiguro ug nakapiho ba kamo nga ang Dios buhi? Nagtuo ba kamo sa Pag-ula sa Ginoo ug Magtutudlo—nga giablihan Niya ang mga pultahan ngadto sa pagkabanhaw sa mas labaw pa ka mahimayaon nga kinabuhi? Usahay kon magbarug kita diha sa tuman nga pag-inusara, diha pa nga ang atong pagpamatuod kinahanglan nga motubo og lawom aron dili kita mahugno ug mahulog ngadto sa pagkadili aktibo.

Sama sa gisulti sa asawa . . . ni Job, “Nganong dili nimo tunglunon ang Dios ug magpakamatay.” [Tan-awa sa Job 2:9.] Apan

diha sa kahalangdon sa pag-antus ni Job, mihatag siya og pama-hayag sa usa ka butang nga sa akong hunahuna walay serbisyo sa lubong nga daw kompleto nga dili balik-balikon. Siya miingon, “Nasayud ako nga ang akong Manluluwas buhi man, ug sa kau-lahian nga adlaw siya motindog sa ibabaw sa yuta: ug sa tapos ang akong panit, kining lawas ko malaglag, unya sa wala ang akong unod makita ko ang Dios: kang kinsa ako, ako gayud, . . . nga dili ingon sa dumuloong; naut-ut ang akong kasingkasing sa sulod kanako.” [Job 19:25–27.] Kamo nga mga katawhan karon, kon nasayud kamo nga inyong giangkla ang inyong mga kalag nianang balaanon nga pagpamatuod nga Siya buhi ug nga sa kaulahian nga adlaw siya motindog sa ibabaw niini nga yuta ug kamo moatubang Kaniya—kon kamo nasayud niana, bisan unsa pa nga mga risgo ug mga responsibilidad ug mga trahedyang mahitabo—kon inyong gitukod ang inyong balay diha sa bato, dili kamo magduha-duha. Oo, moagi kamo sa makahahadlok nga kasinatian sa kagul-anan tungod sa nawala nga minahal, apan dili kamo magduha-duha; sa katapusan molampos kamo gani uban sa mas dako pa nga hugot nga pagtuo kay sa inyong naangkon sukad pa kaniadto.⁸

Kon labaw pa kalisud ang kahimtang sa atong mga kinabuhi ug kalibutan nga mahimo, mas labaw pa gayud ka importante kini alang kanato nga huptan nga tataw ang mga katuyoan ug mga baruganan sa ebanghelyo ni Jesukristo. Dili kalihokan sa relihiyon ang pagtubag sa tanang mga pangutana mahitungod sa moral nga pangagamhanan sa Dios sa kalibutan, apan ang paghatag sa usa ka tawo og kaisug, pinaagi sa hugot nga pagtuo, sa pagpadayon diha sa giatubang nga mga pangutana nga wala gayud niya makaplagi ang tubag diha sa iya karon nga pagkabutang.⁹

Karon agig paghandum sa labing mahinungdanon nga kadaugan sa kalibutan akong gidapit ang matinuoron sa kasingkasing sa bisan diin diha sa tumang pagpaubos sa pagbangon ibabaw sa ilang tawhanon nga mga kahadlok ug mga kapakyasan ug magmaya sama sa gibuhay sa apostol ngadto sa mga Hentil “Salamat sa Dios nga mao ang naghatag kanato sa kadaugan pinaagi sa atong Ginoong Jesukristo.” (I Mga Taga-Corinto 15:57.)¹⁰

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Unsa ang gipasabut sa Manluluwas sa diha nga miingon Siya, “Ako mao ang pagkabanhaw, ug ang kinabuhi”? (Juan 11:25.) Unsa ang inyong gibati kon kamo maghunahuna mahitungod sa Pagkabanhaw sa Manluluwas?
- Sa unsa nga paagi ang pagsabut sa pagkatinuod sa pagkabanhaw nakaapekto sa inyong matag adlaw nga kinabuhi?
- Sa unsa nga mga paagi ang usa ka pagpamatuod sa pagkabanhaw motabang kanato kon ang usa ka tawo nga atong gimahal mamatay? Sa unsa nga laing mga sitwasyon ang pagpamatuod sa pagkabanhaw magdala kanato og kahupayan ug makatabang kanato nga mobuntog sa kahadlok?
- Unsa ang atong mabuhat aron makabaton og mas dako nga pagsabut ug pagpamatuod sa pagkabanhaw?

Mubo nga mga Sulat

1. *Ye Are the Light of the World* (1974), 26–27.
2. CBS “Church of the Air” sibya, sa Conference Report, Abr. 1958, 133–34.
3. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 30.
4. CBS “Church of the Air” sibya, 134–35.
5. *Decisions for Successful Living* (1973), 179–80.
6. Sa Conference Report, Abr. 1958, 136.
7. *The Teachings of Harold B. Lee*, 63.
8. Pakigpulong nga gihatag didto sa lubong ni David H. Cannon, 29 Ene. 1968, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 5–6.
9. Sa Conference Report, Okt. 1963, 108; o *Improvement Era*, Dis. 1963, 1103.
10. Sa Conference Report, Abr. 1958, 136.

Sa Katapusan Luwas nga Nakapauli

Anaa ba kita sa luwas nga agianan nga nagpaingon sa atong mahangtulong panimalay ug kinabuhi diha sa atubangan sa Amahan?

Pasiuna

Sa tibuok niya nga pangalagad, si Harold B. Lee mipasabut og maayo niini nga pagtulun-an: “Ang mga butang nga atong gipaningkamutan mao ang pagpatunhay sa atong mga kaugalingon ug sa pagpuyo nga sa umaabut makabalik kita sa panimalay ngadto niana nga Dios kinsa mihatag kanato og kinabuhi—balik ngadto sa atubangan nianang mahangturon nga Langitnong Amahan.”¹

Siya nahinumdom: “Sa pipila ka nanglabay nga panahon nakabasa ako og usa ka artikulo nga gisulat sa usa ka bantugan nga tigsulat sa pamantalaan kinsa mipasabut kon giunsa niya sa pagpahigayon alang sa usa ka makahuluganon nga panagsultihanay uban sa pipila ka mga tawo kinsa gusto niya nga ikahinabi. Mangutana siya og sama niini: ‘Mahimo bang sultihan mo ako kon unsa ang gusto nimong ikulit diha sa imong lapida?’ Siya misulti nga daghan ang mohatag og mga tubag sama sa ‘paglingawlingaw,’ ‘miadto sa lain nga miting,’ ug uban pa. Dayon ang tigsulat gipangutana unsa sa iyang kaugalingon ang isulat sa iyang lapida. Mitubag siya sa hilabihan ka hinay ug kamatinud-anon, ‘Sa katapusan, luwas nga nakapauli.’

“Kon ang hingpit nga kahulugan niini nga pamahayag isilsil ngari kanato, tingali pangutan-on usab nato ang atong mga kaugalingon, ‘Hinoon, mahitungod ba sa unsa ang kinabuhi, ug unsa ba ang atong paglaum lapas niini nga kinabuhi, nagtuo, sama sa atong gihimo, sa kinabuhi human niini?’ Hapit tanan, bisan unsa ang iyang relihiyoso nga tinuohan, nagpaabut sa usa ka kinabuhi

nga mahimong ipatin-aw sa nagkalain-laing mga paagi. Kon husto ang akong pangagpas, niana, kitang tanan nangandoy nga masulat diha sa atong mga lapida, isip usa ka sulat sa atong nabuhat sa kinabuhi, nga kita 'luwas nga nakapauli sa katapusan.'"²

Mga Pagtulun-an ni Harold B. Lee

Unsa ang katuyoan sa atong mortal nga kinabuhi?

Unsa ang katuyoan sa kinabuhi. . . ? Ang mao lamang nga tubag makita sa usa sa mga kasulatan diin nagpadayag sa katuyoan sa Dios sa paghatag og kinabuhi sa tanan gayud, ug kana nga katuyoan gipasabut diha sa pagpadayag ngadto ni propeta Moises: “Mao kini ang akong buhat ug ang akong himaya—ang pagpahinabo sa pagka-imortal ug sa kinabuhing dayon sa tawo.” [Moises 1:39.] Kon ang usa ka tawo moginhawa lamang usa ka higayon diha sa mortal nga kinabuhi ug dayon pagakuhaon, o kon siya mabuhi kutob sa edad sa usa ka kahoy, ang katuyoan sa atong Amahan mahuman na unta kutob sa pagbaton og pagka-imortal. Ug kini nga butang nga gitawag og kinabuhing dayon mao ang pagpuyo og maayo nga himoon gayud sa usa ka tawo, pinaagi sa iyang pagpakabuhi, ingon nga naihap nga takus sa kinabuhing dayon diha sa atubangan sa Dios nga Amahan ug sa Anak.³

Ang tawo didto sa kalibutan sa espiritu mao ang anak sa Dios. Ang yuta gilalang ug gihan-ay isip puy-anan nga dapit sa natawo sa langit nga mga espiritu diha sa mortal nga mga lawas aron “pagsulay kanila dinhi, aron pagsuta kon sila mobuhat sa tanan nga butang bisan unsa nga isugo sa Ginoo nga ilang Dios ngadto kanila.” [Tan-awa sa Abraham 3:25.] Ang katuyoan sa Dios sa pagbuhat sa ingon mao ang “pagpahinabo sa pagka-imortal ug sa kinabuhing dayon” o, sa lain nga pagkasulti, isip sangputanan sa malampuson nga mortal nga kinabuhi, sa pagdala sa matag kalag balik ngadto sa atubangan “nianang Dios kinsa naghatag kaniya sa kinabubi” ug may nabanhaw nga lawas nga dili ubos sa kamatayon ug sa ingon nahingpit, sa pagpuyo sa kahangturan diha sa atubangan sa Ginoo nga atong Magtutudlo ug ang Amahan natong tanan.⁴

[Si Presidente George F. Richards] miasoy niini nga istorya, usa ka istorya kabahin sa usa ka batan-on nga lalaki kinsa hilabihan ka matinguhaon nga makakuha og edukasyon. Ang iyang mga ginikanan wala makahimo sa pagpadala kaniya sa kolehiyo, busa milakaw siya ngadto sa kolehiyo sa siyudad, ug human sa maku-gihon nga pagsusi milampos siya sa pagkakaplag og usa ka dapit [diin] mahimo siya nga mobayad sa iyang abang ug pagkaon. Sa wala madugay usa sa mga propesor sa kolehiyo mihatag kaniya og trabaho sa pagpamutol og kahoy aron ibayad sa iyang matrikula. Ang uban, sa pagkasayud sa iyang kalampusan isip tigpamutol sa kahoy, mipatrabaho kaniya sa pagputol og kahoy alang kanila. Siya sa wala madugay nakakita nga siya wala nay panahon sa pagtambong sa kolehiyo, ug nakontento na siya sa iyang kalampusan isip tigpamutol sa kahoy.

Kini nagpakita sa kahimtang diin nabatunan sa kadaghanan kanato. Mianhi kita sa yuta alang sa piho nga katuyoan—kana mao ang pagbuhat sa atong kaluwasan, o sa lain nga pagkasulti, sa pag-andam alang sa kinabuhi nga moabut, nga walay katapusan. Pipila kanato ingon og nakalimot sa katuyoan nga atong nakita, ug nahimo nga kontento sa atong pagpangita alang sa bahandi ug kadungganan nga moabut sa kinabuhi, sa lain nga pagkasulti, nakontento lamang sa “pagpamutol sa kahoy.”⁵

Hinaut unta nga kita kinsa adunay pagpamatuod [ni Jesus] . . . gikan sa atong mga kasingkasing mangamuyo ngadto sa atong Amahan: “Ginoo, unsay gusto nimo nga akong buhaton?” [Mga Buhat 9:6.]

Ug kon mag-ampo kita sa kinasingkasing ug hugot nga pagtuo, adunay mobalik ngari kanato gikan sa mga kasulatan nga tubag niana nga mainampoong pangutana. Ang tubag sagad nga gibalik-balik, sa usa ug sa laing higayon gibalik-balik, nga ang tanan nga atong buhaton kinahanglan nga buhaton “uban sa usa ka bug-os nga tinguha ngadto sa himaya sa Dios.” [D&P 82:19.] Unsa ang himaya sa Dios? Ang Ginoo misulti kang Moises nga:

“. . . mao kini ang akong buhat ug ang akong himaya—ang pagpahinabo sa pagka-imortal ug sa kinabuhing dayon sa tawo.” (Perlas nga Labing Bililhon, Moises 1:39.)

Uban niana nga tumong nga kanunay atong giatubang, nagtan-aw sa matag binuhatan sa atong mga kinabuhi, ang matag desisyon nga atong gihimo ingon og gihulma paingon sa kalamboan sa atong kinabuhi nga magtugot kanato nga mosulod ngadto sa atubangan sa Ginoo nga atong Langitnong Amahan, aron makab-ut ang pagbaton sa kinabuhing dayon, unsa pa ka daghan nga kaa-lam ang maanaa diha sa daghang mga butang sa kinabuhi.⁶

Gikan sa mga kasulatan, gikan sa mga sinulat sa dinasig nga mga lider sa Simbahan, ug gikan sa kalibutanon nga mga komentaryo, ang kinabuhing dayon mahimo nga ipasabut isip kinabuhi diha sa atubangan niadtong mga mahangturon nga mga Binuhat, ang Dios nga Amahan ug ang Iyang Anak nga si Jesukristo. Sa pagmubo niana nga pagpasabut, tingali niana kita moingon nga ang kinabuhing dayon, mao ang kinabuhi sa Dios. . . .

Aron sa kaulahian makabaton niining celestial nga kahamili kinahanglan mao gayud ang walay katapusan nga pagpaningkamot sa tanang mortal nga mga nilalang.⁷

Andam ba kita nga mobarug sa atubangan sa hukmanan sa Dios?

Ang matag usa kaninyo . . . kinahanglan gayud nga mobarug sa atubangan sa “hukmanan sa usa nga Balaan sa Israel . . . ug dayon

Si Presidente Harold B. Lee nagtudlo nga ang atong mga paningkamot dinhi sa pagka-mortal kinahanglan nga ipunting sa “pagpuyo og kinabuhi sa hingpit nga kabuhong niini dinhi ug . . . sa pagpangandam alang sa celestial nga kalibutan.”

kinahanglan gayud . . . nga pagahukman sumala sa balaan nga paghukom sa Dios.” (II Nephi 9:15.) Ug sumala sa panan-awon ni Juan, “Mga basahon gipamuklad: usab dihay laing basahon nga gibuklad, nga mao ang basahon sa kinabuhi: ug ang mga patay gipanaghukman pinasikad sa nahisulat diha sa mga basahon, sumala sa ilang mga binuhatan.” (Pin. 20:12.) Ang “mga basahon” nga gisulti nagpasabut ngadto sa “mga talaan [sa inyong mga binuhatan] nga gihuptan ibabaw sa yuta. . . . Ang basahon sa kinabuhi mao ang talaan nga gihuptan didto sa langit.” (Doktrina ug mga Pakigsaad 128:7.) Kadtong kinsa kaninyo nagpuyo og matarung nga kinabuhi ug namatay nga wala mahimong ulipon sa sala, o kinsa tinuod nga naghinulsol sa inyong mga sala, mosulod ngadto sa “kapahulayan sa Ginoo,” diin nga kapahulayan “mao ang kahingpitan sa himaya sa Ginoo.” [Tan-awa sa D&P 84:24.]⁸

Gisultihan kita gikan sa dinasig nga mga sinulat nga “ang atong mga pulong mohukom kanato (o mohimaya kanato), ang atong mga binuhatan mohukom (o mobayaw kanato) . . . [tan-awa sa Alma 12:14], samtang gidala kita nga makig-atubang uban sa Halangdon nga Maghuhukom kanatong tanan, malaumon sa pagdawat sa mga pagdayeg sa Magtutudlo: “Maayong pagkabuhat, maayo ug kasaligan nga ulipon.” [Mateo 25:21.] Sukwahi sa kasagaran nga panghunahuna sa mga nagtuon sa relihiyon, nga si Apostol Pedro mao ang tigbantay sa ganghaan sa kinabuhi lapas dinhi, kita gisultihan nga “ang magbantay sa ganghaan mao ang Usa nga Balaan sa Israel; ug wala siya mogamit og sulugoon didto.” (II Nephi 9:41.)⁹

Ang labing dako nga impyerno nga maantus sa usa ka tawo mao ang pagkasunog sa iyang konsyensya. Ang kasulatan miingon nga ang iyang mga hunahuna mao ang mopanghimaraut kaniya, makabaton siya og tin-aw nga panumduman sa tibuok niyang kinabuhi (tan-awa sa Alma 12:14; 11:43). Inyong mahinumduman nga diha sa mga kasulatan nagsulti kini kabahin sa basahon sa Kordero sa kinabuhi, nga usa ka talaan sa kinabuhi sa tawo diin gitipigan didto sa langit. . . . Ang mga tawo pagahukman sumala sa mga talaan nga gitipigan kabahin sa atong mga kinabuhi. (Tan-awa sa D&P 128:6–70.) Karon, kon mapakyas kita nianang labing taas nga ang-ang sa himaya ug makaamgo unsa ang nawala

kanato, adunay pagkasunog sa konsyensya nga mahimong mas grabe kay sa bisan unsa nga pisikal nga matang sa kalayo nga akong gituhoan nga maantos sa usa ka tawo.¹⁰

Kon kita moagi sa ganghaan sa kamatayon . . . Moingon Siya kanato, “Karon inyong gidala diha sa inyong mga kaugalingon ang akong ngalan. Unsa ang inyong nabuhat sa akong ngalan? Nakahimo ba kamo sukad og pakaulaw sa pangalan ni Ginoong Jesukristo, isip usa ka miyembro sa akong Simbahan?” Hunahunaa ang pagmug-ot, hunahunaa ang Iyang paglingo-lingo sa Iyang ulo ug motalikod ug mopalayo. . . . Apan hunahunaa kon kita mosugat Kaniya nga usa ka pahiyom mosanag sa Iyang nawong. Iyang itunol ang nagpangamay Niya nga mga bukton ngari kanato, ug moingon kanato, “Akong anak nga lalaki, akong anak nga babaye, kamo nagmatinud-anon sa yuta. Gibantayan ninyo ang pagtuo. Nahuman ninyo ang inyong trabaho. Karon aduna nay usa ka purong-purong nga gitagana alang sa ingon nga sama kaninyo sa akong gingharian.” [Tan-awa sa 2 Timoteo 4:7–8.] Ako walay mahunahunaan bisan unsa nga pagbayaw sa tibuok kalibutan nga molabaw nianang matang sa pagdawat ngadto sa atubangan sa Labing Makagagahum, nianang umaabut nga kalibutan.¹¹

Sa unsa nga paagi kita mangandam aron sa pagsugat sa Ginoo?

Ang Ginoo mitugot kanato og pipila ka dugang pa nga mga adlaw o pipila ka dugang pa nga mga semana o pipila ka dugang pa nga mga tuig samtang nagpadayon ang panahon—dili kini magsapayan unsa kadugay—tungod kay sa pag-ihap sa Labing Makagagahum, ang matag adlaw sa pagpangandam bililhon. Usa ka propeta misulti niini, “Kini nga kinabuhi mao ang panahon alang sa tawo sa pagpangandam sa pagsugat sa Dios; oo, tan-awa ang adlaw niini nga kinabuhi mao ang adlaw sa mga tawo sa paghimo sa ilang mga buluhaton. . . . Kay tan-awa kon kamo maglangay sa adlaw sa inyong paghinulsol gani hangtud sa kamatayon, . . . ang yawa . . . mopatik kaninyo nga iya.” (Alma 34:32, 35.)¹²

Kinahanglan atong hinumduman nga wala kini makahimo og dakong kalainan bisan kon bata pa kita nga mamatay o diha sa kahingkod, ang tanang importante nga butang dili kon kanus-a

kita mamatay, apan unsa kita ka andam kon kita mamatay. Kini mao ang adlaw sa pagpangandam alang sa mga tawo nga mangandam sa pagsugat sa ilang Dios. Unsa Siya ka halangdon ug ka maloloy-on sa pagtugot kanato og usa ka tagal sa pagsulay diin nga panahon ang tawo kinahanglan nga maghingpit sa iyang kaugalingon.¹³

Karon mao ang adlaw alang kanato sa pagsugod sa pagsiksik sa atong mga kalag. Nahibaloan na ba ninyo hain ang labing importante sa tanang mga sugo diha kaninyo karon? . . . Magsugod na ba kamo sa paghimo niini karon? O maghulat ba kamo hangtud nga ulahi na kaayo kini? Ang gamay'ng bata nga lalaki nag-ingon, "Aw, kon modako na ako, niana ako mobuhat sa mao ug sa uban pa." Ug unsa kana? Sa dihang dako na siya nga batang lalaki, . . . dayon moingon siya, "Kon maminyo na ako, niana ako mobuhat sa mao ug sa uban pa." Ug dayon human siya maminyo, kining tanan mausab, ug "Aw, kon moundang na ako og trabaho." Ug dayon human siya miundang sa trabaho, usa ka mabugnaw nga hangin ang mihuros diha kaniya ug sa kalit nakaamgo siya nga ulahi na kaayo nga nawala na kaniya ang tanan. Ug ulahi na kaayo kini. Ug gani sa tibuok niyang kinabuhi diha kaniya ang tanang kahigayunan nga anaa. Wala lamang siya mopahimulos niini. Karon, karong adlaw, mao kini ang adlaw alang kanato sa pagsugod sa pagbuhat sa usa ka butang mahitungod niini, sa dili pa ulahi ang tanan.¹⁴

[Napahinumduman ako] sa usa ka sugilanon nga gisaysay ngari kanako didto sa mga Isla sa Hawaii sa miaging ting-init mahitungod sa usa ka gamay'ng bata nga babaye kinsa midala sa iyang higala ngadto sa iyang panimalay. Nagdula sila sa palibut ug ang tigulang nga apohan nga babaye diha sa panimalay migahin og daghan sa iyang panahon samtang didto sila sa pagbasa sa Biblia. Sa matag higayon nga kining gamay'ng batang babaye moanha, ang apohan nga babaye nagbasa og Biblia, ug sa katapusan siya miingon, ngadto sa gamay'ng apo nga babaye, "Ngano nga ang imong lola naggahin og daghan kaayo nga higayon sa pagbasa og Biblia?" Ug ang gamay'ng apo nga babaye mitubag, "O, si Lola nagdali-dali og pagtuon alang sa panapos nga eksamin."

Hinoon, dili kaayo siya sayop. Ug sa akong hunahuna mahimo kining maayo kon kitang tanan magmabinantayon pa og gamay

sa ka importante sa pagdali-dali og pagtuon alang sa panapos nga eksamin.¹⁵

Unsa ka dugay kamo naglangay sa adlaw sa inyong paghinulsol gikan sa inyong kaugalingon nga mga kasaypanan? Ang paghukom nga atong atubangon pagahimoon sa atubangan sa Matarung nga Maghuhukom kinsa motan-aw sa atong mga kasarang ug sa atong mga kinutuban, sa atong mga kahigayunan ug sa atong mga kakulangan. Ang usa ka tawo kinsa nakasala ug naghinulsol ug human niana nagpuno sa iyang kinabuhi uban sa mapuslanon nga paningkamot mahimong dili kaayo mawad-an og ingon ka daghan nianang adlaw sa matarung nga paghukom kay sa usa ka tawo kinsa, bisan og wala makabuhat og seryuso nga sala, makaloolooy nga napakyas pinaagi sa wala pagbuhat diin siya adunay kasarang ug kahigayunan sa paghimo apan wala maghimo.¹⁶

Samtang naglingkod kita dinhi karon, namalandong sa atong mga kinabuhi, pananglit adunay usa ka butang nga mahitabo sa atong pagbiya niini nga kongregasyon, ug ang atong mga kinabuhi mahunong sa panaw niini. Aduna bay wala mahuman nga buluhaton nga inyo pa unta nga buhaton sa wala pa moabut kana nga panahon diha kaninyo? . . . Kamo aduna bay pipila ka mga kasaypanan nga kinahanglan tarungon sa wala pa moabut kana nga panahon? Kamo aduna bay bisan kinsa nga mga kapamilya sa pikas bahin nga naghulat kaninyo nga mapasigarbuhon kamo sa pagsugat kon inyong buhaton ang pihong wala mahuman nga mga butang nga kinahanglan inyong buhaton karong adlawa? Andam ba kamo nga makigkita sa mga kapamilya didto, nga nakahimo sa tanan kutob sa inyong mahimo alang sa kalipay sa ilang umaabut nga mga kalagmitan? Kamo aduna bay mga sala nga kinahanglan nga pagahinulsulan sa dili pa kamo mopauli ngadto Kaniya kinsa mihatag kaninyo sa kinabuhi?¹⁷

Dinhi ug karon sa pagka-mortal, matag usa kanato adunay kahigayunan sa pagpili sa matang sa mga balaod nga atong gipili sa pagsunod. Kita karon nagpuyo ug nagsunod sa celestial nga mga balaod nga makahimo kanato nga mga kandidato alang sa celestial nga himaya, o nagsunod kita sa terrestrial nga mga balaod nga makahimo kanato nga mga kandidato alang sa . . . -terrestrial nga himaya, o sa telestial nga balaod. Ang dapit nga

atong puy-an didto sa mahangturon nga mga kalibutan matino pinaagi sa pagkamasulundon nga atong gihatag ngadto sa mga balaod niining nagkalain-lain nga mga gingharian sulod sa panahon nga kita ania sa pagka-mortal dinhi sa yuta.¹⁸

Sa unsa nga paagi kamo nangandam sa pagsugat sa Ginoo? . . . Ang Ginoo miingon, “Busa, ibalaan ang inyong mga kaugalingon aron ang inyong mga hunahuna mahimo nga ipahinungod ngadto sa Dios, ug ang mga adlaw moabut nga kamo makakita kaniya; . . . ug kini diha sa iyang kaugalingon nga higayon, ug sa iyang kaugalingon nga paagi, ug sumala sa iyang kaugalingon nga kabubut-on.” (D&P 88:68.) Ania ang sundanan nga iyang gihatag kanato sa usa ka pagpadayag. . . , “Kini mahinabo nga ang matag kalag kinsa mobiya sa iyang mga sala ug moduol ngari kanako, ug motawag sa akong ngalan, ug mosunod sa akong tingog, ug mohupot sa akong mga sugo, makakita sa akong panagway ug masayud nga ako mao.” [D&P 93:1.]¹⁹

Unsa ang ganti alang sa usa ka tawo kinsa magpuyo nga “takus sa usa ka pagpamatuod nga ang Dios buhi ug nga si Jesus mao ang Kristo”?

Ang langit, ingon nga sa kasagaran natong pagtuo niini, mao ang pinuy-anan nga dapit sa matarung, human sila mobiya niining yutan-on nga kinabuhi, ug ang dapit diin ang Dios ug si Kristo nagpuyo. Kabahin niining malipayon nga kahimtang ang Apostol nga si Pablo miingon, “Ang wala makita sa mata, ni madungog sa dalunggan, ni mosantup sa kasingkasing sa tawo, ang gikatagana sa Dios alang kanila nga nahigugma kaniya” (1 Mga Taga-Corinto 2:9).²⁰

Ang kalampusan lain-lain nga mga butang sa lain-lain nga mga tawo, apan alang sa matag anak sa Dios kini sa katapusan mao ang pagpanunod sa iyang presensya ug didto mahimo nga haruhay uban kaniya.²¹

Adunay usa lamang nga katuyoan nga may kalabutan sa trabaho sa atong Amahan, ug mao nga sa katapusan kon kita makahuman na sa atong trabaho dinhi sa yuta, bisan kon nahuman sa mubo nga gintang sa panahon o sa dugay, kita usab makabuntog sa kali-

butan ug makaangkon sa katungod ngadto niana nga dapit nga gitawag og Celestial nga Gingharian.²²

Ang usa ka tawo kinsa nagpakabuhi . . . nga takus sa pagpamatuod nga ang Dios buhi ug nga si Jesus mao ang Kristo, ug kinsa andam nga moduol ngadto Kaniya sa makanunayon nga pagpangutana aron masayud kon ang iyang dalan gitugutan ba, mao ang tawo kinsa nagpuyo sa kinabuhi nga hingpit sa kabuhong niini dinhi ug nangandam alang sa celestial nga kalibutan, diin mao ang pagpuyo sa hangtud uban sa iyang Langitnong Amahan.²³

Mahimo ba nga pahinumduman ko kamo sa pagpamalandong sa katingalahan nga saad sa Ginoo ngadto sa tanan kinsa mga matinud-anon:

“Ug kon ang inyong katuyoan usa ngadto sa akong himaya, ang inyong tibuok kalawasan mapuno sa kahayag ug walay kangitngit diha kaninyo ug kana nga lawas nga napuno sa kahayag makasabut sa tanan nga mga butang.” (D&P 88:67.)

Nga ang matag usa kinsa nagtinguha sa ingon unta makugihon nga makaangkon alang sa iyang kaugalingon nianang dili mata-rug nga pagpamatuod diin makanunayon nga mobutang sa iyang mga tiil nga lig-on diha sa agianan nga nagpaingon sa tinuod ngadto sa mahimayaong tumong sa pagka-imortal ug kinabuhing dayon mao ang akong mapainubsanon nga pag-ampo.²⁴

Mga Sugyot alang sa Pagtuon ug Panaghisgutan

- Sa unsa nga paagi kita usahay sama sa batan-ong lalaki kinsa namutol sa kahoy?
- Unsa ang makatabang kanato nga kanunay mopunting sa matag adlaw sa tumong nga luwas nga makapauli ngadto sa atong Amahan sa Langit?
- Sa unsa nga mga paagi kamo karon nagpili sa dapit nga inyong puy-an didto sa mahangturon nga mga kalibutan? Unsa ang mga sangputanan sa paglangay-langay sa inyong pagpangandam aron makabarug sa atubangan sa hukmanan sa Dios?

- Unsa ang atong mabuhat sa usa pa ka adlaw nga gihatag sa Dios?
- Unsay ipasabut niini nga magpuyo uban sa katuyoan nga usa ngadto sa himaya sa Dios? (Tan-awa sa D&P 88:67–68.)
- Unsa ang kahulugan niini diha kaninyo ang pagdala diha sa inyong kaugalingon sa pangalan ni Ginoong Jesukristo? Unsa ang atong mabuhat aron sa pagpasidungog sa Iyang ngalan?
- Sa inyong pagtuon sa mga pagtulun-an ni Presidente Harold B. Lee unsa ang inyong nakat-unan mahitungod sa paagi sa pag-pauli nga luwas ngadto sa Dios?

Mubo nga mga Sulat

1. *Be Loyal to the Royal within You*, Brigham Young University Speeches of the Year (20 Okt. 1957), 10–11.
2. *Ye Are the Light of the World* (1974), 261–62.
3. Pakigpulong nga gihatag didto sa lubong ni Aldrige N. Evans, 7 Jan. 1950, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 4.
4. “The Sixth Commandment: Thou Shalt Not Kill,” sa *The Ten Commandments Today* (1955), 87.
5. “Elder Lee Recalls Counsel Given by Pres. Richards to Family, Associates,” *Deseret News*, 16 Ago. 1950, Church section, 2, 4.
6. Sa Conference Report, Okt. 1946, 145.
7. “Eternal Life,” *Instructor*, Okt. 1966, 378.
8. *Decisions for Successful Living* (1973), 186–87.
9. “The Greatest Need in the World Today,” pakigpulong didto sa baccalaureate sa Utah State University, 5 Hunyo 1970, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw.
10. *The Teachings of Harold B. Lee*, ed. Clyde J. Williams (1996), 67.
11. Pakigpulong nga gihatag didto sa komperensya sa Detroit Stake, Ago. 1958, Harold B. Lee Library Archives, Brigham Young University, 6–7.
12. Pakigpulong nga gihatag didto sa lubong ni Tolman Hammond, 18 Mar. 1968, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 5.
13. Pakigpulong nga gihatag didto sa lubong ni William G. Sears, 13 Mar. 1943, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 14.
14. Pakigpulong nga gihatag didto sa pundok sa mga estudyante ug mga lider sa Ricks College, 3 Mar. 1962, Historical Department Archives, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, 20–21.
15. *The Teachings of Harold B. Lee*, 65–66.
16. *The Teachings of Harold B. Lee*, 67–68.
17. Pakigpulong nga gihatag didto sa komperensya sa Detroit Stake, 4–5.
18. Sa Conference Report, Abr. 1947, 46.
19. “Preparing to Meet the Lord,” *Improvement Era*, Peb. 1965, 124.
20. *The Teachings of Harold B. Lee*, 77.
21. *Decisions for Successful Living* 2
22. Pakigpulong nga gihatag didto sa lubong ni Aldrige N. Evans, 8.
23. *The Teachings of Harold B. Lee*, 614.
24. *Stand Ye in Holy Places* (1974), 319

Lista sa mga Dibuhò

- Pahina xiv: *Si Kristo Nagtawag ni Pedro ug Andres*, pinaagi ni Harry Anderson.
- Pahina 17: *Si Kristo uban sa mga Bata*, pinaagi ni Del Parson.
- Pahina 17: *Jesukristo*, ni C. Bosseron Chambers. © Barnard Fine Art, Manchester Center, Vermont 05255.
- Pahina 56: *Si Enos Nag-ampo*, pinaagi ni Robert T. Barrett.
- Pahina 65: *Ang Dios mipakita sa usa ka Gabii nga Panan-awon ngadto sa Batang Lalaki nga si Propeta Samuel*, ni Harry Anderson.
- Pahina 84: *Brother Joseph*, pinaagi ni David Lindsley. © 1997 David Lindsley.
- Pahina 88: *Unang Panan-awon ni Joseph Smith*, pinaagi ni Greg Olsen. © Greg K. Olsen.
- Pahina 111: *Si Kristo didto sa Templo*, pinaagi ni Heinrich Hofmann. Photo © C. Harrison Conroy.
- Pahina 247: *Ang Wali sa Bukid*, pinaagi ni Carl Bloch. The National Historic Museum at Frederiksborg in Hillerød.
- Pahina 260: *Si Joseph Smith sa Bilanggoan sa Liberty*, pinaagi ni Greg Olsen. © Greg K. Olsen.
- Pahina 269: *Si Jesus misulti ngadto Kaniya*, “*Maria*,” pinaagi ni William Whitaker.
- Pahina 280: *Ang Katapusan nga Pagbukom*, pinaagi ni John Scott.

Indeks

A

Aaronic Priesthood

katuyoan sa, mga, 108–9

Tan-awa usab Priesthood

Adan

mahangturon nga kaminyoon sa,
132–33

pagkapukan ni, 18–27, 132–33

Amahan sa Langit. *Tan-awa sa* Dios nga
Amahan

Amahan, mga,

ka-importante sa ilang trabaho, 181–84
naggamit sa priesthood sa matarung
nga paagi, 112–17

nagpakita og gugma alang sa mga
anak, 155–63

nagtudlo mahitungod sa kaputli,
234–37

pagtudlo sa ebanghelyo diha sa pani-
malay, 143–53

responsable alang sa mahangturon
nga kaayohan sa pamilya, 147

Tan-awa usab Anak, mga; Amahan;
Panimalay; mga Inahan; Kabatan-
onan, mga,

Anak sa Dios, mga, 11–14

Apollo 13 nga sakyanan sa kawanangan,
1–2, 7–8

Apostol

awtoridad sa, 97–98

Harold B. Lee gitawag isip, xvii

Asawa, mga. *Tan-awa sa* Kaminyoon,
mahangturon

Auxiliary, mga

maglig-on sa mga pamilya, 181–82

nagtrabaho ubus sa direksyon sa
priesthood, 184–85

B

Babaye, mga

kinsa walay mahangturon nga kamin-
yoon, 137–39

Tan-awa usab Inahan mga

Balay tipiganan sa bishop, mga 209–11

Bana, mga. *Tan-awa sa* Kaminyoon,
mahangturon

Basahon ni Mormon

Joseph Smith mipatungha sa, 90–91
pagtuon modugang sa pagka-espiritu-
hanon, 74–77

Bishop, mga

gikauyonan nga maghuhukom sa
Israel, 35–36

rekomend sa templo nga mga
interbyu, 126–28

Bunyag

alang sa mga patay, 123–25

gikinahanglan aron makasulod sa
gingharian sa Dios, 6, 37–38

pakigsaad sa, 37–38

C

Callis, Charles A.

giampo pinaagi sa pagpakigsulti
ngadto sa Dios, 62–63

pagkakabig ni, 191–92

D

Damgo

- sa panginahanglan aron sa pagserbisyo sa uban, 129
- pagpadayag nadawat pinaagi sa, 60–62

Dios nga Amahan

- Amahan sa atong mga espiritu, 3–4, 11–14, 278–79
- pag-ampo ngadto sa, 62–68

Dios, atong kalagmitan nga mahimong mga, 18–20

Dios, mga anak sa, 3–4, 278–80

Dispensasyon

- kahulugan sa, 88–91
- sa kahingpitan sa mga panahon, 88–91

E

Ebanghelyo

- naghatag og solusyon sa matag problema, 189–91
- pagtudlo diha sa panimalay, 143–53
- pagtudlo uban sa gahum ug pagtugot, 195–97

Ebanghelyo, pakigbahin. *Tan-awa sa* Misyonaryo nga buhat

Ehemplo, gikinahanglan sa misyonaryo nga buhat, 197–200

Elijah, Espiritu ni, diha sa atong mga panimalay, 150–51, 155–57

Espiritu Santo

- espirituhanon nga kamatayon nabuntog pinaagi sa panabang sa, 38–40
- gikinahanglan aron sa pagtudlo sa ebanghelyo, 195–97
- mga panalangin sa pagbaton og gasa sa, 38–40
- nagpahayag sa og pagpamatuod, 45–48

pagka dili matarung mao ang hinungdan sa pagkawala sa, 109–10, 229–32

pagpadayag pinaagi sa, 59–62

Espiritu, Balaan. *Tan-awa usab*

Espiritu Santo

Espiritu, mga.

diha sa pagkasama sa pisikal nga mga lawas, 13–14

Dios mao ang Amahan sa tanan, ang, 11–14, 278–79

pag-amuma sa, 215–26

Espirituhanon nga kamatayon

Espiritu Santo makatabang kanato sa pagbuntog, 38–40

gikan sa pagkawalay pagtuo diha sa buhi nga mga propeta, 102–4

kahulugan sa, 25

Eva

mahangturon nga kaminyoon sa, 132–34

Pagkapukan ni, 23–27, 132

F

Family home evening, mga, nagtudlo sa mga anak diha sa, 150–53

G

Gigutom ug giuhaw alang sa pagkamatarung, 249

Kasaysayan sa kagikan nga buhat, 123–26

Ginikanan, mga

pagdisiplina sa mga bata uban sa gugma, 157–63

paghigugma sa nahisalaag nga mga anak, 163–66

pagpakita og mas dako nga gugma alang sa mga bata, 155–63

pagtudlo diha sa mga family home evening, 150–53

pagtudlo sa ebanghelyo ngadto sa mga bata, 143–53

pagtudlo sa kabatan-onan mahitungod sa kaputli, 234–38

unsa ang ikatudlo sa mga bata, 148–50

Tan-awa usab Anak, mga; Amahan, mga; Inahan, mga;

Giorden nang daan sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta, 14–16

Grasya, 29–39

Gugma

alang sa nahisalaag nga mga bata, 163–66

pagpalambo diha sa kaminyoon, 134–37

pagpalambo diha sa panimalay, 155–63

tighupot sa priesthood kinahanglan nga magpakita, 109–17

H

Halad sa puasa, mga

mga panalangin sa pag-amot, 221–24

paggamit sa, 209–11

Dios nga Amahan *Tan-awa sa* Dios nga Amahan

Hinckley, Gordon B., katinguban sa kinabuhi ni Presidente Lee, xii–xxiii

Ho Jik Kim, Dr., pagkakabig ni, 199–200

Home evening mga, nagtudlo sa mga anak diha sa, 150–53

Homosexuality 233–34

Hugot nga Pagtuo

diha ni Jesukristo, 5–6, 28–30

gikinahanglan aron molahutay sa kalisdanan, 261–65

pag-ampo sa, 62–66

pagpalambo, 33–34

sukaranan nga baruganan sa ebanghelyo, 5–6

Hunahuna, kaputli sa, mga, 229–30

I

Igpapahulay nga adlaw, nag-amuma sa espiritu, 219–21

Impyerno, pagkasunog sa konsyensya, 281–82

Pagka-imortal

kahulugan sa, 18–19

nahimong posible pinaagi sa Pag-ula, 25–30

Inahan diha sa kinasang-an sa panimalay, mga, 169–71

Inahan, mga

babaye nga dili makaangkon saog mga bata, mga, 137–39

diha sa mga kinasang-an sa panimalay, 169–71

inahan ni Propeta Joseph Smith, 171–72

nagtudlo mahitungod sa kaputli, 234–38

Pag-ampo alang sa mga bata, mga, 163–66, 171–71

magpakita saog gugma alang sa mga bata, 155–63

pagtudlo sa ebanghelyo diha sa panimalay, 143–53

tigmugna sa kondisyon sa panimalay, 169–73

Tan-awa usab Anak, mga; Amahan, mga; Panimalay; Inahan, mga; Kabatan-onan, mga;

J

Jesukristo

hugot nga pagtuo sa, 28–30

kalisdanan motabang kanato nga mahimong sama sa Dios, 255–61

kasub-anan sa Iyang inahan, 271–72

maghatag og kalinaw panahon sa kalisdanan, 261–65

Maghuhukom, 280–85

pagbunyag ni, 37–38
 pagdawat sa pagpamatuod sa, 45–48
 Pagkabanhaw, 267–75
 pagtudlo sa mga bata sa pag-angkon
 og pagpamatuod ni, 148–50
 pakigbahin sa pagpamatuod sa,
 188–97
 Pangulo sa Simbahan, 95–96
 Tiglalang, 3–4
Tan-awa usab sa Pag-ula
 Joseph Smith: *Tan-awa sa* Smith, Joseph

K

Kabataan, mga

dili mahimong tintalon sa dili pa ang
 edad sa pagkamay tulubagon, 147,
 173–77
 gugma alang sa nahisalaag, 163–66
 pagdsiplina uban sa gugma, 157–63
 pagpakita og mas dako nga gugma
 alang sa, 155–63
 pagtudlo diha sa mga family home
 evening, 150–53
 pagtudlo diha sa panimalay, 143–53
 pagtudlo sa inahan sa ebanghelyo
 ngadto sa, 173–76
 unsa ang kinahanglan nga itudlo sa,
 148–50

Tan-awa usab Amahan, mga;
 Panimalay; Inahan, mga

Kabatan-onan

nagtudlo diha sa panimalay, 143–53
 nagtudlo mahitungod sa kaputli,
 234–38
 nahisalaag, ayaw gayud paghunong sa,
 163–65
 nangandam alang sa mahangturon
 nga kaminyoon, 139–41

Kabubut-on

agig katumanan sa atong yutan-on
 nga mga misyon, 14–18

gikinahanglan alang sa plano sa kalu-
 wasan, 4–5, 16–18
 tahas ni, sa Pagkapukan, 24–25
 Kabulahanan, mga, katukuran alang sa
 hingpit nga kinabuhi, 246–53
 Kabus sa espiritu, 241–42, 247–48
 Kabus ug timawa, paagi sa Ginoo sa
 pag-atiman alang sa, 205–8
 Kahimayaan. *Tan-awa sa* Kinabuhing
 dayon
 Kahingpitan
 Kabulahanan usa ka giya sa, mga,
 246–53
 naningkamot alang sa, 240–53
 Simbahan makatabang kanato nga
 makabaton, 180–81
 sugo aron makabaton, 240–41
 Kaliboan, pagpahiuli sa ebanghelyo
 nag-andam kanato alang sa, 75–76
 Kalinaw
 kahibalo sa pagkabanhaw naghatag
 kanato, 271–75
 panahon sa kalisdanan, 255–65
 Kalisdanan
 Joseph Smith gisulayan pinaagi sa,
 259–60
 kalinaw panahon sa, 261–65
 motabang kanato nga mahimong
 sama sa Dios, 255–60
 pagpamatuod nakapatunhay panahon
 sa, 52–54
 pagpamatuod sa pagkabanhaw naka-
 patunhay panahon sa, 271–73
 pagpanggukod tungod sa katuyoan
 sa pagkamatarung, 252
 Kalooy, 251
 Kaluwasan, plano sa *Tan-awa sa* Plano
 sa kaluwasan
 Kamatayon, espirituhanon. *Tan-awa sa*
 Espirituhanon nga kamatayon

- Kamatayon, pisikal
 kahibalo sa pagkabanhaw naghatag kanato og kalinaw, 271–75
 pagsugakod sa kamatayon sa usa ka minahal, 28–29, 255–56, 264–65, 271–75
- Kamatuoran, mga kasulatan mao ang sumbanan, 77–78
- Kaminyoon sa templo. *Tan-awa sa* Kaminyoon, mahangturon
- Kaminyoon, mahangturon
 gikinahanglan alang sa kinabuhing dayon, 18–20, 132–34
 pag-andam sa mga kabatan-onan alang sa, 139–41
 Paglig-on sa tibuok kinabuhi, 134–37
 pakig-uban sa 131
 panalangin sa, mga, 221–24
 sekswal nga mga pakigrelasyon sa, 134–35, 229–30
 tambag ngadto niadtong kinsa wala makabaton, 137–39
- Kaputli
 gikinahanglan sa pagsunod sa balaod sa, mga, 229–30
 nagtudlo sa kabatan-onan mahituningod sa, 234–38
 responsibilidad alang sa tighupot sa priesthood, mga, 233–34
 sangputanan, sa paglapas sa balaod sa, mga, 228–29, 231–33
- Kasugoan. *Tan-awa sa* Pagkamasulundon, kinahanglan sa
- Kasulatan, mga
 gamita kon magtudlo sa ebanghelyo, 78–80
 Harold B. Lee gitudloan gikan sa, 71 nagpalambo sa pagka-espirituhanon, 71–77, 80–81
 pagtuon kabahin, diha sa misyonaryo nga buhat, 195–96
 panalangin sa pagtuon sa Basahon ni Mormon, mga, 74–77
 panginahanglan sa pagtuon, 71–77, 80–81
 Sumbanan sa kamatuoran, 77–78
- Katugbang. *Tan-awa sa* Kalisdanan
- Kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta
 espiritu nga mga anak sa Dios, 11–14
 gi-orden nang daan, 14–16
 salabutan sa, mga, 11–14
- Kinabuhing dayon
 kahulugan sa, 18–20
 katuyoan sa mortal nga kinabuhi, 277–80
 mahangturon nga kaminyoon gikinahanglan alang sa, 18–20, 132–34
 mga buhat sa matag adlaw modala ngadto sa, 9, 282–85
 pagbuntog sa kalisdanan makatabang kanato sa pagkab-ut, 255–61
 pagpamatuod gikinahanglan alang sa, 285–86
 Pag-ula nakahimo nga posible, 25–30
 plano sa kaluwasan modala ngadto sa, 1–9
 Simbahan nag-andam kanato alang sa, 180–81
 walay sinugdanan o katapusan, 11
- Kolonon sa magkokolon, mga mortal sama sa, 256–57
- Konseho sa langit, 12–14
- L**
-
- Lawas, mga, sama sa atong espiritu, mga, 14–15
- Lee, Fern Lucinda Tanner, xvii, xxi–xxii, 255–56
- Lee, Freda Joan Jensen, xxii
- Lee, Harold B.
 ginikanan ni, mga, xii–xiii
 gisulayan pinaagi sa kalisdanan, 255–56, 259–61, 264–65

gitawag isip Apostol, xviii–xix
 gitudloan gikan sa mga kasulatan,
 71–72
 kamatayon ni, xxiii
 kaminyoon ni, xvi–xvii, xxii
 lihok sa inahan makaluwas, 171–73
 mipakigbahin sa ebanghelyo ngadto
 sa serbidora, 188–89
 misyon ni, xvi–xvii
 pagkabata nga kasinatian sa pagkadu-
 ngog og pahimangno nga tingog,
 57
 pagkabata nga kasinatian uban sa
 mga baboy, 161
 pagkatawo ni, xiii
 pakiglabut nga mga paningkamot sa,
 xxii, 179–80
 Presidente sa Simbahan, xxii–xxiii
 presidente sa stake, xvii–xviii
 uban sa apo nga lalaki diha sa kali-
 ngawan nga sayaw, 159–60
 welfare nga mga paningkamot ni,
 xviii–xix, 203–4
 Lee, Helen, xii
 Lee, Maurine, xvii, xxi, 255–56

M

Magbubuhag og kadaitan, 251
 Magpalambo sa mga calling sa priest-
 hood, 109–17
 Mahangturon nga kaminyoon. *Tan-awa*
 sa Kaminyoon, mahangturon
 Mamumutol sa kahoy, istorya mahitu-
 ngod sa, 279
 Manluluwas sa Bukid sa Zion, mga,
 123–25
 Mapaningkamuton sa kaugalingon,
 207–13
 Maria, inahan ni Jesus, 271–72
 Matawo pag-usab, nagkinahanglan nga,
 243–44

Melchizedek Priesthood
 katuyoan sa, mga, 108–9
Tan-awa usab Priesthood
 Misteryo sa pagka-diosnon gipadayag
 diha sa mga templo, mga, 121–24
 Misyon, atong giorden na nga daan,
 mga, 14–16
 Misyonaryo nga buhat
 ehemplo gikinahanglan alang sa,
 197–99
 ka-importante sa, 188–92
 kasinatian sa nahiuli nga sundalo,
 193–94
 Katuyoan sa pagpahiuli sa ebang-
 helyo, 90–91
 pagsakripisyo gikinahanglan alang sa,
 192–95
 pagtudlo uban sa gahum ug awtoriti-
 dad, 195–97
 tahas sa Basahon ni Mormon diha sa,
 74–76
 tahas sa Espiritu sa, 195–97
 Misyonaryo nga serbisyo ni Harold B.
 Lee, xvii
 Moralidad. *Tan-awa sa* Kaputli

N

Nagmasulub-on, bulahan kadtong
 kinsa, 248–49
 Nahisalaag nga mga anak, mahigug-
 maon, 163–66

P

Pag-ampo
 kabahin sa mga inahan alang sa mga
 anak, 172–73
 nagdawat og pagpadayag pinaagi sa,
 62–68
 pagkamasulundon gikinahanglan
 aron makadawat og mga tubag sa,
 66–68

- sa hugot nga pagtuo, 62–63
 unsaon sa pag-ampo 62–68
- Pag-antus. *Tan-awa sa* Kalisdanan
 Pagbugkos. *Tan-awa sa* Kaminyoon,
 mahangturon
- Pagdisiplina sa mga bata, 157–63
- Paghinulsol
 gikinahanglan alang sa kaluwasan,
 5–6, 282–85
 gikinahanglan sa matag adlaw, 34–36
 kalinaw sa konsyensya moabut
 human, 243–44
 kasub-anan alang sa sala gikinahang-
 lan, 248–49
 modala ngadto sa pagpasaylo, 243–44
 pagkumpisal gikinahanglan alang sa,
 34–36
 sukaranan nga balaod, 5–6
- Paghukom, katapusan, 280–85
- Pagkaaghup 247–50
- Pagkabalaan, nagkinhanglan og higayon
 sa pagpalambo, 215–26
- Pagkabanhaw
 kamatuoran sa, 267–71
 kang Jesukristo, 267–76
 pagkahibalo sa, motabang kanato
 panahon sa kalisdanan, 271–75
- Pagpamatuod ni Harold B. Lee, 267–68
Tan-awa usab Pag-ula
- Pagka-espirituhanon
 gikinahanglan aron makadawat og
 mga tubag sa mga pag-ampo, 66–68
 napalambo pinaagi sa pagbalaan sa
 Igpapahulay, 219–21
 napalambo pinaagi sa pagpamalan-
 dong, 221–25
 napalambo pinaagi sa pagpuasa,
 221–24
 napalambo pinaagi sa pagtuon sa
 kasulatan, 72–81
 pag-amuma sa atong espirituhanon
 nga mga kaugalingon,
 Pagka-imoral. *Tan-awa sa* Kaputli
 Pagkakabig
 personal, 48–49
 pinaagi sa Basahon ni Mormon,
 74–77
Tan-awa usab Misyonaryo nga buhat;
 Pagpamatuod
- Pagka-mapainubsanon 247–50
- Pagkamasulundon, gikinahanglan
 alang sa kahingpitan, 240–41, 244–46
 alang sa kalinaw panahon sa kalisda-
 nan, 261–65
 alang sa kinabuhing dayon, 28–30,
 28–30
 alang sa pagkabalaan, 40–42
 alang sa pagpamatuod sa mga baru-
 ganan sa ebanghelyo, 244–46
 sa unang mga baruganan sa ebang-
 helyo, 5–6
 tungod sa pagkadawat sa mga tubag
 sa pag-ampo, 66–68
 tungod sa pagkadawat sa pagpama-
 tuod, 48–52
- Pagka-mortal
 katuyoan sa, 3–5, 278–80
 panahon sa pagpangandam, 282–85
 Pagkapukan ni Adan ug Eva, 23–27,
 132–33
- Pagkasunod-sunod diha sa
 Kapangulohan sa Simbahan, 95–100
- Pagkatakus
 gikinahanglan alang sa buhat sa
 templo, 126–29
Tan-awa usab Pagkamasulundon
- Pagkumpirma, 38–40
- Paglahutay hangtud sa katapusan, 40–42
- Pagpabalaan, pagkamasulundon gikina-
 hanglan alang sa, 40–42

- Pagpadayag
 butang, nadawat sa, mga, 37–38
 buhat sa family history, 125–26
 gidawat pinaagi sa pag-ampo, 60–68
 gidawat sa mga templo, 120–23
 Harold B. Lee gipahimangnoan
 pinaagi sa madungog nga tingog,
 57
 matang sa, mga, 58–62
 pagpamatuod mao ang, 45–48
 pinaagi sa pagpamalandong, 224–26
 pinaagi sa Presidente sa Simbahan,
 95–97
- Pagpakiglabut
 kahulugan sa, 179, 183–84
 responsibilidad ni Harold B. Lee
 alang sa, mga, xxiii, 179–81
- Pagpamatuod
 angkla ngadto sa kalag, 52–54
 kahulugan sa, 44–48
 kang Joseph Smith mao ang gikina-
 hanglan, 83–86
 modala ngadto sa kinabuhing dayon,
 285–86
 nagdawat, 45–51
 nagtudlo sa mga anak nga mabaton,
 148–50
 pagkamasulundon magkadugang,
 48–52
 paglig-on, 51–52
 pagtuon sa mga kasulatan modugang,
 72–78, 80–81
 pakigbahin sa uban, 188–98
- Pagpanggukod, naglahutay alang sa
 katuyoan sa pagkamatarung, 252
- Pagpangulo, priesthood, 107–17
- Pagpasaylo, 243–44 *Tan-awa usab*
 Paghinulsol
- Pagpili. *Tan-awa sa* Kabubut-on
- Pagsulay, mga., *Tan-awa sa* Kalisdanan
- Pagtipig og pagkaon, 212–13
- Pagtudlo
 ebanghelyo uban sa gahum ug pagtu-
 got, 195–98
 family home evening, mga, 150–153
 gigamit nga mga kasulatan sa, 78–80
 mga baruganan sa ebanghelyo nga
 itudlo sa mga bata, 148–50
 panimalay ang labing importante nga
 dapit aron pagtudlo, 144–48
 reponsibilidad sa ginikanan sa pag-
 tudlo sa ebanghelyo, 143–53,
 173–76
- Pagtuga, templo, 120–24
- Pag-ula
 gikinahanglan alang sa plano sa kalu-
 wasan, 4–6
 kahibalo sa, mopatunhay kanato diha
 sa kalisdanan, 267–76
 nagtanyag og kapasayloan, 243–44
 pagka-imortal ug kinabuhing dayon
 nahimong posible pinaagi sa,
 25–30
- Pagkapukan nabuntog pinaagi sa, 23–28
Tan-awa usab Grasya; Pagkabanhaw
- Pamalandong
 ka-importante sa, 224–26
 kasinatian sa anak nga lalaki ni
 Bishop John Well, 224–25
- Pamilya
 pagpakita og mas dako nga gugma sa,
 155–63
 Simbahan kinahanglan nga mopalig-
 on, 181–83
Tan-awa usab Anak mga; Amahan,
 mga; Panimalay; Inahan, mga;
 Kabatan-onan, mga
- Panapaw. *Tan-awa sa* Kaputli

- Panimalay
 ang labing importante nga dapit aron pagtudlo sa ebanghelyo, 144–48
 impluwensya sa mga inahan diha sa, 168–76
 kalipay sa, 139–41
 labing importante nga trabaho nahimo sulod sa, 163
 labing mahinungdanon sa tanang mga kapunongan, 181–83
 pagpakita saog mas dako nga gugma sa, 155–63
 pagtudlo sa ebanghelyo sa, 143–53
 priesthood ug auxiliary nga mga programa motabang, 181–85
Tan-awa usab Pamilya
- Patay, trabaho sa templo alang sa, mga, 123–26
- Pedro ug ang Pagkabanhaw sa Manluluwas, si 273–75
- Piloto
 gibiyahе nga agianan gimarkahan diha sa dagat, 103
 kasinatian sa nabutaan, 234–36
 misubay sa dalan pinaagi sa mga bitoon, 119
- Plano sa kaluwasan
 mao lamang nga paagi sa kalinaw, 8–9
 katuyoan sa, mga, 3–4, 278–80, 282–85
 modala ngadto sa kinabuhing dayon, 1–10
 sukaranan nga mga baruganan sa, 4–7
- Presidente sa Simbahan
 giunsa sa pagpili, 97–100
 Harold B. Lee gi-orden isip, xiii
 ka-importante sa pagsunod, 101–4
 nagdawat sa mga pagpadayag alang sa Simbahan, 95–97, 100–104
Tan-awa usab Propeta, mga
- Priesthood
 kahulugan sa, 108–9
 korum, tahas sa kaayohan nga buhat, mga, 209–11
 Nagdumala sa auxiliary nga mga kapunongan, 184–86
 responsibilidad sa mga lider, mga, 115–17
 responsibilidad sa tighupot alang sa kaputli, 233–34
 silot alang sa dili matarung nga paggamit, 109–10
 tighupot kinahanglan gayud nga matarung, mga, 113–15
 tighupot mga sulugoon sa Ginoo, mga, 112–17
 unsaon sa paggamit sa matarung nga paagi, 109–16
- Propeta, mga
 giunsa sa pagpili ug pag-andam, 86–87, 97–100
 ka-importante sa pagsunod, 100–4
 nagsunod sa buhi, 93–104
Tan-awa usab Presidente sa Simbahan; Smith, Joseph
- Puasa
 kasinatian sa pamilya nga may sundalo nga anak nga lalaki, 223–24
 panalangin sa, mga, 221–24
 pag-ampo, ug, 65–66
- Putli
 gikinahanglan sa pagdawat og pagpamatuod, 48–52
 sa hunahuna, 229–30
Tan-awa usab Kaputli
- Putli og kasingkasing, 249–50
- R**
-
- Relief Society, tahas sa kaayohan nga buhat, 210–11

S

Sakripisyo

gikinahanglan alang sa mahangturon
nga kaminyoon, 133–37

ka-importante sa, 192–95

Salabutan sa kinabuhi nga wala pa
dinhin sa yuta, mga 11–14

Sekswal nga mga pakigrelasyon sa
kaminyoon, 134–35

Tan-awa usab ang Kaputli

Serbisyo

nagtudlo sa mga anak mahitungod
sa, 149–50

pagpangandam alang sa buhat sa
templo, 129

pinaagi sa mga tighupot sa priest-
hood, 109–17

sa kaminyoon, 133–37

Simbahan

katuyoan, mga, 180–81

tanang mga kalihokan kinahanglan
nga molig-on sa mga pamilya,
181–83

Single adult, makakaplag sa hingpit nga
kalipay pinaagi sa pagserbisyo sa
uban, mga, 137–39

Smith, Joseph

Basahon ni Mormon gipatungha
pinaagi, 90–91

giandam alang sa iyang calling, 86–87

gisakripisyo ang tanang butang,
192–93

gisulayan pinaagi sa kalisdanan,
257–61

kinahanglan gayud nga adunay pag-
pamatuod sa, 83–86

mahinungdanon nga mga butang
gitukod pinaagi ni, 73–91

pag-ampo sa inahan alang sa, mga,
171–72

sama ni Jose sa karaan, 88–89

Unang Panan-awon, 88–89

Stake president, Harold B. Lee nagser-
bisyo isip, xviii–xix, 203

Sumbanan nga mga buhat. *Tan-awa sa*
Kasulatan mga

Sumbanan sa kamatuoran, mga kasula-
tan mao ang 77–78

Sundalo

gusto nga moserbisyo sa misyon,
193–95

pamilya nagpuasa alang sa usa ka,
223–24

T

Tarung nga Pagsinina

Templo sa Cardston Alberta, balak
gikulit sa, 128

Templo sa Manti, nakita panahon sa usa
ka unos, 116–17

Templo sa Salt Lake, hugpong sa mga
bitoon sa, 107

Templo, mga

nangandam sa pagserbisyo sa,
126–29

pagpadayag nga nadawat sa, 120–23

pagtuga, 120–23, 127–28

panalangin nga nadawat sa, mga,
119–23

Templo sa Cardston Alberta, 128

Templo sa Manti Utah, 116–17

Templo sa Salt Lake, 107

trabaho alang sa mga patay sa,
123–26

Theophanies, 58

Timawa, paagi sa Ginoo sa pag-atiman
alang sa, 205–8

Trabaho

gikinahanglan sa, 205–8, 211–13

pagtulun-an hiyas sa, 149–50

Trabaho sa Family History gipahigayon
sa mga templo, 123–26

Trahedya. *Tan-awa sa* Kalisdanan

U

Unang Panan-awon, 88–89

Utang, 211–12

W

Wali sa Bukid, mga Kabulahanan,
246–53

Welfare nga trabaho

Harold B. Lee nangulo, xviii–xix,
203–4

Indibidwal ug pamilya nga responsi-
bilidad, 209–13

mapaninkamuton sa kaugalingon
mahinungdanon sa, 207–13

pagtipig og pagkaon, 212–13

sinugdanan sa, mga, xvi–xvii, 203–4

sukaranan nga mga baruganan sa,
205–8

tahas sa mga balay tipiganan, 210–11

tahas sa mga korum sa priesthood ug
Relief Society, 210–11

Wells, Bishop John, kasinatian uban sa
namatay nga anak nga lalaki, 224–25

ANG SIMBAHAN NI
JESUKRISTO
SA MGA SANTOS
SA ULAHING MGA ADLAW

CEBUANO

4 02358 92853 9

35892 853